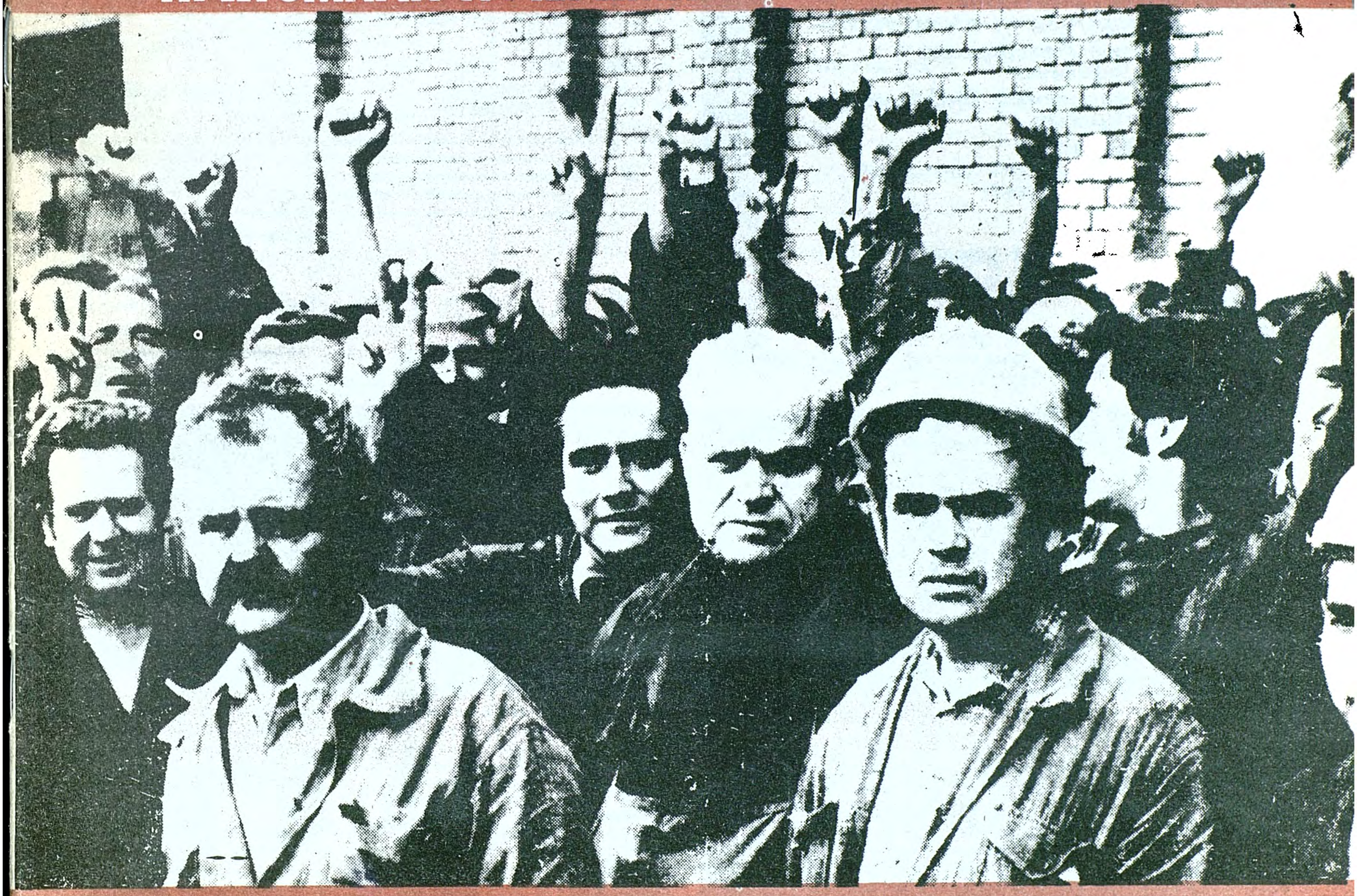
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β΄, Τεύχος 124, Σάββατο 28 Απρίλη 1979 Δρχ. 25

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ - ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΠΑΣΟΚ: το προβλημα της σοσιαλιστικης εξουσιας
ΑΓΓΛΙΑ: κριση και εκλογες
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
Δ. ΧΑΤΖΗ: αρχαιοκαπηλειες, εθνοκαπηλειες κ.λ.π.

GAST HELLAS

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

προσφερουμε στους φοιτητες

- Διεθνη Φοιτητικη Ταυτοτητα
- Φοιτητικες Πτησεις
- Φθηνα Εισιτηρια με αεροπλανα-πλοια-τραινα
- Εξπρες Λεωφορειο για Λονδινο
- Οργανωμενες Εκδρομες Εξωτερικου
- Μαθηματα για Εκμαθηση γλωσσας στο Εξωτερικο

σ.πετριδης

GAST HELLAS

ΑΘΗΝΑ: ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 2 · ΤΗΛ. 360 4777
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΤΣΙΜΙΣΚΗ 113 · Α΄ ΟΡΟΦΟΣ
tnd 222 040

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τοῦ ΝΙΚΟΥ ΨΥΡΟΥΚΗ: Τόμοι 6, Ἄδετοι

	Δρχ.
1. Η ΑΥΓΗ ΤΟΜΟΣ Α΄	200
ΤΟΜΟΣ Β΄	200

* Ἡ ἐποχή ὅπου τό μαζικό ἔγκλημα καί ἡ καταστροφή ὁλόκληρων πολιτισμῶν ἐρχόταν νά δημιουργήσει τά θεμέλια τῆς ἀποικιοκρατίας. Ἦταν ἡ ἐποχή τῆς δημιουργίας τῶν σκλάβων τῆς ἀποικιοκρατίας, τῶν σκλάβων τοῦ παγκόσμιου κεφαλαίου.

2. ΤΟ ΜΕΣΟΥΡΑΝΗΜΑ ΤΟΜΟΣ Γ΄	250
ΤΟΜΟΣ Δ΄	250

* Ἡ ἐποχή τῆς ὁλοκλήρωσης τῶν ἀποικιακῶν κατακτήσεων. Ἡ ἐποχή πού ὁλοκληρώνεται τό ἔργο τῆς αὐγῆς τῆς ἀποικιοκρατίας.

3. Η ΔΥΣΗ ΤΟΜΟΣ Ε΄	300
ΤΟΜΟΣ ΣΤ΄	300

* Ἡ ἐποχή πού μέστωσαν οἱ συνθῆκες γιά ν' ἀρχίσει νά γίνεται κατανοητή ἡ ἀποικιοκρατία ἀπό τούς πολλούς καί βασικά ἀπό τούς σκλάβους. Ἡ ἐποχή πού οἱ σκλάβοι ἄρχισαν νά γυρεύουν ἕνα καλύτερο κόσμο ἀπ' αὐτόν πού εἶχε οἰκοδομήσει τό παγκόσμιο ἀποικιοκρατικό καπιταλιστικό σύστημα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 1 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3636083 – 3607382.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ

Θεατρικά
Κινηματογραφικά ○ Τηλεοπτικά
Μιά δημιουργική παρουσία στό χῶρο τοῦ Θεάματος

Στό τεῦχος πού κυκλοφορεῖ

Π. Χάντκε: Ἀμφισβητώντας τόν Μπρέχτ
Ταντάσι Σουζούκι: Ἡ διατήρηση τῆς παράδοσης
Γιάννη Χρυσούλη: Ὁ Μαγιακόφσκη καί τό «Λουτρό»
Γιώργου Χατζηδάκη: Βίοι Παράλληλοι
Μ. Χουρμούζης καί Σ. Καρύδης
Ἀντρέα Θωμόπουλου: Ἀνοιχτή Ἐπιστολή
Διαγωνισμός Θεατρικοῦ ἔργου

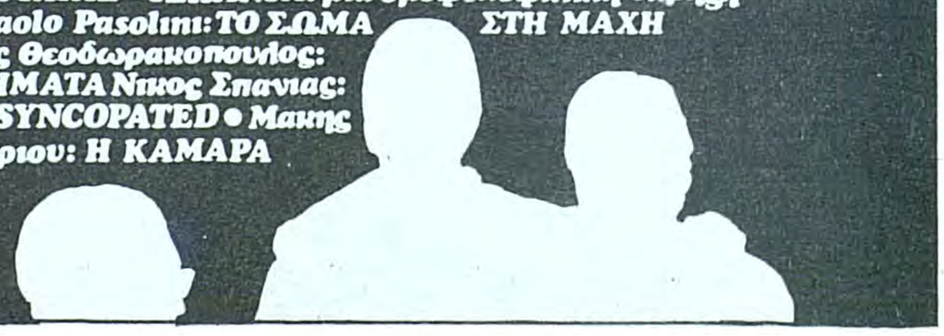
Ὁλόκληρο τό ἄγνωστο θεατρικό κείμενο τοῦ Σοφοκλῆ Καρύδη «Ὁ Ὑποψήφιος Βουλευτής»

Β' περιοδος, τευχος 1, δρχ 60

αμφι

για την απελευθερωση των ομοφυλοφιλικων

Μισελ Φουκο: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ
Βιλχελμ Στεκελ: ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ ΚΑΙ ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ
ΦΑΚΕΛΟΣ ΜΠΙΝΙΚΟΥ ΣΙΦΝΑΙΟΥ • ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΡΟΥΛΑ ΚΑΚΛΑΜΑΝΑΚΗ • ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΟΞΙΑΔΗ
Ελενη Μενελαου: ΟΙ ΕΤΕΡΟΦΥΛΟΙ ΑΝΤΡΕΣ ΚΑΙ Ο ΛΕΣΒΙΑΚΟΣ ΕΡΩΤΑΣ • Φανης Ζαγρεας: ΤΟ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ • ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΕ ΚΑΝΕΙΣ ΕΤΕΡΟΦΥΛΟΦΙΛΟΣ • Κ.Λαϊος: Η ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑΣ • ΙΣΠΑΝΙΑ: μια ομοφυλοφιλικη εμπειρη
Pier Paolo Pasolini: ΤΟ ΣΩΜΑ ΣΤΗ ΜΑΧΗ
Λουκας Θεοδωρακοπουλος: 5 ΠΟΙΗΜΑΤΑ Νικος Σπανιας: LOVE SYNCOPATED • Μακης Δημητριου: Η ΚΑΜΑΡΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «γράμματα»

- **ΛΕΞΙΚΟ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ – ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ**
  σελ. 280, δρχ. 200
- Γκέοργκ Λούκατς
  ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΣ
  σελ. 205, δρχ. 120
- Ντ. Ριαζάνοφ
  Ο ΜΑΡΞ ΚΙ Ο ΕΝΓΚΕΛΣ (ΟΧΙ ΜΟΝΟ) ΓΙΑ ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ
  σελ. 175 δρχ. 90
- Ἀνρί Λεφέβρ
  ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ, ΣΗΜΕΡΑ
  σελ. 112, δρχ. 60
- Χ.Μ. Ἔντσενσμπέργκερ
  ΠΟΙΗΜΑΤΑ
  σελ. 112, δρχ. 70
- Ε. Πρεομπραζένσκι
  ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
  σελ. 134, δρχ. 80

Κεντρική Διάθεση:
«ΑΜΦΟΡΕΑΣ», Βαλτετσίου 50

anti

Περιοδος Β'
Χρονος 6ος
Τευχος 124

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Ἀθήνα 601
Τηλ. 732.713 – 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

πολιτικο δεκαπενθημερο
Ν.Δ.: Ἕνα συνέδριο χωρίς ἀγωνίες καί κραδασμούς 4
ημερομηνιες 5
αντι-θεσεις 6
Γ. ΚΑΛΑΙΤΖΗ: Οἱ Ἐπιχειρήσεις 8
αντιθεσεις στον κοσμο
ΜΑΛΤΑ – ΖΙΜΠΑΜΠΟΥΕ – ΤΟΥΡΚΙΑ 9
αντι-θεματα
Δ. ΧΑΤΖΗ: Ἀρχαιοκαπηλεία, Ἐθνοκαπηλεία καί ἄλλες διάφορες καπηλεῖες 10
ΑΝΤ. ΣΤΡΑΤΗ: Μύθοι καί συγχύσεις γύρω ἀπ' τό πρόβλημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐξουσίας 12
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ: Ἀφιέρωμα 14-31
ΕΡΕΥΝΑ: Θέσεις τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων. Ἀπαντοῦν οἱ: Χρ. Καρακίτσος, Κ. Μαραγκουδάκης, Θ. Παπαμάργαρης, Γ. Ραυτόπουλος καί ὁ Ὀρ. Χατζηβασιλείου 15
ΑΝΤ. ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ: Ὁ χουντοκυβερνητικός συνδικαλισμός καί οἱ δύο «τάσεις» τῆς ἀντιπολίτευσης. 20
Θ. ΚΑΤΣΑΝΕΒΑ: Ἀδυναμίες καί ἀνισόμερη ἀνάπτυξη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος 26
Γ. ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΥ: Τρία χρόνια ἐφαρμογῆς τοῦ ν. 330 30
Β. ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ: Μεγάλη Βρετανία – Ἀντιφάσεις καί κρίση στήν «ἀριστερή» διαχείριση τοῦ καπιταλισμοῦ 32
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: Συζητοῦν οἱ: Κ. Καλλιγᾶς, Μ. Νικολινάκος, Χρ. Ροζάκης, Βιργ. Τσουδερού καί Ν. Ψυρούκης 34
Θ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ: Οἰκοδόμηση τοῦ ἐθνικοῦ κράτους καί συσσώρευση κεφαλαίου στή Δ. Ἀφρική. 40
επισημαινουμε 44
Γ. ΡΙΤΣΟΣ – Ἑβδομηντάχρονα 45
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Δυό ὄχι πολύ εὐχάριστες θραδιές στήν Κ.Ο.Α. 46
ΑΝΝΥΣ ΚΟΛΤΣΙΔΟΠΟΥΛΟΥ: Θεατρικά καί φιλολογικά ἀποκαλυπτήρια 47
ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ – ΡΟΓΚΑΝ: Ν. Χατζηκυριάκος – Γκίκας, Γ. Μόραλης, Ν. Νικολάου 48
ΒΙΒΛΙΟ – παρουσίαση 50
διαλογος 51

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΝΟΣ ΓΙΟΡΤΑΣΜΟΥ

ΟΠΩΣ σχεδόν κάθε χρόνο ὕστερα ἀπό τή μεταπολίτευση, ἔτσι καί φέτος ἡ διαφωνία γιά τό χῶρο ὅπου θά γιορταστεῖ ἡ ἐργατική Πρωτομαγιά ἀποτελεῖ τό ἐνδεικτικό σημεῖο τοῦ "χάσματος" πού ἀπλώνεται πίσω ἀπό τήν τυπική ἑνότητα τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Καί φυσικά τή λύση τοῦ προβλήματος τοῦ χώρου τοῦ γιορτασμοῦ ἀναλαμβάνει νά δώσει ὁ ἀστυνομικός μηχανισμός τῆς κυβέρνησης...

ΜΟΝΟ πού τό πρόβλημα τοῦ χώρου τοῦ γιορτασμοῦ τῆς Πρωτομαγιᾶς δέν εἶναι τό μόνο πού βρίσκει τή λύση του μέ τήν παρέμβαση τῶν κυβερνητικῶν μηχανισμῶν. Ὁ ἔλεγχος τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῶν ἐργαζομένων ὑπῆρξε ἀπό τούς πρωταρχικούς στόχους τῆς μεταπολιτευτικῆς δεξιᾶς ἀφοῦ ἕνα δυνατό, μαζικό καί προπαντός ἑνωμένο συνδικαλιστικό κίνημα συνδέεται ἀναπόδραστα μέ πολιτικά ἀποτελέσματα προφανῶς ἀνεπιθύμητα γιά τή δεξιά.

ΕΤΣΙ ἡ ἐπιστροφή τῶν χουντικῶν συνδικαλιστῶν καί ἡ ἀγαστή συνεργασία τους μέ τούς κυβερνητικούς ἐργατοπατέρες, οἱ σκηνοθετημένες διαδικασίες, οἱ διαγραφές μαζικῶν σωματείων ἀπό τή ΓΣΕΕ καί ἡ ἀντικατάστασή τους μέ σωματεῖα-σφραγίδες μέ κορύφωμα τό "συνέδριο" τῆς Καλαμάτας εἶχαν πάντα τίς εὐλογίες τοῦ κ. Λάσκαρη καί τήν ἀμέριστη κυβερνητική συνδρομή.

ΑΛΛΑ καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἡ κυβέρνηση φρόντισε νά κατασκευάσει ἕνα κυριολεκτικά ἀσφυκτικό νομικό πλαίσιο πού στήν οὐσία ἀναιρεῖ τά ἴδια τά συνδικαλιστικά δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων. Δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἀναφερθοῦμε στόν ἐξοντωτικό νόμο 330 γιά νά πιστοποιήσουμε τοῦ λόγου τό ἀληθές. Ἁπλᾶ καί μόνο ἡ κυβερνητική προστασία τῶν ἀπεργοσπαστικῶν μηχανισμῶν πού τόν τελευταῖο καιρό ἄρχισαν νά ὀργανώνονται ἀπό τήν ἐργοδοσία κατά τρόπο συστηματικό καταδεικνύει τό "σεβασμό" τῆς κυβέρνησης στά δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων. Καί γιά νά συμπληρωθεῖ ἡ εἰκόνα ἀρκεῖ νά ἀναλογιστεῖ κανείς τά ἀποτελέσματα τῆς λεγόμενης πολιτικῆς τῆς "λιτότητας" πού φυσικά ἀφορᾶ μόνο τούς ἐργαζόμενους...

ΑΝ ΛΟΙΠΟΝ οἱ κυβερνητικές προθέσεις σκοπεύουν πρός τήν ὑποβάθμιση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, πράγμα πού ἡ ὡς τώρα ἐμπειρία δείχνει, τότε οἱ δυό εὐδιάκριτες "τάσεις" τῆς ἀντιπολίτευσης θά πρέπει νά κινηθοῦν πρός ἀντίθετη κατεύθυνση μέ σκοπό τή μεγιστοποίηση τῆς δραστηριότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, τή θετική συμβολή στήν πάλη τῶν ἐργαζομένων καί ἔτσι νά θέσουν τή σφραγίδα τους στούς λαϊκούς ἀγῶνες.

anti

«Ν.Δ.»: Ἕνα συνέδριο χωρίς ἀγωνίες καί κραδασμούς...

ΟΛΑ, λοιπόν, εἶναι ἕτοιμα γιά τό συνέδριο τῆς «Νέας Δημοκρατίας» (5-7 Μαΐου, στή Χαλκιδική). Ἄν θά πιστέψουμε, μάλιστα, τό γενικό διευθυντή της κ. Γ. Μισαηλίδη, τό συνέδριο θ' ἀποτελέσει «σταθμό στήν ἱστορία τοῦ τόπου», ἀφοῦ, γιά πρώτη φορά, ἑλληνικό πολιτικό κόμμα «θεμελιώνει τήν ἐσωτερική κομματική δημοκρατία», μέ τή «συμμετοχή τῆς βάσης στή διοίκηση τοῦ κόμματος». Ἤδη ἡ «Ν.Δ.», μέ τίς προσυνεδριακές διαδικασίες της – ἐπιμένει ὁ κ. Μισαηλίδης – «μετατράπηκε οὐσιαστικά, ἀπό ἀρχηγικό κόμμα, σέ κόμμα μαζῶν»!

Οἱ ὡραῖες αὐτές διατυπώσεις, δέν ἀναιροῦν, ὡστόσο, μερικές πολύ ἀπτές ἀλήθειες: Πρῶτον, ὅτι, μέ ἐξαίρεση τό ΠΑΣΟΚ, ἡ «Ν.Δ.» εἶναι τό τελευταῖο κόμμα – ὕστερα ἀπό τά δύο ΚΚΕ, τήν ΕΔΗΚ, τό Κόμμα Δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ, κ.ἄ. – πού ἀποφασίζει νά ὀργανώσει συνέδριο... Δεύτερο, ὅτι γιά τίς προσυνεδριακές διαδικασίες, γιά τή «συμμετοχή», δηλαδή, τῆς βάσης στήν ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων, διατυπώθηκαν – καί διατυπώνονται – πολλές ἀμφισβητήσεις καί ἀντιρρήσεις... Τρίτο, ὅτι κανείς βουλευτής ἤ ὑπουργός ἤ ὀργανωτικό στέλεχος τῆς «Ν.Δ.», δέν περιμένει πώς «κάτι θ' ἀλλάξει» – εἴτε στή δομή τοῦ κόμματος, εἴτε στίς κατευθύνσεις τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς – ἀπό τό ἐπικείμενο συνέδριο. Ἡ «Νέα Δημοκρατία» δέν θά παύσει νά εἶναι κόμμα κατεξοχήν ἀρχηγικό, ὅσο, τουλάχιστον, ὁ κ. Καραμανλῆς θά παραμένει στήν πρωθυπουργία.

Τά προβλήματα τῆς χώρας

Μέχρι στιγμῆς, δέν ὑπάρχει ἔνδειξη πού νά πείθει ὅτι τό συνέδριο τῆς «Ν.Δ.» θά καταπιαστεῖ, γόνιμα καί πρακτικά, μέ τά καυτά καί ἐπείγοντα προβλήματα τῆς χώρας: Μέ τά θέματα λ.χ. ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τόν πληθωρισμό, τίς διεκδικήσεις τῶν ἐργαζόμενων, τήν προάσπιση τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, τήν παιδεία, τή μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος, τήν ποιότητα ζωῆς. Πολύ περισσότερο δέν ὑπάρχει ἔνδειξη ὅτι ἡ «βάση» τοῦ κόμματος, στήν προκειμένη περίπτωση οἱ σύνεδροι, θά πάρουν τό λόγο γιά ν' ἀσκήσουν κριτική στήν εἰσοδηματική – ἄς ποῦμε – πολιτική τοῦ κ. Μητσοτάκη ἤ στόν κυβερνητικό συνδικαλισμό τοῦ κ. Λάσκαρη ἤ στίς ἀντιλήψεις λ.χ. τοῦ κ. Μπάλκου περί τοῦ ρόλου τῶν σωμάτων ἀσφαλείας – «εἴτε ὁ κατέχων εἶναι Γερμανός, εἴτε ἡ χούντα»!

Θά ὑπάρξουν ὅμως ὁμιλίες, σέ τόνους ὑψηλούς καί δοξαστικούς, ἀπό μέρους ὑπουργῶν, πού θά ἐξηγοῦν γιατί ἡ «Ν.Δ.» θά κυριαρχεῖ «ἐπί μακρόν» στήν πολιτική ζωή τῆς χώρας καί γιατί ἡ χώρα – χάρη στή σοφή διακυβέρνησή της – βαδίζει ἀπρόσκοπτα στό δρόμο τῶν πεπρωμένων της... Ὅσο γιά τά προβλήματα πού ὑπάρχουν, ὀφείλονται εἴτε σέ διεθνεῖς συγκυρίες, πέραν ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς ἡγεσίας τῆς «Ν.Δ.» (ἐνεργειακή κρίση, εἰσαγόμενος πληθωρισμός, ἀδιαλλαξία τῆς Τουρκίας, κ.ἄ.), εἴτε στή «δημαγωγούσα» ἀντιπολίτευση πού «θέτει τό κομματικό συμφέρον, πάνω ἀπό τό συμφέρον τοῦ ἔθνους»! Ἤδη οἱ ρόλοι – ἀπό πλευρᾶς ὁμιλιῶν – ἔχουν μοιρασθεῖ: Ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Παπακωνσταντίνου λ.χ., θά μιλήσει γιά τήν «ἱστορική ἀποστολή» τῆς "Ν.Δ.", ἐνῶ ὁ ὑπουργός Προεδρίας κ. Στεφανόπουλος γιά τό καταστατικό τοῦ κόμματος... Τά θέματα ΕΟΚ θά καλύψει ὁ κ. Ράλλης – καί ὄχι ὁ κ. Μητσοτάκης... – ἐνῶ τά προβλήματα νεολαίας, καί εἰδικότερα τῶν σχέσεων Ν.Δ. καί ΟΝΝΕΔ, ὁ ὑπουργός Παιδείας κ. Βαρβιτσιώτης.

Τόν κύκλο τῶν ὁμιλιῶν θά κλείσει ὁ ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Ἀβέρωφ, πού θά «συνοψίσει» καί τά συμπεράσματα τοῦ συνεδρίου, μέ εἰδική ἀναφορά – ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ φιλοκυβερνητικός τύπος – «στίς μελλοντικές προοπτικές τοῦ κόμματος τῆς «Ν.Δ.» στόν πολιτικό χῶρο τῆς Ἑλλάδος».

Φυσικά, πέραν ἀπό τίς ὑπουργικές ὁμιλίες, θά ἐπιτραποῦν – ὅπως ἔγινε καί στό προσυνέδριο τοῦ κόμματος – μερικές ἐρωτήσεις «ἐκ τῶν κάτω», στίς ὁποῖες ἁρμόδιοι ἤ ἀναρμόδιοι ὑπουργοί θά δώσουν διάφορες ἀπαντήσεις τοῦ τύπου:

ΕΡΩΤΗΣΗ: «Γιατί ἡ κυβέρνηση τοῦ 1974, ἀνεγνώρισε τό ΚΚΕ, χωρίς νά ἐρωτήσει τό λαό;» ΑΠΑΝΤΗΣΗ (Ι. Βαρβιτσιώτης): «Διότι, μετά τήν κατάρρευση τῆς δημοκρατίας, δέν ἦταν δυνατό παρά νά νομιμοποιηθεῖ τό ΚΚΕ, τό ὁποῖο, μέχρι τό 1967, ἐνεφανίζετο ὑπό διάφορον προσωπεῖον. Ἦτο, λοιπόν, σωστό, ἀντί νά ἔχουμε ἕνα προσωπεῖον μέ μάσκα, νά ἀφαιρέσουμε τήν μάσκα»... (Ἀπό τά πρακτικά, τόμος δεύτερος, τοῦ Α΄προσυνεδρίου τῆς «Ν.Δ.», 2-4 Ἀπριλίου 1977).

Ὁ πόλεμος γιά τή διαδοχή

Γράφαμε στό προηγούμενο τεῦχος τοῦ «ΑΝΤΙ» ὅτι οἱ δυσχέρειες πού ἀντιμετωπίζει, αὐτή τή στιγμή, ὁ κ. Καραμανλῆς (ἐπικύρωση τῆς συμφωνίας γιά τήν ἔνταξη ἀπό τά εὐρωπαϊκά κοινοβούλια, ἀνυπαρξία ἐπεξεργασμένων ἀναπτυξιακῶν προγραμμάτων πού ἀπαιτοῦν τά κοινοτικά ταμεῖα, πληθωρισμός, πόλεμος «τάσεων» καί δελφίνων μέσα στή «Ν.Δ.», κλπ.), ἀνέστειλαν τά σχέδια τοῦ Ἕλληνα πρωθυπουργοῦ γιά τή μετάβασή του στήν προεδρία τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ ἀναστολή αὐτή, θά «σκιάσει» καί τίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου. Ἔτσι, ὅλοι ὅσοι, πρός στιγμή, πίστευαν ὅτι τό συνέδριο θά «ρύθμιζε» τό θέμα τῆς διαδοχῆς τοῦ κ. Καραμανλῆ, μέ τήν ἐκλογή «ὑπαρχηγοῦ» τοῦ κόμματος, ξέρουν τώρα ὅτι τέτοιο θέμα δέν ὑπάρχει! Ὁ «δελφίνος» θά χρισθεῖ ἀπό τόν ἴδιο τόν ἀρχηγό τοῦ κόμματος, τήν ὥρα «Χ», ὅταν, δηλαδή, ὁ ἀρχηγός θά ἀποφασίσει – μόνος αὐτός, χωρίς τήν παρεμβολή τῆς «βάσης»... – πότε θά γίνουν ἐκλογές καί, προπαντός, πότε θά ἐπιχειρηθεῖ τό «ἅλμα» ἀπό τήν πρωθυπουργία στήν προεδρία τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ διαπίστωση αὐτή, ὡστόσο, δέν ἐμπόδισε τούς λογῆς «δελφίνους» νά προετοιμασθοῦν, γιά τήν προώθηση θέσεων, ἐνόψη τοῦ συνδερίου. Ἀσφαλῶς, τή μεγαλύτερη δραστηριότητα, ἀνέπτυξε ὁ ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Ἀβέρωφ, πού φρόντισε, πρίν ἀπ' ὅλα, νά διευρύνει τή βάση του, ἐμφανιζόμενος σάν ἕνας «μοντέρνος» πολιτικός, πού, παρά τήν ἐθνικοφροσύνη καί τόν ἀπό καταβολῆς κόσμου νατοϊσμό του, συνειδητοποιεῖ σήμερα ὅτι οἱ ἔννοιες «δεξιός – ἀριστερός» εἶναι πιά ξεπερασμένες, ἰδιαίτερα ὅταν ὁ δύστηνος αὐτός τόπος, γνώρισε τόσα δεινά καί τόσες συμφορές! (Βλέπε καί ἄρθρο του στή «Βραδυνή»). Μέχρι στιγμῆς, δέν εἶναι βέβαιο ἄν τό ἄρθρο αὐτό γράφηκε, γιά νά διευκολυνθεῖ στό ρόλο πού τοῦ ἀνατέθηκε στό συνέδριο – δηλαδή «κλείσιμο» τῶν ἐργασιῶν καί συναγωγή συμπερασμάτων. Βέβαιο εἶναι ὅτι οἱ πρόσφατες ἀποκαλύψεις τῆς «ΑΥΓΗΣ», γιά τό φακέλωμα ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ἀπό ἡλικίας 16 ἐτῶν καί πάνω, μέσω τῶν μηχανισμῶν τοῦ στρατοῦ, καί ἡ ἐπίθεση πού δέχτηκε ὁ ἴδιος ὁ κ. Ἀβέρωφ ἀπό ὅλα τά κόμματα τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπολίτευσης, μείωσαν, κατά πολύ τίς μετοχές του.

Πολύ πιό ἤρεμος, ἐνόψη τοῦ συνεδρίου, ἐμφανίζεται ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Ράλλης, πού θεωρεῖται σάν ὁ «πιστότερος ἐκφραστής τοῦ πνεύματος καί τῆς γραμμῆς τοῦ κ. Καραμανλῆ», γι' αὐτό καί σάν ὁ πιθανότερος διάδοχος. Ὁ κ. Ράλλης ἔπαυσε, ἀπό καιρό, νά ἔχει ἀνάμιξη στόν κομματικό μηχανισμό τῆς «Ν.Δ.» – ἀνάμιξη πού τοῦ δημιουργοῦσε ἀπανωτά προβλήματα μέ τούς βουλευτές καί πολιτευτές τοῦ κόμματος – ἐνῶ

ἡ συμμετοχή του στίς διαπραγματεύσεις γιά τήν ἔνταξη, μαζί μέ τήν ἰδιότητα τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν, τοῦ προσέδωσαν πρόσθετο κύρος. Αὐτή τή στιγμή, ὁ κ. Ράλλης θεωρεῖται σάν ὁ ἀρχηγός τῆς «φιλελεύθερης» πτέρυγας τῆς «Ν.Δ.», πού συγκεντρώνει ἰδιαίτερα τούς νέους βουλευτές τοῦ κόμματος, αὐτούς πού διαχωρίζουν σαφῶς τή θέση τους ἀπό τόν «παρωχημένο Ἀβέρωφ», καί τήν ἀκροδεξιά, καί ἀσπάζονται τή φιλοσοφία τῆς «μεσαίας πορείας», ὅπως τήν διατυπώνει ὁ ὑφυπουργός Ἐξωτερικῶν, κ. Α. Ἀνδριανόπουλος («ἰσορροπία μεταξύ τῆς ἀτομικότητας καί τοῦ κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ», ἐλεύθερη διακίνηση ἰδεῶν, κλπ.).

Ἀπό τήν ἄλλη, ἐμφανίζονται πεσμένοι στίς μετοχές τους, τόσο ὁ ὑπουργός Συντονισμοῦ κ. Μητσοτάκης, ὅσο καί οἱ ἄλλοι «δελφίνοι» – ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Παπακωνσταντίνου, ὁ ὑπουργός Προεδρίας κ. Σ. Στεφανόπουλος, κ.ἄ. Εἰδικότερα γιά τόν κ. Μητσοτάκη, λέγεται ὅτι δέν κατάφερε νά κερδίσει μέ τό μέρος του οὔτε ἕνα ὑπουργό ἤ βουλευτή τῆς «Ν.Δ.», ἐνῶ ἡ σπασμοδικότητα τῶν μέτρων τῆς ὅλης κυβερνητικῆς εἰσοδηματικῆς πολιτικῆς, βοηθᾶ στό νά χάνει διαρκῶς ἔδαφος...

Πολύ περισσότερο ὅμως ἀπό τόν «πόλεμο τῆς διαδοχῆς» φαίνεται νά ἀνησυχεῖ τόν κ. Καραμανλῆ ἡ πτώση τοῦ ποσοστοῦ τῆς Ν.Δ. – πού ἐπισημάνθηκε ἀκόμα καί ἀπό ἐπιτελεῖς τοῦ κόμματος. Ἔτσι, σύμφωνα μέ τίς ἐκτιμήσεις τῶν ἴδιων «κυβερνητικῶν κύκλων» – σχετικές πληροφορίες δημοσιεύθηκαν στό ΒΗΜΑ καί φυσικά διαψεύσθηκαν – τό σημερινό ποσοστό τῆς Ν.Δ. κυμαίνεται περί τό 35%, πράγμα πού σημαίνει ὅτι ἡ «ὥρα τοῦ κινδύνου» δέν εἶναι μακριά...

Ἡ ἰδεολογική «ταυτότητα» τῆς «Ν.Δ.»

Τό συνέδριο τῆς «Ν.Δ.» θ' ἀσχοληθεῖ ἀσφαλῶς καί μέ τίς «ἰδεολογικές ἀρχές» τοῦ κόμματος. Τίς ἀρχές αὐτές καθόρισε ὁ ἀρχηγός τοῦ κόμματος, στό προσυνέδριο τοῦ 1977, μέ ἠχηρά ρητορικά σχήματα: «Ἡ "Νέα Δημοκρατία" πιστεύει στήν ἰδέα τοῦ ἔθνους... Ἡ "Ν.Δ." πιστεύει στήν κοινοβουλευτική δημοκρατία... Ἡ "Ν.Δ." δέν δέχεται ὅτι ἡ πολιτική πράξη μπορεῖ νά καταργεῖ τή δημοκρατική διαδικασία», κλπ.

Ὡστόσο, ἐνόψη τῶν ἐκλογῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, ἡ «Ν.Δ.» θά πρέπει νά προσδιορίσει, μέ μεγαλύτερη σαφήνεια, τό πολιτικό της στίγμα. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Καραμανλῆς, μιλώντας στό προσυνέδριο τοῦ κόμματος, ἐπέμενε ὅτι ἡ «Νέα Δημοκρατία» τοποθετεῖται **«ἔξω καί ἐπάνω ἀπό τίς δεσμευτικές καί παραπλανητικές ἐτικέτες τῆς Δεξιᾶς, τοῦ Κέντρου καί τῆς Ἀριστερᾶς,** γιατί ἐννοεῖ, σέ κάθε περίπτωση, νά ἔχει ὡς μοναδικό γνώμονα τῆς πολιτικῆς της τό συμφέρον τοῦ ἔθνους». Ὅμως, στό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τά διάφορα κόμματα θά καταλάβουν θέσεις, μέ βάση ὄχι τήν ἐθνικότητά τους, ἀλλά τό πολιτικό τους στίγμα. Οἱ κομμουνιστές βουλευτές λ.χ. (Ἰταλοί, Γάλλοι, Βέλγοι, κλπ.) θά καταλάβουν, ἀπό κοινοῦ, τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κοινοβουλίου. Τήν ἀριστερά πρός κέντρο, θά καταλάβουν οἱ σοσιαλιστές καί οἱ σοσιαλδημοκράτες (εἴτε εἶναι βουλευτές τοῦ Μιτεράν, εἴτε σοσιαλδημοκράτες τοῦ Βίλλυ Μπράντ, εἴτε Ἄγγλοι Ἐργατικοί) κλπ. Ποιά θέση θά καταλάβουν οἱ βουλευτές τῆς «Νέας Δημοκρατίας»; Θά τοποθετηθοῦν στό κέντρο, μαζί, ἄς ποῦμε, μέ τούς Ἰταλούς Χριστιανοδημοκράτες ἤ στή δεξιά πτέρυγα τοῦ Κοινοβουλίου, μαζί μέ τούς Βρετανούς συντηρητικούς καί τούς Βαυαρούς (CSU) τοῦ Στράους;...

Τό «πρόβλημα» ἀπασχολεῖ, ὅπως λέγεται, ἤδη τόν κ. Καραμανλῆ, πού πιθανόν νά ὑποχρεωθεῖ, ἀπό τά ἴδια τά πράγματα, νά δώσει «λύση», στή διάρκεια τοῦ συνεδρίου: Νά πεῖ, δηλαδή, ἄν ἡ «Ν.Δ.» θά παραμείνει – ὅπως εἶναι – κόμμα τῆς δεξιᾶς, ἤ ἄν θά μετακινηθεῖ ἐλαφρῶς πρός τήν Κεντροδεξιά, μιά καί τό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο θέλει «δεσμευτικές ἐτικέτες»...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ημερομηνιες

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Τετάρτη 11

● Ἡ κυβέρνηση ἐμφανίζεται νά προωθεῖ τήν καθιέρωση τοῦ πολιτικοῦ γάμου.

● Τά στρατεύματα τῆς Ταντζανίας καί Οὐγκαντέζοι ἐξόριστοι σφυροκοποῦν τήν Καμπάλα, ἐνῶ σύμφωνα μέ δημοσιογραφικές πληροφορίες, οἱ μόνοι πού τήν ὑπερασπίζονται εἶναι οἱ Λίβυοι στρατιῶτες πού πολεμοῦν στό πλευρό τοῦ Ἀμίν.

● Ὁ Φρανσουά Μιτεράν ἐπανεκλέγεται γραμματέας τοῦ γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος.

Πέμπτη 12

● Ἡ πρωτεύουσα τῆς Οὐγκάντα, Καμπάλα, πέφτει στά χέρια τῶν ταντζανικῶν στρατευμάτων καί τῶν Οὐγκαντέζων ἐξορίστων. Ὁ Γιουσοῦφε Λοῦλε ὁρκίζεται νέος Πρόεδρος.

● Ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου δηλώνει στή Βουλή ὅτι «μετρημένες εἶναι οἱ μέρες τῆς δεξιᾶς στήν ἐξουσία».

● Ἡ κυβέρνηση ἐγκαταλείπει τό πάγωμα τῶν τιμῶν καί περιορίζει τά κέρδη

● Σύμφωνα μέ ἐπίσημη ἀνακοίνωση ὁ Ζισκάρ Ντ' Ἐσταίν θά ἐπισκεφτεῖ ἐπίσημα τήν Ἀθήνα στά τέλη Μαΐου.

Παρασκευή 13

● Ἡ κυβέρνηση ἀναγγέλλει τή σταδιακή μείωση (ἀπό τόν ἐρχόμενο Μάιο μέχρι τίς ἀρχές τοῦ 1981) τῆς στρατιωτικῆς θητείας, κατά ἕνα ἐξάμηνο.

● Ὁ πρόεδρος τῆς Κύπρου κ. Κυπριανοῦ συναντᾶται μέ τόν πρωθυπουργό κ. Καραμανλῆ.

● Στό Πεκίνο, ὁ Κινέζος ἀντιπρόεδρος Τένγκ Χσιάο-Πίνγκ δηλώνει κατηγορηματικά σέ συγκέντρωση ἡγετικῶν στελεχῶν τοῦ Κ.Κ. ὅτι «θά πατάχθοῦν ὅσοι ἀπαιτοῦν πολλή δημοκρατία»...

Σάββατο 14

● Ὁ Κύπριος πρόεδρος ἐπιβεβαιώνει τή συνάντησή του μέ τόν Τουρκοκύπριο ἡγέτη Ραούφ Ντενκτάς, μέ τή σύμφωνη γνώμη τῆς Ἀθήνας.

● Ροδεσιανοί κομάντος εἰσβάλλουν στή Ζάμπια καί καταστρέφουν τό σπίτι τοῦ μαύρου ἡγέτη τοῦ ΖΑΝΟΥ Τζόσουα Νκόμο.

● Ἐκτελοῦνται ἄλλοι 7 ἀξιωματοῦχοι τοῦ Σάχη στήν Περσία.

Κυριακή 15

● Ἀποκαλύπτεται ὅτι ὑπηρεσίες τοῦ στρατοῦ φακελώνουν «ὅλους τούς Ἕλληνες πολίτες καί τίς οἰκογένειές τους».

● Στήν ἐπαρχία Τσεκιάνγκ τῆς Κίνας σημειώνονται συγκρούσεις διαδηλωτῶν μέ τήν ἀστυνομία.

● Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ ΟΟΣΑ ἡ Ἑλλάδα ἔρχεται πρώτη στόν πληθωρισμό.

Τρίτη 17

Πέμπτη 19

● Ἡ ἀποκάλυψη γιά τό φακέλωμα τῶν πολιτῶν προκαλεῖ ἔντονες ἀντιδράσεις τῆς Ἀντιπολίτευσης. Τό θέμα φθάνει στή Βουλή.

● Οἱ φαλαγγίτες στό Λίβανο ἀνακηρύσσουν ἀνεξάρτητο κράτος στό Νότιο Λίβανο ὑπό τόν ταγματάρχη Χαντάντ.

Σάββατο 21

● Τό Ἰσραήλ μέ δηλώσεις τοῦ ὑπουργοῦ Ἀμύνης Βάισμαν παρέχει ἀπροκάλυπτη ὑποστήριξη στό «κρατίδιο τῶν φαλαγγιτῶν».

● Τό περιοδικό «Νιούσγουικ» ἀποκαλύπτει ὅτι οἱ βρετανικές βάσεις στήν Κύπρο χρησιμοποιοῦνται ἀπό τό ΝΑΤΟ γιά συστηματική κατασκοπεία.

25 Απριλίου 1979 ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ τοῦ Αντώνη Καλαμάρα!,

Δευτέρα 23

● Ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Τσάτσος ἐπισκέπτεται ἐπίσημα τή Γαλλία.

Τρίτη 24

● Τουρκικά γυμνάσια στό Αἰγαῖο μέ τήν ἐπωνυμία «Κεμάλ Ἀτατούρκ».

αντι-θεσεις

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ...

Πάει καιρός πού τό ΑΝΤΙ (τχ. 31 καί 32, 15 Νοεμβρίου 1975) ἀποκάλυψε ὅτι, παρά τίς ἀντίθετες διαβεβαιώσεις τῆς κυβέρνησης τῆς μεταπολιτευτικῆς δεξιᾶς, τό φακέλωμα τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν συνεχιζόταν ὅπως καί ἐπί Χούντας, ἀποδεικνύοντας μέ ἀπόρρητα ἔγγραφα τό φακέλωμα ὁλόκληρων χωριῶν (Γερακαριό κλπ.).

Ὁ σχεδόν μόνιμα ψευδόμενος ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Ἀβέρωφ ἔσπευσε τότε νά μᾶς διαψεύσει. Ἦρθε ὅμως σήμερα – μετά τέσσερα σχεδόν χρόνια – νά παραδεχθεῖ ἐπίσημα – μετά τίς πρόσφατες ἀποκαλύψεις τοῦ τύπου καί τήν ὀξεία ἐπίθεση τῆς ἀντιπολίτευσης – ὅτι τό φακέλωμα τῶν πολιτῶν π ο τ έ δέν σταμάτησε, μόνο πού... ἄλλαξε ὀνομασία καί λέγεται τώρα «δελτίο διαγωγῆς». Ὡμολόγησε ἀκόμα ὁ κ. Ἀβέρωφ ὅτι καί ὁ ἴδιος πρόσφερε τίς καλές του ὑπηρεσίες γιά τή «βελτίωση» τοῦ συστήματος ἐπιφέροντας «μερικές τροποποιήσεις»...

Ὁ δημοκρατικός τύπος λίγες μόνο μέρες μετά τήν ἐπίσημη αὐτή παραδοχή ἀποκάλυψε τίς πραγματικές διαστάσεις τοῦ τεράστιου αὐτοῦ θέματος: Τό φακέλωμα τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν – ὅλων ἀνεξαιρέτως πάνω ἀπό 16 χρόνων – γίνεται μέ ἐντολή τοῦ NATO. οἱ ὑπηρεσίες τοῦ ὁποίου ἐφοδιάζονται μέ ἀντίγραφο τοῦ φακέλου πού διατηρεῖ ἡ δική μας ΚΥΠ!...

Ὁ ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἔμεινε ἔκθετος. Γιατί τό θέμα καί π ο λ ι τ ι κ ά καί ἠ θ ι κ ά εἶναι τεράστιο. Γιά κάποιον βέβαια πού μπορεῖ ἀκόμα νά αἰσθάνεται τέτοιου εἴδους εὐθύνη. Ὁ κ. Ἀβέρωφ ὅμως ὑπῆρξε πάντα ὁ ἄνθρωπος τῶν ξένων...

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΚΙΝΗΣΗ

Ἡ συσπείρωση, ἑνότητα, συμπαράταξη κλπ. πού δηλώνουν ἀντίστοιχες κατευθύνσεις στίς πρωτοβουλίες καί ζυμώσεις στό χῶρο τῆς ἀριστερᾶς δέν ἀποτελοῦν ἐνασχόληση πού ἀνήκει μόνο στούς συγκροτημένους, κομματικά, καί ἐπώνυμους φορεῖς τῆς ἀριστερᾶς. Κάτι τέτοιο εἶναι καί λογικό καί ἀναμενόμενο: ἡ ἐμβέλεια τῶν κομμάτων καί κινήσεων τῆς ἀριστερᾶς δέν μπορεῖ νά καλύψει ὁλοκληρωτικά τό σύνολο τῶν ὀπαδῶν καί τῶν ρευμάτων τοῦ χώρου αὐτοῦ. Κάτι τέτοιο προϋποτίθεται μόνο σέ μιά ἀθροιστική ἀντίληψη γιά τήν ἐκπροσώπηση πού ἐξισώνει τόν ψηφοφόρο μέ τόν κοινωνικά δρῶντα πολίτη.

Ἐναντίον λοιπόν αὐτῆς τῆς ἀθροιστικῆς ἀντίληψης, μιά ὁμάδα ἀνεξάρτητων ἀριστερῶν καί κομμουνιστῶν διεκδικεῖ ἕνα μερίδιο στό λόγο καί τήν πρακτική τῶν κινήσεων γιά τήν ἀναδιοργάνωση – ἤ ἐπέκταση... – τῶν ἀριστερῶν δυνάμεων. Αὐτή ἡ ὁμάδα, χωρίς νά ἔχει καμιά συγκεκριμένη θεσμική ἔκφραση καί χωρίς νά ἔχει προχωρήσει σέ τυποποιημένες διαδικασίες πρακτικῆς, λειτουργεῖ ἀκόμα σέ ἐπίπεδο διερευνητικῶν ἐπαφῶν καί συζητήσεων, προτείνοντας σά γενική προγραμματική κατεύθυνση ἕνα «μέτωπο» τῶν ἀριστερῶν καί κομμουνιστῶν πού κινοῦνται στό χῶρο τῆς «ἀνανέωσης». Τό μέτωπο ὡστόσο δέν προδικάζεται οὔτε κατά τή μορφή, οὔτε καί κατά τήν ἀκολουθητέα στρατηγική του. Οἱ δυνάμεις του ἐντοπίζονται τόσο στόν ὀργανωμένο χῶρο κομμάτων καί κινήσεων τῆς «ἀνανεωτικῆς ἀριστερᾶς», ὅσο καί στούς παροπλισμένους πρώην ἀγωνιστές της. Ὁ κεντρικός πυρήνας τῆς κίνησης ἀποτελεῖται ἀπό πρόσωπα πού συμμετεῖχαν μεταδικτατορικά στό μόρφωμα τῶν «400», περιλαμβάνοντας ὅμως καί ἐπώνυμα, κομματικά ἐνταγμένα πρόσωπα.

Ἄλλη μιά πρωτοβουλία λοιπόν πού διαλέγει τό δρόμο τῆς πολιτικῆς πρακτικῆς κι ὄχι ἐκεῖνο τῆς ἰδεολογικῆς δράσης (ἄν καί ἡ τελευταία ἀπομένει κενό γράμμα, ἄν δέν συνοδεύεται ἀπό προγραμματισμένη δράση σέ κοινωνικούς χώρους). Ἔχοντας ἄξονα ἀναφορᾶς τήν «ἀνανεωτική ἀριστερά» ἡ κίνηση αὐτή ἀντιμετωπίζει τό πρόβλημα τοῦ κατά πόσον θά λειτουργήσει σάν καταλύτης στήν κατεύθυνση τοῦ ἀναπροσδιορισμοῦ καί τῆς ἀνασύνθεσης τῶν ἐπιλογῶν καί τῆς πολιτικῆς συγκρότησης τοῦ χώρου στόν ὁποῖο ἀπευθύνεται. Ἐν ἀναμονῇ λοιπόν... κυρίως πληροφοριῶν ἀφοῦ τέσσερεις περίπου μῆνες ἡ κίνηση τηρεῖ μιά ἐπίμονη σιωπή.

Ο ΝΕΟΣ ΚΥΠΡΙΟΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ

Ὁ νέος πρεσβευτής τῆς Κύπρου στήν Ἀθήνα κ. Δ. Χατζημιλτῆς δέν φαίνεται νά γνωρίζει ἀρκετά καλά, πρόσωπα καί πράγματα!.. Εἶναι ἡ μόνη (ἐπιεικής) ἐξήγηση πού μπορεῖ νά δοθεῖ στήν τελευταία δραστηριότητά του μέ συμπαραστάτες τούς πάσης φύσεως ἀκροδεξιούς, περιλαμβανομένων καί τῶν «Εὐέλπιδων» τῆς ΕΝΕΠ. Ἔτσι στή δοξολογία γιά τήν ἐπέτειο τῆς ἔναρξης τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τῆς Κύπρου στή Μητρόπολη, κλήθηκαν καί παρευρέθηκαν βουλευτές τῆς «Ἐθνικῆς Παράταξης» καί ὁ ἐσμός βέβαια τῶν ὑπερπατριωτῶν «τοῦ ΚΕΣ – ΔΡΑΣΙΣ καί τῆς ΕΝΕΠ, μέ μπλέ κονκάρδες στό πέτο καί μέ τό σύνθημα «Ζήτω ἡ Ἕνωσις». Τίς χιλιάδες τῶν Κυπρίων στήν Ἀθήνα «ἀντιπροσώπευαν» δυό ὀργανώσεις – σφραγίδες, ἡ ΕΦΕΚ πού χρόνια τώρα

ΣΤΑΓΟΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟ

«Ἀπαγορεύεται ἡ ὁμαδική ὑποβολή αἰτημάτων ἤ παραπόνων σπουδαστῶν, συνοδευομένη ἤ μή μετ' ἀποχῆς ἐκ τῶν μαθημάτων ἤ κινήσεων τοῦ προγράμματος ἤ λοιπῶν πράξεων ἀντιβαινουσῶν εἰς τάς ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ ὑποχρεώσεις των».

Πρόκειται γιά ἕνα ἀπό τά πολλά «ἀπαγορεύεται» τοῦ χουντικοῦ κανονισμοῦ τῶν Δημοσίων Σχολῶν Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ πού ἰσχύει ἀκόμα καί σήμερα(δές ΑΝΤΙ τχ. 122). Πέρα ἀπό τήν στρατοκρατούμενη ἐκπαίδευση, τίς «δηλώσεις» καί τήν ἀπαγόρευση ἀκόμα καί τοῦ... καπνίσματος, οἱ Δημόσιες Σχολές Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, ἀλλά καί γενικότερα τό Λιμενικό Σῶμα καί ὁ χῶρος τῆς Ἐμπορικῆς μας Ναυτιλίας παρουσιάζουν καί ἕνα ἄλλο, ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον.

● Ἀποτελοῦν τήν ἑστία ἑνός «διακεκριμένου» θεσμοῦ «σταγονιδίων» πού ἐξακολουθοῦν νά ὑπηρετοῦν σέ σημαντικές θέσεις, χάρη βέβαια στή «μεγαλοθυμία» τῆς νεοδημοκρατικῆς μας κυβέρνησης.

Ἰδού:

ΜΠΙΡΛΙΡΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ (ἀντιπλοίαρχος). Ὁ τέως Διευθυντής τῆς ΔΣΕΝ, Χανίων ἦταν στέλεχος τοῦ Α2 ἐπί χούντας γιά τήν παρακολούθηση τῶν πληρωμάτων τῶν ἐμπορικῶν πλοίων. «Διακρίθηκε» στήν περίπτωση αὐτοκτονίας τοῦ μαθητῆ πού... ἁπλῶς ὁ κ. ἀντιπλοίαρχος εἶχε κάνει τήν «ψυχιατρική διάγνωση» ὅτι ἦταν... τρελός. Μετά, πέρα ἀπ' αὐτό, πρωταγωνίστησε στίς ἀποβολές μαθητῶν μέ τήν κατηγορία τῆς ἀπεργιακῆς «ὑποκίνησης»...

Τώρα ὑπηρετεῖ στό Ὑπουργεῖο Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας.

Α ΣΚΙΑΔΑΣ: Ἀρχηγός Λιμενικοῦ, ἀπ' τό στενό περιβάλλον τοῦ Ἰωαννίδη, ἄλλοτε Προξενικός Λιμενάρχης στό Λονδίνο. Πλαισιώνεται, στό στενό του κύκλο, ἀπό χουντικά στοιχεῖα.

Α ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΣ: Ὑπαρχηγός, ἐπικεφαλῆς τοῦ συστήματος πρακολούθησης τῶν δημοκρατικῶν ναυτικῶν ἐπί χούντας, ἀπό τή θέση του σάν Διευθυντής τῆς Λιμενικῆς Ἀστυνομίας. Βασικός «γνώστης» τῆς ὑπόθεσης Μανδηλαρᾶ, «διακρίθηκε» στή δραστηριότητα τῆς δίωξης τῶν ἀντιστασιακῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Λιμενικοῦ Ναυτικοῦ. Τό γραφεῖο του εἶναι τόπος συγκέντρωσης

ἀποτελεῖ τό κέντρο τῶν ἀκροδεξιῶν καί φιλοπραξικοπηματικῶν στοιχείων καί, ἡ λεγόμενη Ἕνωση Κυπρίων Ἑλλάδας πού ἡ μόνη παρουσία της στίς δραστηριότητες τῆς Κυπριακῆς παροικίας εἶναι τό ἐστιατόριο πού διαθέτει! Τό μαζικό δημοκρατικό φοιτητικό κίνημα καί οἱ ὀργανώσεις του, φυσικά, παραγνωρίστηκαν...

Δέν ξέρουμε πῶς καί ἀπό ποιούς ἐνημερώθηκε ὁ νέος Κύπριος πρεσβευτής πού, ἄς σημειωθεῖ, ὑπῆρξε ἕνας ἐξαίρετος ἀγωνιστής κατά τή διάρκεια τοῦ ἀντιαποικιακοῦ ἀγώνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Θά πρέπει ὅμως σίγουρα ἄν θέλει νά προσφέρει καλές ὑπηρεσίες στήν ὑπόθεση τῆς Κύπρου – καί δέν τοῦ ἀμφισβητοῦμε τίς προθέσεις – νά παραμερίσει τά «Βραχα - κυκλώματα» πού τόν περιβάλλουν...

ΡΟΥΣΦΕΤΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

Στίς 2 Ἀπριλίου οἱ «Τάιμς» τῆς Ν. Ὑόρκης διαβεβαίωσαν ὅτι ἡ παραγωγικότητα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἶναι μισή ἀπ' τήν παραγωγικότητα τῶν μελῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας. Κατά τούς «Τάιμς», αἰτία γι' αὐτό εἶναι τό ρουσφέτι πού, ἐπιπρόσθετα, «διευκολύνει» ὅλους τούς Ἕλληνες.

Ὑπανάπτυξη λοιπόν· μέ σύνδρομο καί πηγή της τό ρουσφέτι, χωρίς μάλιστα νά ὑπάρχει καμιά προοπτική καταπολέμησής του – πάντα κατά τούς «Τάιμς». Τό παράδοξο στή διαπίστωση εἶναι ἡ ἀντίστροφη λογική της: τό ρουσφέτι παράγει τήν «ὑπανάπτυξη» καί δέν πηγάζει ἀπ' αὐτήν, οὔτε καί ἀποτελεῖ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό ἑνός συγκεκριμένου τύπου κοινωνικῆς συγκρότησης

Θά προσθέσουμε ὅμως ὅτι κι αὐτή ἀκόμα ἡ ἀντίστροφη λογική τῶν «Τάιμς» εἶναι στενά δεμένη μέ τό πῶς ἔχουν ἀντιμετωπίσει οἱ «σύμμαχοι» καί οἱ ἐδῶ κυβερνῆτες τήν «ἀνάπτυξη» καί τόν «ἐκσυγχρονισμό» τῆς χώρας: ἡ Ἑλλάδα ἔχει καταταχτεῖ στό χῶρο τῆς «περιφέρειας» πού προσφέρει τίς ὑπηρεσίες της στά στρατηγικά καί οἰκονομικά συμφέροντα τῆς ἀναπτυγμένης μητρόπολης. Μιά τέτοιου εἴδους ὅμως ἄποψη σίγουρα δέν συμφέρει αὐτούς πού θέλουν νά βλέπουν τό ρουσφέτι σάν πρωταρχικό δεινό κι ὄχι σάν στοιχεῖο πού ἐντάσσεται στά γενικότερα πλαίσια μιᾶς κοινωνίας, πού ἡ στρεβλή της κοινωνική ἱστορία προκάλεσε τήν ἐξάρτηση, καί τή συνακόλουθη ὑπανάπτυξή της. Γιά τήν ἄρχουσα τάξη, αὐτή ἡ ἐξάρτηση ὑπανάπτυξης μεταφράζεται μέ ἐξαγορές καί μέ ρουσφέτια πού τά διεκπεραιώνει γιά λογαριασμό τῶν πολιτικῶν της ἐκπροσώπων ἡ «μητροπολιτική σύμμαχος». Καί μέ τή σειρά τους, οἱ σεβαστοί αὐτοί πολιτικοί ἐκπρόσωποι ρουσφετολογοῦν μέ τούς πελάτες τους ψηφοφόρους...

Ἡ ἀσυδοσία τῶν πορνό

ΜΕΛΜΠΑ: Τό σπίτι τοῦ σέξ στή Βηρυττό

• Κορίτσια ἀπό διάφορα κράτη προσφέρουν σέξ μέσα στή φωτιά τοῦ πολέμου

Ἔ... λοιπόν ἡ ἀσυδοσία μερικῶν ἐγχώριων πορνοεντύπων δέν ἔχει ὅρια! Ἔκπληκτοι – καί ἀγανακτισμένοι φυσικά – μάθαμε – χάρη στήν παρατηρητικότητα ἑνός ἀναγνώστη μας – ὅτι ἡ Γκούντρουν Ἔσλιν, πού τό γερμανικό αὐταρχικό κράτος δολοφόνησε μαζί μέ ἄλλους συντρόφους της μέσα στά «λευκά κελιά» τους... ζεῖ!

Μάλιστα ζεῖ, εἶναι «Σουηδέζα» καί λέγεται Μαρκίζα... Ἐπί πλέον μεταβλήθηκε σέ... «κορίτσι τοῦ ἔρωτα» καί προσφέρει «τίς καλές της ὑπηρεσίες» στήν ταραγμένη Μέση Ἀνατολή, στό συνοικισμό Μέλμπα, τό «σπίτι τοῦ σέξ στή Βηρυτό»...

Ὅλα αὐτά χάρη στό «περιοδικό ΤΡΑΣΤ ΤΟΥ ΓΕΛΙΟΥ» πού στό τεῦχος του τῆς 21.9.78 (ἀριθμός 286) δημοσιεύει κάτω ἀπό τόν τίτλο «Κορίτσια ἀπό διάφορα κράτη προσφέρουν σέξ μέσα στή φωτιά τοῦ πολέμου» (!...) δημοσιεύει μιά γυμνή φωτογραφία τῆς μακαρίτισσας Ἔσλιν μέ τή λεζάντα: «Ἡ Μαρκίζα, ἡ Σουηδέζα πού «ὑπηρετεῖ» στή Μέλμπα»...

Ἀνενόχλητοι οἱ πορνοεκδότες ἀλωνίζουν, ἀνακατεύοντας σέξ καί πολιτική κατά τό δοκοῦν. Ποιός ὅμως νά τούς «ἐνοχλήσει», ἀφοῦ ὁ κ. Μπάλκος ὑπῆρξε ὁ πρῶτος διδάξας;

γνωστῶν χουντικῶν. Σύμφωνα μέ ἔγκυρες πληροφορίες εἶναι ὁ μέλλων ἀρχηγός τοῦ Λιμενικοῦ.

ΠΕΠΠΑΣ: Μέ τό βαθμό τοῦ ἀντιπλοιάρχου εἶναι Διευθυντής Ὀργάνωσης Λιμένων καί, μέσω τῆς διοίκησης τοῦ ΟΛΠ, διευθύνει τίς τύχες τῶν ἐργαζόμενων στόν Ὀργανισμό. Προσωπικός φίλος τῆς οἰκογένειας Παπαδόπουλου, θερμός θιασώτης τοῦ καθεστῶτος τῆς δικτατορίας. Στήν 7ετία Προξενικός Ὑπολιμενάρχης τοῦ Λονδίνου μέ μεγάλη δράση στή δίωξη τῶν ἀντιστασιακῶν. Ἀποτάχθηκε ἀπό τό σῶμα, ἀπό τό πρῶτο μετά τή μεταπολίτευση Συμβούλιο, ἀλλά, δεσμῶν ἕνεκα, ἐπανῆλθε τῇ βοηθεία τοῦ σημερινοῦ Ἀρχηγοῦ καί Ὑπαρχηγοῦ.

ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ: Ὁ κ. ἀντιπλοίαρχος ἦταν ὑπασπιστής τοῦ ὑπουργοῦ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας στήν ἀλλαγή τοῦ Ἰούλη. Τώρα, εἶναι διευθυντής θαλασσίων κρατικῶν μεταφορῶν, ἔχοντας στό «ἐνεργητικό» του τό ζῆλο πού ἐπέδειξε στή δίωξη τῶν παραγόντων πού ἀντικατέστησαν τή χούντα. Ὁ ναυτοδίκης Μπλέτσας σχημάτισε δικογραφία· σέ βάρος του μέ τήν ὑπόδειξη τῆς παραπομπῆς του στό Ναυτοδικεῖο. Οὔ μήν ὅμως... ἡ κάλυψη, καί σ' αὐτή τήν περίπτωση, ἀπό τόν Ἀρχηγό, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν παραπομπή τῆς ὑπόθεσης στό... ἀρχεῖο.

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ: Διευθυντής Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἐκπρόσωπος τοῦ ΥΕΝ στήν ΚΥΠ κατά τή διάρκεια τῆς δικτατορίας. Φέρει τό βαθμό τοῦ Πλοιάρχου.

ΣΠΑΡΤΙΩΤΗΣ: Τότε, Διευθυντής Α2 Γραφείου μέ καθῆκον τήν παρακολούθηση τῶν Ἀξιωματικῶν καί ὑπαξιωματικῶν τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος. Τέως Διευθυντής τῶν Ναυτικῶν Μητρώων (...) μέ τό βαθμό τοῦ Ἀντιπλοιάρχου καί νῦν φοιτητής στή Σχολή Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

ΜΠΟΓΡΑΚΟΣ: Διευθυντής ΔΣΕΕΝ Χίου μέ τό βαθμό τοῦ ἀντιπλοιάρχου. Ἡ πολιτεία του εἶναι παράλληλη (καί στά ὅσα βαρύνεται) μέ αὐτήν τοῦ Καλαντζῆ.

Αὐτά εἶναι ὅσα στοιχεῖα διαθέτουμε γιά τήν ἀποχουντοποίηση στό Λιμενικό Σῶμα. Δέν εἶναι ἀνάγκη νά τονιστεῖ ἡ σημασία τοῦ Σώματος (τόσο πολιτική, ὅσο καί εὐρύτερα στό χῶρο τῶν συμφερόντων πού διοικοῦν σήμερα τήν ἑλληνική Ἐμπορική Ναυτιλία). Ὅπως καί δέν εἶναι ἀνάγκη νά τονισθεῖ ὁ σημαντικός ρόλος τῶν κεντρικῶν θέσεων τοῦ Λ.Σ.

Κλείνοντας τόν «κατάλογο» θά πρέπει νά ὑπενθυμίσουμε τόν

Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟ, ὑπασπιστή τοῦ χουντικοῦ ὑπουργοῦ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας Χολέβα, πού τώρα ὑπηρετεῖ σέ καίρια θέση στό Λονδίνο.

■

οι επιχειρησεις

τοῦ Γιάννη Καλαϊτζῆ

ΤΟΥΡΚΙΑ

Ὁ Ἐτσεβίτ ὁλοκληρώνει τόν κύκλο του...

Μιά καινούρια περίοδος πολιτικῆς κρίσης θά πρέπει νά θεωρεῖται βέβαιη στήν Τουρκία, ὕστερα ἀπό τήν ἀποχώρηση ἀπό τό κόμμα τοῦ κ. Ἐτσεβίτ, τριῶν ὑπουργῶν καί τήν ἀναμενόμενη ἀποσκίρτηση καί ἄλλων... Τό ἀντιπολιτευόμενο κόμμα τῆς Δικαιοσύνης τοῦ κ. Ντεμιρέλ ἄρχισε ἤδη τίς «θριαμβολογίες» καί τά στελέχη του ἀναμένουν τήν ὥρα πού θά κληθοῦν ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας νά σχηματίσουν κυβέρνηση. Ὁ κ. Ἐτσεβίτ θά προσπαθήσει νά κρατηθεῖ στήν ἐξουσία βαδίζοντας πάνω σ' ἕνα τεντωμένο σχοινί, ἀφοῦ ἡ πλειοψηφία τοῦ Ρεπουμπλικανικοῦ κόμματος εἶναι τώρα πολύ ἰσχνή...

Ἄν ἀναλογισθεῖ κανένας μέ ποιό τρόπο κατάφερε ὁ κ. Ἐτσεβίτ νά σχηματίσει κυβέρνηση – μέ τήν προσχώρηση δηλαδή στό κόμμα του, ἀμέσως μετά τίς ἐκλογές, δώδεκα «ἀποστατῶν» – καταλήγει εὔκολα στό συμπέρασμα πῶς πολύ λίγο ἐξαρτῶνται ἀπό τόν ἴδιο οἱ ἐξελίξεις. Ἀλλά καί ἀπό μιάν ἄλλη σκοπιά διαφαίνεται ἡ σαφής ἀδυναμία τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ καί τοῦ κόμματός του ν' ἀσκήσουν ἀποφασιστική κυβερνητική πολιτική.

Ἔτσι εἶναι ἀρκετά δυσεξήγητο τό γεγονός ὅτι ἀκόμα καί μέ 12 ἐπαρχίες κάτω ἀπό στρατιωτικό νόμο «δέν μπόρεσε νά ἐλέγξει τό κεντρικό σήμερα πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Τουρκική Δημοκρατία, τό πρόβλημα δηλαδή τῆς πολιτικῆς βίας». Δίπλα σ' αὐτό θά πρέπει βέβαια κανένας νά τοποθετήσει στήν ἴδια μοίρα καί τήν πραγματικά ὀξύτατη κρίση τῆς τουρκικῆς οἰκονομίας...

Ἄν προσθέσει κανένας στά δυό αὐτά προβλήματα κι ἕνα τρίτο, ἐξίσου, ἄν ὄχι περισσότερο, «ἐκρηκτικό», ἐκεῖνο τῶν κουρδικῶν ἐπαρχιῶν, τότε ἡ εἰκόνα τῆς «ἀποτυχίας» τοῦ κ. Ἐτσεβίτ στά ἐσωτερικά θέματα συμπληρώνεται. Πόσο ὅμως «ὑπεύθυνος» εἶναι ὁ ἴδιος, ὅταν ἐκεῖνοι πού κρατοῦν πραγματικά τά νήματα εἶναι σέ μεγάλο βαθμό ἄλλοι; Καί εἶναι γνωστό πώς στά παρασκήνια τῆς τουρκικῆς πολιτικῆς βρίσκεται, ἐδῶ καί ἀρκετά χρόνια, τό «συμβούλιο τῶν στρατηγῶν» μέ συμβολικό ἐκφραστή τόν πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας.

Ἔτσι οἱ νέες αὐτές «δυσκολίες» πού ἀντιμετωπίζει ὁ κ. Ἐτσεβίτ μοιάζουν ν' ἀποτελοῦν «μέρος τοῦ παιχνιδιοῦ» πού προοιωνίζουν τήν ὁλοκλήρωση τοῦ κύκλου τῆς παρούσας κυβέρνησης Ἐτσεβίτ καί σηματοδοτοῦν τήν ἔναρξη ἑνός καινούριου, αὐτή τή φορά τοῦ κόμματος Δικαιοσύνης.

Αὐτή ἐξάλλου ὑπῆρξε πάντα ἡ προσφιλής μέθοδος τῶν στρατηγῶν. Ἡ «ἐναλλαγή» αὐτή ἐπιβεβαιώνει, ἀλλά καί διασφαλίζει, τό ρυθμιστικό τους ρόλο. Ὁ κ. Ἐτσεβίτ ἁπλῶς πληρώνει τώρα τά λύτρα τῆς ἀποδοχῆς τοῦ παιχνιδιοῦ. Καί δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά!...

ΜΑΛΤΑ:

Ἔφυγε καί ὁ τελευταῖος Βρετανός...

Ὕστερα ἀπό δεκαπέντε χρόνια ἀνεξαρτησίας ἡ Μάλτα γιόρτασε τό περασμένο δεκαπενθήμερο τήν ἀποχώρηση τῶν τελευταίων 500 Ἄγγλων στρατιωτῶν ἀπό τίς ναυτικές βάσεις τῆς χώρας. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Μάλτα θά χάσει ἕνα ἐτήσιο ἔσοδο 35 ἑκατομμυρίων δολαρίων, ὅσο δηλαδή ἦταν τό ἐνοίκιο πού πλήρωναν οἱ Βρετανοί. Τό πρόβλημα πού ἤδη ἀντιμετωπίζει ἡ ἐργατική κυβέρνηση τοῦ Ντόμ Μιντόφ εἶναι ἡ ἀναπλήρωση ἀπό κάποια ἄλλη πηγή τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ, σημαντικοῦ γιά τόν προϋπολογισμό ἑνός ἔθνους 300 χιλιάδων ἀνθρώπων...

Τό Ἐθνικιστικό κόμμα πού κυβέρνησε τή χώρα μέχρι τό 1964 καί τώρα βρίσκεται στήν ἀντιπολίτευση ἀπέσχε ἐπιδεικτικά ἀπό τούς γιορτασμούς τῆς «πλήρους ἀπελευθέρωσης» τῆς Μάλτας. Ὁ μόνος ἀρχηγός κράτους πού παραβρέθηκε στούς γιορτασμούς αὐτούς ἦταν ὁ ἡγέτης τῆς Λιβύης συνταγματάρχης Καντάφι πού πῆρε μαζί του καί πεντακόσιους στρατιῶτες γιά νά πάρουν μέρος στήν παρέλαση τραγουδώντας τ' ὄνομα του καί κρατώντας «ἀνά χείρας» τό μικρό «πράσινο βιβλιαράκι» μέ τίς σκέψεις γιά τήν «τρίτη παγκόσμια θεωρία» του...

Ἐκεῖ πάντως πού κυβέρνηση καί ἀντιπολίτευση συμφωνοῦν εἶναι ὅτι ἡ χώρα χρειάζεται μαζική οἰκονομική βοήθεια, μόνο πού προτείνουν διαφορετικούς δρόμους. Τό Ἐθνικιστικό Κόμμα βλέπει τή λύση τοῦ προβλήματος στήν Εὐρωπαϊκή Κοινή Ἀγορά καί ὑπόσχεται πώς στήν περίπτωση πού ἐπανέλθει στήν ἐξουσία θά ἐπιδιώξει τή σύνδεση τῆς χώρας μαζί της. Ἀντίθετα ὁ Ντόμ Μιντόφ ἀκολουθεῖ μιά «μεσογειακή» πολιτική καί ζήτησε ἤδη οἰκονομική βοήθεια ἀπό τήν Γαλλία, Ἰταλία, Ἀλγερία καί τή Λιβύη. Ἡ μόνη ὅμως πού ἀνταποκρίθηκε ἦταν ἡ τελευταία καί προφανῶς ἐπιβεβαίωση αὐτῆς τῆς «συμμαχίας» ἦταν ἡ πρόσκληση καί παρουσία τοῦ Καντάφι στούς γιορτασμούς γιά τήν ἀποχώρηση τῶν τελευταίων Ἄγγλων στρατιωτῶν...

ΖΙΜΠΑΠΟΥΕ:

«Ἀναγκαστικές ἐκλογές»...

Τόν περασμένο μήνα σέ μιά συνέντευξή του πού μεταδόθηκε ἀπό τήν ἀμερικάνικη καί τήν καναδική τηλεόραση ὁ Ἴαν Σμίθ εἶπε πώς οἱ «ἐκλογές» πού ὀργάνωσε ἡ κυβέρνησή του θά σημείωναν ἐπιτυχία ἄν σ' αὐτές ἔπαιρνε μέρος τό 20% τοῦ ἐκλογικοῦ σώματος... Μέ τή δήλωση αὐτή ὁ Σμίθ θέλησε νά «τσεπώσει» τήν «ἐπιτυχία» ἐκ τῶν προτέρων, ἀφοῦ οἱ λευκοί μόνο ψηφοφόροι ἀποτελοῦν τό 20% τῶν ἐκλογέων...

Ὅμως αὐτή ἡ «ὑποκλοπή» ὑποδηλώνει ἀρκετά εὔλογα τή δυσχερή θέση τοῦ Σμίθ καί τῆς λευκῆς μειοψηφίας νά ἐφαρμόσουν μέ τίς «ἐκλογές» τό λεγόμενο «ἐσωτερικό διακανονισμό» πού προβλέπει τή «συμμετοχή» καί τῶν μαύρων στήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας καί κυρίως τήν ἀνάδειξη μιᾶς «κατ' ἀναλογίαν» Βουλῆς. Ἡ δυσχέρεια αὐτή εἶναι τόσο πρόδηλη καί σαφής, ὥστε τό ρατσιστικό καθεστώς ἀναγκάστηκε λίγο πρίν τή διεξαγωγή «ἐκλογῶν» νά καλέσει ὑπό τά ὅπλα κάθε λευκό ἡλικίας 18-50 χρόνων γιά νά μπορέσει ἔτσι νά ἀστυνομεύσει καλύτερα τό μαῦρο πληθυσμό καί νά τόν ἐξαναγκάσει νά «ψηφίσει». Τό πρελούντιο σ' αὐτές τίς «ἀναγκαστικές ἐκλογές» ὑπῆρξε ἡ ἐπιχείρηση τῶν ρατσιστῶν κομάντος βαθιά μέσα στό ἔδαφος τῆς Ζάμπια καί ἡ καταστροφή τοῦ σπιτιοῦ τοῦ ἡγέτη τοῦ ZAPU Τζόσουα Νκόμο.

Τόσο ὁ Νκόμο, ὅσο καί ὁ ἡγέτης τοῦ μαρξιστικοῦ ZANU Ρομπέρτο Γκαμπριέλ Μουγκάμπε κατάγγειλαν τίς «σκηνοθετημένες ἐκλογές», ἀρνήθηκαν νά διαπραγματευτοῦν μέ τόν Σμίθ καί κινητοποίησαν ὅλες τους τίς ἀντάρτικες δυνάμεις γιά νά προστατεύσουν τόν πληθυσμό ἀπό τίς «ἐκλογικές ἐπιδρομές» τῶν ρατσιστῶν.

Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν εἶναι βέβαιο πώς δέν πρόκειται νά δώσουν λύση στό πρόβλημα τῆς Ζιμπάπουε. Ὄχι μόνο γιατί ὁ γενικότερος ἐλιγμός τῆς λευκῆς μειοψηφίας, ὁ λεγόμενος «ἐσωτερικός διακανονισμός» ἀπέτυχε, ἀλλά κυρίως γιατί στήν πλευρά τοῦ λαϊκοῦ παράγοντα ὑπάρχουν δυνάμεις – ὅπως εἶναι τουλάχιστον τό ZANU – πού εἶναι ἀποφασισμένες νά μήν καταθέσουν τά ὅπλα πρίν ἀπό τήν ὁριστική καί πλήρη κατάκτηση τῆς ἐξουσίας καί τήν ἀπελευθέρωση...

Τοῦ Δημήτρη Χατζῆ

Ἀρχαιοκαπηλεία, ἐθνοκαπηλεία

Ἀρχαιοκαπηλεία

Πρίν ἀπό τρεῖς μῆνες, ὅταν ἐκεῖνο τό ζήτημα, νά σταλοῦν ἤ ὄχι στό ἐξωτερικό κάποιες ἀρχαιότητες, εἶχε πάρει τόσο μεγάλες διαστάσεις, ἀπαντώντας στά ἐρωτήματα μιᾶς πρωϊνῆς ἐφημερίδας, εἶχα τολμήσει νά προχωρήσω πέρα ἀπ᾽ αὐτό γράφοντας τά παρακάτω:

«Ἄν ὁ τόπος τῆς χώρας αὐτῆς εἶναι ὅλος ἕνα μουσεῖο τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας ἀπό τά μεγαλύτερα στόν κόσμο, ἄλλο τόσο εἶναι πιά κοινό μυστικό πώς ἡ ἀρχαιοκαπηλεία τόν ΛΥΜΑΙΝΕΤΑΙ ἀσύδοτα καί ἐξοργιστικά... Εἶναι μιά λεηλασία εὐρύτατη, πού θά μείνει ἀκαταμάχητη, ὅσο δέν ὑπάρξουν πραγματικά καί αὐστηρά μέτρα, πού νά προστατεύουν ΟΛΟΝ τόν ἑλληνικό χῶρο».

Τί ὡραῖα πού τά εἶπα – σκέφτομαι τώρα, πού ἡ ἀνακάλυψη τῆς τρομερῆς σπείρας τῶν ἀρχαιοκάπηλων ἦρθε νά τά ἐπαληθεύσει δικαιώνοντάς με: Ἡ δράση τῆς σπείρας ἔδειξε πώς ὅλος ὁ ἑλληνικός χῶρος εἶναι τό ξέφραγο ἀμπέλι μιᾶς ἀσύδοτης λεηλασίας τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν πού κρύβει.

Ἀλλά καί τί ἄχρηστα πού τά εἶπα, σκέφτομαι ἀπό τήν ἄλλη μεριά, διαβάζοντας στίς ἐφημερίδες γιά τίς ἀντιδράσεις τοῦ κράτους μας μπροστά σ᾽ αὐτή τή λεηλασία: Ἐπικαλεῖται, λέει, τόν πατριωτισμό τῶν Ἑλλήνων καί στέλνει καί ἐγκύκλιες στά ... σχολειά, ξεχνώντας πώς οὔτε τά παιδάκια τῶν σχολείων, οὔτε οἱ δάσκαλοι, οὔτε ὁ πατριωτισμός τῶν Ἑλλήνων μποροῦν νά ξενυχτοῦν ἐπιτηρώντας τούς ἄλλους ἐκείνους, Ἕλληνες ἐπίσης, πού σκάβουν τίς νύχτες στό ξέφραγο ἀμπέλι τῶν γνωστῶν ἤ ἄγνωστων, κηρυγμένων ἤ ἀδήλωτων ἀπειράριθμων καί ἀπέραντων ἀρχαιολογικῶν χώρων καί μεταφέρουν ἀνεμπόδιστοι τά εὑρήματά τους στούς φιλότεχνους πελάτες τους: Τοῦ ἐξωτερικοῦ, **ἀλλά καί τοῦ ἐσωτερικοῦ,** τοῦ ἐσωτερικότατου, ὅπως ξέρουμε ὅλοι.

Καί ἡ ἀρχαιοκαπηλεία θά ἐξακολουθήσει ἔτσι νά ὑπάρχει, ὅσο τό κράτος δέν θά δίνει στίς ἀρχαιολογικές ἐφορεῖες τῆς κάθε περιοχῆς **τήν εὐθύνη καί τήν ἁρμοδιότητα** γιά τήν φύλαξή της – πού σημαίνει καί νά ἀλλάξει ριζικά τή νομοθεσία καί νά διαθέσει τά ἀναγκαῖα ποσά.

Ἄς τήν καπηλευόμαστε, λοιπόν, ὡς τά τότε καί τήν ἀντι - αρχαιοκαπηλεία μέ πατριωτισμούς καί ἐκκλήσεις.

Ἐθνοκαπηλεία

Ἐγραψαν οἱ ἐφημερίδες πώς οἱ ἀρχηγοί τῆς σπείρας τῶν ἀρχαιοκάπηλων ἦταν ὅλοι τους λουλουδάκια τῆς καλῆς μας ἐθνικοφροσύνης, δυναμικά δηλαδή καί δραστήρια ἡγετικά στοιχεῖα τῶν ὀργανώσεων τῆς Δεξιᾶς: Μπόμπες, δολοφονίες, βιαιοπραγίες, ὅπλα καί τά λοιπά. Στό ὄνομα τῆς πατρίδος.

Τά χρυσά μου... Εἶμαι σίγουρος πώς ἄν τούς ρωτήσει κανένας, θά ᾽χουν νά ποῦν μέ πολλή πικρία καί μέ κάποια ἀπορία, πώς δέν ἀξίζουν δά καί τόσο πολύ γιά τό ἑλληνικό ἔθνος δύο κοῦροι καί τρία - τέσσερα ἀνάγλυφα, μπροστά στίς ὑπηρεσίες πού τοῦ προσφέραν καί τοῦ προσφέρουν αὐτοί, πολεμώντας μέ τό ἱερό τους πάθος τούς ἐχθρούς του... Διότι τελοσπάντων, οὔτε ὁ δικηγόρος, οὔτε ὁ τσαγκάρης, οὔτε ὁ ὑπάλληλος, οὔτε ὁ γιατρός δουλεύουνε τζάμπα. Αὐτοί γιατί δηλαδή νά τό δουλεύουνε τζάμπα τό ἔθνος, πού τόσες φορές ἀποδείχτηκε ἐργοδότης τους;

Καί ἐγώ τουλάχιστον θά τούς ἔδινα δίκιο. Εἴμαστε ἕνας τόπος ὅπου τά ὅρια ἀνάμεσα στήν «ἐθνικοφροσύνη» καί τήν ἐθνοκαπηλεία δέν ἤτανε ποτέ καθαρά.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ»

Κωστῆς Μοσκώφ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

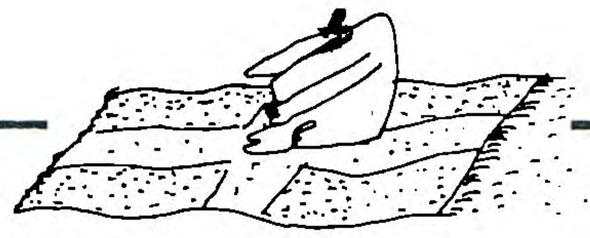
Τομή τῆς μεταπρατικῆς πόλης

τόμος α΄
β΄ ἔκδοση ἀναθεωρημένη

ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ **Ἐκδόσεις** **Ἱπποκράτους 6, Ε΄ ὄροφος, Ἀθήνα. Τηλ. 3601956.**

καί ἄλλες διάφορες καπηλεῖες

Καπηλεία «λήθης»

Ο κύριος Παναγιώτης Κανελλόπουλος πληροφόρησε αὐτό τό μήνα τήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν πώς «ἀνεξιχνίαστο εἶναι τό πνεῦμα πού διέπει τήν νομοτέλεια τῆς ἱστορίας». Δέν εἶναι βέβαια ζήτημα τώρα πιά!.. – ὁ συγγραφέας ἐκείνης τῆς «Ἱστορίας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος» νά ἐπαναδιδαχτεῖ πώς ἡ νομοτέλεια τῆς ἱστορίας πού διέπει τό πνεῦμα δέν εἶναι καθόλου ἀνεξιχνίαστη.

Τό ζήτημα εἶναι πώς ὁ κύριος Παναγιώτης Κανελλόπουλος εἶναι ἀπό τούς ἀνθρώπους πού ἔπαιξαν ἡγετικό ρόλο στήν ἐθνική τραγωδία ἀπό τόν Δεκέμβριο τοῦ '44 κι ὕστερα. Καί πώς μένει γιά πάντα κι ὁ πνευματικός πατέρας τοῦ Μακρονησιοῦ. Νά παραγραφοῦν αὐτά; Ἀναμφισβήτητα ΝΑΙ, μέσα στίς σημερινές συνθῆκες καί νέες ἀνάγκες τῆς ζωῆς μας. Εἶναι πρός τιμήν του πώς εἶπε ἐκεῖ στήν Ἀκαδημία: «Προεκτείνουν τά τυφλά πάθη τοῦ Δεκεμβρίου 1944 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, παρασύροντας ἔτσι τήν ἑλληνική νεολαία, πού δέν ἔζησε τά γεγονότα ἐκεῖνα, στό δρόμο τῆς μισαλλοδοξίας. Λόγοι ἐκφωνοῦνται στήν ἐπέτειο τῆς θυσίας τῶν ἀνδρῶν τοῦ Μακρυγιάννη καί σέ ἄλλες ἀνάλογες περιστάσεις ἐμπρηστικοί. Καί ἀκόμα πιό ἐμπρηστικοί εἶναι οἱ ἀντίλογοι».

Ναί. Ἀλλά δέν εἶναι δυνατό νά ἀγνοεῖ ὁ κύριος Κανελλόπσυλος πώς: Ἡ Ἑλλάδα ὁλόκληρη, ἀπό τήν Πελοπόννησο ὡς τήν Ἤπειρο καί τήν Μακεδονία, εἶναι καί σήμερα γεμάτη μνημεῖα, ἀναθηματικές στῆλες καί ἐπιγραφές, ὀνομασίες δρόμων καί τόπων γιά τά θύματα τῶν «ἐαμοβουλγάρων», ἐνῶ οὔτε καντηλάκι δέν ἄφησαν ποτέ νά καίει στούς τάφους τῶν ἄλλων. Καί δέν εἶναι δυνατόν νά τό ἀγνοεῖ πώς ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό τό νομικό καθεστώς τοῦ τρόμου, τῆς βίας, τῶν διώξεων καί τῆς μισαλλοδοξίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (νόμοι καί διατάγματα καί ἀποφάσεις πού ἔχουν καί τή δική του τήν ὑπογραφή) ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύει καί μέσα στή σημερινή μας νομοθεσία, τριάντα καί περισσότερο χρόνια ἀπό τότε.

Καί τότε – ὅταν αὐτά δέν ἀγνοοῦνται – τίποτα δέν εἶναι ἀνεξιχνίαστο μέσα στή νομοτέλεια τῆς ἱστορίας: Εἶναι ἡ κυριαρχία τῆς Δεξιᾶς στήν Ἑλλάδα, πού συνεχίζεται αὐταρχική, ὅσο καί ἄν τό πνεῦμα τοῦ κυρίου Κανελλόπουλου θέλει νά τήν θεωρεῖ «μοιραία».

Μικρή καπηλεία τοῦ ἀνθρωπισμοῦ

Δειλά-δειλά, μέ πολλή περίσκεψη, ἀκούγονται ἐδῶ καί κεῖ οἱ ἀντιδράσεις τῶν εὐγενικῶν ἀνθρώπων γιά τίς ἐκτελέσεις τῶν ἡγετῶν τοῦ καθεστῶτος τοῦ Σάχη, πού ἔγιναν ἤ συνεχίζονται στήν Περσία: Φτάνει πιά!... Γιατί τόση ἐκδικητική μανία, τόση σκληρότητα; Τί ἔκαναν ἐπιτέλους οἱ καημένοι καί τούς ἐκτελοῦν; Προστατεύοντας νόμιμα τό νόμιμο καθεστώς σκότωσαν μερικές δεκάδες χιλιάδες ὁπλους – πού δέν ἦταν νόμιμο νά μήν τό θεωροῦν νόμιμο.

Ὤ, τρυφερές ψυχές τῶν εὐγενικῶν ἀνθρώπων! Τό νόμιμο καθεστώς μπορεῖ νόμιμα νά σκοτώνει; Μά, ἰδού, πώς καί τό καθεστώς τοῦ Χομεϊνί εἶναι νόμιμο τώρα. Γιατί σᾶς ἐνοχλοῦν οἱ δικές του μονάχα οἱ ἐκτελέσεις;

Ὁ μονόπλευρος ἀνθρωπισμός ἦταν, ἀπό τότε πού γίνηκε ὁ κόσμος, καπηλευτής τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Κι ἦταν κι ἡ ἔσχατη ὑποκρισία ἐκείνων πού θεωροῦν προνόμιό τους ἀναφαίρετο νά σκοτώνουν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΔΟΚΙΜΙΑ

• ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟ

1. ΖΕΡΑΡ ΠΙΕΡΑ
Ἡ μακριά πορεία ἑνός ποιητή

2. ΚΡΕΣΕΝΤΣΙΟ ΣΑΝΤΖΙΛΙΟ
Μύθος καί ποίηση στόν ΡΙΤΣΟ

3. ΚΩΣΤΑ ΤΟΠΟΥΖΗ
ΠΡΩΤΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ
Α΄. Ἡ Σονάτα τοῦ Σεληνόφωτος
Ὅταν ἔρχεται ὁ ξένος - Ἡ Γέφυρα

ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
Ἐπιλογή καί φιλολογική ἐπιμέλεια ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΕΛΟΥΔΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3615.783

Μύθοι καί συγχύσεις γύρω ἀπό τό πρόβλημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐξουσίας

***ΠΙΣΤΕΥΩ** πώς οἱ παρακάτω πρόχειρες σημειώσεις ἀνταποκρίνονται στό κάλεσμα γιά συζήτηση τοῦ φίλου καθηγητῆ Μάριου Νικολινάκου, πού, ἀπ' τίς στῆλες τοῦ «ΑΝΤΙ», πρόβαλε ὁρισμένους προβληματισμούς = προσωπικούς, ὅπως ὁ ἴδιος λέει, καί χωρίς δέσμευση τοῦ πολιτικοῦ φορέα ὅπου ἀνήκει = πάνω στό «ἄγχος καί τήν ἀγωνία» πολλῶν ἀγωνιστῶν μπροστά στήν ὥρα τῆς ἐξουσίας. Ἡ ἴδια προϋπόθεση θά μποροῦσε νά ἰσχύσει καί γιά μένα, μιά πού, ἄλλωστε, πολεμοῦμε τή δεξιά καί κάνουμε τόν ἀγώνα γιά τήν ἀλλαγή, ἀπ' τό ἴδιο μετερίζι, ἄν καί διατηρῶ ξωπορή ἐπιφύλαξη ὡς πρός τά περιθώρια δημόσιας συζήτησης σχέψεων καί προτάσεων μέσα ἤ ἔξω ἀπ' τήν κομματική γραμμή, προκειμένου γιά στελέχη, ἰδίως ὅταν αὐτά προβάλλονται ἐπώνυμα πρός τά «ἔξω». Ἐννοῶ φυσικά τόν φίλτατο καί στέλεχος τοῦ ΠΑΣΟΚ, Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟ πού, ἄν καί δηλώνει προκαταβολικά ὅτι ξεκινάει μιά συζήτηση στό ἐπίπεδο τοῦ γενικότερου λαϊκοῦ κινήματος καί ὄχι συγκεκριμένου πολιτικοῦ φορέα, ἐν τούτοις αὐτή ἡ ἴδια ἡ παραπάνω ἰδιότητά του δέν πείθει ὅτι οἱ προβληματισμοί τοῦ δέν ἀνταναχλοῦν σκέψεις πού ἄν δέν ἀποκρυσταλλώνονται σέ πολιτικές ἀποφάσεις εἶναι δυνατό ἐν τούτοις νά προκαλέσουν μεγάλες συγχύσεις. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τό παραπάνω ἄρθρο του εἶναι ἐξαιρετικά ἀξιοπρόσεχτο.*

Τοῦ Ἀντώνη Στρατῆ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ εἶμαι πρόθυμος νά συμφωνήσω σέ μιά σειρά αὐτοαποδεικτες διαπιστώσεις του. Καί συγκεκριμένα:

● Ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνει κοινωνικό μετασχηματισμό = μέσα σέ κοινοβουλευτικά πλαίσια = ἄν δέν ξεκαθαριστεῖ τό πρόβλημα τῆς Δημοκρατίας.

● Ὅτι ἡ ἀστική τάξη δέν θά εἶναι πρόθυμη νά ὑποταχθεῖ στό δημοκρατικό παιχνίδι (στό σενάριό του, δηλαδή, τῆς ἀρχῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας) ἄν μέσω αὐτοῦ κινδυνεύει νά χάσει τήν ἐπικυριαρχία της. Τά ἱστορικά παραδείγματα τό ἐπιβεβαιώνουν.

● Ὅτι ἡ ἀστική τάξη ἔχοντας στά χέρια της τόν κρατικό μηχανισμό (Διοίκηση, Ἔνοπλες Δυνάμεις, Σώματα Ἀσφαλείας, Κρατικούς Συνδικαλισμούς, Ἐκπαίδευση καί μιά σειρά ἄλλα) δέν θά τόν παραδώσει «ἁμαχητί» στίς λαϊκές προοδευτικές δυνάμεις μέ τήν ἀποδοχή τοῦ «σμίξε με ἀγά μου ν' ἀνασάνω».

ΕΞ ΑΛΛΟΥ δέν πάει πολύς καιρός πού πρωτοπαλίκαρο τῆς δεξιᾶς ξεκαθάριζε ἀπερίφραστα, προκειμένου περί τοῦ ΠΑΣΟΚ, ὅτι ὁ δρόμος γιά τήν ἐξουσία τοῦ εἶναι κλειστός (τό ἐπισημοποίησε ἐν τῶν ὑστέρων μπόλιασμα γιά τό πολύ τῆς χυλικότητας εἶναι χωρίς ἀξία), ἐνῶ πολλαπλασιάζονται οἱ περιπτώσεις ὁμοιωτῆς ἐνθάρρυνσης τῶν παρακρατικῶν γιά δράση ἐν ὀνόματι τῆς «τηρήσεως τοῦ νόμου καί τῆς τάξης».

ΘΑ ΣΥΜΦΩΝΗΣΩ ἐπίσης ὅτι μπαίνει μεγάλο πρόβλημα στίς λαϊκές προοδευτικές δυνάμεις τό πρόβλημα τῆς «ἀφύσιης» ταχύτητας, ἄν καί ὁ ἀρθρογράφος μιλάει μόνο γιά «δυσάρεστους ἐπαναστάτες» καί δέν ἀναφέρει (πράγμα πού εἶναι παράγνωστο)) ὅτι ὑπάρχουν καί οἱ «ἀφηνόστροφοι» ἐπαναστάτες. Μιλάω γιά τήν ἄποψη πού πολύ συζητιέται τελευταῖα, ὅτι δηλαδή ἡ προοπτική γιά ἐξουσία, αὐτή τή στιγμή, ἔχει ξεπεραστεῖ σέ φόρτητο, μέ τήν ἔννοια ὅτι πρίν ἀπ' τήν ἐπιδίωξή της θά πρέπει οἱ πλατιές ἐκλογικές μάζες ν' ἀφομοιώσουν τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, ὥστε ἡ ψῆφος νά εἶναι συνειδητοποιημένη.

ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ συλλογιστική εἶναι ἀφελής, ἄν ὄχι ἐπικίνδυνη, γιατί ἡ ἐξουσία δέν εἶναι τώρα μιά μακρινή προοπτική, θεωρική κάθε εἴδους δοκιμασιῶν θυζαντινολογισμῶν, ἀλλά ἡ ἱστορική συγκυρία τήν φέρνει πέρα πολύ ὁρατή, μι' ἕνα λαό ξεσηκωμένο εἴτε ἀπό κάποιο ἀπροσδιόριστο ριζοσπαστισμό, εἴτε ἀπό ἀντίδραση στήν ἀντιλαϊκή ἐπιδρομή τῆς δεξιᾶς, εἴτε ἀπό μιάν ἀνάγκη, ὥστερα ἀπό τραυματικές δοκιμασίες βίαιων κυριαρχίας τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων πού συμπεριλήφθηκαν καί συμπεριλαμβάνονται μέ τή νοοτροπία τοῦ «νικητῆ».

Γιατί:

● Ὑποτιμᾶ καί παραπαίρνει τόν κατεθαρσιασμένο ρόλο μιᾶς συνειδητοποιημένης καί γερά ὀργανωμένης πολιτικῆς πρωτοπορίας ἱκανῆς νά καθοδηγήσει καί νά ὁδηγήσει τίς μάζες στόν τελικό στόχο.

● Ὁδηγεῖ σ' ἕνα σεχταρισμό μέ τελικό ἀποτέλεσμα τήν «ἐν ἐπιγνώσει» δυνάμεις τό πρόβλημα τῆς «ἀφύσιης» ταχύτητας, ἄν καί ὁ ἀρθρογράφος μιλάει μόνο γιά «δυσάρεστους ἐπαναστάτες» καί δέν ἀναφέρει (πράγμα πού εἶναι παράγνωστο)) ὅτι ὑπάρχουν καί οἱ «ἀφηνόστροφοι» ἐπαναστάτες. Μιλάω γιά τήν ἄποψη πού πολύ συζητιέται τελευταῖα, ὅτι δηλαδή ἡ προοπτική γιά ἐξουσία, αὐτή τή στιγμή, ἔχει ξεπεραστεῖ σέ φόρτητο, μέ τήν ἔννοια ὅτι πρίν ἀπ' τήν ἐπιδίωξή της θά πρέπει οἱ πλατιές ἐκλογικές μάζες ν' ἀφομοιώσουν τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, ὥστε ἡ ψῆφος νά εἶναι συνειδητοποιημένη.

ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ συλλογιστική εἶναι ἀφελής, ἄν ὄχι ἐπικίνδυνη, γιατί ἡ ἐξουσία δέν εἶναι τώρα μιά μακρινή προοπτική, θεωρική κάθε εἴδους δοκιμασιῶν θυζαντινολογισμῶν, ἀλλά ἡ ἱστορική συγκυρία τήν φέρνει πέρα πολύ ὁρατή, μι' ἕνα λαό ξεσηκωμένο εἴτε ἀπό κάποιο ἀπροσδιόριστο ριζοσπαστισμό, εἴτε ἀπό ἀντίδραση στήν ἀντιλαϊκή ἐπιδρομή τῆς δεξιᾶς, εἴτε ἀπό μιάν ἀνάγκη, ὥστερα ἀπό τραυματικές δοκιμασίες βίαιων κυριαρχίας τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων πού συμπεριλήφθηκαν καί συμπεριλαμβάνονται μέ τή νοοτροπία τοῦ «νικητῆ».

Γιατί:

● Ὑποτιμᾶ καί παραπαίρνει τόν κατεθαρσιασμένο ρόλο μιᾶς συνειδητοποιημένης καί γερά ὀργανωμένης πολιτικῆς πρωτοπορίας ἱκανῆς νά καθοδηγήσει καί νά ὁδηγήσει τίς μάζες στόν τελικό στόχο.

● Ὁδηγεῖ σ' ἕνα σεχταρισμό μέ τελικό ἀποτέλεσμα τήν «ἐν ἐπιγνώσει» ἀπώλεια τῆς ἐξουσίας καί τῶν ἀναπόφευκτο ἐπανεγκλωβισμό πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν στήν παγίδα τῆς «προοδευτικῆς δεξιᾶς» καί τῶν νεοεμφανιοθέντων παραφυάδων της.

● Μεταθέτει τό πρόβλημα τῆς ἐξουσίας τῶν λαϊκῶν δυνάμεων σέ ἀπροσδιόριστα μακρινό χρόνο, ὅπου πλέον οἱ δομές τῆς δεξιᾶς θά ἔχουν ἰσχυροποιηθεῖ σέ σημεῖο πού νά ἔχουν γίνει ἀπροσπέλαστες.

ΔΕΝ ΝΟΜΙΖΩ νά ὑπάρχει πολιτικός φορέας ἱκανός νά διαπράξει ἕνα τέτοιο ἔγκλημα, ἤ (τό ἐπιπλέον)) ἀνίκανος νά πιάσει τόν παλμό τῆς ἱστορικῆς συγκυρίας. Τό δίδαγμα τοῦ 1974, ὅπου τό κατεστημένο ((νυφίτικο καί ξένο)) πέρασε ἄνετα ἀπ' τή χουντική στήν κοινοβουλευτική μορφή διακυβέρνησης ((μέ ἀρκετή δόση εἰρωνείας ἤ δεξιά χαρακτηρίζει τή λαϊκή ἀδυναμία σάν λαϊκή «ὠριμότητα»)) δέ θά πρέπει νά ξεχνιέται. ((Τό θέμα τῶν δυνάμεων καί εὐθυνῶν γιά τήν ἀπώλεια τῆς ἀναπόφευκτης εὐκαιρίας, ὅταν οἱ χουντικοί μπαχαλτσῆδες εἶχαν παραλύσει ἔντρομοι καί ὅταν δόθηκε ἀπό κατεστημένο ἡ ἄνεση νά πραγματοποιήσει, μέ τήν συμπαράσταση ἑνός τμήματος τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, τήν πολιτικοποίηση πού ἕνα χρόνο πρίν εἶχε ἀποφύγει τό Πολυτεχνεῖο, εἶναι ἕνα ἄλλο κεφάλαιο)).

ΟΜΩΣ, πάρ' ὅλ' αὐτά, μέ κανένα τρόπο δέ μπορεῖ κανείς νά ὑποτιμήσει τούς κινδύνους ἀπό μιά «πρόωρη» κατάληψη τῆς ἐξουσίας, μέ τήν ἔννοια ὅτι τό λαϊκό κίνημα δέν ἔχει

ἀκόμα διαμορφώσει, οὲ ἱκανοποιητικό βαθμό καί ἐπάρκεια, τά συνειδητοποιημένα καί ἔμπειρα ἐκεῖνα στελέχη γιά τήν ἐπάνδρωση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Καί φυσικά δέν ὑπάρχουν αὐταπάτες ὅτι ἡ ἀντίδραση τοῦ κράτους τῆς δεξιᾶς καί ὁλόκληρου τοῦ κατεστημένου εἶναι δεδομένη. Ἀλλά καί κανείς δέν μπορεῖ νά ἰσχυριστεῖ ὅτι ἀργότερα δέ θά εἶναι ἀκόμα πιό σκληρή (ἐκτός ἄν ἐπιλεγεῖ ὁ δρόμος διαφυγῆς πού προτείνει τό «διά ταῦτα» τοῦ πάρα πάνω ἄρθρου, ἕνας δρόμος πού δέν ὁδηγεῖ πουθενά). Ὅμως, ἐπιτέλους, δέν πρόκειται ποτέ νά μάθουμε νά κολυμπᾶμε ἀπό τή στεριά.

ΓΙΑ ΝΑ ξαναγυρίσω ὅμως στόν φίλτατο Μ. Νικολινάκο, θά ἤθελα νά πῶ ὅτι μετά τίς διαπιστώσεις πού βρεθήκαμε σύμφωνοι, ἀρχίζουν τά προβλήματα. Γιατί τί γίνεται γιά νά ξεφύγουμε ἀπό ἕνα εὐχολόγιο τοῦ τύπου ὅτι «καλόν θά ἦτο» νά εἶχε γίνει ἀποχουντοποίηση, ἐκδημοκρατισμός, κλπ. κλπ.; Ὁ ἀρθρογράφος, ἐνῶ προεισαγωγικά εἰδοποιεῖ ὅτι δέν πρόκειται νά δώσει ἕτοιμες λύσεις στά προβλήματα πού συνδέονται μέ τή σοσιαλιστική ἐξουσία, καταλήγει στό ἀντίθετο. Καί ἀπό δῶ καί πέρα ξεκινᾶνε μιά σειρά ἀντιρρήσεις:

ΕΝΩ ἀπ' τή μιά μεριά μιλάει γιά κατάληψη καί μετατροπή τοῦ ἀστικοῦ κράτους, στή συνέχεια προτείνει πράγματα ἀρκετά περίεργα: «*Στήν πρώτη αὐτή φάση*, γράφει, *ἡ οἰκονομική πολιτική μιᾶς κυβέρνησης λαϊκῶν δυνάμεων, εἶναι πολιτική ἀστική. Στήν πρώτη αὐτή φάση εἶναι ἀναγκαία ἡ συμμαχία τῆς ἀστικῆς τάξης, κλπ. κλπ.*». Πολλές ἀμφιβολίες γεννιοῦνται ἀπό μιά τέτοια ἀντίληψη γιά τό ρόλο τοῦ φορέα (ἤ τῶν φορέων) τῆς σοσιαλιστικῆς ἀλλαγῆς. Εἶμαι πρόθυμος ν' ἀναγνωρίσω ὅτι μιά τέτοια πρόταση ξεκινάει ἀπ' τήν ὑπόθεση-ἐπιθυμία ὅτι οἱ μηχανισμοί τῆς ἄρχουσας τάξης καί τό κράτος τῆς δεξιᾶς θά εἶναι ἐφεκτικοί πρός μιά λαϊκή ἐξουσία διατεθειμένη γιά τέτοιους συμβιβασμούς.

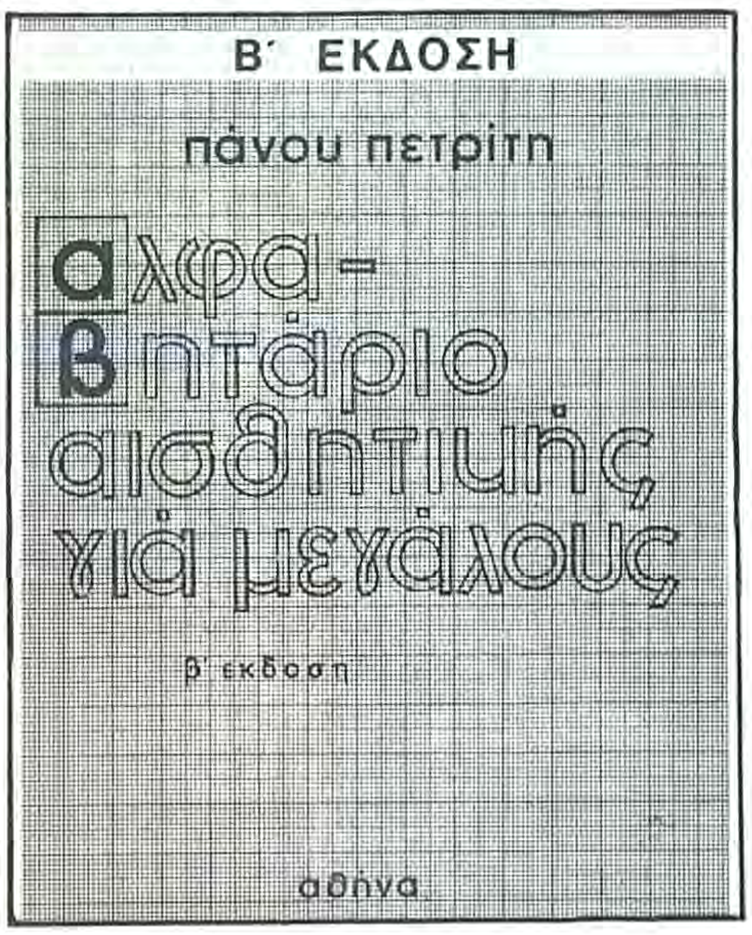
ΟΜΩΣ δέν πρόκειται παρά γιά εὐσεβεῖς πόθους. Γιατί δέν πιστεύω νά εἶναι κανείς τόσο ἀφελής, ὥστε νά πιστεύει ὅτι οἱ μηχανισμοί τῆς δεξιᾶς θά παραδοθοῦν ἀμαχητί στίς λαϊκές δυνάμεις πού στοχεύουν πράγματι σέ δομικές ἀλλαγές. Ἐκτός ἄν οἱ ἀλλαγές αὐτές ἐκφυλιστοῦν ἀπ' τά πρῶτα βήματα σέ περιθωριακές μεταρρυθμίσεις στά ὅρια τῆς ἀνοχῆς καί τῆς συντήρησης τοῦ κατεστημένου καί ἐδραιωθεῖ ἡ πεποίθηση ὅτι ἔχουν ἐγκαταληφθεῖ οἱ τελικοί στόχοι. Μ' ἄλλα λόγια, τό κατεστημένο δέν ξεγελιέται μέ τέτοια τερτίπια (ἐδῶ δέ δίστασε νά κατεβάσει τά τάνκς ὅταν αἰσθάνθηκε νά κινδυνεύει ἀπό ἕνα φιλελεύθερο ριζοσπαστισμό) καί ἄρα ἤ παίζεις τό παιχνίδι του καί κατρακυλᾶς στό σοσιαλδημοκρατικό ρόλο τοῦ διαχειριστῆ τῆς κρίσης του, ἤ ἡ σύγκρουση γίνεται ἀναπόφευκτη. Ἀλλά ὑπάρχει γιά μᾶς ἡ εὐχέρεια μιᾶς τέτοιας ἐπιλογῆς; Ἤ γιά νά τοποθετήσουμε τό θέμα μέ ἄλλα λόγια: Ποῦ τελειώνουν τά ὅρια τῶν τακτικῶν ὑποχωρήσεων καί ποῦ ἀρχίζει ἡ ἀπάρνηση βασικῶν ἀρχῶν; Δέν θέλω νά πῶ μ' αὐτά πώς μιά σοσιαλιστική κυβέρνηση πού ἀνεβαίνει στήν ἐξουσία μέσα ἀπό τούς κοινοβουλευτικούς μηχανισμούς τῆς ἄρχουσας τάξης, θά ξεκινήσει ἀπ' τήν πρώτη μέρα γιά τήν ἐφαρμογή τῶν τελικῶν στόχων της. Ἀσφαλῶς ἡ πορεία θά εἶναι σταδιακή καί μακρόχρονη στό μέτρο πού τήν ἀκολουθοῦν οἱ λαϊκές δυνάμεις κι ἔχει τή συμπαράστασή τους. Ὅμως τό κάθε βῆμα θά πρέπει νά εἶναι μιά σταγόνα ἀπ' τό σύνολο, ἕνα ἔμβρυο μέ ὅλα τά χαρακτηριστικά αὐτοῦ πού θά ἀνδρωθεῖ ἀργότερα. Ἀλλά ἄς εἴμαστε βέβαιοι ὅτι καί αὐτά τά πρῶτα βήματα δέ θά μείνουν χωρίς ἀντίδραση. Κατά συνέπεια πιστεύω πώς θά ὑπάρξει κάποιου εἴδους καί κάποιας μορφῆς σύγκρουση, ἀπ' τήν πρώτη ὥρα.

ΚΑΙ ΤΙ γίνεται λοιπόν; Τί ἔχει κανείς νά προτείνει; Ἄς ξεκινήσουμε καλύτερα ἀπό τό τί δέν γίνεται:

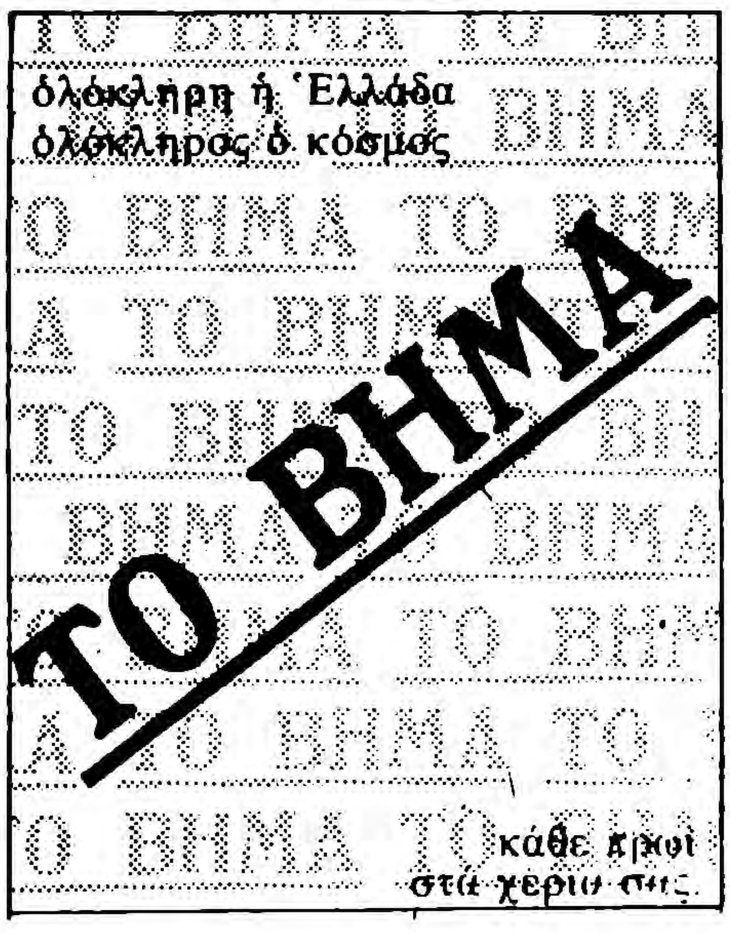
- Δέν γίνεται ἀποτελεσματική ἄσκηση ἐξουσίας ἀπό ἕνα λαϊκό δημοκρατικό φορέα, ἄν δέν ἔχει τήν πραχτική συμπαράσταση ὁλόκληρου τοῦ φάσματος τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων σ' ἐπίπεδο μαζικῶν χώρων.
- Δέν γίνεται ἀποτελεσματική ἄσκηση ἐξουσίας μέ στόχο τή σταδιακή, ἔστω, σοσιαλιστική ἀλλαγή, ἀπό μιά ἰσχνή κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Ὁ καθένας μπορεῖ νά φανταστεῖ πόσο εὐάλωτη θά ἦταν μιά τέτοια κυβέρνηση καί ἀδύναμη ν' ἀμφισβητήσει τίς κατεστημένες δομές τῆς δεξιᾶς.

ΔΕΝ ΕΙΠΑ ὅλα τά πάρα πάνω γιά νά καταλήξω σέ κάποια ὑπεραπλουστευμένη πρόταση. Κάτι τέτοιο θά ἦταν, τό λιγότερο, ἐπιπόλαιο. Ἄλλωστε αὐτό εἶναι καί τό πρόβλημα. Θέλησα μόνο νά διαλύσω ὁρισμένες αὐταπάτες καί παράλληλα νά ἐπισημάνω κινδύνους γιά τό κίνημα τῆς Ἀλλαγῆς, ἀπό προτεινόμενες ταχτικές (πιστεύω ὅτι πρόκειται γιά τέτοιες) ὅπως τοῦ φίλτατου Μ. Νικολινάκου. Ἴσως μέ κίνδυνο νά χαρακτηριστῶ ὅτι προτείνω κάποιο εὐχολόγιο (κατά τήν γνώμη μου ὄχι ἀνέφικτο) θά ἔλεγα ὅτι μόνο μιά πλατιά λαϊκή πλειοψηφία στό ἐπίπεδο τοῦ κομματικοῦ φορέα τῆς Ἀλλαγῆς – σέ συνδυασμό μ' ἕνα γερά ὀργανωμένο καθοδηγητικό ἐπιτελεῖο – εἶναι ἱκανή νά σπάσει τίς ἀντιλαϊκές δομές τοῦ καστεστημένου τῆς δεξιᾶς καί νά διεξαγάγει νικηφόρα, σκαλί, σκαλί, τόν ἀγώνα γιά τό δημοκρατικό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό.

ΑΛΛΑ, ἕνας τέτοιος στόχος συνεπάγεται ἀνάλογες πολιτικές καί ὀργανωτικές ἐπιλογές. Τώρα καί ὄχι αὔριο. Γιά νά μήν αἰφνιδιαστοῦμε ἀπ' τήν ἐκλογική ἀναμέτρηση πού ὁ χρονικός προσδιορισμός της δέν θά ἐπιλεγεῖ ἀπό μᾶς καί νά μή χάσουμε, γιά ἄλλη μιά φορά, τήν ἱστορική συγκυρία. ■

"ΤΟ ΜΑΓΑΖΙ"

Διδοτου και Ζώοδοχου Πηγης

τηλ. 3602539

δωρα δωρα δωρα
για μικρους και μεγαλους

CAMPING CENTER

ΚΙΑΦΑΣ 3 (ἀπό Ἀκαδημίας 78)
τηλ. 36.15.438

καί ὅλα τά εἴδη CAMPING
σέ πολύ συμφέρουσες τιμές

Μετά τή μεταπολίτευση τοῦ 1974, τό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα μπῆκε σέ μιά νέα φάση. Ἡ περίοδος αὐτή χαρακτηρίζεται ἀπό ἔντονες ὀργανωτικές καί ἀγωνιστικές διεργασίες σ' ἕνα σημαντικό μέρος τῆς ἐργατικῆς βάσης, κυρίως σέ κλάδους ὅπου ἱστορικοί, οἰκονομικοί καί θεσμικοί παράγοντες εὐνοοῦν τήν ἀνάπτυξη συνδικαλιστικῆς συνείδησης καί δραστηριότητας.

Παράλληλα μέ τή συνδικαλιστική αὐτή «ὡρίμανση» ἑνός σημαντικοῦ μέρους τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς χώρας «ἀνδρώθηκαν» ἀντίστοιχα, ἐπαυξημένες καί βελτιωμένες, οἱ γνωστές παλιές συνταγές τοῦ Μακρηθεοδωρισμοῦ μέ στόχο τόν κυβερνητικό ἔλεγχο τοῦ κινήματος.

Στίς σελίδες τοῦ ἀφιερώματος γιά τήν Πρωτομαγιά πού ἀκολουθοῦν, ἐπιχειρεῖται μιά ἀνίχνευση τῆς κατάστασης πού ἐπικρατεῖ στό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα σήμερα. Περιλαμβάνει:

- Μιά ἔρευνα γιά τά βασικά προβλήματα πού ἀπασχολοῦν καί χαρακτηρίζουν τό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα. Ἀπαντοῦν ἐκπρόσωποι τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων ΕΣΑΚ–Σ, ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ, ἐκπρόσωπος τῆς ΓΣΕΕ καί ὁ Θ. ΠΑΠΑΜΑΡΓΑΡΗΣ.
- Ἕνα κείμενο τοῦ ΑΝΤ. ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ γιά τό «χουντοκυβερνητικό συνδικαλισμό καί τίς δυό "τάσεις" τῆς ἀντιπολίτευσης».
- Ἕνα κείμενο τοῦ Θ. ΚΑΤΣΑΝΕΒΑ πού ἐπισημαίνει τίς «γενικότερες ἀδυναμίες καί τήν ἀνισόμερη ἀνάπτυξη τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος».
- Μιά ἐκτεταμένη ἀνάλυση «τῆς ὀργανωτικῆς δομῆς» ἀλλά καί «τῆς πολυδιάσπασης πού ἐπικρατεῖ σήμερα στό συνδικαλιστικό κίνημα»
- Ἕνα ἀναλυτικό ἄρθρο τοῦ Γ. ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΥ γιά τά τρία χρόνια ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου 330

Ἡ ἐπιμέλεια τοῦ ἀφιερώματος ἔγινε ἀπό τό Θ. Κατσανέβα.

Οἱ θέσεις

τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων

Στήν ἔρευνα πού ἀκολουθεῖ ἐκπρόσωποι τῆς ΓΣΕΕ καί τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων καταθέτουν τίς ἀπόψεις τῶν παρατάξεών τους γιά τά κύρια προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει τό συνδικαλιστικό κίνημα σήμερα.

Παίρνουν μέρος μέ ἀλφαβητική σειρά:

- Ἀπό μέρους τῆς ΓΣΕΕ, ὁ Γενικός Γραμματέας, ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ
- Ἀπό μέρους τῆς ΕΣΑΚ – Σ, ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ
- Ὁ ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΠΑΠΑΜΑΡΓΑΡΗΣ, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ὑπαλλήλων τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδας (ΣΥΤΕ).
- Ἀπό μέρους τῆς ΠΑΣΚΕ, ὁ ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ, καί
- Ἀπό μέρους τοῦ ΑΕΜ, ὁ ΟΡΕΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

τα ερωτηματα του αντι

1 Πρέπει ἤ ὄχι νά διατηρηθεῖ μέ κάθε μέσο ἡ ὀργανωτική ἑνότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος;

2 Ποιές οἱ συγκεκριμένες θέσεις σας γιά τή σχέση τῶν συνδικάτων μέ τά πολιτικά κόμματα καί τήν κυβέρνηση;

3 Σέ ὁρισμένες περιπτώσεις μετά τή μεταπολίτευση καί ἰδιαίτερα τελευταῖα, ἔχουν δημιουργηθεῖ ἐπί μέρους προβλήματα συνεργασίας ἀνάμεσα στίς δημοκρατικές-ἀριστερές συνδικαλιστικές παρατάξεις. Πῶς θά μποροῦσαν νά ξεπεραστοῦν τά προβλήματα αὐτά στήν πράξη; (Ἡ ἐρώτηση αὐτή δέν ὑποβλήθηκε στόν ἐκπρόσωπο τῆς Γ.Σ.Ε.Ε.).

4 Εἶναι δυνατό καί σκόπιμο νά δημιουργηθεῖ μιά «δημοκρατική Γ.Σ.Ε.Ε.» ἤ μιά Συντονιστική Ἐπιτροπή ὅλων τῶν δημοκρατικῶν-ἀριστερῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων; (Ἡ ἐρώτηση αὐτή δέν ὑποβλήθηκε στόν ἐκπρόσωπο τῆς Γ.Σ.Ε.Ε.).

5 Χρειάζεται νά δοθεῖ ἰδιαίτερο βάρος στήν ἐπιμόρφωση τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν; Ἄν ναί, τί πρέπει νά γίνει;

6 Πρέπει νά καταργηθεῖ τό ταμεῖο Ἐργατικῶν Στελεχῶν; (Ἀπαντεῖστε ΝΑΙ ἤ ΟΧΙ).

7 Πρέπει νά καταργηθεῖ ὁ ΟΔΕΠΕΣ (ΝΑΙ ἤ ΟΧΙ;). Ἄν ναί, ποιό σύστημα θά πρέπει νά υἱοθετηθεῖ γιά τήν οἰκονομική κάλυψη τῶν συνδικάτων;

8 Ποιές οἱ θέσεις σας γιά τόν ἐργοστασιακό συνδικαλισμό;

9 Ἔχοντας ὑπόψη τήν τρέχουσα πολιτική καί συνδικαλιστική πραγματικότητα, πιστεύετε ὅτι ἕνα ἄλλο σύστημα διαιτησίας γιά τήν ἐπίλυση τῶν ἐργασιακῶν διαφορῶν (λ.χ. ἐθελοντική διαιτησία), θά ἦταν προτιμότερο ἀπό τό σημερινό καθεστώς τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας;

10 Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι μετά τίς ἐπόμενες ἤ μεθεπόμενες ἐκλογές ἐπικρατεῖ μιά κυβέρνηση τῆς σημερινῆς ἀντιπολίτευσης. Στήν περίπτωση αὐτή ποιά θά πρέπει νά εἶναι ἡ στάση τῶν συνδικάτων;

- Θά πρέπει νά δώσουν στήν κυβέρνηση αὐτή μιά πίστωση χρόνου;
- Θά πρέπει νά ἀπαιτήσουν τήν ἄμεση ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης πού ἐκκρεμοῦν;
- Στήν ἀνάγκη θά πρέπει νά καταφύγουν σέ ἀπεργιακές κινητοποιήσεις;

ΧΡ. ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΣ (Γ.Σ.Ε.Ε.)

1. Τό σημαντικότερο πράγμα γιά τούς ἐργαζόμενους εἶναι ἡ μέ κάθε τρόπο διατήρηση τῆς ὀργανωτικῆς ἑνότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ μας κινήματος. Ὁποιασδήποτε μορφῆς διάσπαση ἐκτός τοῦ ὅτι θά ἀποδυναμώσει τήν ἐργατική τάξη στούς διεκδικητικούς της ἀγῶνες, θά ὁδηγήσει σίγουρα καί στήν ἀπαρχή ἑνός κατακερματισμοῦ τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος μέ τραγικές συνέπειες γιά τό ἀπώτερο μέλλον. Ἄλλωστε, σέ τελική ἀνάλυση, ἡ μόνη πού θά εἶχαν νά ὠφεληθοῦν ἀπό μιά τέτοια ἐξέλιξη θά ἦταν οἱ ἐργοδότες.

2. Τά συνδικάτα ὀφείλουν νά διατηροῦν συνεχῆ ἐπαφή μέ ὅλα τά πολιτικά κόμματα καί μέ τήν ἑκάστοτε κυβέρνηση προκειμένου, ἀφ' ἑνός νά ἐξαντλοῦν ὅλες τίς δυνατότητες ἐνημερώσεως ὡς πρός τά προβλήματα τῶν ἐργαζομένων καί ἀφ' ἑτέρου νά ἐπιδιώκουν τήν ὅσο τό δυνατό εὐρύτερη συμπαράσταση γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν δικαίων καί ὑπεύθυνα προβαλλομένων αἰτημάτων. Ἐνῶ ὅμως εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐπαφή καί ἡ συνεργασία μέσα σ' αὐτά τά πλαίσια, ἀντίθετα, ἡ ἐξάρτηση ἀπό ὁποιοδήποτε κόμμα ἤ κυβερνητικό φορέα εἶναι καταστρεπτική γιά τά συνδικάτα. Καί τοῦτο, γιατί μοιραῖα ὁδηγεῖ στήν ὑποταγή καί τήν κομματικοποίηση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος μέ τελικό στάδιο τήν ἀναπόφευκτη διάσπαση.

5. Μέ τήν συνεχῆ διόγκωση τοῦ ρόλου τῶν συνδικάτων σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς δημόσιας ζωῆς γίνονται πιό πολύπλοκα τά καθήκοντα τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν, πρᾶγμα πού ἀπαιτεῖ πολύπλευρη θεωρητική κατάρτιση καί ἐμπειρία προκειμένου νά ἐκπληρώσουν ἱκανοποιητικά τήν ἀποστολή τους. Μέ τήν ἔνταξη τῆς χώρας μας στήν ΕΟΚ καί τήν ἀναγκαία παρουσία συνδικαλιστικῶν στελεχῶν μας σ' ὅλα τά ὄργανα κοινωνικῆς πολιτικῆς τῆς κοινότητας, ἀλλά καί λόγω τῆς πολύπλευρης συνεργασίας πού πρέπει νά ὑπάρξει μέ τά ἀδελφά κινήματα στό χῶρο τῆς ΕΟΚ, καί σ' ὅλον τόν κόσμο, δημιουργοῦνται γιά μᾶς ἐπιτακτικές ὑποχρεώσεις, νά ἐπιταχύνουμε μέ ὅλα τά μέσα καί σέ εὐρεῖα κλίμακα τή δημιουρ-

γία καταλλήλων φορέων γιά τήν ἐπιμόρφωση συνδικαλιστικῶν στελεχῶν.

6. Ἡ ἀνυπαρξία διαρκοῦς ἀσφαλιστικῆς καλύψεως τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν πού εἶναι ἐκτεθειμένα σέ διωγμούς ἐπέβαλε τήν ὕπαρξη εἰδικοῦ φορέα γιά τήν συνταξιοδοτική τους ἀσφάλιση. Ἑπομένως, καταφατική εἶναι ἡ ἀπάντησή μου, ἐφ' ὅσον ἐξασφαλισθεῖ μέ ἄλλο τρόπο ἡ διαρκής καί ἐπαρκής ἀσφαλιστική προστασία τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν.

7. Ἡ θέση μας εἶναι γνωστή καί μάλιστα συμπίπτει μέ τή θέση καί ὅλων τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων ἐκτός τῆς ΕΣΑΚ. Νά καταργηθεῖ δηλαδή ὁ ΟΔΕΠΕΣ καί γιά ἕνα μεταβατικό στάδιο τά συνδικάτα νά ἀντλοῦν τούς οἰκονομικούς τους πόρους ἀπό εἰσφορές ἐργαζομένων, βάσει Ἐθνικῆς Συλλογικῆς Συμβάσεως πού θά κατατίθενται σέ μιά ἑλληνική Τράπεζα. Τά ποσοστά γιά τίς πρωτοβάθμιες, δευτεροβάθμιες ὀργανώσεις καί τή ΓΣΕΕ, θά εἶναι προκαθορισμένα καί ἡ διακίνηση τοῦ σχετικοῦ λογαριασμοῦ θά ἐλέγχεται ἀπό ἐπιτροπή, ἐκλεγμένη ἀπό τό Πανελλαδικό Συνέδριο.

8. Εἶναι μιά πραγματικότητα πού δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά ἀγνοηθεῖ. Σίγουρα, ὁ ρόλος τοῦ ἐργοστασιακοῦ σωματείου μπορεῖ νά εἶναι ἐξαιρετικά ἐπωφελής γιά τούς ἐργαζόμενους, ἐφ' ὅσον ἐντάσσεται μέσα στά ὀργανωτικά πλαίσια τῆς κλαδικῆς του ὁμοσπονδίας. Σέ ἀντίθετη περίπτωση, ὑποβόσκει πάντα ὁ κίνδυνος κατακερματισμοῦ τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καί ἀποδυναμώσεως τῆς θέσεως τῶν ἐργαζομένων.

9. Ἀναμφισβήτητα ἡ ἐθελοντική διαιτησία εἶναι πιό χρήσιμη καί ἑπομένως προτιμητέα. Ἡ ΓΣΕΕ ἔχει ζητήσει ἐπίσημα τήν κατάργηση τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας καί ἤδη ἀναζητεῖται ἕνα ἄλλο σύστημα γιά τήν ἀντικατάστασή της. Μιά τελική πρόταση δέν ἔχει συγκεκριμενοποιηθεῖ ἀκόμα καί οὔτε μποροῦμε νά προδικάσουμε τή μορφή της.

10. Ἕνας εὔλογος χρόνος ἀναγνωρίζεται σέ κάθε νέα κυβέρνηση, προκειμένου νά ἐνημερωθεῖ ὡς πρός τά προβλήματα καί τά αἰτήματα τῆς ἐργατοϋπαλληλικῆς τάξης καί νά καθορίσει τή συγκεκριμένη πολιτική της ὡς πρός αὐτά.

● Ἐξαρτᾶται πάντα ἀπό τή φύση καί τήν ὡρίμανση τῶν αἰτημάτων. Μέ αὐτό τό κριτήριο εἶναι αὐτονόητο ὅτι πρέπει νά ὑπάρχει ἐκ τῶν πραγμάτων μιά ἱεράρχηση ἐπιλύσεως τῶν αἰτημάτων μέσα σέ ὁρισμένα χρονικά πλαίσια.

● Ἡ ΓΣΕΕ συνεργάζεται μέ τήν ἑκάστοτε, δημοκρατικά ἐκλεγμένη, κυβέρνηση γιά τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τῶν ἐργαζομένων. Στό μέτρο πού ἡ ἑκάστοτε κυβέρνηση, ὡς φορέας ἐξουσίας ἱκανοποιεῖ τά δίκαια καί ὑπεύθυνα διατυπωμένα αἰτήματα τῆς ἐργατοϋπαλληλικῆς τάξης, καθορίζει ἡ ΓΣΕΕ καί τίς ἑκάστοτε ἀντιδράσεις της. Ἡ μέ δημοκρατικές διαδικασίες ἐναλλαγή κυβερνήσεων δέν ἐπηρεάζει τή στάση τῆς ΓΣΕΕ.

Κ. ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ (ΕΣΑΚ – Σ)

1. Εἴμαστε ὑπέρ τῆς πιό πλατιᾶς δημοκρατικῆς συσπείρωσης καί ἑνότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Αὐτό ἐπιβάλλουν τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν τῶν ὑπαλλήλων καί τῶν συνταξιούχων τῆς χώρας. Ὅσον ἀφορᾶ τήν «ὀργανωτική ἑνότητα» τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, αὐτή θά μποροῦσε νά ὑπάρξει ἄν ὅλες οἱ ἐκτός ΓΣΕΕ Ὁμοσπονδίες καί τά ἐκτός Ὁμοσπονδιῶν – Ἐργατικῶν Κέντρων ἑκατοντάδες μαζικά ἐργατοϋπαλληλικά σωματεῖα γίνονταν – χωρίς ὅρους – δεκτά στή ΓΣΕΕ καί στίς ὀργανώσεις της. Μόνο στήν περιοχή τοῦ ΕΚΑ π.χ., τό 40% τῶν ὀργανωμένων δυνάμεων τῶν ἐργαζομένων εἶναι ἐκτός Ἐργατικοῦ Κέντρου. Ἡ ἔνταξη αὐτή μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει τήν ὀργανωτική ἑνότητα τοῦ κινήματος, τή δημοκρατική λειτουργία του καί τήν ἀναλογική ἐκπροσώπηση τῶν διάφορων τάσεων στίς διοικήσεις. Ὅσο αὐτό ἐμποδίζεται – μεθοδευμένα – ἀπό τά μονοπώλια, τήν Κυβέρνηση καί τούς ἐγκάθετους στό συνδικαλιστικό κίνημα, πρέπει νά ἐπιδιώκεται ἡ εὐρύτερη δυνατή ἑνότητα τῶν ἐργατοϋπαλληλικῶν δυνάμεων σέ δημοκρατική, ἀγωνιστική, ταξική βάση, γιά ὑπεράσπιση τῶν κατακτήσεων καί προώθηση τῶν διεκδικήσεων τῶν ἐργαζόμενων.

2. Ὑπερασπίζουμε, πάντοτε, τήν ἀνεξαρτησία τῶν συνδικάτων ἀπό τό Κράτος καί τήν ἐργοδοσία. Θεωροῦμε, ταυτόχρονα, ἀναγκαῖο τόν σεβασμό τῆς ὀργανωτικῆς αὐτοτέλειας τοῦ συνδικαλιστικοῦ ἐργατοϋπαλληλικοῦ κινήματος ἀπό τά πολιτικά κόμματα.

3. Τά προβλήματα αὐτά εἶναι δυνατό νά λύνονται στήν πορεία τῶν ἀγώνων, μέ ἐπιδίωξη τῆς ἑνότητας – συνδικάτων καί ἐργαζομένων – στή δράση, καθώς καί μέ τή συνεργασία τῶν παρατάξεων πάνω σ' ἕνα κοινό πρόγραμμα δράσης. Οἱ παρατάξεις ὀφείλουν νά ὑποστηρίζουν τίς ἑνωτικές – ἀγωνιστικές πρωτοβουλίες τῶν συνδικάτων.

4. Τό «ἔκτακτο συνέδριο» τῆς ΓΣΕΕ «ἐξασφάλισε» στήν Κυβέρνηση μιά ἐγκάθετη καί ὑποχείρια σ' αὐτήν «πλειοψηφία». Οἱ δημοκρατικές συνδικαλιστικές δυνάμεις δέν δέχθηκαν νά καλύψουν τή δράση καί νά ἐνισχύσουν τίς ἀντεργατικές προοπτικές αὐτῆς τῆς «ἡγεσίας». Εἶναι φανερό ὅτι κύριος ρόλος τῆς νόθας διοίκησης τῆς ΓΣΕΕ, τῶν νόθων ἐγκάθετων διοικήσεων πολλῶν ἐργατικῶν κέντρων καί Ὁμοσπονδιῶν, εἶναι ἡ ἐπιδίωξη ἀναστολῆς καί ἡ ὑπονόμευση τῶν ἀγώνων τῶν ἐργαζόμενων. Οἱ ἀγῶνες ὅμως αὐτοί εἶναι, περισσότερο παράποτέ, ἀναγκαῖοι γιά ἀποτελεσματική ἀντιμετώπιση τῶν ἐντεινόμενης καί μονιμοποιούμενης ἀντεργατικῆς λιτότητας κλπ. Σ' αὐτές τίς συνθῆκες, σήμερα, ἡ κύρια προσπάθεια πρέπει νά στραφεῖ στήν μαζικοποίηση καί ἀποφασιστική δράση τῶν συνδικάτων, στόν συντονισμό αὐτῆς τῆς δράσης κατά πόλη καί κλάδο, μέ κοινό διεκδικητικό πρόγραμμα καί αἰτήματα, ὅπως ἡ ἀκύρωση τῶν νόθων συνέδριων, ἡ καθιέρωση τῆς ἁπλῆς ἀναλογικῆς, ὁ ἐκδημοκρατισμός τῶν καταστατικῶν, ἡ ριζική τροποποίηση τῶν Ν. 330 καί 3239, ἡ κατάργηση τῶν ἄλλων ἀντεργατικῶν νόμων, ἡ βελτίωση τῆς ἀσφάλισης, ἡ ἐπικύρωση τῶν διεθνῶν συμβάσεων ἐργασίας καί μιά σειρά ἄλλα γενικά καί εἰδικότερα αἰτήματα.

5. Εἶναι ἀπαραίτητο. Τό περιεχόμενο τῆς ἐπιμόρφωσης αὐτῆς πρέπει ν' ἀποβλέπει στήν ἀνάπτυξη στελεχῶν ἱκανῶν νά ὑπερασπίζονται τά ταξικά συμφέροντα τῶν ἐργαζόμενων, ν' ἀνεβάζουν τόν ρόλο τοῦ ἐργατοϋπαλληλικοῦ συνδικαλιστικοῦ μας κινήματος στήν κοινωνική πρόοδο. Ἡ πρακτική ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος εἶναι ὑπόθεση τῶν ἴδιων τῶν συνδικάτων. Εἴμαστε ριζικά ἀντίθετοι στήν ὁποιαδήποτε «ἐπιμόρφωση» συνδικαλιστῶν πρός τήν κατεύθυνση τῆς «συνεργασίας τῶν τάξεων» καί τῆς «μορφωμένης» καταπρόδοσης τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζόμενων.

6. Νά καταργηθεῖ. Νά ἐξασφαλιστεῖ ὅμως ἡ κύρια ἀσφάλιση τῶν συνδικαλιστῶν γιά τόν χρόνο πού ἡ συνδικαλιστική δράση τους τούς βάζει ἐκτός ἀσφάλισης. Αὐτό νά γίνει χωρίς εὐνοϊκότερους ὅρους καί βέβαια μέ τή σύμφωνη γνώμη τῶν γενικῶν συνελεύσεων τῶν συνδικάτων τους.

7. Νά καταργηθεῖ. Νά ὑποχρεωθεῖ ὁ ΟΔΕΠΕΣ, μέχρι τή διάλυσή του, νά διανέμει τούς πόρους – πού ἀποσπᾶ ἀπ' τούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους – σέ ὅλα χωρίς ἐξαίρεση τά συνδικάτα. Εἴμαστε κατά τῆς ἐπιβολῆς μέ ὁποιοδήποτε τρόπο, ὑποχρεωτικῆς συνδρομῆς, μέ ἐξαίρεση αὐτήν πού καθορίζουν τά καταστατικά τῶν ἐργατοϋπαλληλικῶν ὀργανώσεων. Εἴμαστε ἐπίσης κατά τῆς ἐπιβολῆς εἰσφορᾶς σέ μή ὀργανωμένους, συν-

δικαλιστικά, ἐργατοϋπάλληλους, κατά τῆς ὁποιασδήποτε ὑποχρεωτικῆς ὀργάνωσής τους. Τά οἰκονομικά τῶν συνδικάτων πρέπει νά στηρίζονται στήν ἐθελοντική ἐκπλήρωση τῶν ἀντίστοιχων ὑποχρεώσεων τῶν καταστατικῶν.

8. Εἴμαστε ὑπέρ κάθε μορφῆς ὀργάνωσης πού ἐξυπηρετεῖ – στίς συγκεκριμένες συνθῆκες – τά συμφέροντα τῶν ἐργαζόμενων, πού κάνει πιό ἀποτελεσματικό τόν ἀγώνα τους, πού συμβάλλει στή μαζικοποίηση τῶν συνδικάτων καί στήν ἑνότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Δέ θεωροῦμε ἐξυπηρετική τή δημιουργία μικρῶν ἁμαζωνσωματείων πού σχετικά εὔκολα μπορεῖ νά χτυπηθοῦν ἤ νά διαβρωθοῦν ἀπ' τήν ἐργοδοσία καί πού ἡ οὐσιαστική λειτουργία τους γίνεται προβληματική. Θεωροῦμε ἐπείγουσα τήν ἐπικύρωση τῆς 135 Δ. Σύμβασης Ἐργασίας γιά τήν προστασία τῆς συνδικαλιστικῆς δράσης στούς τόπους δουλειᾶς.

9. Τό σημερινό καθεστώς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας στή χώρα μας, εἶναι τό ἀντιδραστικότερο στόν κόσμο. Ἀποβλέπει στήν καθήλωση τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας, στήν ἀναστολή τῶν ἀγωνιστικῶν διεκδικητικῶν κινητοποιήσεων, στήν ἐπιβράδυνση καταβολῆς τῶν ἀναπόφευκτων «αὐξήσεων» μισθῶν καί μεροκάματων. Πρέπει ν' ἀποκλειστεῖ ἡ δυνατότητα ἀνακοπῆς τῶν ἀγώνων μέ παραπομπή τῶν συλλογικῶν διαφορῶν στήν ὑποχρεωτική διαιτησία, νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ πραγματική ἐκπροσώπηση τοῦ ἐνδιαφερόμενου συνδικάτου σ' ὅλους τούς βαθμούς διαιτησίας, νά ἐφαρμοστοῦν οὐσιαστικά οἱ διατάξεις προσαρμογῆς τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας στό πραγματικό κόστος ζωῆς καί στό αὐξανόμενο εἰσόδημα. Ν' ἀφεθοῦν ἀδέσμευτοι οἱ δικαστικοί πού μετέχουν στή διαιτησία γιά προώθηση – ὄχι τῶν Κυβερνητικῶν ἐντολῶν, ἀλλά – τῆς δίκαιης κατανομῆς τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καί τῆς βελτίωσης τῆς θέσης τῶν ἐργαζόμενων.

– Ρόλος τῶν συνδικάτων εἶναι νά ὑπερασπίζονται μέ συνέπεια τά ταξικά συμφέροντα τῶν ἐργαζόμενων. Γι' αὐτό, ἡ στάση τους, ἀπέναντι σέ κάθε Κυβέρνηση, καθορίζεται ἀπό τή θέση πού αὐτή παίρνει γιά τή λύση τῶν πιό ὥριμων προβλημάτων τῶν ἐργαζόμενων, τή δίκαιη κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τήν διεύρυνση τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζόμενων στά θετικά ἀποτελέσματα τῆς τεχνολογικῆς ἐξέλιξης καί τῆς παραγωγικότητας, καθώς καί τῶν προβλημάτων πού ἀφοροῦν τή στερέωση καί ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατίας, τήν ἐξασφάλιση τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας καί τῆς κοινωνικῆς προόδου. Ὁ ρόλος αὐτός τῶν συνδικάτων εἶναι δεδομένος, ἄσχετα ἀπό τό ποιά Κυβέρνηση βρίσκεται κάθε φορά στήν ἐξουσία.

Θ. ΠΑΠΑΜΑΡΓΑΡΗΣ (Πρόεδρος ΣΥΤΕ)

1. Ἡ ἐνιαία ὀργανωτική δομή σέ κάθε ἐπίπεδο τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀποτελεῖ, στίς σημερινές συνθῆκες, ἀπόλυτη ἀναγκαιότητα. Ἡ δημιουργία χωριστῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων σέ ὅλα τά ἐπίπεδα καί, κύρια, στό ἐπίπεδο ΓΣΕΕ ἀποτελεῖ ἀνομολόγητη ἐπιδίωξη ὄχι μόνο τοῦ κυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ, ἀλλά καί ἄλλων δυνάμεων πού ὑποτίθεται ὅτι βρίσκονται στό ἀντικυβερνητικό στρατόπεδο. Κάτι τέτοιο ὅμως θά καταδίκαζε τό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα σέ μόνιμη ὑποτέλεια σέ ἐξωσυνδικαλιστικούς φορεῖς, δηλαδή θά διαιώνιζε τήν ἀτροφία καί ἔλλειψη ἔκφρασης πού μαστίζει τό κίνημα ἐδῶ καί ἑξήντα χρόνια. Γι' αυτό καί θά πρέπει νά ἐμμείνουμε στό στόχο τῆς «μιᾶς ΓΣΕΕ», ὅσο κι ἄν φαίνεται σήμερα δύσκολη ἡ ὑλοποίησή του.

2. Τά πολιτικά κόμματα, εἴτε βρίσκονται στήν κυβέρνηση εἴτε στήν ἀντιπολίτευση, ἀποτελοῦν κορυφαία ὀργανωτική ἔκφραση κοινωνικῶν ὁμάδων καί καθοδηγοῦν τούς πολίτες στήν ὑλοποίηση τῶν ἐπιλογῶν πού κάθε ἕνα ἀπό αὐτά ἔχει προβάλει. Τά συνδικάτα, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, καθοδηγοῦν τούς ἐργαζόμενους στήν προάσπιση καί προώθηση τῶν ἐπαγγελματικῶν τους συμφερόντων μέσα φυσικά σέ ὁρισμένα πλατιά πλαίσια πολιτικοκοινωνικῶν, ἀλλά ὄχι κομματικῶν ἐπιλογῶν. Ἡ σωστή συνεπῶς σχέση ἀνάμεσα στούς δύο αὐτούς φορεῖς θά πρέπει νά προσδιορίζεται βασικά ἀπό τήν ὀργανωτική καί καθοδηγητική αὐτονομία τῶν συνδικάτων, ἐφ' ὅσον φυσικά εἰλικρινά πιστεύουμε στήν ἀναγκαιότητα διατήρησης ἑνιαίας δομῆς στό συνδικαλιστικό κίνημα. Γιατί φυσικά εἶναι οὐτοπικό νά περιμένουμε νά διατηρηθεῖ τό πλαίσιο «ἕνα σωματεῖο, ἕνα ἐργατικό κέντρο, μία ὁμοσπονδία, μία ΓΣΕΕ», ὅταν οἱ διοικήσεις τῶν συνδικάτων εἶναι φερέφωνα τοῦ Α ἤ Β κόμματος. Ὅσοι δέν ἀνήκουν στό Α ἤ Β κόμμα ἀργά ἤ γρήγορα θά ἀποχωρήσουν καί θά φτιάξουν δικό τους σωματεῖο πού θά τούς ἐκφράζει κομματικά μέ τελική κατάληξη τόν ἀκόμη μεγαλύτερο κατακερματισμό τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

3. Δέν ἀνήκω ὀργανωτικά σέ καμιά συνδικαλιστική παράταξη ἤ κόμμα γι' αὐτό καί δέν μπορῶ νά ἔχω ἄμεση γνώση τῶν προβλημάτων αὐτῶν. Στήν ἔκταση ὅμως πού οἱ παρατάξεις ἀπηχοῦν κομματικές θέσεις καί ἀπόψεις, τότε τά προβλήματα συνεργασίας ἀνάμεσα στίς παρατάξεις εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση, προβλήματα πολιτικά. Μέ τήν ἔννοια αὐτή εἶναι δύσκολο νά δεῖ κανείς πῶς θά μποροῦσε νά καθιερωθεῖ σταθερή κι ἔντιμη συνεργασία ἀνάμεσα, π.χ. στό ΠΑΣΟΚ καί στό ΚΚΕ, ὅταν τό μέν ΠΑΣΟΚ στοχεύει ἄμεσα στήν ἐξουσία, δηλαδή στήν ἀπομάκρυνση τῆς Δεξιᾶς ἀπό τήν Κυβέρνηση, ἐνῶ τό ΚΚΕ, προφανῶς ὕστερα ἀπό συγκεκριμένη ἐπιλογή ἀντικειμενικά εἶναι φανερό ὅτι δέν ἐπιθυμεῖ κάτι τέτοιο.

4. Μιά «Δημοκρατική ΓΣΕΕ» σέ καμιά περίπτωση. Μιά ἄτυπη Συντονιστική Ἐπιτροπή, θά ἦταν ἐνδεχόμενα σκόπιμη. Προβληματίζομαι ὅμως ἄν εἶναι δυνατή ἡ συγκρότησή της σέ βάση γνήσιας ἀντιπροσωπευτικότητας.

5. Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀναμφίβολα ναί, τό θέμα ὅμως εἶναι πότε καί κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες; Πρῶτα πρέπει νά ὑπάρξουν ἄλλα ἐξυγιαντικά βήματα στό συνδικαλιστικό κίνημα, ἀλλιῶς θά δημιουργήσουμε στή θέση τῶν ἀμόρφωτων ἐργατοκάπηλων, πού σήμερα λυμαίνονται τό κίνημα, μορφωμένους ἐργατοπατέρες πού θά κάνουν ἀκριβῶς τό ἴδιο καί πού γι' αὐτό θά 'ναι καί πιό ἐπικίνδυνοι.

6. ΝΑΙ.

7. ΝΑΙ. Τό σύστημα τῆς ἄμεσης παρακράτησης τῶν εἰσφορῶν ἀπό τόν ἐργοδότη πού θά ἀποδίδονται στά συνδικάτα σέ τακτά χρονικά διαστήματα καί, φυσικά, μέ διασφάλιση ὅτι δέν θά μπορεῖ νά κάνει χρήση αὐτῶν τῶν πόρων, ὁ ἐργοδότης.

8. Ὁ ἐργοστασιακός συνδικαλισμός ἀποτελεῖ σήμερα ἀναγκαιότητα. Γι' αὐτό καί πιστεύω ὅτι σωστά καθοδηγούμενος μπορεῖ νά συμβάλει ἀποφασιστικά στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

9. Ἀναμφίβολα ναί.

10. Σέ περίπτωση πού στίς ἑπόμενες ἐκλογές ἐπικρατήσουν τά κόμματα τῆς σημερινῆς ἀντιπολίτευσης, οἱ συνδικαλιστικές ὀργανώσεις θά πρέπει νά δώσουν στήν κυβέρνηση αὐτή (ὅπως καί σέ ὁποια ἄλλη νέα κυβέρνηση) μιά πίστωση χρόνου. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἄν χρειαστεῖ θά πρέπει νά καταφύγουν καί σέ ἀπεργιακές κινητοποιήσεις γιά τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων τους, ἐφ' ὅσον φυσικά τό κρίνουν σκόπιμο.

Γ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΑΣΚΕ)

1. Ἡ ἀπάντηση, μέσα στίς δοσμένες συνθῆκες, εἶναι ἀνεπιφύλακτα ναί. Γιατί ἀνεξάρτητα ἀπό τή σημερινή σύνθεση, ἀντίληψη καί συνδικαλιστική πρακτική τῆς ἡγεσίας τῆς ΓΣΕΕ, οἱ στόχοι τῆς Ἐργατικῆς τάξης ἐξυπηρετοῦνται μέσα ἀπό μιά γνήσια ἑνότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καί ὄχι μέσα ἀπό διαδικασίες κατακερματισμοῦ του. Ἀναμφισβήτητα ἡ σκόπιμη ὀργανωτική σύγχιση πού ἐπικρατεῖ σήμερα, σύγχιση γιά τήν ὁποία τήν εὐθύνη ἔχει ἡ ΓΣΕΕ, δυσχεραίνει ἀντικειμενικά τήν ὑπόθεση τῆς ἑνότητας, λειτουργεῖ πολωτικά ἀνάμεσα στίς ὀργανώσεις καί ὑπονομεύει στή πράξη τό διεκδικητικό χαρακτήρα τοῦ κινήματος. Γιά τό ξεπέρασμα αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν προβλημάτων ἡ ΠΑΣΚΕ ὑποστηρίζει τήν ἀνάγκη γιά ἄμεση ὀργανωτική ὁλοκλήρωση. Κάθε κωλυσιεργία σέ σχέση μ' αὐτό ἤ κάθε ἄλλη ἐπιλογή, εἶναι προσφορά στόν κυβερνητικό συνδικαλισμό.

2. Πρωταρχικός στόχος τῆς ΠΑΣΚΕ εἶναι: Κίνημα μαζικό, ὀργανωτικά αὐτόνομο, πολιτικοποιημένο, ταξικό καί ἑνωτικό μέ τόν ἐργαζόμενο λαό πρωταγωνιστή καί συμμέτοχο καί ὄχι παθητικό θεατή. Ἀνεξάρτητα ἀπό τά παραπάνω τό δικαίωμα δραστηριοποίησης τῶν πολιτικῶν δυνάμεων γιά τήν προώθηση τῆς «γραμμῆς» τους, στίς μαζικές ὀργανώσεις, μέσα ἀπό δημιουργική ἀντιπαράθεση θέσεων, εἶναι αὐτονόητο, κάτω ἀπό τήν προϋπόθεση ὅτι δέ φαλκιδεύεται ἡ ὀργανωτική αὐτονομία αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων. Αὐτή τήν ἐγγύηση δέν μπορεῖ νά τήν προσφέρει κυβέρνηση τῆς δεξιᾶς, γιατί σήμερα ἡ κατάλυση τῆς αὐτονομίας τοῦ μαζικοῦ χώρου γίνεται ἀπό τό δικό της ἀσφυκτικό θεσμικό πλαίσιο καί τή δική της ἀλλοτριωτική ἐπέμβαση.

3. Ἐπιλογή τῆς ΠΑΣΚΕ εἶναι τό χτύπημα τῶν μονοπωλῶν, ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ κυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ καί ἡ ἀπόκρουση τῆς πολιτικῆς τῆς μονόπλευρης λιτότητας. Μέ βάση ἀκριβῶς αὐτή τήν ἐπιλογή χαράκτηκε ἡ πορεία τῆς παράταξής μας, ἡ ὁποία δέν ἔβαλε ποτέ ἀποπροσανατολιστικές ἀντιθέσεις μέ τίς ἄλλες δημοκρατικές συνδικαλιστικές παρατάξεις καί βέβαια δέ θά τό κάνει στό μέλλον. Ξέχωρα ἀπό τά παραπάνω, ἄν ἐνιαῖοι εἶναι οἱ στρατηγικοί στόχοι καί κοινή ἡ ἀντίληψη γιά τό χαρακτήρα τοῦ κινήματος, ἄν οἱ διαφορές τακτικῆς δέ χρησιμοποιοῦνται σάν πρόσχημα γιά τό στήσιμο ἀντιθέσεων κι ἄν ἡ ἀνάγκη γιά αὐτοεπιβεβαίωση δέ μπαίνει πιό μπροστά ἀπό τήν ἀνάγκη γιά ἑνότητα, τότε ἐλαχιστοποιοῦνται τά προβλήματα καί ἐξουδετερώνονται οἱ κίνδυνοι ἀρνητικῶν ἀναστολῶν.

4. Ἡ δημιουργία μιᾶς «δημοκρατικῆς ΓΣΕΕ» ἐνάντια σέ μιά ἄλλη «κυβερνητική ΓΣΕΕ» θά εἶχε σά συνέπεια τή διευκόλυνση διαδικασιῶν πού θά ὁδηγοῦσαν σέ πολυδιασπάσεις, ἐνῶ τό στήσιμο κάποιου μόνιμου καθοδηγητικοῦ κέντρου μέ τή μορφή «Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς» περιέχοντας δυνάμει τήν ἔννοια τῆς ἀμφισβήτησης τῶν σημερινῶν δομῶν θά ἐξυπηρετοῦσε ἀντικειμενικά τήν ἴδια προοπτική. Ἐξάλλου αὐτά τά συντονιστικά, ὕστερα ἀπό ἀλεπάλληλες μεταμορφώσεις δέν καταδείξανε τή χρησιμότητά τους καί ξεπεράστηκαν στή πράξη. Ἡ ἐμμονή ἐπόμενα σ' αὐτή τή καταδικασμένη πρακτική, ἐνῶ ὑπονομεύει τήν ἑνότητα, διευκολύνει τίς κυβερνητικές ἐπιλογές γιά παραπέρα διάσπαση.

5. Ἀναμφισβήτητα ἡ ἐπιμόρφωση τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν, πού σήμερα λείπει, θά μποροῦσε νά χαρακτηριστεῖ σά θετική, ἄν ἐκκινώντας ἀπό τήν ἀνάγκη γιά τή δημιουργία συνδικαλιστικοῦ κινήματος μαζικοῦ, ὀργανωτικά αὐτόνομου, ταξικοῦ καί ἑνωτικοῦ, θά βοηθοῦσε ἀποφασιστικά τά συνδικαλιστικά στελέχη στή μάχη μέ τά μονοπώλια καί τόν κυβερνητικό συνδικαλισμό. Ἄν ἀπεναντίας στόχος της θά ἦταν ἡ ἔνταξη στή λογική πού ἀπορρέει ἀπό τήν πρακτική ἤ τούς προσανατολισμούς τῆς σημερινῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας θά ἦταν ἀπόλυτα ἀρνητική καί δέν θά μᾶς ἔβρισκε σύμφωνους.

6. Ναί.

7. Ἡ κατάργηση τοῦ ΟΔΕΠΕ ἀλλά καί ταυτόχρονα ἡ κατάργηση τοῦ δικαιώματος τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας γιά αὐθαίρετη σχεδόν διαχείριση δεκάδων ἑκατομμυρίων θά ἦταν ἀναμφίβολα ἕνα πρῶτο θετικό βῆμα γιά νά ἀπαλλαχτεῖ τό συνδικαλιστικό κίνημα ἀπό τή συναλλαγή καί τήν ἐξάρτηση. Παράλληλα ἡ διασφάλιση τῆς δυνατότητας ἀπευθείας εἰσπράξεως τῶν συνδρομῶν τῶν μελῶν ἀπό τό σωματεῖο ἤ ἐμμέσως ἀπό τούς ἐργοδότες – ὅπως γίνεται στίς Τράπεζες – θά βοηθοῦσε ἀποφασιστικά πρός τήν κατεύθυνση τῆς ἀπόλυτης οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Συνδικάτων.

8. Γιά τήν ΠΑΣΚΕ, πού εἶναι κηρυγμένη ὑπέρ τῆς αὐτοδιαχείρισης καί τῆς ἀποκέντρωσης πού προϋποθέτει ξεκάθαρα ὀργάνωση στό τόπο δουλειᾶς, ἐπιλογή σέ σχέση μέ τή δομή τοῦ κινήματος σέ ἐπίπεδο πρωτοβάθμιας ὀργάνωσης, δέν μπορεῖ νά εἶναι ἄλλη ἀπό ἐκείνη πού περνάει μέσα ἀπό ἐργασιακή – ἐργοστασιακή μορφή. Γιατί μ' αὐτή ἀκριβῶς τή μορφή ὀργάνωσης ἐξασφαλίζονται τρεῖς οὐσιαστικοί παράγοντες γιά τή συνδικαλιστική δράση: μαζικότητα, ἑνότητα καί ἀποτελεσματικότητα.

9. Ὁ 3239/55 καθορίζοντας τή σύνθεση καί τή διαδικασία τῶν διαιτητικῶν δικαστηρίων, λειτούργησε πάντα σά μηχανισμός προστασίας τῶν ἐργοδοτικῶν συμφερόντων καί ταυτόχρονα καταστολῆς τῆς διεκδικητικῆς δράσης τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων καί σά τέτοιος δέν εἶναι ἀποδεκτός ἀπό τούς ἐργαζόμενους. Μέσα στίς δοσμένες συνθῆκες (πολιτικές καί συνδικαλιστικές) οἱ ἐργασιακές διαφορές πρέπει νά λύνονται ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους καί στούς ἐργοδότες. Ἡ διαιτησία μπορεῖ νά παραμένει σά δυνατότητα χρησιμοποίησης σέ περίπτωση διαφωνίας καί ἐφόσον οἱ διαφωνοῦντες τό ἐπιθυμοῦν, χωρίς ὅμως νά ἔχει χαρακτήρα ὑποχρεωτικό. Παραμένει σά σταθερή κατεύθυνση τῆς ΠΑΣΚΕ ἡ ἀνάγκη γιά ριζική ἀναμόρφωση αὐτοῦ τοῦ Νόμου.

10. Ὑπάρχουν σήμερα ἀντιπολιτευόμενες πολιτικές δυνάμεις πού στοχεύουν στήν ἀλλαγή καί ἔχουν ξεκάθαρο φιλολαϊκό χαρακτήρα. Σημαίνει αὐτό ὅτι σέ περίπτωση ἐκλογικῆς τους ἐπικράτησης τά αἰτήματα τῶν ἐργαζόμενων θά ἐντάσσονταν σέ μιά λογική ἱεράρχιση. Καί ἀσφαλῶς τά συνδικάτα στή βάση τῆς κοινῆς ταξικῆς τους ταυτότητας, χωρίς νά ἀπαλλοτριώνουν τά δικαιώματα πού ἀπορρέουν ἀπό τήν ἄσκηση τῆς ἀποστολῆς τους, θά 'πρεπε νά ἐξετάσουν καλοπροαίρετα τή δυνατότητα μιᾶς πίστωσης χρόνου, ἀφοῦ ὁ γενικότερος προγραμματισμός αὐτῶν τῶν δυνάμεων θά εἶχε σά στόχο κυρίως τή βελτίωση τῆς θέσης τῶν ἐργαζόμενων.

Ο. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (ΑΕΜ)

1. Ἡ ὀργανική ἑνότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, παρά τίς τεράστιες δυσχέρειες πού ὑπάρχουν, ἐπιβάλλεται νά διαφυλαχθεῖ καί νά δυνωμώσει. Καί τοῦτο γιατί ἀποτελεῖ μιά βασική προϋπόθεση ἀνάπτυξης τῶν ἐργατικῶν ἀγώνων καί ἱκανοποίησης τῶν οἰκονομικῶν - κοινωνικῶν καί δημοκρατικῶν προβλημάτων τῶν ἐργαζομένων· γιά τήν ἀνάδειξη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος στό ρόλο ἑνός οὐσιαστικοῦ παράγοντα τῶν κοινωνικῶν καί δημοκρατικῶν ἐξελίξεων στή χώρα μας. Κάθε βῆμα πρός τήν ἀντίθετη κατεύθυνση, πιστεύομε ὅτι ὠφελεῖ ἀντικειμενικά τίς δυνάμεις τῆς μονοπωλιακῆς ὀλιγαρχίας καί γενικότερα τῆς κοινωνικῆς ἀντίδρασης.

Τό αἴτημα τῆς ἑνότητας τῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων δυναμώνει ἐξάλλου καί σέ διεθνή κλίμακα. Σημειώνουμε σάν παράδειγμα τήν Ἰταλία καί Γαλλία, ὅπου τό κίνημα ἔχει τριχοτομηθεῖ καί ὅπου προωθεῖται ἡ συνεργασία καί ὁ συντονισμός τῆς πάλης σέ μόνιμη βάση.

2. Τό ΑΕΜ ὑπερασπίζεται σταθερά τίς ἀρχές *τῆς ἀνεξαρτησίας καί αὐτονομίας* τῶν συνδικάτων ἀπέναντι στήν ἐργοδοσία, τήν κυβέρνηση καί τά πολιτικά κόμματα. Καί τοῦτο γιατί, πιστεύει πώς σ' αὐτή τή βάση εἶναι δυνατή ἡ πάλη *γιά τή μαζικοποίηση καί ἐξυγίανση τοῦ συνδικαλισμοῦ*. Γιά τήν ἀνάκτηση τῆς χαμένης ἐμπιστοσύνης τῶν ἐργαζομένων πρός τίς ταξικές τους ὀργανώσεις. Γιά τήν καταπολέμηση τοῦ γραφειοκρατικοῦ ἐκφυλισμοῦ καί τή διαμόρφωση τῆς ἀγωνιστικῆς τους φυσιογνωμίας. Τήν ἀνεξαρτησία τοῦ συνδικαλισμοῦ ἔχει συμφέρον νά ἀρνεῖται μόνο ἡ ὀλιγαρχία καί ἡ κυβέρνηση, γιατί στήν κατάργησή της μποροῦν νά στηρίξουν τήν κηδεμόνευση καί τόν ἀγωνιστικό ἀφοπλισμό τοῦ κινήματος.

Τά συνδικάτα μαζί μέ τήν *αὐτονομία*, συνδυάζουν τήν πολιτικοποίησή τους καί ἀγωνίζονται γιά τούς ἐλεύθερους καί δημοκρατικούς θεσμούς, τή δημοκρατία, τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία καί τήν εἰρήνη.

3. Τά προβλήματα πού ὑπάρχουν μεταξύ τῶν δημοκρατικῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων καί πού ἐκφράζονται καί ἐπιδροῦν ἀρνητικά στη συνεργασία, κατά τή γνώμη μας ὀφείλονται:

Πρῶτο, στίς διαφορετικές ἀναλύσεις καί τοποθετήσεις, *στή διαφορετική γραμμή* πού ἀκολουθεῖται ἀπέναντι στά μεγάλα προβλήματα τοῦ συνδικαλισμοῦ, (π.χ. σχετικά μέ τό ρόλο του, στίς σημερινές συνθῆκες, τή στρατηγική του, τίς δομές του, τίς ἀρχές συγκρότησης καί λειτουργίας του).

Δεύτερο, στίς διαφορές πού ὑπάρχουν σέ θέματα τακτικῆς, στίς ἰδιαίτερες ἐπιδιώξεις τῶν παρατάξεων, στίς διαφορετικές ἀντιλήψεις γιά τό ρόλο τῶν ἴδιων τῶν παρατάξεων στό κίνημα.

Ἡ *ἄμβλυνση* αὐτῶν τῶν διαφορῶν – γιατί δέν πιστεύουμε πώς εἶναι εὔκολη ὑπόθεση τό ξεπέρασμά τους – μπορεῖ νά ἐπιτυγχάνεται στήν κοινή δράση. Στήν ἰσοτιμία πού πρέπει νά χαρακτηρίζει τίς σχέσεις τους. Στήν ἐγκατάλειψη τῶν ἡγεμονιστικῶν τάσεων καί «καπελωμάτων». Στήν παραδοχή τέλος, τῆς διαπίστωσης πώς καμιά συνδικαλιστική παράταξη *δέν μπορεῖ μόνη της*, νά δώσει λύσεις στά μεγάλα προβλήματα τοῦ συνδικαλισμοῦ σήμερα.

4. Στό ἐρώτημα αὐτό ἀπαντήσαμε ἤδη μέ ὅσα εἴπαμε στήν ἀρχή. Ἐδῶ προσθέτουμε πώς ἡ δημιουργία νέας «δημοκρατικῆς ΓΣΕΕ» (πρακτικά δυνατή), θά νομιμοποιήσει καί θά ὁριστικοποιήσει τή διάσπαση. Γι' αὐτό καί πρέπει νά ἀποκλειστεῖ. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά λέμε ΝΑΙ στή συνεργασία τῶν δημοκρατικῶν καί προοδευτικῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων πάνω σ' ἕνα κοινό πρόγραμμα οἰκονομικῶν διεκδικήσεων, θεσμικῶν ἀλλαγῶν καί ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς ΓΣΕΕ.

5. Βεβαίως. Κι' αὐτό ἐπιβάλλεται νά γίνει τό ταχύτερο.

Σέ μιά ἐποχή μάλιστα πού οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες καί οἱ ὅροι τῆς πάλης τῶν ἐργαζομένων ἀλλάζουν ριζικά σέ σχέση μέ τό χτές (κρατικομονοπωλιακή ἀνάπτυξη – ἐπιστημονική καί τεχνική ἐπανάσταση – ἐνταξη στήν ΕΟΚ καί διεθνοποίηση τῶν ἀγώνων – ὁ διευρυμένος ρόλος τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος κλπ.), ἡ ἐπιμόρφωση τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν εἶναι ἀπαραίτητη. Ὁ συνδικαλισμός τοῦ 1950 - 1967 δέν ἔχει πιά καμιά ἀντιστοιχία μέ τήν ἐποχή μας.

Ἡ λύση τοῦ προβλήματος κατά τή γνώμη μας βρίσκεται στή δημιουργία *ἑνός Ἰνστιτούτου ἐπιμόρφωσης συνδικαλιστικῶν στελεχῶν* πού δέ θά ἐξαρτᾶται, οὔτε θά κατευθύνεται, ἀπό τήν κυβέρνηση καί τόν κρατικό μηχανισμό. Ἀλλά θά βρίσκεται κάτω ἀπό τόν ἀποκλειστικό ἔλεγχο καί τήν εὐθύνη τῶν αἱρετῶν ἐκπροσώπων καί τῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργατῶν. Καί ὅπου ἡ συνδικαλιστική παιδεία θά δίνεται μέ τόν πιό σωστό καί οὐσιαστικό της περιεχόμενο.

Σ' αὐτή τήν ἀνάγκη ἀνταποκρινόμενο τό ΑΕΜ πραγματοποίησε τό 1977 καί τό 1978 σειρά διαλέξεις - συζητήσεις πάνω στά προβλήματα τοῦ κινήματος.

6. Ναί, νά καταργηθεῖ.

7. Νά καταργηθεῖ ὁ ΟΔΕΠΕΣ. Καί μαζί τό 8% ἀπό τά ἔσοδά του πού εἶναι στήν ἀνεξέλεκτη διάθεση τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐργασίας!

Εἴμαστε ὑπέρ τῆς *οἰκονομικῆς αὐτοδυναμίας τῶν ὀργανώσεων* τήν ὁποία καί θεωροῦμε *«λυδία λίθο»*, τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν συνδικάτων.

Ἡ ἐναλλακτική λύση βρίσκεται στήν *ἐθελοντική εἰσφορά* τῶν ἐργατῶν πρός τίς ὀργανώσεις τους. Στήν περίπτωση αὐτή σάν σύστημα εἴσπραξης τῶν συνδρομῶν προτείνουμε τό κουπόνι ἤ τή μηνιαία συνδρομή μέ ἀπόδειξη.

Σ' ἕνα μεταβατικό ὅμως στάδιο οἱ εἰσπράξεις τῶν εἰσφορῶν μποροῦν νά γίνονται μέ τό σύστημα «Τσεκ - ὄφ». Δηλαδή μέσω τῶν ἐργοδοτῶν μέ τήν προϋπόθεση πώς κάθε ἐργαζόμενος θά ἔχει τό δικαίωμα μέ δήλωσή του νά ἀρνηθεῖ τήν εἰσφορά.

8. Τό ἐργοστασιακό συνδικάτο ἀποτελεῖ τή νέα μορφή συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης τῶν ἐργατῶν. Αὐτή πού ἀνταποκρίνεται στίς συνθῆκες τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι τό βασικό κύτταρο γιά τήν ἀναδιάρθρωση τῆς δομῆς τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Συμβάλει στή μαζικοποίηση τοῦ κινήματος καί ἀποτελεῖ τήν ἀγωνιστική πυγμή του – (ἀπόδειξη οἱ ἀγῶνες καί οἱ κατακτήσεις τῆς τελευταίας πενταετίας).

Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους χτυπιέται μέ λύσσα ἀπό τήν κυβέρνηση καί τήν ἐργοδοσία.

Τό ἐργοστασιακό συνδικάτο, ἡ συνδικαλιστική ὀργάνωση τοῦ μέλλοντος, πρέπει νά ἐπεκταθεῖ καί νά καθερωθεῖ σ' ὅλη τήν κλίμακα τῶν ἐργοστασίων καί ἐπιχειρήσεων.

9. Τό πρόβλημα δέν εἶναι μόνο ἡ ἀλλαγή τοῦ συστήματος τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας. Ἀλλά ἡ πλήρης ἀντικατάσταση τοῦ νόμου 3239/55:

Γι' αὐτό χρειάζεται ἕνας καινούριος νόμος πού θά διασφαλίζει τήν ἐλευθερία τῶν Συλλογικῶν διαπραγματεύσεων.

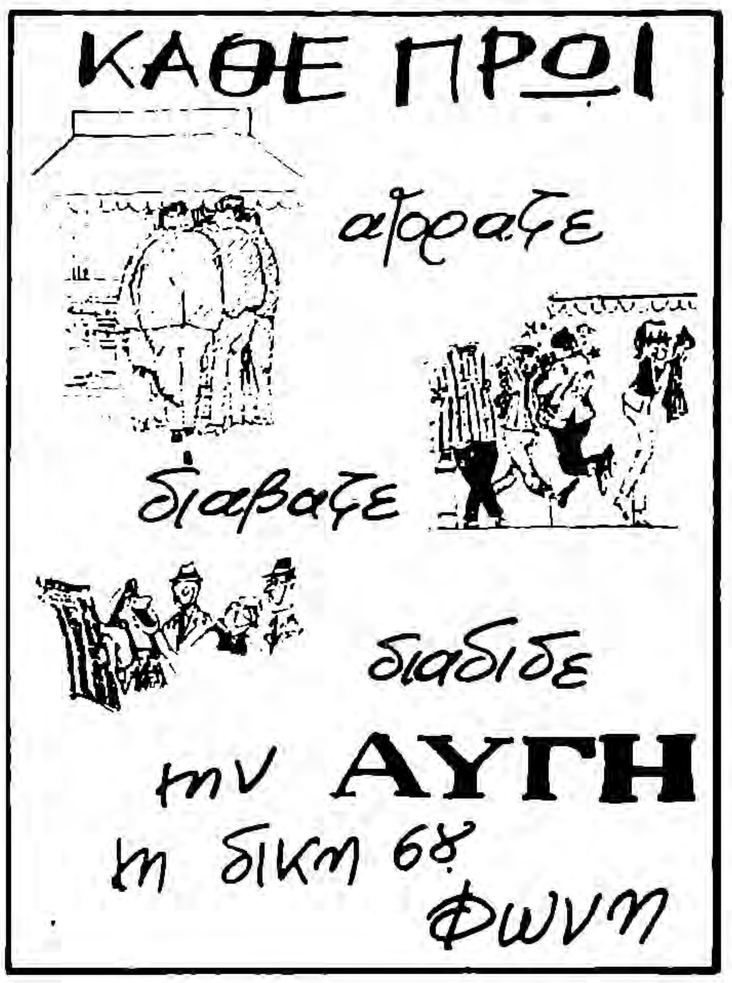
Θά καθιερώνει τήν ἐθελοντική διαιτησία καί τήν ἀντιπροσωπευτική σύνθεση τῶν Διαιτητικῶν Δικαστηρίων δίχως τήν παρουσία κυβερνητικῶν παραγόντων ἕτοιμων νά ἐπιβάλλουν τήν οἰκονονική πολιτική τῆς κυβέρνησης.

Μέ τήν εὐκαιρία σᾶς παραθέτουμε ἕνα καταλυτικό ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἔκθεση Μπλανσάρ σχετικά μέ τήν ὑποχρεωτική διαιτησία.

«.... ἔτσι π.χ. ἡ συστηματική προσφυγή στήν ὑποχρεωτική διαιτησία δέν καθιερώνει παράδοση διαλόγου (...) ἀλλά ἀποτρέπει τίς ἐργατικές ὀργανώσεις ἀπό τό νά διαμορφώσουν ἔστω καί τήν ἐλάχιστη συνδικαλιστική πολιτική, καί κατά συνέπεια, νά παλαίψουν, γιά τήν ἐφαρμογή της. Συνοψίζοντας, στά πλαίσια τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητας, ἡ ὑποχρεωτική διαιτησία ἰσοδυναμεῖ μέ τήν ἐπιβίωση ἑνός συνδικαλισμοῦ, πού στερεῖται πραγματικῆς ἀνεξαρτησίας ἀπέναντι στό κράτος, μέ ἀναστολή τῆς πραγματικῆς κοινωνικῆς προόδου».

Τελευταῖο ἐρώτημα.

10. Στήν περίπτωση πού ἔρχεται στήν ἐξουσία μιά δημοκρατική κυβέρνηση, πιστεύουμε πώς ἡ ἐργατική τάξη τῆς χώρας μας καί οἱ ὀργανώσεις της θά καθορίσουν τή στάση τους ἀπέναντί της, βασικά ἀνάλογα μέ τό πρόγραμμά της. ■

Ὁ χουντοκυβερνητικός συνδικαλισμός καί οἱ δυό «τάσεις» τῆς ἀντιπολίτευσης

τοῦ Ἀντ. Ἐργατικοῦ

Ἀνησυχητικά συμπτώματα πόλωσης ἐμφανίζονται στό συνδικαλιστικό κίνημα μετά τά συνεχῆ «ἀποκαλυπτήρια» τῆς στενῆς συνεργασίας κυβέρνησης – ΓΣΕΕ ἀπό τή μιά πλευρά, καί τῆς – χωρίς προσχήματα – ἀνάμιξης τῶν κομματικῶν συνδικαλιστικῶν σχηματισμῶν τῶν κομμάτων τῆς ἀριστερῆς ἀντιπολίτευσης. Τά συμπτώματα αὐτά, πού ὡς ἕνα βαθμό «δικαιώνουν» τήν πολιτική καί τίς ἀπώτερες σκοπιμότητες τῶν σκληροπυρηνικῶν τῆς Δεξιᾶς καί τῆς ἀκροδεξιᾶς συνδικαλιστικῆς παράταξης, ἐμφανίστηκαν μέ ἰδιαίτερη ἔμφαση τόν τελευταῖο καιρό μετά τό «συνέδριο» τῆς ΓΣΕΕ στήν Καλαμάτα, τήν ἐκπαραθύρωση τῆς ἀντιπολίτευσης καί τούς χειρισμούς της στά αἰτήματα τῶν ἐργαζόμενων καί τήν ὄξυνση τῶν οἰκονομικῶν καί συνδικαλιστικῶν προβλημάτων τῆς ἐργατοϋπαλληλικῆς τάξης.

Η «ΔΙΚΑΙΩΣΗ» τῆς σκληρῆς» πτέρυγας τῆς κυβέρνησης καί τῆς συνδικαλιστικῆς γραφειοκρατίας, συνίσταται στό γεγονός ὅτι οἱ ἐξελίξεις καί τά παρασκήνια γύρω ἀπό τή διαδικασία γιά τή μεθοδολογία τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων φέρουν ἔκδηλα τά στοιχεῖα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξύ τῶν δύο κύριων κομμάτων τῆς ἀντιπολίτευσης καί τῶν συνδικαλιστικῶν τους παρατάξεων (ΠΑΣΟΚ καί ΠΑΣΚΕ ἀπό τή μιά καί ΚΚΕ καί ΕΣΑΚ-Σ ἀπό τήν ἄλλη).

Ο ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ αὐτός πού ξέσπασε σέ πρώτη φάση γιά τήν ἐκλογική ἐπικράτηση σέ συνέδρια ὁμοσπονδιῶν καί ἐργατικῶν κέντρων καί συνεχίζεται τώρα μέ ἀφορμή τίς διεκδικήσεις τῶν ἐργαζόμενων, ἐγκυμονεῖ σοβαρούς κίνδυνους γιά τήν τυπική ἐνότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἀφοῦ αὐτή τή στιγμή ἐμφανίζονται στό προσκήνιο δύο «γραμμές»:

- μιᾶς πού ἐκφράζεται ἀπό τήν «ἱερή συμμαχία» τῆς κυβέρνησης καί τῆς ΓΣΕΕ καί
- μιᾶς πού καθοδηγεῖται ἀπό τίς παρατάξεις τῆς ἀντιπολίτευσης, πού ἔχοντας διαχωρίσει τήν εὐθύνη τους ὡς πρός τήν τακτική καί τή πολιτική τῆς ΓΣΕΕ, διαφωνοῦν μεταξύ τους, γιά τό ποιά θά παίξει τόν ρόλο τοῦ «καθοδηγητῆ».

ΑΠΟ ΤΙΣ στῆλες αὐτές εἶχε ἔγκαιρα ἐπισημανθεῖ ὅτι ὁ ἰδεολογικός διαχωρισμός πού μεθοδικά προωθοῦσαν οἱ «σκληροί» κυβερνητικοί καί οἱ εὐκαιριακοί ἤ συμφεροντολογικοί συνεργάτες τους μέσα στήν ΓΣΕΕ ἐξυπηρετεῖ τά συμφέροντα τῆς κυβέρνησης. Καί αὐτό, γιατί οἱ δραστηριότητες πού θά ἀναλαμβάνονταν ἀπό συνδικάτα πού δέν πειθαρχοῦν ἤ δέν ἀνήκουν στήν «ἐθνική» ΓΣΕΕ θά ἦταν εὔκολο νά ἀποδίδονται σέ κομματικές ὑποκινήσεις ἤ σκοπιμότητες. Γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ στόχου αὐτοῦ μεθοδεύτηκαν κατά καιρούς διάφοροι τρόποι, προκειμένου οἱ «ἀνήσυχες» ὀργανώσεις νά ἀποβληθοῦν ἀπό τή ΓΣΕΕ. Ἡ μή ἐφαρμογή τοῦ σχέδιου αὐτοῦ μέχρι σήμερα δέν σημαίνει ὅτι ἐγκαταλήφθηκε. Ἁπλῶς «ἀνεστάλη» ἡ ὑλοποίησή του, πού φαίνεται πιθανή τώρα μέσα στό γενικότερο κλίμα πού ἔχει διαμορφωθεῖ στό πολιτικό πεδιό λόγω τῆς σκλήρυνσης τῆς Κυβέρνησης. Καί ἐνῶ τό σχέδιο αὐτό εἶχε «παγώσει» μέχρι νά βρεθεῖ ἡ κατάλληλη εὐκαιρία γιά νά ἐφαρμοσθεῖ, ἦρθε ἡ μετασυνεδριακή διαφωνία τῶν παρατάξεων γιά νά ἀναζωπυρώσει τίς σχετικές προθέσεις. Τήν εὐθύνη γιά τήν «ἀναθέρμανση» αὐτή φέρνει ἡ συνδικαλιστική ἀντιπολίτευση – πού ἐκφράζεται μέ τίς κομματικές παρατάξεις – ἡ ὁποία ἀναλαμβάνοντας «ἡγετικές» πρωτοβουλίες, ὑποκαθιστώντας ὡς ἕνα βαθμό τά συνδικάτα, δίνει τήν ἀφορμή γιά νά ἀρχίσει ἡ «φιλολογία» γιά τήν «ἀνάγκη ἐκκαθαρίσεως τῆς καταστάσεως» μέσα στό συνδικαλιστικό κίνημα.

ΟΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ παρατάξεις τῶν κομμάτων τῆς ἀντιπολίτευσης (ΕΣΑΚ-Σ, ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ) ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἀντικειμενικό γεγονός ὅτι ὡς ἕνα σημαντικό βαθμό ἐλέγχουν – μέ τά αἱρετά στελέχη τους – βασικούς κλάδους τῆς οἰκονομίας καί εἶναι σέ θέση νά ἀσκήσουν «ἐνοχλητικές» πιέσεις στήν κυβέρνηση – καί κατ' ἐπέκταση καί στή ΓΣΕΕ – μέ τήν κινητοποίηση τῶν συνδικάτων πού οὐσιαστικά καί τυπικά καθοδηγοῦν, στήν περίπτωση τῶν ἀφετινῶν διεκδικήσεων ἔδειξαν τουλάχιστον «ἐπιπολαιότητα» στό χειρισμό τῆς ὅλης ὑπόθεσης.

Η ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ ἐνέργεια τῆς ΕΣΑΚ-Σ νά προχωρήσει στή συγκρότηση «συντονιστικῶν ἐπιτροπῶν» καί ἡ εὔλογη ἀντίδραση τῆς ΠΑΣΚΕ καί τοῦ ΑΕΜ φόρτισαν τήν ἀτμόσφαιρα. Ἡ ἀνοιχτή, σέ γενικές γραμμές, ἀντιπαράθεση τῆς ἀντιπολίτευσης πρός τή στάση τῆς ΓΣΕΕ, ἔδωσε ταυτόχρονα ὅλα ἐκεῖνα τά ἐπιχειρήματα στούς θιασῶτες τοῦ «ἀπολιτικοῦ» συνδικαλισμοῦ – πού κατά τά ἄλλα εἶναι ὄργανα τῆς κυβέρνησης καί στηρίγματα τῆς πολιτικῆς της στόν ἐργατικό χῶρο – γιά νά μιλήσουν γιά κομματικές ὑποκινήσεις τῶν εὔλογων ἀντιρρήσεων τῶν ἐργαζόμενων γιά τή στάση τῆς κυβέρνησης.

Η ΒΑΣΙΚΗ ἐπιχειρηματολογία τῆς Δεξιᾶς – εἴτε μέ τόν κομματικό της μανδύα, εἴτε μέ τή συνδικαλιστική λεοντή – ἐναντίον τῶν ἐργατικῶν κινητοποιήσεων, στηριζόταν ἀνέκαθεν στήν «κομματικοποίηση» τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀπό τήν ἀντιπολίτευση. Ειδικά τόν τελευταῖο καιρό, ὅπου οἱ ἀντιθέσεις μεταξύ τῶν δύο «τάσεων» τῆς ἀντιπολίτευσης στό συνδικαλιστικό κίνημα ὀξύνθηκαν ὑπέρμετρα, ὁ «ἀντίλογος» τῆς κυβέρνησης καί τῶν φερεφώνων της στό συνδικαλιστικό χῶρο δέν περιλάμβανε «ἐπιχειρήματα» γιά τήν πολιτική της, ἀλλά πολεμική καί καταγγελίες γιά «ἀνάμιξη» τῶν κομμάτων στίς ἐργατικές καί συνδικαλιστικές ὑποθέσεις καί διεκδικήσεις. Ἔτσι, φτάσαμε στό σημεῖο, ἡ χουντοκυβερνητική ΓΣΕΕ νά κάνει συστηματική ἐπίκληση... τοῦ «κομμουνιστικοῦ κινδύνου» ἀπό τή δραστηριότητα τῆς ἀντιπολίτευσης καί νά ὑπαινίσσεται «μακαρθικές» μεθόδους γιά τή δυναμική ἀπομάκρυνση ἀπό τόν «κορμό» τῆς ΓΣΕΕ τῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων πού δέν ἐλέγχονται ἀπό τήν κυβέρνηση.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΗ σχετικά μ' αὐτό εἶναι ἡ περίπτωση ἀνώτατου στελέχους τῆς ΓΣΕΕ. Τό ἄτομο αὐτό, φορέας ὑπερατλαντικῶν, ἴσως, ἀντιλήψεων (μιά καί ἦταν τακτικός συνομιλητής «ἀπεσταλμένων» ἀπό τίς ΗΠΑ πού τυπικά ἔφεραν τήν συνδικαλιστική ἰδιότητα), ἔχει τόσο «ἐντρυφήσει» στόν (στεῖρο) ἀντικομμουνισμό, ὥστε ἔφθασε στό σημεῖο... νά ἀναλογιστεῖ *«μέ φρίκη τίς μεθοδολογίες τῶν μαχητικῶν (κομμουνιστικῶν) διαδηλώσεων τοῦ 1928-1932»* καί νά ἐκφράσει, ἔτσι, ἔμμεσα ἱκανοποίηση γιά τά διοικητικά καί ἀστυνομικά μέτρα πού πάρθηκαν ἀπό τότε, μέ πρόσχημα τόν «κομμουνιστικό κίνδυνο» καί πού κατέληξαν στή σύλληψη, τήν ἐκτόπιση, τόν προπηλακισμό, ἀκόμα καί τό βασανισμό ἐπιφανῶν στελεχῶν τῆς Δεξιᾶς, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ τότε (1967) πρωθυπουργοῦ τῆς ΕΡΕ...

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, στήν ἀναβίωση τοῦ κλίματος τῆς προχουντικῆς ἀντικομμουνιστικῆς ὑστερίας μέ πρόσχημα πάντοτε τόν «κομμουνιστικό κίνδυνο», ἀποβλέπει καί ἡ τελευταία δραστηριότητα πού ἀνέλαβε συνδικαλιστική ὀργάνωση «φάντασμα». Μέ διάθημά της πρός τήν κυβέρνηση ζητᾶ τή λήψη μέτρων γιά... *«νά προστατευθοῦν αἱ συνδικαλιστικαί ἐλευθερίαι καί τά συνδικαλιστικά στελέχη, ἡ ζωή καί ἡ ἀκεραιότητα τῶν ὁποίων κινδυνεύει ἀπό τούς ἐρυθρούς τρομοκράτας*

(...) οἱ ὁποῖοι δέν περιορίζονται πλέον εἰς τήν ἄσκησιν ψυχολογικῆς βίας καί τόν πόλεμον νεύρων, ἀλλά προχωροῦν καί εἰς ἐπιθέσεις μέ ἐνέδρας καί ξυλοδαρμούς εἰς θάρος τῶν ἀντιφρονούντων...»

ΤΟ ΔΙΑΒΗΜΑ αὐτό ἔγινε μέ ἀφορμή τήν ἀντιδικία πού πρόκυψε μεταξύ τῆς «ὁμοσπονδίας» αὐτῆς καί ἐργαζόμενων τοῦ κλάδου πού ἀναγνωρίζουν τή νόμιμη συνδικαλιστική ὀργάνωση τοῦ χώρου τους. Μέ τό ἔγγραφό της αὐτό ἡ «ὁμοσπονδία», ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ἔκταση καί τή φύση τῆς προαναφερόμενης «ἀντιδικίας», δίνει τό δικαίωμα στήν κυβέρνηση νά ἐπέμβει, γιά μιά ἀκόμα φορά, στό Σ.Κ. καί νά προχωρήσει σέ ἀντιδημοκρατικά μέτρα, κάτω ἀπό τό ἐπιχείρημα ὅτι... «προστατεύει» τίς ἐλευθερίες καί τήν ἀκεραιότητα τῶν ἐργαζόμενων ἀπό... τούς «ἐρυθρούς τρομοκράτας» καί ὅτι τά μέτρα αὐτά τά ζητοῦν οἱ «νομιμόφρονες» ὀργανώσεις...

ΓΙΑ ΤΗΝ ἱστορία, πρέπει νά ἀναφερθεῖ ὅτι ἡ «ὁμοσπονδία» αὐτή «ἐνεργοποιήθηκε» μέ πρωτοβουλία κύκλων τῆς ΓΣΕΕ γιά νά λειτουργήσει σάν «ἀντίπαλο δέος» πρός τή νόμιμη καί ἀντιπροσωπευτική ὀργάνωση τοῦ κλάδου πού μετά ἀπό ἀδιάβλητο συνέδριο, ξέφυγε ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ κεβερνητικοῦ (καί παρακρατικοῦ) συνδικαλισμοῦ. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ὁ ὑπουργός Ἐργασίας ἀναγκάστηκε νά χαρακτηρίσει στή Βουλή, κάτω ἀπό τό βάρος συντριπτικῶν ἀποδείξεων, σάν «ἐγκληματικό στοιχεῖο» τό ἄτομο πού ἐπί σειρά ἐτῶν ἦταν ἐπικεφαλῆς αὐτῆς τῆς ὁμοσπονδίας. Πρόεδρος τῆς ἀντιομοσπονδίας ἡ ὁποία ἀπό ὁρισμένους κύκλους προαλείφεται νά καταλάβει στή ΓΣΕΕ τή θέση τῆς νόμιμης ὀργάνωσης τοῦ κλάδου, ὅταν θά ἀρχίσει νά λειτουργεῖ ὁ μηχανισμός «ἐθνικῆς καθάρσεως» τοῦ συνδικαλισμοῦ – ὁρίστηκε παλιός συνεργάτης τοῦ προαναφερόμενου «ἐγκληματικοῦ στοιχείου».

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ, στή θέση τοῦ πρόεδρου τῆς ἀντιομοσπονδίας ἐμφανίστηκε ὁ μεταχουντικός διάδοχος τοῦ «ἐγκληματικοῦ στοιχείου» ὁ ὁποῖος ὅμως πρός μεγάλη λύπη τῆς ΓΣΕΕ δέν κατάφερε νά «ἀξιοποιήσει» τήν κυβερνητική συμπαράσταση καί ἔχασε τίς ἐκλογές στό συνέδριο τῆς νόμιμης ὁμοσπονδίας στήν ὁποία γιά ἕνα διάστημα εἶχε διοριστεῖ προσωρινός πρόεδρος. Ἡ ἀπώλεια τῆς συνδικαλιστικῆς ἰδιότητας δέν ἐμπόδισε πάντως τή ΓΣΕΕ νά τόν ὑποδείξει σάν ἐκπρόσωπο τῶν ἐργαζόμενων τοῦ κλάδου (!) στό Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἀγνοώντας κατάφωρα τήν συνδικαλιστική νομιμότητα καί δεοντολογία γιά τήν ὁποία... μάχεται κατά τά ἄλλα. Ἡ ἀντιομοσπονδία αὐτή ἔπαιξε γενικότερα ἕνα φιλοκυβερνητικό καί διασπαστικό ρόλο στίς πρόσφατες ἀπεργιακές ἐκδηλώσεις τοῦ κλάδου, χωρίς ὅμως νά ἔχει ἐπιτυχία.

ΓΙΑ «κομματικούς» καί «ἄλλους» στόχους στίς ἀπεργιακές κινητοποιήσεις, μιλᾶ καί ἡ Ὁμοσπονδία κλωστοϋφαντουργῶν, ἡ ὁποία μετά ἀπό διαβλητό συνέδριο προεδρεύεται ἀπό μέλος τῆς διοίκησης τῆς ΓΣΕΕ. Αὐτό τό μέλος εἶχε μιάν ἀνάλογη θέση καί στήν περίοδο τῆς δικτατορίας καί μετά τή μεταπολίτευση ἔπαιξε ἐνεργό ρόλο στήν ἀπόπειρα συγκρότησης «συνδικαλιστικῆς κινήσεως» ἐκ μέρους τῆς «Μαύρης Διεθνοῦς». Ἀνάλογες θέσεις, περί «κομματικῶν καί ἄλλων» στόχων εἶχαν πάρει καί στό παρελθόν ἡ κυβέρνηση καί ἡ ΓΣΕΕ: ἡ ἀντιμετώπισή τους ἀπέναντι στήν πανεργατική ἀπεργία τῆς 1ης Μαρτίου τοῦ 1978 εἶναι χαρακτηριστική. Δέν μπόρεσε νά πείσει ὅμως τήν κοινή γνώμη καί τούς ἐργαζόμενους ὅτι τά κίνητρα τῆς κινητοποίησης αὐτῆς ἦταν «κομματικά» καί ὄχι συνδικαλιστικά.

ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ὅμως τῆς «πανεργατικῆς» ἀπεργίας τῆς 13ης Ἀπριλίου τοῦ ἴδιου ἔτους γιά τό ἀντιτρομοκρατικό νομοσχέδιο, σημειώθηκε τό πρῶτο ρῆγμα στό «θώρακα» πού εἶχε σχηματιστεῖ ἀπό τήν ἀντιπολίτευση γιά τήν «προστασία» τῶν κινητοποιήσεων ἀπό τά θέλη τῆς «κομματικῆς ὑποκινήσεως». Ὁ «ἡγεμονισμός» τῆς ΕΣΑΚ καί ἡ ἐπιθυμία της νά ἐμφανιστεῖ, χωρίς βέβαια νά σταθμίσει τίς συνέπειες τῶν ἐνεργειῶν της, σάν ὁ «γνήσιος» καί ὁ «μοναδικός» ἐκφραστής καί καθοδηγητής τῶν ἐργαζόμενων, συντέλεσαν ὄχι μόνο στήν ἀποδυνάμωση τῆς κινητοποίησης τῆς 13ης Ἀπριλίου, ἀλλά καί στήν «ἐπιβεβαίωση» τῶν «φόβων» τῆς κυβέρνησης ὅτι τά κέντρα λήψης τῶν ἀποφάσεων γιά τήν «ἀπεργία» βρίσκονταν ἔξω καί μακριά ἀπό τίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις πού εἶχαν τυπικά τήν εὐθύνη τῆς κινητοποίησης. Ὁ περιστασιακός φορέας τῆς «Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς» ἀπομονώθηκε ἀκόμα κι ἀπ' τούς μέχρι τήν ἡμέρα ἐκείνη «συνέταιρους» τῶν ἄλλων κομματικῶν παρατάξεων (ΠΑΣΚΕ καί ΑΕΜ), οἱ ὁποῖοι ἀρνήθηκαν νά συμπράξουν σέ μιά ἐκδήλωση πού εἶχε ἀποφασιστεῖ ἐρήμην τους. Ὑπενθυμίζεται ὅτι ἀνάλογες τάσεις ἡγεμονισμοῦ εἶχαν ἐμφανιστεῖ καί στήν ἀπεργία τῆς 1ης Μαρτίου, ὅπου ἡ «Συντονιστική Ἐπιτροπή» θέλησε νά

ἐπιβάλλει ντέ φάκτο τίς ἀπόψεις της στίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις πού εἶχαν ἀναλάβει τήν εὐθύνη τῆς ἀπεργίας καί νά τίς φέρει μπροστά στά «τετελεσμένα γεγονότα» τῆς συγκέντρωσης στήν ὁδό Ἱπποκράτους.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ παράδειγμα ἐπιπόλαιης ἀντιμετώπισης τῆς κατάστασης ἀπό τήν ἀντιπολίτευση εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ γιορτασμοῦ τῆς περσινῆς πρωτομαγιᾶς, λίγο καιρό μετά τή «ρήξη» τῶν παρατάξεων στό θέμα τῆς μεθοδολογίας καί τῆς ἱεράρχησης τῶν διεκδικήσεων.

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ «ἀποκαταστάθηκαν» περιστασιακά καί οἱ τρεῖς παρατάξεις (ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ, ΕΣΑΚ-Σ) ἀνάλαβαν κοινή πρωτοβουλία νά καλέσουν τούς ἐργαζόμενους στήν πρωτομαγιάτικη ἐκδήλωση, παραμερίζοντας ὅμως τήν τυπική συνδικαλιστική δεοντολογία. Ἔτσι, οἱ ἀποφάσεις ὀργανώσεων γιά συμμετοχή στίς ἐκδηλώσεις τῆς 4ης Μαΐου ἀκολούθησαν τήν ἀπόφαση τῶν τριῶν κομματικῶν παρατάξεων, ἐνῶ γιά νά τηρηθοῦν τά προσχήματα θά ἔπρεπε ἡ φορά νά ἦταν ἀντίστροφη: οἱ ὀργανώσεις νά διαχωρίσουν τή θέση τους ἀπέναντι στή ΓΣΕΕ καί τήν κυβέρνηση, ὅπως θά εἶχαν ἄλλωστε ἠθική ὑποχρέωση νά τό κάνουν ἀπέναντι στά μέλη τους καί οἱ παρατάξεις νά ὑποστηρίξουν τήν πρωτοβουλία τους. Ἔγινε ὅμως τό ἀντίθετο, πού ἔδωσε καί πολλά ἐπιχειρήματα στή μέν κυβέρνηση νά μιλήσει γιά «κομματικές ὑποκινήσεις», στή δέ ΓΣΕΕ γιά «ὑπονόμευση τῆς ἑνότητας ἀπό τίς παρατάξεις»...

Η ΕΥΘΥΝΗ γιά τήν ἐξέλιξη πού εἶχε ἡ ὅλη ὑπόθεση γιά τό μέλλον τοῦ Σ.Κ. βάρυνε σέ μεγάλο βαθμό τίς παρατάξεις καί τά κόμματα πού τίς καθοδηγοῦν. Κι αὐτό, γιατί τυπικά στόν γιορτασμό τῆς πρωτομαγιᾶς, δέν ἦταν ἀντιμέτωπες οἱ δύο «γραμμές» πού ἐκφράζονταν μέ τόν «κυβερνητικό» καί τόν «ταξικό» συνδικαλισμό, ἀλλά ἡ κυβέρνηση καί ἡ ΓΣΕΕ ἀπ' τή μιά πλευρά καί τά κόμματα τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τήν ἄλλη. Ὁ χειρισμός τοῦ ὅλου θέματος πέρα ἀπ' τά «προβλήματα» πού δημιούργησε σέ σχέση μέ τήν κυβέρνηση, εἶναι γεγονός ὅτι δέν βοήθησε καί στή σφυρηλάτηση τῆς ἑνότητας τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζόμενων.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ τῶν τραπεζικῶν εἶναι ἐνδεικτική: ἀρνήθηκαν νά συμπράξουν στόν ἐμπαιγμό τῆς κυβέρνησης καί τῆς ΓΣΕΕ, ἀλλά καί δέν δέχτηκαν νά ὑποταχθοῦν στά «τετελεσμένα γεγονότα» τῶν κομματικῶν παρατάξεων, πού, ὅπως κατάγγειλε τότε ἡ ΟΤΟΕ *«καταλύουν τίς ἀρχές τῆς αὐτονομίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων»*.

ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ γραμμές ἡ κυβέρνηση – καί κατ' ἐπέκταση ἡ ΓΣΕΕ – σπεύδουν νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τίς «ἀδέσποτες» καί μονομερεῖς πρωτοβουλίες τῶν παρατάξεων τῆς ἀντιπολίτευσης καί προβάλλοντας τό φόβητρο τῆς «πολιτικοποιήσεως» τῶν ἐργατικῶν διεκδικήσεων ἐπιδιώκουν νά δημιουργήσουν ἕνα κλίμα ἀμφιβολίας στούς ἐργαζόμενους, πού κατά τήν κρίση τῶν καθοδηγητῶν τοῦ χουντοκυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ θά ἐπιταχύνει τίς «διεργασίες» πού θά ὁδηγήσουν, πιθανά, στήν ὀργανική διάσπαση τοῦ κινήματος.

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ πού σημειώνονται τώρα στό συνδικαλιστικό κίνημα καί οἱ στόχοι πού ἐξυπηρετοῦνται ἀπό τήν πολιτική τῆς χουντοκυβερνητικῆς πτέρυγας τῆς ΓΣΕΕ (διάσπαση τοῦ κινήματος, κ.ἄ), ἔχουν πολλά κοινά σημεῖα μέ ἀνάλογες «πρωτοβουλίες» πού εἶχαν ἀναληφθεῖ κατά τήν προχουντική περίοδο κι ὁδήγησαν τό κίνημα, ὄχι μόνο στήν ἀποδυνάμωση, ἀλλά καί στή θέση τοῦ ὑποστηρικτῆ τοῦ πραξικοπήματος. Τίς «πρωτοβουλίες» ἐκεῖνες τίς εἶχαν καταγγείλει τότε ἔντονα παράγοντες πού σήμερα υἱοθετοῦν ἀπόλυτα τίς μεθόδους πού τότε καυτηρίαζαν. Κι ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλά συνεργάζονται στενά μέ στελέχη πού εἶχαν πρωταγωνιστήσει προχουντικά στήν ἀντισυνδικαλιστική συνωμοσία κι ἐξακολουθοῦν καί σήμερα νά τό κάνουν μέ ἀξιοζήλευτη συνέπεια στίς «ἀρχές» τους.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΕΤΑΙ ὅτι οἱ φόβοι γιά τή διάσπαση καί τήν – ἰδεολογική – πόλωση τοῦ κινήματος, εἶχαν ἐκφραστεῖ ἐπίσημα τό περα-

σμένο καλοκαίρι μέ ἀφορμή τίς «πρωτοβουλίες» τῆς ΓΣΕΕ πού ἀπέβλεπαν (καί τελικά πέτυχαν) στήν ἐκπαραθύρωση τῶν δυνάμεων τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπ' ὅλα σχεδόν τά δευτεροβάθμια ὄργανα (Ὁμοσπονδίες καί Ἐργατικά Κέντρα) κι ἀπό τή Συνομοσπονδία. Τά συνέδρια τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν πού ἔγιναν μέ τά χουντικά καταστατικά καί τό πλειοψηφικό ἐκλογικό σύστημα, χωρίς νά ἔχει προηγηθεῖ ἐκκαθάριση τῶν μητρώων ἀπό Σωματεῖα – φαντάσματα καί χωρίς νά ἔχουν ἐγγραφεῖ οἱ διαγραμμένες κι οἱ νεοσύστατες ὀργανώσεις, ἦταν οἱ βασικοί μοχλοί γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ κυβερνητικοῦ στόχου τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπ' τά κορυφαῖα ὄργανα τοῦ Σ.Κ.

Η «ΜΕΤΡΙΟΠΑΘΗΣ» πτέρυγα τῆς ΓΣΕΕ ἐπιχείρησε «κατ' ἰδίαν» νά ἐγκλωβίσει τίς παρατάξεις τῆς ἀντιπολίτευσης καί νά «παραχωρήσει» σ' αὐτές συμβολική παρουσία μειοψηφίας στίς διοικήσεις τῶν ὀργανώσεων, ἐνῶ ὁ «σκληρός πυρήνας» τῶν χουντοκυβερνητικῶν, ἐπιδίωκε τήν ὁριστική «κάθαρση» τῆς ΓΣΕΕ, τῶν ὁμοσπονδιῶν καί τῶν ἐργατικῶν κέντρων ἀπό τό «μίασμα» τῆς τυπικά μέν ἀριστερῆς μειοψηφίας, οὐσιαστικά δέ πλειοψηφίας. Στό Γενικό Συμβούλιο τῆς ΓΣΕΕ τό Σεπτέμβρη, ὅταν ἀποφασίστηκε μέ ταχυδακτυλουργικό τρόπο ἡ σύγκληση ἔκτακτου συνέδριου τῆς Συνομοσπονδίας, «σκληροί» ἔκαναν ἐπίδειξη δυνάμεως (μεταφορικά καί κυριολεκτικά) καί «συνέτισαν» τούς «μετριοπαθεῖς» πού σάν ἐντολοδόχοι τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας εὐνοοῦσαν τή συμβολική συμμετοχή τῆς ἀντιπολίτευσης στή νέα διοίκηση τῆς ΓΣΕΕ γιά νά προβάλλεται στό ἐξωτερικό ἕνα δημοκρατικό προσωπεῖο.

ΣΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ τῆς προσπάθειας τῶν «μετριοπαθῶν» νά μετατρέψουν τήν ἀντιπολίτευση σέ «δοτή μειοψηφία» τῆς ΓΣΕΕ, συνέτεινε καί ἡ ἄρνηση τῶν παρατάξεων νά νομιμοποιήσουν μέ τήν παρουσία καί τή συμμετοχή τους τόν ἐξανδραποδισμό τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Τήν περίοδο αὐτή οἱ «θεωρητικοί» τῆς ὀργανικῆς διάσπασης τοῦ κινήματος πίστεψαν ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση θά ἔπεφτε φυσιολογικά στήν παγίδα πού τῆς εἶχαν στήσει καί θά προχωροῦσε στή συγκρότηση ἄλλου συνδικαλιστικοῦ φορέα. Οἱ «ἐλπίδες» ὅμως αὐτές διαψεύστηκαν χάρη στήν ὡριμότητα πού ἔδειξαν σ' ἐκείνη τή φάση οἱ παρατάξεις, πού ἀποφάσισαν νά συντονίσουν τή δράση τους, τόσο γιά τήν καταγγελία τῶν ἀντισυνδικαλιστικῶν μεθοδεύσεων τῆς ΓΣΕΕ, ὅσο καί γιά τήν προβολή καί διεκδίκηση τῶν αἰτημάτων, ὑπέρ τῶν ὁποίων ἡ ΓΣΕΕ δέν ἦταν διατεθειμένη νά κάνει τίποτα τό οὐσιαστικό.

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ συνεργασία ἀπέναντι στόν χουντοκυβερνητικό συνδικαλισμό, συγκροτήθηκε σέ κάπως πιό μόνιμη βάση στό Γενικό Συμβούλιο τῆς ΓΣΕΕ, τόν περασμένο Σεπτέμβριο, ὅταν ἀποφασίστηκε τό πραξικοπηματικό «συνέδριο» τῆς ΓΣΕΕ. Μετά συνεχίστηκε, παρά τίς δοκιμασίες πού ὑπέστη μέχρι τό «συνέδριο» τῆς Καλαμάτας, ὅπου κλυδωνίστηκε ἐπικίνδυνα, μέ τήν «παρασπονδία» τῆς ΕΣΑΚ-Σ στό θέμα τῶν μαζικῶν ἐκδηλώσεων διαμαρτυρίας γιά τό «συνέδριο». Οἱ ἄλλες παρατάξεις εἶχαν ἀποφασίσει νά μή γίνουν ἐκδηλώσεις στήν Καλαμάτα ἔξω ἀπό τό «συνέδριο» γιά νά μήν δοθοῦν ἐπιχειρήματα στή ΓΣΕΕ καί τήν κυβέρνηση νά μιλήσουν γιά ὀχλοκρατίες, κλπ.

ΕΝ ΤΟΥΤΟΙΣ, ἡ συμφωνία αὐτή, σέ κάποιο ἐπίπεδο, παραβιάστηκε ἀπό τήν ΕΣΑΚ-Σ καί ξεκίνησαν ἀπό τήν Ἀθήνα πούλμαν μέ ὀπαδούς της γιά νά διαμαρτυρηθοῦν στήν Καλαμάτα γιά τό «συνέδριο». Τελικά πρυτάνευσε ἡ λογική καί τά πούλμαν δέν μπῆκαν στήν Καλαμάτα καί ἔτσι διατηρήθηκε ἡ ἐξωτερική ἠρεμία τοῦ «συνεδρίου» πρός μεγάλη ἀπογοήτευση τῶν ἐργατοπατέρων τῆς ΓΣΕΕ πού περίμεναν νά ἐκμεταλλευθοῦν τήν κατάσταση πού θά δημιουργιόταν στήν πόλη. Παρά τό σοβαρό αὐτό κλυδωνισμό, ἡ συνεργασία διατηρήθηκε μέχρι καί τό «συνέδριο» τοῦ ΕΚΑ, ὅπου ἡ ἀντιπολίτευση ἔκανε κοινή παρουσία γιά ν' ἀρχίσει ὁ διαχωρισμός σέ κλαδικά ἤ τοπικά συνέδρια καί νά ὁριστικοποιηθεῖ οὐσιαστικά ἡ ρήξη μεταξύ τῶν δύο βασικῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων.

Η ΠΑΣΚΕ καί τό ΑΕΜ μέ ἀφορμή ὁρισμένες μονομερεῖς πρωτοβουλίες τῆς ΕΣΑΚ-Σ ἔχουν διατυπώσει σχεδόν εὐθέως τόν φόβο ὅτι ἡ συνδικαλιστική παράταξη τοῦ ΚΚΕ ἐπιδιώκει τήν μονοπώληση τῆς ἐργατοϋπαλληλικῆς τάξης – ὅπως τουλάχιστον κατηγορεῖται – καί προωθεῖ τή δημιουργία μιᾶς ἄλλης – ἔστω καί ἄτυπης – συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης πού θά τήν ἐλέγχει ἀπόλυτα, σέ ἀντιπαράθεση πρός τήν «νόμιμη» ΓΣΕΕ. Ἡ ΕΣΑΚ-Σ ἔχει ἀπορρίψει πάντως αὐτήν τήν κατηγορία καί διακηρύσσει τήν ἑνότητα τοῦ Σ.Κ., χωρίς ὅμως νά γίνεται πιστευτή ἀπό τούς μέχρι πρό τινος «συνέταιρούς» της.

ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ τῆς ΠΑΣΚΕ καί τοῦ ΑΕΜ γιά τήν εἰλικρίνεια τῶν «διαψεύσεων» τῆς ΕΣΑΚ-Σ στηρίζονται στίς «ἀγωνιστικές» πρωτοβουλίες πού ἀνέλαβε ἡ συνδικαλιστική παράταξη τοῦ ΚΚΕ, χωρίς νά ἐνημερώσει – ὅπως τουλάχιστο καταγγέλουν – τίς ἄλλες παρατάξεις, σέ μιά γενικότερη προσπάθεια «καπελώματος» τῆς, ἐκτός ΓΣΕΕ, συνδικαλιστικῆς δραστηριότητας.

ΤΑ «ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ» ὅμως συνδικαλιστικά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν ὁρισμένοι χῶροι ἐργαζόμενων, καθώς καί ἡ ἀντίδραση τῶν ἄλλων παρατάξεων, ὑποχρέωσαν τούς ἐμπνευστές τῶν «Συντονιστικῶν Ἐπιτροπῶν» νά ἀναστείλουν κάπως τήν χειμαρρώδη δραστηριότητά τους καί νά υἱοθετήσουν τήν πρόταση γιά μεθόδευση τῶν ἀγώνων σέ ὁμοσπονδιακό ἐπίπεδο καί ὄχι σέ ἐπίπεδο πρωτοβάθμιων ὀργανώσεων.

ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ αὐτό ἔγινε πάλι ἀγώνας δρόμου μεταξύ τῶν δύο βασικῶν παρατάξεων (ΕΣΑΚ-Σ καί ΠΑΣΚΕ) μέ ἀποτέλεσμα νά δημιουργηθοῦν πάλι δύο φορεῖς: ἡ πρώτη συγκρότησε τήν Ἐπιτροπή Ὁμοσπονδιῶν καί Ἐργατικῶν Κέντρων», ἐνῶ ἡ δεύτερη (μέ τή σύμπλευση καί τοῦ ΑΕΜ) ἐνεργοποίησε τόν φορέα τῆς «Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς Κοινῆς Ὠφέλειας καί Τραπεζῶν» ἡ ὁποία κατά τήν προηγούμενη συνδικαλιστική περίοδο εἶχε ἀντιμετωπίσει «σκληρή» πολεμική ἐκ μέρους τῆς ΕΣΑΚ-Σ. Ἡ διάσπαση τῶν ἐργαζόμενων καί ἡ πραγματοποίηση δύο συγκεντρώσεων τήν ἴδια μέρα καί ὥρα καί γιά ἴδια αἰτήματα τόν Μάρτιο τοῦ περασμένου χρόνου, ἦταν ἡ «φυσιολογική» ἀπόρροια τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν δύο παρατάξεων. Τό ἴδιο κλίμα φαίνεται ὅτι ἐπικρατεῖ καί φέτος παρά τίς προσπάθειες πού καταβάλλονται γιά τήν ἐπίτευξη κάποιας «ἑνότητας».

● Ἡ καχυποψία καί ὁ ἀνταγωνισμός ἀποτελοῦν τό ἕνα σκέλος τοῦ προβλήματος καί δέν ἐπιτρέπουν στήν πράξη τήν ἀνάληψη ἀγωνιστικῶν ἤ ἄλλων πρωτοβουλιῶν.

● Στό ἄλλο σκέλος μποροῦμε νά ἀναζητήσουμε τήν ὕπαρξη «ἐγγενῶν» προβλημάτων μέσα στίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις καί στούς χώρους πού ἐκπροσωποῦν· προβλημάτων πού οὐσιαστικά ὑπονομεύουν τίς διεκδικήσεις (ἄκαμπτη κυβερνητική στάση, διαιτησία, διωγμοί συνδικαλιστῶν, ἀπογοήτευση τῶν ἐργαζόμενων ἀπό τήν μέχρι τώρα ἀποτελεσματικότητα τῶν μαζικῶν διεκδικήσεων, κ.ἄ.). Μέ τά δεδομένα αὐτά δέν εἶναι καθόλου «περίεργη» ἡ ὕφεση πού παρουσιάζεται τελευταῖα στό ἀπεργιακό κίνημα.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ὅμως ἀπό τήν τροπή πού πῆρε ἡ ὑπόθεση τῶν διεκδικητικῶν ἀγώνων μετά τήν «τακτική ὑποχώρηση» τῆς ΕΣΑΚ-Σ (προσφορά γιά συνεργασία καί συντονισμένη δράση μετά τό κατηγορητήριο τῶν ἄλλων παρατάξεων γιά «μονομερεῖς ἐνέργειες» της, κλπ.) συνδικαλιστικοί κύκλοι ἑρμηνεύουν τίς γενικότερες ἀγωνιστικές πρωτοβουλίες τῆς ΕΣΑΚ-Σ σάν προσπάθεια «ὑπερκαλύψεως» τῆς αὐξανόμενης ἐπιρροῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ στόν ἐργατοϋπαλληλικό χῶρο, τόν ὁποῖο τό ΚΚΕ θέλει νά ἐλέγχει στηριζόμενο στίς ταξικές καταβολές καί τήν κοσμοθεωρία του, κάτι πού δέν δέχεται τό ΠΑΣΟΚ τό ὁποῖο διεκδικεῖ σημαντικό μερίδιο καί ἀμφισβητεῖ τά «κληρονομικά δικαιώματα» τοῦ ΚΚΕ πάνω στήν ἐργατική τάξη.

ΠΡΙΝ ὅμως φτάσουμε στό σημεῖο αὐτό πού διακυβεύει τήν μακροπρόθεσμη συνεργασία τῶν παρατάξεων τῆς ἀντιπολίτευσης, εἶχαν μεσολαβήσει καί ἄλλα γεγονότα πού εἶχαν ἀνατρέψει τήν μέχρι κάποια στιγμή (μέχρι καί λίγο μετά ἀπό τό «συνέδριο» τῆς Καλαμάτας), κοινή δράση καί ἐμφάνιση τῆς ἀντιπολίτευσης.

Η ΕΣΑΚ-Σ κατηγόρησε τήν ΠΑΣΚΕ ὅτι ἐγκατέλειψε τήν «συνεργασία» καί ὅτι ἀκολουθοῦσε – σέ συνέδρια Ἐργατικῶν Κέντρων καί Ὁμοσπονδιῶν – «ἀνεξάρτητη» πολιτική. Σάν παραδείγματα γιά τήν ἐδραίωση αὐτῆς τῆς ἄποψης ἡ ΕΣΑΚ-Σ ἔφερε τήν συγκρότηση τῆς διοίκησης τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου τῆς Πάτρας καί κατηγόρησε τήν ΠΑΣΚΕ ὅτι στηρίχθηκε στίς ψῆφους τῶν Δεξιῶν γιά νά ἀποκλείσει τήν ΕΣΑΚ-Σ ἀπό τήν ἐκτελεστική ἐπιτροπή. Ἐπίσης ἀνάφερε τήν ἐκλογή στό Ε.Κ. Βέροιας, κατηγορώντας τήν ΠΑΣΚΕ ὅτι συγκρότησε κοινό ψηφοδέλτιο μέ τή Δεξιά γιά νά ἀποκλείσει πάλι τήν ΕΣΑΚ-Σ. Κατηγορία γιά ἀπόρριψη τῆς συνεργασίας διατυπώθηκε ἀπό τήν ΕΣΑΚ-Σ καί γιά τό συνέδριο τοῦ Ε.Κ. Θηβῶν, ἐνῶ ἀπό τήν πλευρά τῆς ΠΑΣΚΕ ἀνακοινώθηκε ὅτι ἡ ΕΣΑΚ-Σ ἦλθε σέ συνεργασία μέ τή Δεξιά στό Ε.Κ. Τρίπολης γιά νά καταλάβει τό προεδρεῖο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ὅμως πλευρά δέν εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι ὁ χουντοκυβερνητικός συνδικαλισμός δέν μπορεῖ νά ἐπιβιώσει – παρά τίς ἄμεσες καί ἔμμεσες προσπάθειες καί παρεμβάσεις του – στά ἐργατικά κέντρα σημαντικῶν οἰκονομικῶν καί βιομηχανικῶν περιοχῶν, ὅπου λειτουργοῦν οἱ δημοκρατικές διαδικασίες στήν συνδικαλιστική δραστηριότητα

(π.χ. Ἐλευσίνα, Πάτρα, Λάρισα, Θήβα κλπ.). Ἡ σημαντικότερη «λεπτομέρεια» στήν ὁποία ὀφείλεται ἡ φυσιολογική ἐπικράτηση τῶν δημοκρατικῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων εἶναι ἡ συμμετοχή ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῆς περιοχῆς στίς ἐκλογικές διαδικασίες τῶν ἐργατικῶν κέντρων, σέ συνδυασμό μέ τήν ὕπαρξη βιομηχανικῶν μονάδων καί ἄλλων οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων πού συνεπάγονται τήν παρουσία μεγάλου ἀριθμοῦ ἐργαζόμενων.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, στά ἄλλα ἐργατικά κέντρα, στήν περιοχή τῶν ὁποίων ἡ οἰκονομική δραστηριότητα εἶναι «συνήθης» ἤ περιορισμένη καί ἡ βιομηχανική ἀνάπτυξη οὐσιαστικά ἀνύπαρκτη (ἄρα δέν ὑπάρχει ἀξιόλογο ἐργατικό δυναμικό), ὁ χουντοκυβερνητικός συνδικαλισμός καταφέρνει νά ἐπικρατεῖ ἐπωφελούμενος καί ἀπό τή λειτουργία σωματείων – σκιῶν μέ μέλη λιγότερα ἀκόμα καί ἀπό αὐτά πού προβλέπει ἡ νομοθεσία σάν ἱδρυτικά...

ΣΤΑ ΝΕΥΡΑΛΓΙΚΑ ἐργατικά κέντρα τῆς χώρας (π.χ. Ἀθήνα, Πειραιάς, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Καβάλα κ.ἄ.), ἡ τυπική ἐπικράτηση τῶν φορέων τοῦ χουντοκυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ ὀφείλεται στήν ἀνυπαρξία δημοκρατικῶν διαδικασιῶν καί τήν λειτουργία μηχανισμῶν πού ἀλλοιώνουν τόν πραγματικό συσχετισμό δυνάμεων. Ἡ μή ἐγγραφή ὀργανώσεων στήν δύναμη τῶν κέντρων αὐτῶν καί ἡ παράλληλη παρουσία σωματείων – σφραγίδες ἤ ἀντισυνδέσμων, εἶναι δυό ἀπό τίς βασικές μεθόδους ἐπιβολῆς τοῦ χουντοκυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ. Π.χ στό Ε.Κ. Ἀθηνῶν οἱ ὀργανώσεις πού δέν ἀνήκουν στήν δύναμή του ἔχουν πολύ περισσότερα μέλη ἀπό αὐτά πού ἐμφανίζονται ὅτι ψήφισαν γιά τήν ἀνάδειξη τῆς τελευταίας διοίκησής του. Ἐάν τά σωματεῖα αὐτά ἐνταχθοῦν στό ΕΚΑ, αὐτόματα θά ἀλλάξει τό σκηνικό, γιατί ὁ χουντοκυβερνητικός συνδικαλισμός δέν θά μπορέσει ἐκ τῶν πραγμάτων νά ἐπιβιώσει. Τό ἴδιο, σέ κάποια ἀναλογία, ἰσχύει καί γιά τά ἄλλα μεγάλα ἐργατικά κέντα τῶν ὁποίων τά πρόσφατα συνέδρια ὄχι μόνο δημοκρατικά δέν μποροῦν νά χαρακτηρισθοῦν, ἀλλά οὔτε κάν δημοκρατικοφανῆ (π.χ. Θεσσαλονίκη ἤ Βόλος).

Η ΙΔΙΑ περίπου εἰκόνα ἐμφανίζεται καί στήν ὁμοσπονδιακή (κλαδική) δομή τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Ἡ δημοκρατική ἀντιπολίτευση ἐλέγχει τίς πιό οὐσιαστικές καί ταυτόχρονα πιό μαζικές ὁμοσπονδίες πού ἔχουν πρωταγωνιστήσει στούς διεκδικητικούς ἀγῶνες τῶν ἐργαζόμενων (π.χ. Τραπεζικοί, Οἰκοδόμοι, Κοινή Ὠφέλεια, Νοσοκομεῖα κ.ἄ).

Ο ΧΟΥΝΤΟΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ συνδικαλισμός ἐπικρατεῖ στίς σκιώδεις (καί ἄμαζες) ὁμοσπονδίες, γιά τούς λόγους πού ἀναφέρθηκαν στήν περίπτωση τῶν ἐργατικῶν κέντρων. Ἐπίσης τυπικά ἐμφανίζεται νά ἐλέγχει τό κίνημα καί σέ ζωντανούς κλάδους τῆς οἰκονομίας (π.χ. Κλωστοϋφαντουργία, Μέταλλα, Μεταφορές, κ.ἄ.), ἀλλά αὐτό ὀφείλεται ὄχι στήν ἀναγνώριση τῆς «ἀξίας» τοῦ χουντοκυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ ἐκ μέρους τῶν ἐργαζόμενων, ἀλλά στή λειτουργία «εἰδικῶν» ἐκλογικῶν καί ἄλλων διαδικασιῶν (π.χ. συμμετοχή στά συνέδρια σωματείων – σφραγίδες καί ἀντισυνδέσμων καί ἀποκλεισμός τῶν μαζικῶν ὀργανώσεων τοῦ κλάδου).

ΑΣ ΔΟΥΜΕ ὅμως πῶς στηρίζεται καί ἀναπαράγεται ὁ «νομιμόφρων» συνδικαλισμός: Πραγματικός «χορός ἑκατομμυρίων» γιά τή χρηματοδότηση τοῦ «ἐλεύθερου δημοκρατικοῦ συνδικαλισμοῦ» – δηλαδή γιά τήν διαιώνιση τοῦ ἀσφυκτικοῦ κρατικοῦ καί παρακρατικοῦ ἔλεγχου πάνω στό κίνημα – ἔχει στηθεῖ ἀπό τίς κυβερνήσεις τῆς Δεξιᾶς στά πλαίσια τῆς γενικότερης πολιτικῆς γιά τόν περιορισμό τοῦ κινήματος στό ρόλο τοῦ κομπάρσου τῶν κοινωνικῶν καί πολιτικῶν ἐξελίξεων καί τήν οὐσιαστική μετατροπή τῶν «ἡμέτερων» συνδικαλιστῶν σέ μόνιμους χειροκροτητές τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ αὐτή γίνεται ἀπό τήν Ἐργατική Ἑστία μέσω τοῦ «Ὀργανισμοῦ Διαχειρίσεως Εἰδικῶν Πόρων Ἐργασιακῶν Σωματείων» – ΟΔΕΠΕΣ – παρά τίς συνεχεῖς πιέσεις τῶν συνεπῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων (ἀλλά καί τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν), οἱ ὁποῖες θεωροῦν τήν ἐξασφάλιση καί τήν κατοχύρωση τῆς οἰκονομικῆς αὐτοδυναμίας τοῦ κινήματος σάν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τή δημοκρατική καί ἀνεξάρτητη πορεία του. Ἀκριβῶς ὅμως γιά νά ἀποτραπεῖ αὐτή ἡ «ἐξέλιξη», δηλαδή ἡ δημοκρατική πορεία τοῦ κινήματος, ἡ σημερινή κυβέρνηση σέ συνεργασία μέ τό συνδικαλιστικό κατεστημένο, παρά τίς κατά καιρούς ὑποσχέσεις τους, τορπιλίζουν συστηματικά τήν οἰκονομική αὐτοδυναμία τῶν συνδικάτων. Κι αὐτό, γιατί ἡ αὐτοδυναμία, στηριγμένη στήν συνειδητή οἰκονομική συνεισφορά τῶν ὀργανωμένων μελῶν τῶν συνδικάτων, θά σημάνει αὐτόματα καί τόν θάνατο τοῦ «κυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ» καί τῶν «συνδικαλιστικῶν φαντασμάτων»

πού λειτουργοῦν γιά τήν διάσπαση καί τόν ἀποπροσανατολισμό τοῦ κινήματος.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ πού ἕνα συνδικάτο δέν θά προσβλέπει στό Ταμεῖο τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας γιά νά ἐπιβιώσει, θά εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ὑποχρεωμένο νά στηριχθεῖ στά μέλη του. Ἀλλά γιά νά ἔχει μέλη, θά πρέπει νά ἔχει πείσει τούς ἐργαζόμενους ὅτι λειτουργεῖ καί ἀγωνίζεται γιά τά συμφέροντά τους. Κάτι τέτοιο ὅμως δέν ἰσχύει, οὔτε γιά τά «σωματεῖα-φαντάσματα», οὔτε γιά τούς διασπαστικούς ἀντισύνδεσμους οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν τόν λεγόμενο «κυβερνητικό συνδικαλισμό» καί εἶναι πρακτικά καί οὐσιαστικά ἀπομονωμένοι ἀπό τήν μάζα τῶν ἐργαζόμενων. Κατά συνέπεια τά σωματεῖα αὐτά θά ἐκλείψουν ἀπό τό συνδικαλιστικό στερέωμα ὅταν – καί ἐάν – ἡ Ἐργατική Ἑστία πάψει νά τά χρηματοδοτεῖ γιά νά παίζουν τό γνωστό «ρόλο» τους. Μέ ἄλλα λόγια ἡ ἐξασφάλιση τῆς οἰκονομικῆς αὐτοδυναμίας τοῦ κινήματος θά ἀποτελέσει στήν κυριολεξία τόν τάφο τοῦ κυβερνητικοῦ συνδικαλισμοῦ. Καί εἶναι φυσικό κάτι τέτοιο νά μήν τό θέλουν οὔτε ἡ κυβέρνηση, οὔτε οἱ ἐκπρόσωποί της πού μέ διάφορα «δημοκρατικά» ἤ ἄλλα προσωπεῖα κατέχουν σήμερα τούς «θώκους» τῆς ΓΣΕΕ.

Η ΓΣΕΕ μέ τό Π.Δ. 901/76 αὔξησε ἀπό τήν 1.1.1976 τά ἔσοδά της ἀπό τόν ΟΔΕΠΕΣ διπλασιάζοντας λογιστικά τόν ἀριθμό τῶν μελῶν της. Ἔτσι, ἡ ΓΣΕΕ εἰσέπραξε τό 1977 ἀπό τόν ΟΔΕΠΕΣ 25.600.000 δρχ. ἀντί 15.360.000 δρχ. πού θά ἔπαιρνε πρίν ἀπό τό διπλασιασμό τῶν μελῶν της...

ΓΙΑ ΤΟ 1978 προβλέπεται ὅτι ὁ ΟΔΕΠΕΣ θά συμβάλλει στήν «ἀνάπτυξη καί προαγωγή τοῦ ἐλεύθερου δημοκρατικοῦ συνδικαλισμοῦ» μέ 30 ἑκατομμύρια δρχ. (ἀντί γιά 17.700.000), ἐνῶ γιά τό 1979 ὑπολογίζεται ὅτι ἡ συμβολή τοῦ ΟΔΕΠΕΣ θά φθάσει τά 36.500.000 ἀντί 21.600.000 δρχ.!

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ λογιστική ρύθμιση ἔγινε μέ τόν ἴδιο διάταγμα καί γιά λογαρισμό τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Ἀθήνας μέ ἄμεσο ἀποτέλεσμα τό διπλασιασμό τῶν ἐσόδων του (10.620.000 δρχ. τό 1978, ἀντί 5.310.000 καί 9.216.000 τό 1977 ἀντί 4.608.000 δρχ.). Ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα γιά τόν πακτωλό τῶν χρημάτων πού διοχετεύονται ἀπό τήν κυβέρνηση πρός τά συνδικάτα περιέχονται στήν ἑλληνική ἀπάντηση πρός τίς «ἀπορίες» τῆς Κοινωνικῆς καί Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΟΚ σχετικά μέ τήν κατάσταση καί τίς προοπτικές τοῦ Σ.Κ.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ἀναγκάστηκε νά παραδεχθεῖ ὅτι:
«ποσοστό μέχρι 37% ἐτησίως ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας διατίθεται εἰς τόν Ὀργανισμό Διαχειρήσεως Εἰδικῶν Πόρων Ἐργασιακῶν Σωματείων – ΟΔΕΠΕΣ – διά τήν οἰκονομικήν ὑποβοήθησιν τῶν ἐργατικῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων πρός ἀντιμετώπισιν τῶν λειτουργικῶν αὐτῶν δαπανῶν...»

ΣΤΟ «λεπτό» σημεῖο, δηλαδή στό ὕψος τῶν κονδυλίων πού διατέθηκαν στόν ΟΔΕΠΕΣ, ἡ κυβέρνηση ἀνάφερε ὅτι ὁ ὀργανισμός αὐτός ἀπορρόφησε τό 1974 ποσόν 63.525.287 δρχ.,70.003.163 δρχ. τό 1975, 118.464.104 τό 1976 καί 154.891.124 τό 1977. Γιά τό 1978 ἡ χρηματοδότηση τῶν συνδικάτων προβλέπεται ὅτι ἀπορρόφησε 165 ἑκατομμύρια δρχ., ἐνῶ γιά τό 1979 ὑπολογίζεται ὅτι τό ποσόν αὐτό θά φθάσει τά 440 (!) ἑκατομμύρια...

ΜΕ ΑΦΟΠΛΙΣΤΙΚΗ εἰλικρίνεια ὁ κυβερνητικός βουλευτής πού εἰσηγήθηκε στή Βουλή τό νομοσχέδιο γιά τήν «ἀναμόρφωση» τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας εἶχε περιγράψει τά πλαίσια στά ὁποῖα θά ἔπρεπε νά κινεῖται ὁ «ἐλεύθερος δημοκρατικός συνδικαλισμός». Ἀναφερόμενος στή χρηματοδότηση τῶν συνδικάτων ἀπό τήν Ἐργατική Ἑστία (καί κατ' ἐπέκταση ἀπό τήν κυβέρνηση) εἶχε ὑποστηρίξει ὅτι... *«ἡ τοιαύτη ἐνίσχυσις ἀποτελεῖ εὔνοια τοῦ κράτους πρός τόν συνδικαλισμόν...»!* Στήν συνέχεια ὑπῆρξε πιό ἀποκαλυπτικός: *«...συνεπεία αὐτῆς τῆς εὐνοίας δημιουργοῦνται ὑποχρεώσεις τῶν συνδικάτων ἔναντι τοῦ κράτους... Ἡ πρώτη ὑποχρέωσις εἶναι νά μή ἀναμιγνύονται ἰδεολογικές κατευθύνσεις στό συνδικαλιστικό κίνημα...»!*

Η ΟΜΟΛΟΓΙΑ γιά τούς ἄμεσους στόχους πού ἐξυπηρετεῖ ἡ χρη-

ματοδότηση τῶν συνδικάτων ἀπό τήν κυβέρνηση εἶναι τόσο ἀποκαλυπτική, ὥστε νά περιττεύει κάθε ἄλλος σχολιασμός της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ τοῦ πνεύματος – ἀλλά καί τῆς σκοπιμότητας – πού ἐπικρατεῖ στούς κόλπους τῆς κυβέρνησης σχετικά μέ τήν ἐξάρτηση τῶν συνδικάτων ἀπό τήν Ἐργατική Ἑστία – καί κατ' ἐπέκταση ἀπό τήν πολιτική παράταξη πού σχεδόν ἀδιάλειπτα κατέχει μεταπολεμικά τήν ἐξουσία – εἶναι ἡ περσινή δήλωση τοῦ ὑπουργοῦ Ἐργασίας:

«ἐνδεχόμενη κατάργηση τοῦ ΟΔΕΠΕΣ πρίν ἐξασφαλισθεῖ μέ ἄλλα μέσα ἡ χρηματοδότηση τῶν συνδικάτων θά ἄφηνε τό συνδικαλιστικό κίνημα... στά νύχια κομματικῶν ἤ ἐξωσυνδικαλιστικῶν μηχανισμῶν...»

ΠΑΝΤΩΣ εἶναι ἀξιοσημείωτο τό γεγονός ὅτι οἱ ὀργανώσεις πού διαφωνοῦν μέ τήν οἰκονομική καί συνδικαλιστική πολιτική τῆς κυβέρνησης καί «ἐγείρουν ἀξιώσεις» εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνες πού ἔχουν ἐξασφαλισμένη – μέ τίς συνδρομές τῶν μελῶν τους – τήν οἰκονομική τους αὐτοδυναμία καί δέν ἐξαρτῶνται ἄμεσα ἀπό τήν Ἐργατική Ἑστία γιά νά «ἐπιβιώσουν» συνδικαλιστικά. Στό σημεῖο αὐτό θά πρέπει νά τονισθεῖ ὅτι πολλές ὀργανώσεις – πού ἰδεολογικά ἀντιτίθενται πρός τόν κυβερνητικό συνδικαλισμό καί μάχονται (φραστικά) γιά τήν κατάργηση τοῦ ΟΔΕΠΕΣ καί τῆς κρατικῆς χρηματοδότησης τῶν συνδικάτων, παρουσιάζουν μιά «ἀνακολουθία» καί μιά «ἀντίφαση» στήν τακτική τους.

ΕΝΩ κατακεραυνώνουν τόν ΟΔΕΠΕΣ καί ἀπαιτοῦν τήν κατάργησή του δέν ἀρνοῦνται στήν πράξη τήν «ὠφελιμότητα» του καί σπεύδουν νά διαγκωνισθοῦν στά ταμεῖα του γιά νά εἰσπράξουν τήν ἀναλογία τους... Τό ἐπιχείρημα πού προβάλλουν γιά νά δικαιολογήσουν αὐτή τήν ἀντίφαση εἶναι ὅτι:

«ἀφοῦ τά δικαιούμαστε, γιατί νά μήν τά εἰσπράξουμε καί νά ἀφήσουμε μόνα τους τά σωματεῖα – φαντάσματα καί τόν Κυβερνητικό συνδικαλισμό νά νέμονται τά λεφτά τῶν ἐργαζομένων...»

Τό ἐπιχείρημα αὐτό εἶναι ἐντελῶς σαθρό καί ὡς ἕνα βαθμό δίνει στήν κυβέρνηση καί τήν κρατική ΓΣΕΕ τή δυνατότητα νά διαιωνίζουν τόν οἰκονομικό τους ἔλεγχο πάνω στό κίνημα. Ἡ συνέχιση τῆς «παρουσίας» τοῦ ΟΔΕΠΕΣ στό συνδικαλιστικό προσκήνιο ὀφείλεται καί στήν ἀδυναμία τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων πού μετεῖχαν στήν προηγούμενη διοίκηση τῆς ΓΣΕΕ νά συμφωνήσουν γιά τή θέσπιση ἑνός ἄλλου συστήματος χρηματοδότησης τῶν συνδικάτων σέ ἀντικατάσταση τοῦ ΟΔΕΠΕΣ.

Η ΠΑΡΑΤΑΞΗ τῆς ΕΣΑΚ-Σ εἶχε ταχθεῖ ὑπέρ τῆς ἄμεσης κατάργησης τοῦ ΟΔΕΠΕΣ καί εἶχε ὑποστηρίξει τή θέσπιση ἄμεσης συνδικαλιστικῆς συνδρομῆς τῶν ἐργαζόμενων μελῶν τῶν πρωτοβάθμιων ὀργανώσεων. Οἱ ἄλλες παρατάξεις τῆς ἀντιπολίτευσης (ΠΑΣΚΕ καί ΑΕΜ) εἶχαν σέ γενικές γραμμές ὑποστηρίξει τήν σταδιακή μετάβαση στό σύστημα τῆς ἄμεσης συνδρομῆς, ἐνῶ ἡ χουντοκυβερνητική πλειοψηφία τῆς ΓΣΕΕ πρότεινε τήν σύναψη συλλογικῆς σύμβασης μέ τούς ἐργοδότες γιά νά εἰσπράττουν αὐτοί τήν συνδικαλιστική συνδρομή (παρακράτηση ἀπό τίς ἀποδοχές) καί νά τήν ἀποδίδουν μετά σέ εἰδικό λογαριασμό ἀπό τόν ὁποῖο θά γίνεται στή συνέχεια ἡ διανομή στίς δικαιοῦχες ὀργανώσεις μέ – ὑποτίθεται – «ἀντικειμενικά» κριτήρια. Σχετικά μέ τήν «ἀποδοτικότητα» τῆς πρότασης τῆς ΓΣΕΕ (γιά τό κατά πόσο, δηλαδή, οἱ ἐργοδότες θά σεβαστοῦν τίς ὑποχρεώσεις τους), ἀρκεῖ νά ἀναφερθεῖ ἡ «συνέπεια» μέ τήν ὁποία οἱ ἐργοδότες ἐκπληροῦν τίς ὑποχρεώσεις τους πρός τά ἀσφαλιστικά ταμεῖα, στά ὁποῖα χρωστοῦν δισεκατομμύρια ἀπό εἰσφορές ἐργαζόμενων πού εἶχαν παρακτρατήσει, ἀλλά δέν ἀπέδωσαν στά Ταμεῖα...

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ χρηματοδότησης τῶν συνδικάτων ἀπό τόν ΟΔΕΠΕΣ ἔχει προκαλέσει διεθνῶς ἀντιδράσεις καί ἐπιφυλάξεις.

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ Γραφεῖο Ἐργασίας εἶχε κρίνει τό 1970 ὅτι τό σύστημα χρηματοδότησης ἀπευθείας ἀπό τήν Ἐργατική Ἑστία (πού ἴσχυε πρίν τή χούντα καί εἶχε διατηρηθεῖ μέ τό Ν.Δ. 186/69) ἦταν ἀντίθετο πρός τίς διεθνεῖς συμβάσεις.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ Ἐρεύνης τοῦ Δ.Γ.Ε. στήν ἔκθεσή της τοῦ 1969 ἐπεσήμανε ὅτι:

«ἀσκεῖται διαχειριστικός ἔλεγχος ἀπό τό κράτος μέσω τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας, γεγονός πού δέν ἐπιτρέπει στό συνδικαλιστικό κίνημα νά ἀποκτήσει οἰκονομική αὐτοδυναμία, πού εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά νά ἀπολαύσει (τό κίνημα) τίς ἐγγυήσεις πού καθορίζει ἡ διεθνής σύμβαση 87...»

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ τῆς χούντας ἀναγκάστηκε νά παρουσιάσει τό 1972 στό Δ.Γ.Ε. τό Ν.Δ. 891 μέ τό ὁποῖο «μετέθετε» τό ἔργο τῆς χρηματοδότησης τῶν συνδικάτων ἀπό τήν Ε.Ε. στόν συγκροτούμενο γι' αὐτό τό σκοπό ΟΔΕΠΕΣ, ὁ ὁποῖος θά διαχειριζόταν κεφάλαια τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας.

ΑΛΛΑ καί ἡ νέα αὐτή Ὀθιδιακή Μεταμόρφωση τοῦ ἄμεσου κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ στό συνδικαλιστικό κίνημα δέν ἔπεισε τό Δ.Γ.Ε. τό ὁποῖο σέ ἔκθεσή του (57η σύνοδος 1972) ἀνέφερε ὅτι:

- *«(ἡ ἐπιτροπή) λαμβάνουσα ὑπ' ὄψη τίς νέες διατάξεις περί χρηματοδοτήσεως τῶν ἐργατικῶν σωματείων βρίσκεται στήν ἀνάγκη νά ἐκφράσει τήν λύπη της διαπιστώνοντας ὅτι μέ τό νέο σύστημα τά ἐργατικά σωματεῖα ἐξακολουθοῦν νά ἐξαρτῶνται βασικά γιά τήν χρηματοδότησή τους ἀπό τήν τελοῦσα ὑπό τόν ἔλεγχο τοῦ κράτους Ἐργατική Ἑστία, οἱ πόροι τῆς ὁποίας προέρχονται ἀπό ὑποχρεωτικές εἰσφορές ὅλων τῶν ἐργαζομένων... (Ἡ ἐπιτροπή) ἔχει τή γνώμη ὅτι τό νέο σύστημα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι περιοριστικό καί εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἐπαναλάβει ὅτι ὁποιαδήποτε μορφή κρατικοῦ ἐλέγχου εἴτε μέσω τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας, εἴτε μέ οἱονδήποτε ἄλλο τρόπο ἀμέσου ἤ ἐμμέσου ἐπεμβάσεως, θά πρέπει νά καταργηθεῖ...».*

ΤΟΝ ΕΠΟΜΕΝΟ χρόνο (1973) τό Δ.Γ.Ε ἐπανῆλθε στό θέμα καί σημείωσε ὅτι:

- *«(ἡ ἐπιτροπή) συνεπέρανε ὅτι τό νέο σύστημα (σ.σ. ΟΔΕΠΕΣ) ἐξακολουθεῖ νά εἶναι περιοριστικό γιατί τά σωματεῖα παραμένουν θεμελιωδῶς ἐξαρτημένα ἀπό τήν Ε.Ε. τήν ὁποία ἐλέγχει τό κράτος καί ἡ ὁποία καταβάλλει μέρος τῶν ἐτήσιων ἐσόδων της στόν ΟΔΕΠΕΣ...»*

ΟΙ «ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ» τοῦ Δ.Γ.Ε. ἐξακολουθοῦν καί σήμερα νά ἰσχύουν, γεγονός πού ὑποχρέωσε τήν κυβέρνηση νά ὑποσχεθεῖ ὅτι θά προχωρήσει στή λήψη μέτρων πού νά ἐξασφαλίζουν πραγματικά τήν οἰκονομική αὐτονομία τῶν συνδικάτων. Ἐν τούτοις παρά τίς ὑποσχέσεις καί τίς δεσμεύσεις τῶν ἁρμοδίων, ὄχι μόνο δέν ἔχει γίνει ἀκόμα κανένα βῆμα πρός αὐτή τήν κατεύθυνση – δηλαδή τήν κατοχύρωση τῆς οἰκονομικῆς αὐτοδυναμίας τοῦ κινήματος – ἀλλά ἀντίθετα μέ τή μέθοδο τῆς «προσωρινότητας» διαιωνίζεται, ἀλλά καί ἐπαυξάνεται, ἡ ἐξάρτηση τοῦ κινήματος ἀπό κρατικές πηγές χρηματοδότησης. Αὐτό ἐπιτυγχάνεται μέ τό Νόμο γιά τήν «ἀναμόρφωση» τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας, ὁ ὁποῖος παρά τίς βαρύγδουπες διακηρύξεις, ὄχι μόνο διατηρεῖ τόν κυβερνητικό ἔλεγχο στό συνδικαλιστικό κίνημα, ἀλλά καί τόν οἰκονομικό ἔλεγχο διευρύνει.

ΣΑΦΕΙΣ ἐπιφυλάξεις γιά τόν τρόπο χρηματοδότησης τοῦ «ἐλεύθερου δημοκρατικοῦ συνδικαλισμοῦ» τῆς χώρας, διατύπωσε, πρίν ἀπό μερικούς μῆνες, ἡ ἀποστολή τοῦ κοινωνικοῦ καί οἰκονομικοῦ συμβούλιου τῆς ΕΟΚ. Σχετικά εἶχε ἐπισημάνει στήν κυβέρνηση ὅτι:

«Οἱ οἰκονομικοί πόροι τῆς ΓΣΕΕ προέρχονται ἀπό ὀργανισμό ὀνομαζόμενο ΟΔΕΠΕΣ, ὁ ὁποῖος ἱδρύθηκε ἀπό τούς συνταγματάρχες καί ὁ ὁποῖος τελεῖ ὑπό τήν ἐποπτεία τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας» Καί ὑπέβαλλε τό σαφές ἐρώτημα: *«Ἡ ΓΣΕΕ μπορεῖ νά ἰσχυριστεῖ ὅτι ἔχει οἰκονομική αὐτοδυναμία»;*

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ κυβέρνηση ἀπέφυγε «ἐπιμελῶς» νά ἀπαντήσει στό «λεπτό» ἐρώτημα, ἐάν ἡ ΓΣΕΕ ἔχει αὐτοδυναμία καί περιορίστηκε στήν ἀναφορά τοῦ ἰσχύοντος μηχανισμοῦ χρηματοδότησης. Ἔτσι, ἀφοῦ ἀνέφερε γιά μιά ἀκόμα φορά ὅτι τό σύστημα εἶναι «προσωρινό», ἰσχυρίστηκε ὅτι ὁ ΟΔΕΠΕΣ:

«εἶναι νομικόν πρόσωπον ἰδιωτικοῦ δικαίου διοικούμενόν ὑπό

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ
Γ. ΑΡΓΥΡΟΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
διδακτωρ φιλοσοφιας του παν/μιο SALZBURG
ΕΝΤΑΤΙΚΑ ΥΠΕΡΕΝΤΑΤΙΚΑ για Γερμανικη ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ & Γερμανογλωσσα Παν/μια
GRUPP - ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78 τηλ. 360 83 23

ἐπταμελοῦς διοικούσης ἐπιτροπῆς ἐκ συνδικαλιστῶν ἐκλεγομένων ὑπό τῆς συνελεύσεως τῶν προέδρων ἁπασῶν τῶν ἐν τῇ χώρα νομίμως λειτουργουσῶν ἑνώσεων ἐργασιακῶν σωματείων ἐπί διετῆ θητεία» Καί ὅτι *«Ὁ Ὑπουργός Ἐργασίας οὐδεμίαν ἀσκεῖ ἐπί τοῦ ΟΔΕΠΕΣ ἐποπτείαν καί ὁ ἔλεγχος τῆς διαχειρήσεως αὐτοῦ ἐνεργεῖται ὑπό ἀνεξάρτητου ὀργάνου, τοῦ σώματος ὁρκωτῶν λογιστῶν, ἡ ἔκθεσις τῶν ὁποίων ὑποβάλλεται εἰς τήν Διοικούσαν ἐπιτροπήν τοῦ ΟΔΕΠΕΣ».*

Ο ΟΔΕΠΕΣ διαθέτει στά συνδικάτα τό 37% τῶν ἐσόδων τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας. Ἀντιπρόεδρος (ἐπ' ἀμοιβῇ) τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς «Ἐργατικῆς Ἑστίας» ἔχει διοριστεῖ ἀπό τόν κ. Λάσκαρη ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου Ἀθηνῶν, ὀργανωτικός γραμματέας τῆς ΓΣΕΕ καί Γραμματέας τοῦ «συνδικαλιστικοῦ γραφείου» τῆς Νέας Δημοκρατίας. Τό πρόσωπο αὐτό πού μετά τή μεταπολίτευση ἀπέκτησε «ἐξ ὀφίτσιο» τήν συνδικαλιστική ἰδιότητα (διορίστηκε στήν ΓΣΕΕ καί τό ΕΚΑ καί «ἐξελέγη» στά διαβλητά συνέδριά τους) – ἔχει ἀκόμα διοριστεῖ μέλος τῆς διοικούσας ἐπιτροπῆς τῆς «Ν. Δημοκρατίας» καί ἔχει ἀναπτύξει ἔντονη δραστηριότητα γιά τήν «ἐθνικοφρονοποίηση» τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος (ἐπαναστατικότητα τῶν «ἐθνικῶν» δυνάμεων γιά τήν ἀποτροπή τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ). Τούς ἐργαζόμενους «ἐκπροσωπεῖ» ἀκόμη στό Συμβούλιο τῆς Ε.Ε. καί ὁ ἄλλος ἀντιπρόεδρος τοῦ ΕΚΑ ὁ ὁποῖος κατά τήν περίοδο τῆς δικτατορίας εἶχε διατελέσει γραμματέας στήν Ὁμοσπονδία Ἐργατῶν Δέρματος Ἑλλάδας.

ΑΞΙΖΕΙ ἀκόμα νά ἀναφερθεῖ ὅτι στό συμβούλιο τῆς Ε.Ε. ἔχει διοριστεῖ ἀπό τόν ὑπουργό ἐργασίας καί συνταξιοῦχος «συνδικαλιστής», μέλος τῆς διοίκησης τῆς ΓΣΕΕ κατά τήν πρώτη διετία τῆς δικτατορίας. Ὁ «συνδικαλιστής» αὐτός μέ τήν ἰδιότητα τοῦ ταμία τῆς ΓΣΕΕ «διαβεβαίωνε ὑπευθύνως» στίς 24 Μαΐου 1967 τήν Ὁμοσπονδία τῶν Γερμανικῶν Συνδικάτων ὅτι:

● *«... Ἡ ὑφ' ὑμῶν ἐκτίμησις ἑλληνικῶν γεγονότων τυγχάνει ἐξωπραγματική (!) καί οὐδόλως ἀνταποκρίνεται εἰς ἀκριβῆ στάθμισιν βαθύτερων αἰτίων ὑπηγόρευσαν ἐπέμβασιν ἐνόπλων δυνάμεων ὑστάτην στιγμήν πρός ἀποτροπήν κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως(!) ἥτις θά κατέλυεν ἐλευθερίας καί θά ἐπέβαλλεν στυγνήν τυραννίαν (...) ὡς συμβαίνει εἰς τό ὑπό κομμουνιστικόν ἔλεγχον τμῆμα τῆς χώρας ὑμῶν...»*

ΤΟ τηλεγράφημα τῆς ΓΣΕΕ στάλθηκε στά γερμανικά συνδικάτα μέ ἀφορμή τήν πρωτοβουλία τους νά ὀργανώσουν ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας γιά τό στρατιωτικό πραξικόπημα στήν Ἑλλάδα. Στό τηλεγράφημα αὐτό ἀναφέρονταν ἀκόμα:
«Ὁ ἑλληνικός λαός καί ἐργαζόμενοι χώρας ἐδέχθησαν ὡς ἐνθοσωτήριον ἐπέμβασιν ταύτην (σ.σ. ἐννοεῖ τό πραξικόπημα), *σχηματισθεῖσα δέ Ἐθνική Κυβέρνησις ἀποκατέστησε ἠρεμίαν, γαλήνην, καί δημοκρατικήν ἐλευθερίαν (!) Δεινῶς ἀπειληθεῖσαν ὑπ' ὀχλοκρατίας πεζοδρομίου καί ἀναγνωρίζει* (σ.σ. ἡ «ἐθνική κυβέρνησις») *ὡς ἐργατικόν συνδικαλισμόν πλήρη αὐτοῦ δικαιώματα λειτουργίας ὡς καί πρότερον ἐλευθέρως... Διαμαρτυρόμενοι διά πρωτοβουλία γερμανικῶν συνδικάτων, ἥν θεωροῦμεν ἀπροκάλυπτον ἐπέμβασιν εἰς ἐσωτερικά χώρας (!) παρακαλοῦμεν ὅπως ἀναθεωρήσητε σχετικήν σας ἀπόφασιν καί ἀποφεύγετε ἐφεξῆς καλλιέργειαν εἰς ψυχάς συμπατριωτῶν μας αἰσθημάτων ἀντιθέτων πρός κοινόν φρόνημα ἑλληνικοῦ λαοῦ (!) καί ἀπόφασιν αὐτοῦ παράσχη ὁλόψυχον συμπαράστασιν εἰς γόνιμον εἰς κοινωνικάς μεταρρυθμίσεις κυβερνητικόν ἔργον...»*

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ αὐτοῦ τοῦ τηλεγραφήματος δέν ἐμπόδισε τόν «συνδικαλιστή» αὐτόν νά ἐμφανιστεῖ τό 1975 σάν ἀντιστασιακός καί νά ἰσχυριστεῖ ὅτι:

● *«οὐδέποτε ὑπέγραψε οἱοδήποτε τηλεγράφημα ἤ ἄλλην ἐκδήλωσιν πρός τό δικατορικόν καθεστώς...»* σάν ἀπόδειξη τῆς «ἀντιστάσεώς» του, ἀνέφερε τό γεγονός ὅτι ἡ χούντα τόν καθαίρεσε ἀπό τήν ΓΣΕΕ τό 1969 στά πλαίσια τῶν γνωστῶν ἐσωτερικῶν ἐκκαθαρίσεων (μαζί του εἶχε ἀπομακρυνθεῖ καί ὁ περιβόητος Φ. Μακρῆς).

Ο ΟΔΕΠΕΣ ὅμως ἀποτελεῖ τήν μιά μόνο πηγή τῆς χρηματοδότησης τῶν ὀργανώσεων. Ἡ ἄλλη, ἡ ἀφανής καί πιό «οὐσιαστική» πηγή εἶναι ὁ Ὑπουργός Ἐργασίας ὁ ὁποῖος διαχειρίζεται ἀνεξέλγκτα τόν 8% τῶν ἐσόδων τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας *«ὑπέρ γενικωτέρων σκοπῶν καί μέσων τῶν ἐργατοϋπαλλήλων ἤ συνδικαλιστικῆς δράσεως, προστασίας ἤ ἀναπτύξεως ἐργατοϋπαλληλικῶν ἐπιδιώξεων καί παρακολουθήσεως καί μελέτης τῆς ἐξελίξεως τοῦ συνδικαλισμοῦ»*.

ΚΑΤΩ ΑΠΟ τήν ἀόριστη αὐτή διατύπωση (παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Ν. Δ. 3.755/57 πού «ἐξαιρετικά» διατηρήθηκε καί στό νόμο 673/77 γιά τήν «ἀναμόρφωση» τῆς Ἐργατικῆς Ἑστίας) κρύβονται τά πραγματικά αἴτια τῆς κακοδαιμονίας καί τῆς – ἠθικῆς καί ὑλικῆς – διαβρώσεως τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Τά ποσά αὐτά, τά ὁποῖα ὁ σημερινός πρόεδρος τῆς ΓΣΕΕ εἶχε χαρακτηρίσει, ὅταν πρίν ἀπό τήν δικατορία βρισκόταν στήν δημοκρατική ἀντιπολίτευση, «μυστικά κονδύλια γιά τήν ἐξαγορά τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος» τά διαχειρίζεται ἐν λευκῷ ὁ Ὑπουργός Ἐργασίας. Τό κονδύλιο αὐτῆς τῆς κατηγορίας ὑπολογίζεται ὅτι ξεπερνᾶ τά 70 ἑκατομμύρια δραχμές.

Η «ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ» τῶν στελεχῶν τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά βασικά αἴτια τῆς ὀργανωτικῆς κατάστασης καί τῆς ἠθικῆς διάβρωσης τοῦ συνδικαλισμοῦ. Τό φαινόμενο αὐτό δέν παρουσιάζεται σήμερα γιά πρώτη φορά. Ἔχει «ἡλικία» σαράντα χρόνων. Ἡ δικατατορία Μεταξᾶ γιά νά ἀνταμοίψει τούς «συνδικαλιστές» της γιά τήν προσφορά τους στό καθεστώς, συνέστησε τό ταμεῖο ἐπικουρικῆς ἀσφάλισης ἐκπροσώπων καί ὑπαλλήλων ἐργατικῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, τό ὁποῖο χορηγεῖ ἐπικουρική σύνταξη στούς ἀσφαλισμένους του. Στό ταμεῖο αὐτό, τό καταστατικό τοῦ ὁποίου εἶναι γεμάτο ἀπό προσωπικές καί φωτογραφικές διατάξεις καί τροπολογίες γιά νά βολευτοῦν ὅλοι ὅσοι ἔχουν συμβάλλει στόν.... «ἐλεύθερο δημοκρατικό συνδικαλισμό» ἀσφαλίζονται οἱ πρόεδροι καί οἱ γενικοί γραμματεῖς τῶν ὀργανώσεων καί τά μέλη της διοικήσεως τῆς ΓΣΕΕ. Τό ἀσφαλιστικό δικαίωμα θεμελιώνεται μέ τή συμπλήρωση ὁρισμένων ἐτῶν «ὑπηρεσίας» στίς ἡγετικές θέσεις τοῦ κινήματος.

ΤΟ «ΤΑΜΕΙΟ» τῶν ἐργατοπατέρων θεωρεῖται ἀντικειμενικά σάν ἕνα ἀπό τά καρκινώματα τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Γιατί ἀπό τή στιγμή πού ἕνας «συνδικαλιστής» ἀντί νά ἐπιτελεῖ λειτούργημα, ὅπως πρέπει νά εἶναι ὁ συνδικαλισμός, ἀναδείχνεται «ἐπαγγελματίας» καί προσβλέπει στή λήψη σύνταξης, ἄν διατηρήσει τόν θῶκο του, τότε κάτι σάπιο ὑπάρχει στό βασίλειο τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλισμοῦ.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ἡ ἀπόχτηση καί ἡ διατήρηση τῆς συνδικαλιστικῆς ἰδιότητας πού συνεπάγεται σύνταξη, ἀποτελεῖ ἕναν ἀπό τούς λόγους τοῦ κατακερματισμοῦ καί τῆς διάσπασης τοῦ κινήματος, καθώς καί τῆς «ἀποτελεσματικότητας» τῶν κυβερνητικῶν παρεμβάσεων, μιά καί ὁ κάθε «συνδικαλιστής» γίνεται εὔκολος δέκτης τῶν κρατικῶν θελήσεων προκειμένου νά διατηρήσει τή δραχμοφόρα θέση του.

ΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ κατεστημένο ὄχι μόνο μάχεται γιά τήν διατήρηση τοῦ ταμείου αὐτοῦ, ἀλλά σέ συνεργασία μέ τήν κυβέρνηση φροντίζει γιά τήν οἰκονομική εὐρωστία του γιά νά καλύπτει τόν «κοινωνικό» ρόλο του. Ἡ κυβέρνηση καί ἡ ΓΣΕΕ φρόντισαν ὥστε στό Νόμο γιά τήν Ἐργατική Ἑστία νά ἐντάξουν διάταξη πού ὁρίζει ὅτι ὅ λ ο ι οἱ ἐργαζόμενοι θά πληρώνουν γιά τή σύνταξη τῶν «συνδικαλιστικῶν τους ἐκπροσώπων». Μέ τό Νόμο αὐτό ἡ Ἐργατική Ἑστία θά διαθέτει τό 10% τῶν ἐσόδων της γιά τήν ἐνίσχυση τῶν ταμείων τῶν ἐργατοπατέρων. Τόν περασμένο χρόνο τό ταμεῖο εἰσέπραξε ἀπό τήν Ε.Ε. 61 ἑκατομμύρια δραχμές.

Ο «ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ» ἐκτός ἀπό τό ταμεῖο τῶν ἐργατοπατέρων ἔχουν καί ἄλλη πηγή συνταξιοδότησης, μέ τήν προϋπόθεση ὅμως νά ἔχουν προσφέρει «ἐθνικές ὑπηρεσίες»: Τό ἄρθρο 51 τοῦ Ν.Δ. 2698/53 προβλέπει ὅτι μέ ἀπόφαση τοῦ διοικητικοῦ συμβούλιου τοῦ ΙΚΑ καί μέ ἔγκριση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, μπορεῖ νά χορηγεῖται σύνταξη σέ ἀσφαλισμένους, ἐφ' ὅσον ἔχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 750 ἡμέρες ἐργασίας καί ἔχουν συμπληρώσει τό 55 ἔτος τῆς ἡλικίας τους «ἐφ' ὅσον οὗτοι ἀποδεδειγμένως προσέφεραν διακεκριμένας ἐθνικάς ὑπηρεσίας καί διετέλεσαν ἐπί πέντε τουλάχιστον ἔτη μέλη τῆς διοικήσεως τῆς ΓΣΕΕ ἤ πρόεδροι ἤ γραμματεῖς ἐργατικῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων»!... ■

Ἀδυναμίες καί ἀνισόμερη ἀνάπτυξη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος

Τοῦ Θόδωρου Κατσανέβα

ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ γραμμές, τό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα στό σύνολό του, χαρακτηρίζεται ἀπό ὀργανωτική ἀδυναμία, ἔλλειψη μαζικότητας καί περιορισμένη διαπραγματευτική ἰσχύ. Ἡ διαπίστωση αὐτή ἀφορᾶ τούς κυριότερους ἀνώτερους φορεῖς τοῦ κινήματος καί γενικότερα τήν πλειοψηφία τῶν ἐργατοϋπαλληλικῶν ὀργανώσεων. Ἰδιαίτερα ἀδύναμα εἶναι τά σωματεῖα τῶν ἰδιωτικῶν ὑπάλληλων καί τῶν ἐργαζόμενων γενικά στίς μικρομεσαῖες οἰκονομικές ἐκμεταλλεύσεις (κάτω τῶν 100 ἀτόμων). Οἱ τελευταῖες αὐτές, ὅπως εἶναι γνωστό, ἀπασχολοῦν τό μεγαλύτερο ποσοστό τῶν μισθωτῶν στόν ἰδιωτικό καί τόν ἡμιδημόσιο τομέα τῆς οἰκονομίας.

ΜΙΑ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΗ, ὅσο καί σημαντική ἰδιομορφία τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλισμοῦ, εἶναι ὅτι παρουσιάζει μιά ἔντονα *ἀνισόμερη ἀνάπτυξη*, σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό ἀπ' ὅτι ἀντίστοιχα παρατηρεῖται στίς μητροπολιτικές χῶρες.

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ μέ τήν ἔλλειψη μαζικότητας τῆς πλειοψηφίας τῶν ὀργανώσεων καί τή συνδικαλιστική ἄπνοια πού παραδοσιακά ἐπικρατεῖ σέ μεγάλο μέρος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ὁρισμένοι κλάδοι παρουσιάζουν ψηλό βαθμό συνδικαλιστικῆς πυκνότητας καί δυναμικότητας. Αὐτό ἀφορᾶ κύρια τίς ἀκόλουθες περιπτώσεις:

- Κοινή ὠφέλεια **(ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΥΛΕΝ, ΟΣΕ, ΗΛΠΑΠ, ΕΟΠ, ΕΛΤΑ,** ἀστικές καί ἀεροπορικές συγκοινωνίες, Νοσοκομεῖα, κλπ.).
- Τράπεζες, Ὀργανισμοί Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης.
- Μεταλλεῖα, ναυτιλεία, μεγάλες βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις.
- Δάσκαλοι, καθηγητές γυμνασίων, ἐπιστημονικό προσωπικό Πανεπιστημίων, διάφοροι τεχνικοί κλάδοι δημοσίου, κλπ.

ΣΤΟΥΣ ΠΙΟ πάνω κλάδους, τό ποσοστό τῶν μισθωτῶν πού εἶναι γραμμένοι στίς ἀντίστοιχες ὀργανώσεις, συνήθως ξεπερνᾶ τό 80% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπασχολούμενων. Ἰδιαίτερα μάλιστα σέ ὁρισμένες περιπτώσεις, κυρίως στίς **Τράπεζες,** στόν **ΟΤΕ,** τή **ΔΕΗ,** στόν **ΟΣΕ,** στίς **ἀστικές συγκοινωνίες,** τό ποσοστό αὐτό πλησιάζει τό 100%.

ΑΣ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ ἐπίσης ὅτι σέ μερικές ὁριακές κατηγορίες ἐργατῶν, λειτουργοῦν ὁρισμένα κλειστά σωματεῖα, δηλαδή ὀργανώσεις ὅπου συμμετέχουν ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στό σχετικό κλάδο. Χαρακτηριαστική τέτοια περίπτωση εἶναι ἡ **ΕΤΗΠΤΑ** (Ἕνωση Τεχνιτῶν Ἡμερήσιου καί Περιοδικοῦ Τύπου Ἀθηνῶν - Τυπογράφοι). Τό σωματεῖο αὐτό ἀποτελεῖ ἴσως τό μοναδικό συνεχιστή τῆς περιορισμένης γιά τήν Ἑλλάδα συντεχνιακῆς παράδοσης περασμένων ἐποχῶν. Ἄλλη γνωστή περίπτωση κλειστοῦ σωματείου εἶναι τῶν Σταφιδεργατῶν Ἡρακλείου. Κλειστά σωματεῖα λειτουργοῦν ἐπίσης καί σέ πολλούς κλάδους τῶν φορτοεκφορτωτῶν καί τῶν λιμενεργατῶν.

ΟΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ τῶν οἰκοδόμων, παρ' ὅλη τή σχετικά χαμηλή συνδικαλιστική τους πυκνότητα, παρουσιάζουν ψηλή δυναμικότητα. Αὐτό ἀφορᾶ ἰδιαίτερα τήν περίοδο 1955 - 67 πού οἱ οἰκοδόμοι, κύρια ἐξ αἰτίας τῆς ἔντονης ἀνάπτυξης τοῦ κλάδου, ἀνέπτυξαν σημαντική συνδικαλιστική δραστηριότητα (βλ. πίνακα 2). Ἕνας ἐπί πλέον λόγος γιά τήν αὐξημένη συνδικαλιστική συνειδητοποίηση τῶν οἰκοδόμων ἦταν ἡ ἀπασχόληση στόν κλάδο πολλῶν δραστήριων στελεχῶν τῆς ἀριστερᾶς πού δέν εὕρισκαν δουλειά σέ ἄλλους χώρους ἐργασίας, ὅπου εἶχε γενικά ἐπικρατήσει ἡ πρακτική τῶν πιστοποιητικῶν κοινωνικῶν φρονημάτων.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ἰσχυρές παρουσιάζονται καί οἱ καπνεργατικές ὀργανώσεις, ἀλλά γιά τά χρόνια 1922 - 26. Αὐτό ὀφείλεται πρωταρχικά:

- Στήν ἔντονη ἀνάπτυξη τοῦ κλάδου κατά τήν περίοδο ἐκείνη καί στή σημασία του γιά τήν ἐθνική οἰκονομία.
- Στό σχετικά μεγάλο μέγεθος τῶν καπνοβιομηχανικῶν ἐκμεταλλεύσεων καί
- Στίς καταπιεστικές καί μονότονες συνθῆκες ἐργασίας τοῦ κλάδου.

ΚΑΤΑ τή μεταπολεμική περίοδο ἡ συνδικαλιστική συνειδητοποίηση καί δυναμικότητα τῶν καπνεργατῶν ἐξασθένισε σταδιακά. Αὐτό θά πρέπει νά ἀποδοθεῖ:

- Στή σχετική μείωση τῆς σημασίας τῆς καπνοβιομηχανίας γιά τήν οἰκονομία καί
- Στήν τεχνολογική πρόοδο πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά ἐλαττωθεῖ σημαντικά ὁ ἀριθμός τῶν ἀπασχολούμενων στόν κλάδο, ἀλλά καί νά βελτιωθοῦν σχετικά οἱ συνθῆκες ἐργασίας γιά ὅσους ἀπέμειναν. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι στήν τεχνολογική πρόοδο ὀφείλεται ἐπίσης ἡ σταδιακή ἐξασθένηση τῆς συνδικαλιστικῆς δυναμικότητας σέ ὁρισμένους παραδοσιακούς συντεχνιακούς κλάδους ὅπως: τσαγκαράδες, ἀλευροποιοί, ἀρτοποιοί, ὑαλουργοί, κλπ.

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ διαπιστώνεται ὅτι σέ ὅλους τούς κλάδους πού ἀναφέρθηκαν πιό πάνω καί πού παρουσιάζουν σήμερα ψηλή συνδικαλιστική δυναμικότητα, ἡ συμμετοχή τῶν μισθωτῶν στίς ἀντίστοιχες ὀργανώσεις, δέν εἶναι μόνο φανερή ἀπό τήν ἁπλή ἐγγραφή τους στά μητρῶα τῶν σωματείων. (

Ἄλλωστε, τό τεκμήριο αὐτό μπορεῖ νά εἶναι ἀμφισβητήσιμο). Ἡ συνδικαλιστική συμμετοχή τους στή ζωή τῶν σωματείων ἀποδεικνύεται ἐπίσης καί ἀπό τό γεγονός ὅτι καταβάλλουν τακτικά τίς συνδικαλιστικές συνδρομές τους (εἶναι δηλαδή ταμειακῶς ἐντάξει). Συνήθως οἱ σχετικές εἰσφορές κατακρατοῦνται ἀπό τό μισθό, ἀπό τόν ἐργοδότη, καί καταβάλλονται ἀπ' εὐθείας στό δικαιοῦχο σωματεῖο (check — off system). Σέ ὁρισμένες πάλι περιπτώσεις, οἱ συνδικαλιστικές εἰσφορές εἰσπράττονται ἀπ' εὐθείας ἀπό τά μέλη, μέ τίς γνωστές κλασικές μεθόδους (ἔκδοση ἀποδείξεων, μπλοκάκι, ἐπικόλληση ἐνσήμων).

ΑΛΛΑ ἡ συνδικαλιστικοποίηση τῶν μισθωτῶν, πάντα στίς ἰσχυρές συνδικαλιστικά κατηγορίες πού προαναφέρθηκαν, εἶναι φανερή στήν πράξη καί ἀπό ἕνα ἄλλο ἰδιαίτερα σημαντικό στοιχεῖο: τή σχεδόν καθολική συμμετοχή τους στίς κινητοποιήσεις τῶν ὀργανώσεών τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ καταλήγουμε στό ὅτι ἡ ψηλή δυναμικότητα τῶν ὀργανώσεων στούς ἰσχυρούς συνδικαλιστικά κλάδους στηρίζεται σέ δυό ἀλληλένδετες καί στέρεες βάσεις:

- Τήν οἰκονομική τους αὐτάρκεια (πού ἀποκτᾶται μέ τίς ἀπ' εὐθείας εἰσφορές ἀπό τά μέλη) καί
- Τήν ψηλή συνδικαλιστική συνειδητοποίηση καί συνοχή τῶν μελῶν τους.

ΕΔΩ θά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ συνδικαλιστική συνειδητοποίηση τῶν ἐργαζόμενων, εἴτε εἶναι θετική εἴτε ἀρνητική, δέν

Ἐξέλιξη τοῦ οἰκονομικά ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ κατά κλάδο οἰκονομικῆς δραστηριότητας (ποσά σέ χιλιάδες ἄτομα).

ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	Ἀπογραφή 1928		Ἀπογραφή 1951		Ἀπογραφή 1961		Ἀπογραφή 1971	
	ἀπασχ.	%	ἀπασχ.	%	ἀπασχ.	%	ἀπασχ.	%
Σύνολο	2745		2839		3639		3284	
Γεωργία κ.λ.π.	1475	53,7	1367	48,2	1960	53,9	1330	40,5
Ὀρυχεῖα Μεταλλεῖα κ.λ.π.	6		14	0,5	22	0,6	21	0,6
Βιομηχανία-Βιοτεχνία	430	15,7	450	15,8	489	13,4	540	16,4
Οἰκοδομήσεις καί Δημόσια Ἔργα			75	2,7	127	4,6	255	7,7
Ἠλεκτρισμός, Φωταέριο, Ὕδρευση			11	0,4	20	0,6	25	0,8
Μεταφορές, Ἐπικοινωνίες Ἀποθηκεύσεις			608	21,4	707	19,4	837	25,5
Ὑπηρεσίες, Ἐμπόριο, Τράπεζες, Δημ. Ὑπηρ. κ.λ.π.			608	21,4	707	19,4	837	25,5
Μή δηλώσαντες			176	6,1	120	3,3	63	2,0

Πηγή: Στατιστικές Ἐπετηρίδες ΕΣΥΕ 1931, 1957, 1966, 1974.
Σημ.: Τά μερικά ὑπόλοιπα πού παρουσιάζονται στίς ἑπόμενες στῆλες ὀφείλονται σέ στρογγυλοποιήσεις τῶν ἀπόλυτων ἀριθμῶν.

ἀποτελεῖ ἕνα αὐτοφυές καί τυχαῖο φαινόμενο, οὔτε ἐξηγεῖται μέ ἀόριστους ἀφορισμούς. Οἱ διαπιστώσεις αὐτές θά πρέπει νά τονιστοῦν ἰδιαίτερα, σέ σχέση μέ τή στείρα καί πεσιμιστική ἐκείνη προβληματική ὁρισμένων πού χωρίς νά διερευνοῦν τά αἴτια καί τήν πραγματικότητα, καταδικάζουν τήν ἑλληνική ἐργατική τάξη γιά τή χαμηλή – ὅπως αὐτοί ὑποστηρίζουν – συνδικαλιστική της συνειδητοποίηση.

ΑΛΛΑ ἡ ἑλληνική ἐργατική τάξη, στό βαθμό πού τῆς τό ἐπέτρεψαν οἱ οἰκονομικές καί πολιτικές συνθῆκες, ἔχει νά ἐπιδείξει ἀξιόλογη ὀργανωτική καί ἀγωνιστική δραστηριότητα. Καί χωρίς ἀμφιβολία δέν εἶναι ὑπεύθυνη γιά τή γενικότερα ἀρνητική εἰκόνα (ἄν καί ὑπάρχουν καί οἱ θετικές πλευρές) πού παρουσιάζει ὁ ἑλληνικός συνδικαλισμός.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ, οἰκονομικοί καί πολιτικοί παράγοντες εὐθύνονται πρωταρχικά γιά τή γενικότερη ἀδυναμία καί τήν ἀνισόμερη ἀνάπτυξη πού χαρακτηρίζει τό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα. Ἀποφασιστική σημασία ἔχουν εἰδικότερα οἱ ἀκόλουθοι οἰκονομικοί παράγοντες πού ἀποτελοῦν βασικά χαρακτηριστικά τῆς περιφερειακῆς καί ἐξαρτημένης ἀνάπτυξης τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας:

- *Περιορισμένος ἀριθμός μισθωτῶν στό σύνολο τοῦ οἰκονιμικά ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ.*
- *Καθυστερημένη καί ἀναιμική ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας καί εἰδικότερα τῆς βαριᾶς βιομηχανίας.*
- *Ὑπερτροφία τοῦ τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν καί ἰδιαίτερα τῶν ἐμπορικῶν, ναυτιλιακῶν καί μεταπρατικῶν δραστηριοτήτων.*
- *Μικρό μέγεθος οἰκονομικῶν ἐκμεταλλεύσεων.*
- *Μακροπρόθεσμα περιορισμένη δυνατότητα ἀποσχόλησης.*

ΟΣΟΝ ἀφορᾶ τόν πρῶτο ἀπό τούς πιό πάνω οἰκονομικούς παράγοντες, σημειώνεται συνοπτικά ἐδῶ ἡ παραδοσιακά περιορισμένη ἀναλογία τῶν μισθωτῶν στό σύνολο τοῦ οἰκονομικά ἐνεργοῦ πλυθησμοῦ. Ἡ ἀναλογία αὐτή ἀνέρχεται τό 1928 σέ 25,7% (664.000 ἄτομα), τό 1951 σέ 36,8% (1.046.000), τό 1961 σέ 33,5% (1.220.000) καί μόλις τό 1971 φτάνει τό 41,8% (1.372.000 – Στατιστικές Ἐπετηρίδες ΕΣΥΕ – βλ. καί σχῆμα Α) Συγκριτικά ἐδῶ ἀναφέρεται ὅτι στίς μητροπολιτικές χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ ὅπου τά συνδικαλιστικά κινήματα παρουσιάζουν ἔντονη δυναμικότητα, τά ἀντίστοιχα ποσοστά, γιά τή μεταπολεμική περίοδο, ξεπερνοῦν τό 70%. Φυσικά δέν χρειάζεται νά τονιστεῖ ἡ σημασία τοῦ παράγοντα αὐτοῦ γιά τό συν-

ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΝΤΡΑΪΚΩΡΣ
ΛΟΡΕΝ ΓΚΡΑΙΗ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΠΑΙΔΙ

Ποιός γονιός καί ποιός δάσκαλος μπορεῖ νά πεῖ ὅτι δέν ἀντιμετωπίζει πλῆθος προβλημάτων μέ τά παιδιά στό σπίτι ἤ στήν τάξη;

Ἀναρίθμητα καθημερινά προβλήματα πού ἀναπηδοῦν ἀπό τίς σχέσεις ἐνηλίκων παιδιῶν, προβλήματα πού κάνουν γονεῖς καί διδάσκαλους νά παρατοῦν κάθε προσπάθεια ἀπογοητευμένοι («Μ' αὐτό τό παιδί δέ γίνεται τίποτε») ἤ νά καταφεύγουν ἀβασάνιστα σέ μεθόδους πού κατά κανόνα χειροτερεύουν τήν κατάσταση. Κι ὅμως, ἄν οἱ ἐνήλικοι ἀναγνωρίσουν στό παιδί τό δικαίωμά του νά εἶναι παιδί, ἄν κατανοήσουν ὅτι τό παιδί ἀρνεῖται νά καταλάβει τή γλώσσα τῆς τιμωρίας καί ὅτι ἀντίθετα τοῦ εἶναι πολύ κατανοητές οἱ συνέπειες πού ἀπορρέουν ἀπό τίς πράξεις του, τότε θά χτίζονταν μιά καινούρια καί πιό εὐτυχισμένη σχέση ἀνάμεσα στό παιδί καί στόν ἐνήλικο.

Βοηθῆστε τό παιδί νά διαμορφώσει

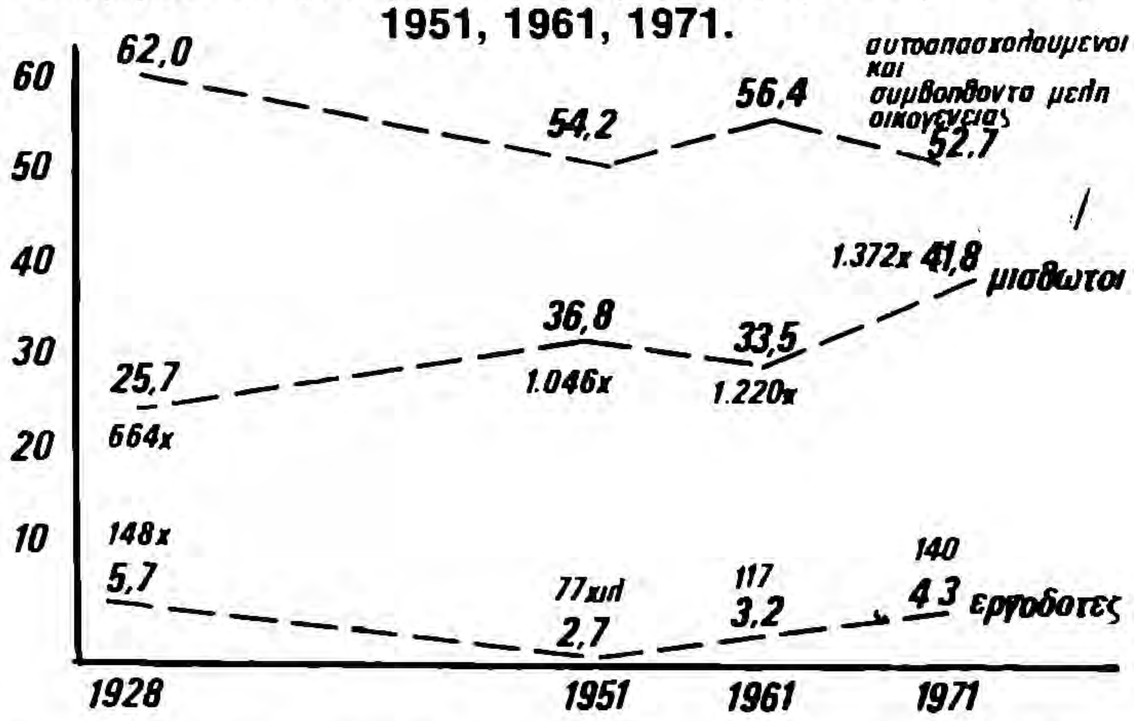
τό μέλλον τοῦ ἀνθρώπου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΛΑΡΟΣ

Κεντρική διάθεση-παραγγελίες:
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 Ἀθήνα 142 Τηλ. 3618457

ΣΧΗΜΑ Α΄

Ποσοστιαία μεταβολή μισθωτῶν αὐτοαπασχολουμένων καί ἐργοδοτῶν στό σύνολο τοῦ οἰκονομικά ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπογραφές (ΕΣΥΕ): 1928, 1951, 1961, 1971.

δικαλιστικό κίνημα, γιά τό ὁποῖο κύριος λόγος ὕπαρξης εἶναι οἱ ἀπασχολούμενοι μέ σχέση ἐξαρτημένης ἐργασίας, δηλαδή οἱ μισθωτοί.

ΑΝΑΛΟΓΕΣ ἀρνητικές ἐπιπτώσεις γιά τίς ἑλληνικές συνδικαλιστικές ὀργανώσεις εἶχε στό παρελθόν καί ἡ περιορισμένη σημασία τῆς βιομηχανίας, πού σέ διεθνή κλίμακα ἀποτελεῖ τήν πρωτοπόρα δύναμη κρούσης τῆς ὀργανωμένης ἐργατικῆς δράσης. Ὁ τομέας αὐτός ἀπασχολοῦσε τό 15,7% (430.000 ἄτομα) τοῦ οἰκονομικά ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τό 1928, τό 15,8% (450.000) τό 1951, τό 13,4% (489.000) τό 1961 καί τό 16,4% (540.000) τό 1971 (Στατιστικές ἐπετηρίδες ΕΣΥΕ, βλ. καί πίνακα 2, καθώς καί σχῆμα Β).

ΑΚΟΜΗ, ἰδιαίτερα σημαντική εἶναι ἡ ἱστορική παρουσία τοῦ τομέα τῶν ὑπηρεσιῶν, πού δέν δικαιολογεῖται ἀπό τό ἐπίπεδο τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς χώρας. Σύμφωνα μέ τή διεθνή ἱστορική ἐμπειρία, οἱ ἀπασχολούμενες στόν τομέα αὐτό μικρομεσαῖες τάξεις δέν χαρακτηρίζονταν, στό παρελθόν τουλάχιστο, ἀπό ψηλό βαθμό συνδικαλιστικῆς συνδειδητοποίησης καί δραστηριότητας. Ἐπί πλέον, ἰδιαίτερα ἔντονη γιά τήν ἑλληνική οἰκονομία ὑπῆρξε ἡ παρουσία τῶν ἐμπορικῶν ναυτιλιακῶν καί μεταπρατικῶν δραστηριοτήτων πού δέν προσφέρονται συνήθως γιά ἀξιόλογη συνδικαλιστική δράση.

ΑΠ' ΟΛΟΥΣ τούς οἰκονομικούς παράγοντες πού ἐπέδρασαν ἀρνητικά στό συνδικαλιστικό κίνημα, πιό σημαντικός φαίνεται νά εἶναι τό ἰδιαίτερα περιορισμένο μέγεθος τῶν οἰκονομικῶν ἐκμεταλλεύσεων. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ συνδικαλιστική συνειδητοποίηση καί δραστηριοποίηση εὐνοεῖται ἰδιαίτερα ὅπου ὑπάρχει μεγάλη συγκέντρωση τῆς παραγωγῆς. Ἀντίθετα, ἐλάχιστα ἀναπτύσσεται σέ μικρές οἰκονομικές ἐκμεταλλεύσεις καί εἶναι σχεδόν ἀνύπαρκτη στίς περισσότερες ἐπιχειρήσεις πού ἀπασχολοῦν κάτω ἀπό 10 ἄτομα. Ὅπως φαίνεται καί ἀπό τόν πίνακα 3, στήν περίπτωση τῆς χώρας μας, σέ σύνολο 466.000 ἀπασχολούμενων στή μεταποίηση τό 1963, οἱ 256.000 ἐργάζονται σέ ἐπιχειρήσεις - βιοτεχνίες κάτω τῶν 10 ἀτόμων. Ἀκόμη, θά πρέπει νά τονιστεῖ, ὅτι σέ σχέση μέ τά ἀντίστοιχα δεδομένα τῶν μητροπολιτικῶν χωρῶν, πολύ περιορισμένος ἀριθμός ἐπιχειρήσεων ἀπασχολεῖ πάνω ἀπό 100 ἄτομα.

ΤΕΛΟΣ, σημειώνεται ὅτι ἰδιαίτερα ἀρνητικές ἐπιδράσεις γιά τό συνδικαλιστικό κίνημα εἶχαν οἱ μακροπρόθεσμα περιορισμένες δυνατότητες ἀπασχόλησης καί εἰδικότερα ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀστικοῦ τομέα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας νά ἀπορροφήσει τό πλεονάζον ἀγροτικό δυναμικό. Σύμφωνα καί μέ τή θεωρία τῆς συνδικαλιστικῆς ἀνάπτυξης, ἡ διαπίστωση αὐτή ἀφορᾶ ἰδιαίτερα τά κινήματα τῶν περισσότερων περιφερειακῶν χωρῶν ὅπως ἡ Ἑλλάδα, πού δέν ἔχουν ἀνδρωθεῖ στό παρελθόν, ἔτσι ὥστε σέ περίοδους οἰκονομικῆς ὕφεσης νά παρέχουν μιά ὁρισμένη προστασία στά μέλη τους ἀπό αὐθαίρετες ἀπολύσεις. Ἐνδεικτική τῆς ἴδιας διαπίστωσης εἶναι ἡ σημερινή οἰκονομική καί συνδικαλιστική συγκυρία στή χώρα μας.

ΟΛΑ τά οἰκονομικά δεδομένα πού ἀναλύθηκαν πιό πάνω ἐξηγοῦν ὡς ἕνα βαθμό τήν ἱστορική ἀδυναμία καί ἔλλειψη μαζικότητας τοῦ κινήματος, καθώς καί τή σχετικά χαμηλή συνδικαλιστική συνειδητοποίηση ἑνός σημαντικοῦ μέρους τῶν ἐργατοϋπάλληλων στήν Ἑλλάδα. Ἀλλά οἱ διαπιστώσεις αὐτές δέν θά πρέπει νά ἐξετάζονται μεμονωμένα. Ὅπως ἤδη τονίστηκε, ἐντάσσονται ἀναπόσπαστα μέσα στό γενικότερο ἱστορικό τους

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΕΡΓΑΤΟΫΠΑΛΛΗΛΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ τοῦ πραγματικοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδικαλισμένων μισθωτῶν στήν Ἑλλάδα, ἀποτελεῖ μιά ἰδιαίτερα παρακινδυνευμένη στατιστική ἄσκηση. Ἡ ἔλλειψη ἐλεγμένων καί ἀναλυτικῶν στοιχείων καί ἡ σοβαρή ὑποψία ὅτι πολλά ἀπ' αὐτά πού ὑπάρχουν δέν ἀνταποκρίνονται στήν πραγματικότητα, ὁδηγεῖ σέ μερικό ἀδιέξοδο τόν ἐρευνητή πού προβληματίζεται σ' αὐτό τό ἐρώτημα.

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ τά στοιχεῖα πού παρέχουν οἱ ἀνώτερες ὀργανώσεις καί ὁ **ΟΔΕΠΕΣ** (Ὀργανισμός Διαχειρίσεως Εἰδικῶν Πόρων Ἐργασιακῶν Σωματείων), κατά τήν τρέχουσα περίοδο, ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν γραμμένων σέ ὅλα τά ἐργατοϋπαλληλικά σωματεῖα τῆς χώρας, στόν ἰδιωτικό καί στόν ἡμιδημόσιο τομέα, πλησιάζει τό... 1.000.000! Ἄν δεχτοῦμε τούς ἔντονα πληθωρικούς αὐτούς ἰσχυρισμούς, συμπεραίνουμε ὅτι ἡ συνδικαλιστική πυκνότητα στήν Ἑλλάδα (ποσοστό συνδικαλισμένων μισθωτῶν στό σύνολο τῶν μισθωτῶν) ξεπερνᾶ τό 70%*. Ἔτσι θριαμβευτικά τό συνδικαλιστικό κίνημα τῆς χώρας μας καταλαμβάνει τά πρωτεῖα στόν τομέα τῆς μαζικότητας καί ὀργανωτικῆς ἀποτελεσματικότητας. Γιατί, ὅπως φαίνεται καί ἀπό τόν πίνακα Ι, ὁ μέσος ὅρος τῆς συνδικαλιστικῆς πυκνότητας στίς χῶρες τῆς ΕΟΚ κυμαίνεται μεταξύ 40% μέ 50%.

ΦΥΣΙΚΑ, οἱ πιό πάνω ἐκτιμήσεις δέν παίρνονται σοβαρά ὑπόψη ἀπό κανένα γνώστη τῆς ἑλληνικῆς συνδικαλιστικῆς πραγματικότητας. Βρίσκονται πιό κοντά στή σφαίρα τῆς φαντασίας, παρά στά ὅρια τῆς ἀντικειμενικῆς ἀλήθειας. Γιατί εἶναι γνωστό πώς πολλές ἐργατοϋπαλληλικές ὀργανώσεις γράφουν στά μητρῶα τους περισσότερα μέλη ἀπ' ὅσα πραγματικά διαθέτουν. Ἰδιαίτερα μάλιστα σέ κλάδους ὅπου οἱ μισθωτοί εἶναι ἀπομονωμένοι σέ πολλές μικρές ἐπιχειρήσεις, οἱ σχετικές αὐθαιρεσίες τῶν διοικήσεων τῶν σωματείων εἶναι ἀδύνατο νά ἐλεγχθοῦν στήν πράξη. Καί δέν εἶναι καθόλου ἀπίθανες οἱ περιπτώσεις ἐκεῖνες, ὅπου ὁρισμένες ὀργανώσεις παρουσιάζουν μεγαλύτερο ἀριθμό γραμμένων μελῶν ἀπό τό σύνολο τῶν μισθωτῶν τοῦ κλάδου πού ὑποτίθεται ὅτι ἐκπροσωποῦν.

ΓΙΑ ΝΑ ἀποφευχθοῦν αὐτές οἱ ἐξωπραγματικές ἐκτιμήσεις, ἔχει γίνει γενικά ἀποδεκτό ὅτι στήν περίπτωση τῆς χώρας μας, ὁ πραγματικός ἀριθμός τῶν συνδικαλισμένων θά πρέπει νά ὑπολογίζεται μέ βάση τόν ἀριθμό τῶν ψηφισάντων μελῶν. Τό κριτήριο τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψηφισάντων ἄλλωστε, χρησιμοποιεῖται καί γιά τούς ἀκόλουθους λόγους:

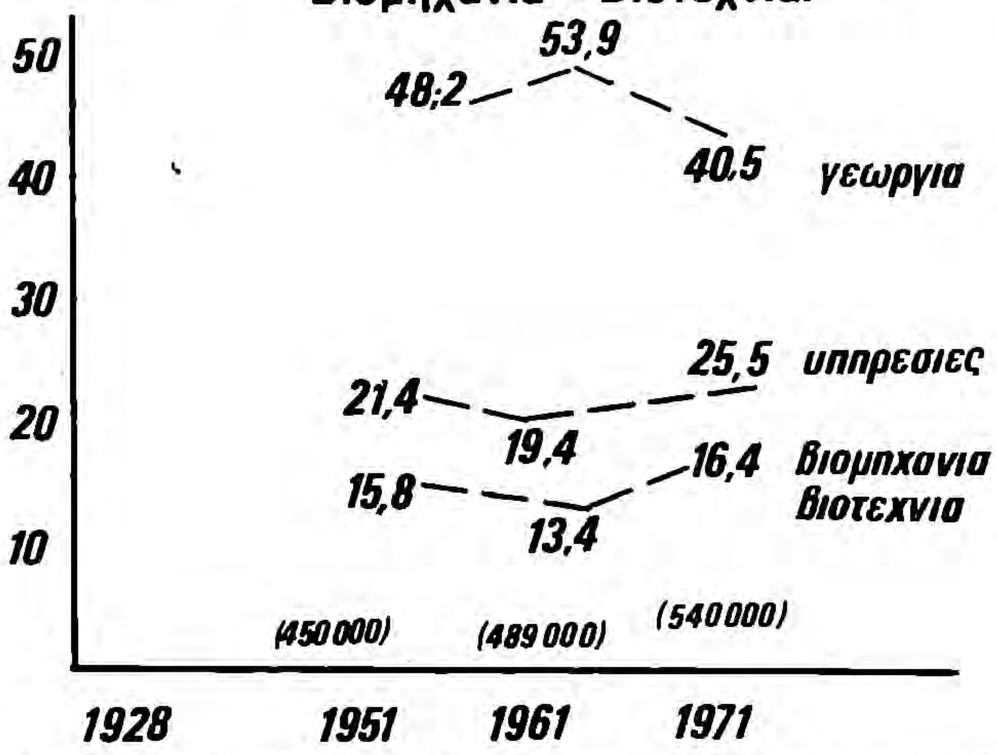
- Γιά τόν προσδιορισμό τῆς ἀντιπροσωπευτικότητας μεταξύ δυό παρεμφερῶν ὀργανώσεων σ' ἕναν κλάδο ἐργαζόμενων καί εἰδικότερα γιά τή σύναψη τῶν συλλογικῶν συμβάσεων.
- Γιά τήν ἐκλογική ἐκπροσώπευση σέ ἀνώτερες συνδικαλιστικές ὀργανώσεις.
- Γιά τόν προσδιορισμό τοῦ ποσοῦ πού θά κατανεμηθεῖ στά σωματεῖα ἀπό τόν **ΟΔΕΠΕΣ** (καταβολή ἐπιχορήγησης ἀνάλογα μέ τόν ἀριθμό τῶν ψηφισάντων μελῶν τοῦ κάθε σωματείου).

ΣΥΜΦΩΝΑ πάντα μέ τά στοιχεῖα πού μᾶς παρέχουν οἱ ἁρμόδιοι τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων καί τοῦ **ΟΔΕΠΕΣ**, ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν ψηφισάντων στίς ἐκλογές ὅλων τῶν ἐργατοϋπαλληλικῶν σωματείων τῆς χώρας (τοῦ ἰδιωτικοῦ καί τοῦ δημόσιου τομέα), ἀνέρχεται σήμερα σέ 600.000 ἄτομα περίπου.

ΑΛΛΑ στήν πράξη ἀκόμη καί ὁ ἀριθμός τῶν ψηφισάντων μελῶν μπορεῖ νά μήν ἐκφράζει τόν πραγματικό ἀριθμό τῶν συνδικαλισμένων μισθωτῶν. Ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, σέ μεγαλύτερο τουλάχιστο βαθμό ἀπ' ὅτι ἀντίστοιχα ἰσχύει σέ ἄλλες χῶρες; ἔχει νά ἐπιδείξει

ΣΧΗΜΑ Β΄

Ποσοστιαία μεταβολή οἰκονομικά ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ στούς κλάδους: Γεωργία, Ὑπηρεσίες καί Βιομηχανία – Βιοτεχνία.

πλαίσιο πού χαρακτηρίζει ὄχι μόνο τήν οἰκονομική, ἀλλά καί τήν ἀλληλένδετη μ' αὐτήν πολιτική ἐξέλιξη τῆς χώρας, ἐξέλιξη πού εἶχε ἀνάλογες ἀρνητικές ἐπιδράσεις στήν ἀνάπτυξη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Οἱ ἔντονες πολιτικές ἀνακατατάξεις τοῦ μεσοπόλεμου, ἡ δικτατορία τῆς 4ης Αὐγούστου, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἡ μεταπολεμική πόλωση, ἡ ἀπόλυτη κυριαρχία τῆς Δεξιᾶς καί ἡ δικτατορία τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἐλάχιστα εὐνόησαν τήν ὁμαλή ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς χώρας. Μέσα στό ἴδιο πλαίσιο θά πρέπει νά ἐνταχθεῖ ἰδιαίτερα, ἡ παραδοσιακά ἔντονη παρεμβατική πολιτική τοῦ κράτους στίς ἐργασιακές σχέσεις καί τό συνδικαλιστικό κίνημα.

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ τῶν διάφορων διαδοχικῶν κυβερνήσεων γιά τόν ἔλεγχο τῶν ἐργατοϋπαλληλικῶν ὀργανώσεων «ἀπό - πάνω», εἶχε καί μιά ἄλλη ἐπί μέρους συνέπεια: συντέλεσε στήν ἀνισόμερη ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος. Αὐτό ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι ὁ κρατικός παρεμβατισμός στίς ἐργατικές ὀργανώσεις καί στίς συλλογικές διαπραγματεύσεις λειτούργησε μέ ἐπιτυχία μόνο στούς ἀδύναμους, συνδικαλιστικά, κλάδους. Στούς κλάδους δηλαδή ἐκείνους πού ἐξ αἰτίας τῶν ἀρνητικῶν οἰκονομικῶν καί θεσμικῶν δεδομένων κάτω ἀπό τούς ὁποίους λειτουργοῦν, δέν εὐνοεῖται ἡ ἀνάπτυξη τῆς συνδικαλιστικῆς δραστηριοποίησης καί συνειδητοποίησης τῶν ἐργατοϋπάλληλων.

ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ ἰσχύει στήν περίπτωση τῶν συνδικαλιστικά ἰσχυρῶν κλάδων (κοινή ὠφέλεια, μεταφορές, τράπεζες, μεταλλεῖα, μεγάλες ἐπιχειρήσεις, κλπ.) Ὁ κρατικός παραμβατισμός δέν εἶναι εὔκολο νά καρποφορήσει στήν περίπτωσή τους, ἐκτός βέβαια ἀπό τήν περίοδο δικτατορικῶν διακυβερνήσεων τῆς χώρας. Αὐτό ὀφείλεται στήν ψηλή συνδικαλιστική συνειδητοποίηση καί συνοχή τῶν ἐργατοϋπάλληλων πού εἶναι ἀποτέλεσμα ὁρισμένων οἰκονομικῶν καί θεσμικῶν παραγόντων κάτω ἀπό τούς ὁποίους λειτουργοῦν παραδοσιακά οἱ πιό πάνω κλάδοι. Οἱ βασικότεροι ἀπό τούς παράγοντες αὐτούς εἶναι:

- Σχετικά μεγάλο μέγεθος οἰκονομικῶν ἐκμεταλλεύσεων.
- Μονιμότητα ἐργασίας.
- Στρατηγική θέση στήν παραγωγική διαδικασία.

΄ΑΣ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ ὅτι δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά συνυπάρχουν πάντα καί οἱ τρεῖς παραπάνω παράγοντες, ἄν καί αὐτό ἰσχύει στίς περισσότερες περιπτώσεις.

ΤΕΛΟΣ, θά πρέπει νά διευκρινιστεῖ ὅτι ὁ κρατικός παρεμβατισμός, ἄν καί ἐπέδρασε καταλυτικά πάνω στήν ἀνισόμερη ἀνάπτυξη τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, δέν ἀποτελεῖ τό πρωτογενές αἴτιό της. Συνοπτικά ἐδῶ ἀναφέρεται, ὅτι πρωταρχικός παράγοντας γιά τήν ἐμφάνιση τοῦ φαινόμενου αὐτοῦ κατά τήν ἄποψή μας, εἶναι ἡ ἀνισόμερη ἀνάπτυξη τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας – ἀνάπτυξη πού ὅπως εἶναι γνωστό χαρακτηρίζει τίς περιφερειακές χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα μέ τήν τελευταία ἀπογραφή τῆς ΕΣΥΕ πού ἔγινε τό 1971, ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν μισθωτῶν (ἐργάτες καί ὑπάλληλοι ἀπασχολούμενοι μέ σχέση ἐξαρτημένης ἐργασίας) στήν Ἑλλάδα, ἀνέρχεται σέ 1.372.000 Κατά προσέγγιση ὑπολογίζεται ὅτι σήμερα ὑπάρχουν 1.400.000 μισθωτοί.

2. Ὁ Ὑπουργός Προεδρίας Κυβερνήσεως Κ. Στεφανόπουλος ἀνέφερε στή Βουλή (1 - 3 - 79) ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν δημόσιων ὑπάλληλων μέ σχέση ἐργασίας δημόσιου δικαίου, ἀνέρχεται σήμερα σέ 140.000 περίπου. Σύμφωνα μέ τήν ἴδια δήλωση ὁ ἀριθμός τῶν ἀπασχολούμενων συνολικά σέ δημόσιους φορεῖς (ὑπουργεῖα, διάφοροι ἐποπτευόμενοι ὀργανισμοί καί ἐπιχειρήσεις), ἀνέρχεται σέ 200.000 ἄτομα. Βλέπε καί Βῆμα 2 - 3 - 79.

Συνδικαλιστική Πυκνότητα στίς χῶρες τῆς ΕΟΚ, στίς Ἀρχές τῆς Τρέχουσας Δεκαετίας.			
Βέλγιο	67	Ὁλανδία	41
Γερμανία	38	Μ.Βρετανία	49
Γαλλία	22	Ἰρλανδία	48
Ἰταλία	55-60	Δανία	70
Λουξεμβ.	55		

Πηγή: Ssocial Sityation in the commynity 1972, Brussels, EEC, 1973

ΓΕΝΙΚΑ εἶναι γνωστό πώς στήν πράξη, πολλά σωματεῖα διογκώνουν τόν πραγματικό ἀριθμό τῶν ψηφισάντων μελῶν τους μέ διάφορες ἐκλογικές «ἀλχημεῖες». (Χαρακτηριστική εἶναι ἡ πρόσφατη δικαστική καταδίκη συνδικαλιστῶν στήν Καβάλα μέ τό αἰτιολογικό ὅτι ἔρριξαν παραπάνω ψηφοδέλτια, σέ ἀνύποπτο χρόνο, μέσα στήν κάλπη. Οἱ διάφορες αὐτές ἐκλογικές παρατυπίες γίνονται, γιατί ὅπως εἴδαμε, ὁ ἀριθμός τῶν ψηφισάντων μελῶν εἶναι ἀποφασιστικός γιά:

- Τήν ἀντιπροσωπευτικότητα τῶν σωματείων,
- Τήν ἐκλογική ἐπικράτηση στή διοίκηση τῶν σωματείων καί σέ ἀνώτερες ὀργανώσεις καί
- Τή διεκδίκηση μεγαλύτερων ἐπιχορηγήσεων ἀπό τόν **ΟΔΕΠΕΣ**.

ΠΑΙΡΝΟΝΤΑΣ ὑπόψη ὅλες τίς παραπάνω διαπιστώσεις καί μετά ἀπό ὁρισμένες ἐπί μέρους ἐκτιμήσεις (ἡ πλήρης ἀνάλυση τῶν ὁποίων δέν μπορεῖ νά γίνει μέσα στά περιορισμένα ὅρια τοῦ παρόντος ἄρθρου), ὑπολογίζουμε τελικά ὅτι: *ὁ πραγματικός ἀριθμός τοῦ συνόλου τῶν συνδικαλισμένων μισθωτῶν στήν Ἑλλάδα, ἀνέρχεται κατά προσέγγιση σέ 400.000 μέ 500.000 ἄτομα.*

ΜΕ ΒΑΣΗ τό δεδομένο αὐτό, ἡ συνδικαλιστική πυκνότητα ἐκτιμᾶται ὅτι ἀνέρχεται σέ 27% μέ 32%. Τό πιό πάνω ποσοστό εἶναι ἐλάχιστα ἱκανοποιητικό σέ σχέση μέ τά ἀντίστοιχα δεδομένα τῶν περισσότερων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν· στό βαθμό βέβαια πού μπορεῖ νά γίνουν τέτοιες συγκρίσεις, ἄν ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι ἐπικρατοῦν ὁρισμένα διαφορετικά κριτήρια γιά τόν ὑπολογισμό τῆς Συνδικαλιστικῆς Πυκνότητας στά κράτη αὐτά.

* *Σύμφωνα μέ τήν τελευταία στατιστική ἀπογραφή τῆς ΕΣΥΣ πού ἔγινε τό 1971, ὁ ἀριθμός τῶν μισθωτῶν ἀνέρχεται σέ 1.372.000. Σήμερα, ὁ ἀριθμός αὐτός ὑπολογίζεται ὅτι ἀνέρχεται, κατά προσέγγιση, σέ 1.400.000 ἄτομα.*

Θ Κατσανέβα

Τρία χρόνια ἐφαρμογῆς τοῦ ν. 330

τοῦ Γιάννη Μαντούβαλου

Συμπληρώνονται τρία περίπου χρόνια ἀπό τήν ψήφιση τοῦ νόμου 330, πού ἐναντίον του ἔγιναν οἱ μεγαλύτερες κινητοποιήσεις πού πραγματοποιήθηκαν σχετικά μέ κάποιο νόμο τήν μεταδικτατορική περίοδο. Θεωροῦμε τουλάχιστον χρήσιμο νά ἐξετασθοῦν, ἀφ' ἑνός τά ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου αὐτοῦ, καθώς καί τίς προοπτικές πού διαφαίνονται ὡς πρός τήν ἐφαρμογή του στό ἄμεσο μέλλον καί ἀφ' ἑτέρου, μετά τήν τριετή ἐμπειρία, νά ἐλέγξουμε τίς δυνατότητες τῶν ἐπί μέρους διατάξεών του νά ἀποτελέσουν τροχοπέδες στήν ἄνοδο τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

ΠΡΙΝ ἀπό ὁποιαδήποτε κριτική παρατήρηση σχετική μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ ν. 330, πρέπει νά ὑπενθυμίσουμε ὁρισμένες διαπιστώσεις τῆς σημερινῆς κατάστασης στόν χῶρο τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ πού εἶναι παραδεκτές ἀπ' ὅλους, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ὅτι τά αἴτιά τους ἑρμηνεύονται ἀνομοιόμορφα ἀπό τίς διάφορες συνδικαλιστικές παρατάξεις ἤ τά προοδευτικά συνδικαλιστικά στελέχη πού κινοῦνται ἔξω ἀπό τούς χώρους τῶν ὑπαρχουσῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

Οἱ διαπιστώσεις αὐτές εἶναι:

● Μιά σταδιακή (ἀλλά σταθερά μειούμενη) κάμψη τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐργαζόμενων γιά τήν ἄσκηση τοῦ προβλεπόμενου ἀπό τό Σύνταγμα συνδικαλιστικοῦ τους δικαιώματος, δηλαδή μιά σταδιακή μείωση τοῦ ἀριθμοῦ καί τοῦ ποσοστοῦ συμμετοχῆς τῶν ἐνεργά συνδικαλιζόμενων ἐργαζόμενων στίς ἐκδηλώσεις (π.χ. προσέλευση στίς ἀρχαιρεσίες) τῶν ὀργανώσεών τους, τά τελευταῖα τρία χρόνια.

● Οἱ κακές συνθῆκες ἐργασίας πού ἐπικρατοῦν στήν χώρα μας, ὁμολογημένες καί ἀπό πολιτικούς κύκλους προσκείμενους στήν κυβέρνηση (Καθημερινή 12.1.79) καί διαπιστωμένες ἐκτός τῶν ἄλλων καί ἀπό τήν ἔκθεση Μπλανσάρ (γενικοῦ διευθυντοῦ τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας), ἡ ὁποία ὑποβλήθηκε πρίν ἕξη περίπου μῆνες στήν κυβέρνηση καί γιά τήν ὁποία ἡ τελευταία, ἐτήρησε σιγή.

● Ἡ ἀλματώδεις ἄνοδος κατά τό 1978 καί ἀρχές τοῦ 79 τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος, παρά τήν ἔλλειψη δυναμικῆς συνδικαλιστικῆς ἐκπροσώπησης καί τήν ἀνυπαρξία εἰδικῶν ἀπεργιακῶν ταμείων καί

● Ἡ σκλήρυνση τῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἐργοδοσίας καί ἡ ἐκ μέρους της χρησιμοποίηση ὅλο καί περισσότερο αὐταρχικῶν μεθόδων, μέ ἀποτέλεσμα ν' ἀπολεθοῦν ἀπ' τίς ἀρχές τοῦ '78 μέχρι σήμερα 5.000 περίπου ἐργαζόμενοι γιά λόγους σχετικούς μέ ἄσκηση συνδικαλιστικῶν δραστηριοτήτων (Αὐγή 14.1.79).

ΑΠΟ τήν πρώτη κι ὅλας μεταδικτατορική περίοδο εἶχε γίνει ἔντονα αἰσθητή ἡ ἔλλειψη ἑνός νόμου προσαρμοσμένου στίς νέες συνθῆκες πού νά ὁρίζει τά πλαίσια καί τούς τρόπους μέ τούς ὁποίους θά ἀσκεῖται τό δικαίωμα τῆς ἀπεργίας καί θά παρεῖχε προστασία κύρια στά συνδικαλιστικά στελέχη (ἀλλά καί στούς ὑπόλοιπους ἐργαζόμενους), ἀπό τίς αὐθαίρετες καί ἀντεργατικές ἐνέργειες τῶν ἐργοδοτῶν. Ἡ κυβέρνηση ἀφοῦ ταλαντεύθηκε ἐπί μερικούς μῆνες ὡς πρός τήν «φιλοσοφία» τῶν διατάξεων τοῦ νόμου πού θά ἐκάλυπτε τό ὑπάρχον κενό, κατέληξε ὅτι ἔπρεπε νά ἀκολουθήσει «πολιτική πυγμῆς» ἀπέναντι στίς ἐργατικές διεκδικήσεις. Προϊόν τῆς κυβερνητικῆς αὐτῆς ἐπιλογῆς ἦταν ἡ ψήφιση τοῦ ν. 330/76.

ΠΡΙΝ ἀπό τόν ν. 330, τήν μερική προστασία τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν προέβλεπε ὁ πεπαλαιωμένος ν. 1803/51, πού παρεῖχε προστασία μόνο στούς νόμιμα ἐκλεγμένους προέδρους, ἀντιπροέδρους καί γραμματεῖς τῶν σωματείων. Ἡ στιγμή ἦταν κατάλληλη γιά τήν ὕπαρξη ἑνός νέου νόμου πού νά διευρύνει, τόσο ποσοτικά ὅσο καί ποιοτικά σέ σχέση μέ τόν ὑπάρχοντα τότε νόμο, τήν προστασία τῶν ἐκλεγμένων συνδικαλιστῶν ἀπό τήν αὐθαίρετη καί πολλές φορές ἐκδικητική συμπεριφορά τῆς ἐργοδοσίας.

ΜΠΡΟΣΤΑ στήν ἐπιτακτική ἀνάγκη νά ἐμφανίσει στούς ἐργαζόμενους ἡ τότε κυβέρνηση κάποια θεσμική βελτίωση τῆς προστασίας τῶν ἀντιπροσώπων τους καί νά ρυθμίσει, ἤ μᾶλλον νά περιορίσει, τίς ἀπεργιακές κινητοποιήσεις, ἐπέλεξε τήν δυναμική θέσπιση (25 Μαΐου 1976) ἑνός νόμου πού, παρά τήν καθολική ἀποδοκιμασία τῶν κομμάτων τῆς ἀντιπολίτευσης, τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων καί γενικά τῶν ἐργαζόμενων, στόχευε:

● Νά χειραγωγήσει τήν πιό δυναμική νόμιμη ἔκφραση τῶν ἐργατικῶν διεκδικήσεων, δηλαδή τήν ἄσκηση τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας.

● Νά κοπάσει τούς ψίθυρους (τῶν καλομαθημένων κατά τήν περιόδο τῆς δικτατορίας) ἐργοδοτῶν περί κυβερνητικῆς «σοσιαλμανίας» καί νά τούς καθησυχάσει ἀποδεικνύοντας ἔμπρακτα ὅτι μπορεῖ νά σταθεῖ στό πλευρό τους «τίς κρίσιμες ὧρες».

● Νά διευρύνει «ἐπαρκῶς», ἀλλά μόνο κατ' ἐπίφαση καί μόνο ποσοτικά, τήν προστασία τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ἀπό τήν ἐργοδοτική αὐθαιρεσία ἐναρμονίζοντάς την δῆθεν μέ τήν ἀντίστοιχη θεσμική προστασία τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ καί τίς διεθνεῖς συμβάσεις 87 καί 98.

● Νά ἀποδείξει πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις ὅτι, ἄν θελήσει, ἡ κυβέρνηση ἔχει τήν ἱκανότητα νά ἐλέγξει τήν ἄσκηση τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζόμενων, νά ἐπιβάλει τήν κατά τήν γνώμη της δέουσα ἐργασιακή πολιτική καί νά δημιουργήσει τήν ἐντύπωση ὅτι ἔχει τήν ἀπόλυτη ἐξουσία νά ἐπιβάλει τήν «τάξη» στούς χώρους ἐργασίας, ἀρκεῖ νά κρίνει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ στιγμή τῆς ἐπιβολῆς τῆς «κοινωνικῆς εἰρήνης» καί τοῦ «δαμασμοῦ τῆς κοινωνικῆς ἀναταραχῆς».

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ κυβερνητικοί στόχοι βρῆκαν ἀπροσχημάτιστη ἔκφραση στίς διατάξεις τοῦ ν. 330/76.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι στήν προσπάθεια της αὐτή ἡ κυβέρνηση εἶχε τήν ἔνθερμη συμπαράσταση τῆς ἡγετικῆς ὁμάδας τῆς ΓΣΕΕ, πού ὄχι μόνο δέν ἐπέκρινε τήν ὕπαρξη ἑνός τέτοιου νόμου πού ἔτεινε ἐμφανῶς νά περιορίσει τίς δυνατότητες ἀνάπτυξης τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἀλλ' ἀντίθετα διατυμπάνιζε ὅτι ὁ ν. 330 εἶναι σέ γενικές γραμμές φιλοσυνδικαλιστικός καί ὅτι ἐκτός ἀπό «ὁρισμένες ἐλλείψεις» σχετικές μέ τήν προστασία τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν, εἶναι καλύτερος ἀπό τήν προηγούμενη ἀνάλογη νομοθεσία καί παρέχει ἐπαρκεῖς προστατευτικές γιά τούς ἐργαζόμενους διατάξεις «σέ τρόπο

ὥστε νά ἐξασφαλίζονται πλήρως οἱ συνδικαλιστικές ἐλευθερίες καί ἡ χωρίς ἐμπόδια ἄσκηση τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας».

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝ προσφυγές διαφόρων συνδικαλιστικῶν παρατάξεων στό ΔΓΕ (Διεθνές Γραφεῖο Ἐργασίας) μέ τίς ὁποῖες ζητιόταν ἡ ἠθική παρέμβαση τοῦ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ γιά τήν κατάργηση ἤ τροποποίηση τοῦ ν. 330, καθώς καί ἡ καταδίκη τῆς ἐργασιακῆς πολιτικῆς τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης, ἡ ὁποία μέ τήν σειρά της προβάλλει στερεότυπα τήν ἔνσταση ὅτι οἱ συνδικαλιστικές παρατάξεις δέν εἶναι σωματεῖα καί κατά συνέπεια δέν νομιμοποιοῦνται στήν ἄσκηση προσφυγῶν.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αὐτά τό ΔΓΕ ἐπανειλημμένα, ἀλλά κατά τρόπο μετριοπαθή, συνέστησε τήν τροποποίηση ἄρθρων τοῦ 330 πού ἀναφέρονται εἰδικά:

α. στήν προστασία τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ὀλιγομελῶν σωματείων (δηλαδή κάτω τῶν 80 μελῶν) γιά τά ὁποῖα δέν προβλέπεται καμιά προστασία

β. στούς περιορισμούς τῆς ἄσκησης τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας

γ. στήν ἐκπροσώπηση τῶν σωματείων στίς δευτεροβάθμιες ὀργανώσεις καί

δ. στίς προϋποθέσεις ἐκλογιμότητας.

Ἐπίσης τό ΔΓΕ μέ τά κατά καιρούς πορίσματά του ἤ τίς ἐκθέσεις τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐμπειρογνωμόνων, σχετικά μέ τήν ἐφαρμογή τῶν συμβάσεων καί συστάσεων, πρότεινε στήν ἑλληνική κυβέρνηση τήν προσαρμογή τοῦ νόμου πρός τά προβλεπόμενα ἀπό τό ἄρθρο τῆς Σ.Σ. 98 (περί ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ δικαιώματος τῆς ὀργανώσης καί τῆς συλλογικῆς διαπραγμάτευσης), πλήν ὅμως ἡ κυβέρνηση ἀρκέσθηκε νά δηλώσει ὅτι θά λάβει ὑπόψη της ὅλες τίς ὑποδείξεις καί βρῆκε γιά πολλοστή φορά τήν εὐκαιρία νά ἐξαπολύσει ἐπίθεση κατά τῶν παρατάξεων πού «τήν διαβάλουν διεθνῶς» γιά τήν ἐργατική της πολιτική καί «πού θορυβοῦν ἔχουσαι πολιτικά κίνητρα τά ὁποῖα εἶναι ξένα πρός τά ἐπαγγελματικά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων» (Βραδυνή 20.1.79).

ΑΠΕΔΩΣΕ ὅμως ἡ ἐφαρμογή τοῦ ν. 330 ποθητά γιά τήν κυβέρνηση ἀποτελέσματα, πέτυχε δηλαδή τούς στόχους γιά τούς ὁποίους θεσπίστηκε;

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ὄχι, καί ἀποδεικνύεται εὔκολα μέ τήν ἁλματώδη ἄνοδο, ἀπό χρόνο σέ χρόνο, τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος.

ΘΑ πρέπει νά λεχθῆ ὅτι ὁ ν. 330 (ἐκτός ἀπό ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις) δέν ἀποτέλεσε καινοτομία στήν ὑπάρχουσα ἐργατική νομοθεσία, δεδομένου ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν περιοριστικῶν καί ἀπαγορευτικῶν του διατάξεων ὑπῆρχε κατεσπαρμένη εἴτε στό ἰσχύον Σύνταγμα (ἄρθρ. 23 § 2), ὅταν ὁρίζεται ὅτι ἡ ἀπεργία σάν δικαίωμα μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ ἀπό τά νομίμως συνεστημένα ἐπαγγελματικά σωματεῖα καί μόνον, γιά τήν διαφύλαξη καί προαγωγή τῶν οἰκονομικῶν καί ἐργασιακῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζόμενων, εἴτε στόν Ποινικό Νόμο, εἴτε στήν σωματειακή νομοθεσία (ἄρθρ. 5 τοῦ ν. 2151/20) κλπ., ἀναφορικά δέ μέ τήν προστασία τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ὑπῆρχε ἀνάλογη ρύθμιση ἀπό τόν ν. 1803/51.

ΘΑ μποροῦσε κατά συνέπεια νά λεχθεῖ ὅτι ὁ ν. 330 δέν ἔφερε κάτι τό καινούριο στήν ἐργατική καί σωματειακή νομοθεσία καί ὅτι ἀποτελεῖ ἁπλῶς μιά σύνθεση παλιότερων διατάξεων κατεσπαρμένων σέ διάφορα μέρη τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας μέ πρόδηλο σκοπό ψυχολογικό, δηλαδή τόν ἐκφοβισμό τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζόμενων καί τήν ἀποθάρρυνσή τους ἀπό τό νά προβαίνουν σέ ἐνέργειες «μή σώφρονες» ἤ «μή σύμφωνες» μέ τήν ἐργασιακή κυβερνητική πολιτική.

ΜΕ ἄλλα λόγια πιστεύουμε ὅτι ἡ κυβέρνηση κωδικοποίησε μέ τόν ν. 330 προϋπάρχουσες διατάξεις γιά νά κάνει τούς ἐργαζόμενους νά ἀντιληφθοῦν ὅτι μοναδική ἐγγύηση γιά νά ἀποφύγουν τά ἀντίποινα τῆς ἐργοδοσίας, εἴτε στόν δημόσιο εἴτε στόν ἰδιωτικό τομέα, εἶναι ἡ νομιμοφροσύνη τους ἀπέναντι στήν κυβερνητική πολιτική.

ΑΝ ἡ παραπάνω ἐκτίμηση πράγματι εἶναι ὀρθή καί ἄν λάβουμε ὑπόψη μας τούς μέχρι σήμερα δημοσιευμένους ἀνεπίσημους πίνακες ἀπεργιακῶν κινητοποιήσεων στήν Ἑλλάδα – ἀπό τούς ὁποίους προκύπτει ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν τό 1975 ἦταν 352.000, τό 1976 1.340.000, τό 1977 1.606.000 καί τό 1978 3.020.000 (Ριζοσπάστης 6.1.79) – εὔκολα συμπεραίνουμε ὅτι ἡ ἐφαρμογή τοῦ ν. 330, δέν ἀπέδωσε τούς ἀναμενόμενους, ἀπό τήν κυβέρνηση, καρπούς.

ΘΑ μποροῦσε λοιπόν ν' ἀποτολμήσει κανείς τήν κρίση, κάτω ἀπό τά δεδομένα πού προαναφέρθηκαν, ὅτι ἁπλῶς ἡ κατάργηση τοῦ ν. 330 δέν θά εἶχε μεγάλη πρακτική σημασία καί δέν θά ἀποτελοῦσε σπουδαία κατάκτηση τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἐκτός ἄν συνοδεύονταν ἀπό τήν ὕπαρξη ἑνός νέου νόμου πού νά παρέχει πραγματικά συνδικαλιστικές ἐλευθερίες, νά μή φαλκιδεύσει τήν ἄσκηση τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας καί νά ἀπομακρύνει τούς κινδύνους διώξεων τῶν συνδικαλιστικῶν στελεχῶν.

ΟΣΟΝ ἀφορᾶ τά ἄρθρα τοῦ ν. 330 τά σχετικά μέ τήν ἐπιβολή κυρώσεων στούς παραβάτες τῶν διατάξεών του, ὅπως εἴπαμε παραπάνω, μικρή πρακτική σημασία μποροῦν νά ἔχουν, γιατί τά ἄρθρα 294, 332 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα, ὁ ν. 2111, τό ν.δ. 2555/53 κ.ἄ. καλύπτουν τό σύνολο σχεδόν τῶν περιπτώσεων τῶν τιμωρουμένων μέ βάση τόν ν. 330, καί μάλιστα ἄν ἐφαρμοσθοῦν ἀπειλοῦνται ποινές μεγαλύτερες ἀπό τίς προβλεπόμενες ἀπό τόν ν. 330.

ΕΥΛΟΓΑ ἑπομένως ἀναρωτιέται κανείς ποιά εἶναι ἡ σκοπιμότητα τῆς κατάργησης ἑνός νόμου (τήν ὁποία ζητοῦν ἀκατάπαυστα οἱ συνδικαλιστικές παρατάξεις) ἄν δέν ἀντικατασταθεῖ μέ ἄλλο νόμο πού νά ἐξασφαλίζει «τήν ἐπιβίωση» τῶν ἐργαζόμενων πού θά θελήσουν νά διεκδικήσουν ἀγωνιστικά τήν ἐπίλυση τῶν αἰτημάτων τους.

ΠΟΙΑ ἡ σκοπιμότητα καί ποιό τό ὄφελος ἄν λ.χ. καταργηθεῖ ὁ ν. 330 καί δέν ὑπάρξει ἕνας ἄλλος νόμος πού νά προστατεύει τά εἴκοσι ἕνα ἱδρυτικά μέλη τοῦ ὑπό ἵδρυση ἐπαγγελματικοῦ σωματείου, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν καί τόν στόχο κατά κανόνα τῆς ἐργοδοσίας, ἀπ' τή στιγμή πού θά βάλουν τήν ὑπογραφή τους στήν ἱδρυτική πράξη τοῦ σωματείου;

Ο ὑπουργός Ἐργασίας δήλωσε πρόσφατα ὅτι οἱ προβλεπόμενες ἀπό τόν ν. 330 κυρώσεις, ἐφαρμόζονται μέ μεγάλη φειδώ ἀπό τά Δικαστήρια κατά τῶν ἐργαζόμενων, ἐνῶ ἀντίθετα ἔχουν πλήξει... κύρια τούς ἐργοδότες!...

ΚΑΙ πάλι ἐπανερχόμαστε στό ἴδιο ἐρώτημα, ἀλλά ἐξετάζοντάς το ἀντίστροφα.

ΓΙΑΤΙ ὁ ὑπουργός Ἐργασίας νά ὑπεραμύνεται τῶν διατάξεων ἑνός νόμου ὁ ὁποῖος σύμφωνα μέ τήν παραπάνω συλλογιστική δέν ἀπέφερε τά ἀναμενόμενα στήν κυβέρνηση ἀποτελέσματα;

Η θεσμοποίηση ἐξ ἄλλου τοῦ «λοκάουτ» ἀπό τόν 330 (περίπτωση ΗΛΠΑΠ) δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ σοβαρή καινοτομία στήν ἐργατική νομοθεσία, γιατί ἐπανειλημμένα εἶχε νομολογηθεῖ στό παρελθόν ἡ «νομιμότητα» τῆς ἀνταπεργίας κάτω ἀπό ὁρισμένες προϋποθέσεις, ὁ δέ νόμος ἐπιβεβαίωσε ἁπλῶς τήν ἤδη ὑπάρχουσα ἀντεργατική ἀπόκλιση τῆς νομολογίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ, μετά τήν τριετή ἐμπειρία, θεωροῦμε ὅτι ἡ ὕπαρξη καί ἐφαρμογή τοῦ 330 ἐλάχιστα σπουδαῖο ρόλο ἔπαιξε, τόσο στήν ἄσκηση ἐκ μέρους τῆς κυβέρνησης ἀντεργατικῆς εἰσοδηματικῆς πολιτικῆς καί στήν σκλήρυνση τῆς στάσης τῆς ἐργοδοσίας ἀπέναντι στούς ἐργαζόμενους (συμπεριφορές ὑπαγορευόμενες ἀπό ἄλλους παράγοντες πού δέν μποροῦν νά ἐξετασθοῦν ἐδῶ, ὅσο καί στήν ἀνάσχεση τοῦ κύματος τῶν ἀπεργιακῶν ἀγώνων τῶν ἐργαζόμενων, οἱ ὁποῖοι παρ' ὅτι ἐμφανίζονται μέ μειωμένο ἐνδιαφέρον γιά ὀργανωμένη καί μεθοδική συνδικαλιστική δραστηριότητα (ὀφειλόμενη βασικά σέ ἐγγενεῖς ἀδυναμίες τοῦ κινήματος) δείχνουν ἀποφασισμένοι νά παλαίψουν γιά τήν κατοχύρωση τῶν δικαιωμάτων τους καί γιά τή βελτίωση τοῦ βιωτικοῦ τους ἐπιπέδου. ■

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ:

Ἀντιφάσεις καί κρίση στήν «ἀριστερή» διαχείριση τοῦ καπιταλισμοῦ

τοῦ Βασίλη Δρουκόπουλου

ΔΥΟ ΜΟΛΙΣ μῆνες πρίν τίς ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη τῶν βουλευτῶν στό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ἡ Ἀγγλία ἀντιμετωπίζει ἄλλη μιά πολιτική κρίση πού κατέληξε στήν παραίτηση τῆς ἐργατικῆς κυβέρνησης τοῦ κ. Κάλαχαν καί στήν ἐξαγγελία ἐκλογῶν γιά τίς 3 Μαΐου. Ἡ προσφυγή στίς ἐκλογές, ὡς μέσο ἐπίλυσης μιᾶς κρίσης πού εἶναι πιά σφαιρική, ἀποτέλεσε μιά κλασική πρακτική τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Τό πρόβλημα ὅμως πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ Ἀγγλία εἶναι ἀκριβῶς αὐτός ὁ σφαιρικός χαρακτήρας τῆς κρίσης καί ὄχι ἁπλῶς ἕνα πρόβλημα διατάραξης κάποιων θεσμικῶν ἰσορροπιῶν. Ἡ γενική αὐτή κρίση θίγει βασικούς νόμους λειτουργίας τοῦ ἀγγλικοῦ καπιταλισμοῦ καί ὀξύνεται ἀπό τίς ἀντιφάσεις στήν πολιτική τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος.

ΤΟ ΑΡΘΡΟ πού ἀκολουθεῖ ἀναλύει τά βασικά στοιχεῖα πού προσδιορίζουν τήν συνολική αὐτή κρίση.

Ο ΠΥΡΗΝΑΣ τῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι ἡ πολιτική τῆς μεταρρύθμισης καί τῆς «δίκαιης» ἀνακατανομῆς τοῦ αὐξανόμενου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Στή μεταπολεμική περίοδο δόθηκε ἡ ἐντύπωση ὅτι, μέ τίς δημόσιες ἐπενδύσεις καί τόν κυβερνητικό προγραμματισμό, τό κράτος στή Βρετανία μποροῦσε νά αὐξήσει τό μερίδιο τῆς ἐργατικῆς τάξης καί γενικά, νά προωθήσει τά συμφέροντά της. Ὅσο ἡ καπιταλιστική παραγωγή αὐξανόταν, ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στό «ἐθνικό συμφέρον» καί τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης, παρ' ὅλο πού δέν ἐξαφανιζόταν, φαινόταν ὅτι μποροῦσε νά «ταχτοποιηθεῖ»: ἡ ἐργατική τάξη φαινόταν νά ὠφελεῖται ἀπό τήν κρατική παρέμβαση καί νά κερδίζει ἀπό τήν παροχή τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Μέ τήν οἰκονομική κρίση ὅμως τῶν τελευταίων χρόνων τῆς δεκαετίας τοῦ '60 ἡ πιό πάνω ἀντίθεση ὀξύνθηκε. Ἡ σοσιαλιστικοφανής ρητορική φρασεολογία τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἄρχισε νά γίνεται διάτρητη, μιά κι' ἡ προσπάθεια τῶν ἐργατικῶν κυβερνήσεων νά μεσολαβήσουν στήν ἀντίθεση κεφαλαίου καί ἐργασίας διαβρωνόταν ἀπό τή συστηματική ἐπίθεσή τους στό βιοτικό ἐπίπεδο τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἀλλά, ἄς δοῦμε μέ περισσότερη λεπτομέρεια τήν πορεία τῆς βρετανικῆς οἰκονομίας.

Ὑποαναπτυσσόμενη οἰκονομία

Η ΒΡΕΤΑΝΙΑ ἀντιμετώπισε τό πρόβλημα τῆς ἀποδοτικότητας τοῦ κεφαλαίου νωρίτερα ἀπό τίς ἄλλες ἀνταγωνίστριες χῶρες. Ἡ «ὡρίμανση» τοῦ βρετανικοῦ κεφαλαίου ἦταν ἐμφανής ἤδη ἀπό τήν ἀρχή τοῦ 20ου αἰώνα, ὅταν ἡ θέση τῆς Βρετανίας στήν παγκόσμια ἀγορά χειροτέρευε.

Σέ ἀντίθεση μέ τά ἄλλα ἐθνικά κεφάλαια, τό βρετανικό κεφάλαιο δέν μπόρεσε νά ἀναδιαρθρωθεῖ σέ ἱκανοποιητικό βαθμό στή διάρκεια τῆς κρίσης τοῦ '30 καί τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μετά τόν πόλεμο, τό ποσοστό τοῦ κέρδους στίς ἐγχώριες ἐπενδύσεις ἔμενε σχετικά χαμηλό κι ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ κεφαλαίου ἐξαγόταν σέ ἄλλες χῶρες, μέ ἀποτέλεσμα τό ποσοστό τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος πού πήγαινε στήν ἐγχώρια ἐπένδυση νά εἶναι ἀρκετά χαμηλότερο ἀπό ἐκεῖνο τῶν ἄλλων μεγάλων καπιταλιστικῶν χωρῶν – μέ ἐξαίρεση τίς ΗΠΑ. *(Bacan and Eltis, 1978, σ. 210)* Ἔτσι ἡ παραγωγικότητα αὐξάνονταν μέ βραδύτερο ρυθμό ἀπ' ὅ,τι στίς ἄλλες χῶρες, μέ συνέπεια τό βρετανικό κεφάλαιο νά χάνει τήν ἀνταγωνιστικότητά του. (Levine, 1979, σ. 3)

Η ΓΕΝΙΚΗ ἀδυναμία τῆς βρετανικῆς οἰκονομίας καθρεφτιζόταν στό «stop-go» κύκλο τῆς ἀνάπτυξης καί πτώσης τῆς οἰκονομίας. Κάθε φορά πού ἡ οἰκονομία ἦταν στήν ἀνοδική της φάση ἡ ἔλλειψη ἀνταγωνιστικότητας μέ μεγαλύτερες εἰσαγωγές ἀπό ἐξαγωγές δημιουργοῦσε ἐλλείμματα στό ἰσοζύγιο πληρωμῶν.

Κι ἡ κυβέρνηση γιά νά διατηρήσει τήν ἰσοτιμία τῆς στερλίνας ἐφάρμοζε μέτρα ἀνάσχεσης τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας περιορίζοντας τή ζήτηση καί ἐπομένως τίς εἰσαγωγές. Κάθε φάση «stop» δημιουργοῦσε τή βάση γιά ἕνα νέο κύκλο συσσώρευσης κεφαλαίου. Ὁ περιορισμός τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἀνάγκαζε τίς ἐπιχειρήσεις νά αὐξήσουν τήν παραγωγικότητα γιά νά μπορέσουν νά ἐπιβάλουν τήν ἀνταγωνιστικότητά τους στό ἐξωτερικό· κι ὅσες δέν μποροῦσαν νά τό πετύχουν, φυτοζωοῦσαν ἤ ἐξαφανίζονταν (πτώχευση ἤ ἐξαγορά).

ΟΣΟ ἡ παραγωγή περιορίζονταν στή φάση «stop», ἡ ἀνεργία ἀνέβαινε κι αὐτό ἐπέτρεπε τόν περιορισμό τῆς αὔξησης τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν*. Ἕνας βασικός παράγοντας πού ἔφερνε τήν ἀνάκαμψη, ἦταν ἡ ἐπέκταση τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου, πράγμα πού ἐπέτρεπε μιά κάποια αὔξηση στίς ἐξαγωγές. Μόλις τό ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἔκλεινε κάπως, ἡ κυβέρνηση ἔκανε αὔξηση στίς πιστώσεις καί τίς δημόσιες δαπάνες γιά νά τονώσει τή συσσώρευση τοῦ κεφαλαίου καί νά φέρει τήν οἰκονομία στή φάση «go»**.

ΕΤΣΙ οἱ τύχες τοῦ βρετανικοῦ κεφαλαίου ἀντανακλοῦσαν τήν ὑγεία τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας. Μετά τή γενικευμένη κρίση τῶν τελευταίων χρόνων τῆς δεκαετίας τοῦ '60 οἱ «stop-go» κύκλοι στή Βρετανία ἄλλαξαν χαρακτήρα. Σέ κάθε ἀλλεπάλληλη φάση «stop» τό ἐπίπεδο τῆς ἀνεργίας πού χρειάζονταν νά ἐλαττώσει τό ρυθμό τοῦ πληθωρισμοῦ καί νά ἐξαφανίσει τό ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, αὐξάνονταν. Οἱ ἀλλεπάλληλες φάσεις «go» ἀκολουθῶνταν ἀπό μία ἐπιτάχυνση τοῦ πληθωριστικοῦ φαινομένου καί μιά ὀξύτερη χειροτέρευση στό ἰσοζύγιο πληρωμῶν. Ὅσο βάθαινε ἡ παγκόσμια κρίση, οἱ ροπές πού

συνήθως ἀντιστάθμιζαν τή βρετανική κρίση ἔχαναν τήν ἀποτελεσματικότητά τους. Ὁ ρυθμός τῆς αὔξησης τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου χαλάρωνε, ἡ μάχη τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μαίνονταν καί κάθε ἐθνικό κεφάλαιο σέ βάρος ὅλων τῶν ἄλλων ἔψαχνε ἀπελπιστικά γιά νέες ἀγορές. Ὅπως ἔλεγε ὁ Marx: «*Ὅσο τά πράγματα πᾶν καλά ὁ ἀνταγωνισμός δημιουργεῖ μιά λειτουργική ἀδελφότητα ἀνάμεσα στή καπιταλιστική τάξη*», ἀλλά ὅταν δέν πρόκειται πιά γιά μοίρασμα κερδῶν, ἀλλά περιορισμό ζημιῶν «*ὁ ἀνταγωνισμός τότε μεταβάλλεται σέ μιά ἀδελφοκτόνο μάχη*» (Marx, 1962, σ. 248)

Ἡ σοσιαλδημοκρατία μάνατζερ τοῦ καπιταλισμοῦ

Η ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ἄρχουσα τάξη δέν ἔχει μπορέσει νά λύσει τό κεντρικό πρόβλημα γιά τό βρετανικό καπιταλισμό: τήν ἀπόλυτη τιθάσσευση τῆς δύναμης τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τήν κάμψη τῆς ἀντίστασής του στά μέτρα λιτότητας. Αὐτό τό πρόβλημα πού μπαίνει σέ κάθε ἐργατική κυβέρνηση ἀποκαλύπτει ὅλες τίς βασικές πολιτικές ἀντιθέσεις τῆς ἀστικῆς τάξης σέ μιά περίοδο οἰκονομικῆς κρίσης. Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι αὐτή τήν περίοδο τό Ἐργατικό κόμμα εἶναι ἡ πιό ἀποτελεσματική ὁμάδα νά διαχειριστεῖ τό βρετανικό κεφάλαιο. Ἀντιλαμβάνεται τίς γενικές ἀνάγκες τοῦ δυτικοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ μπλόκ, ἀναγνωρίζει τήν ἀναγκαιότητα γιά κρατικοκαπιταλιστικά μέτρα πού θά ἀπαλύνουν τά ἀποτελέσματα τῆς κρίσης, κι εἶναι στενά συνδεμένο μέ τίς ἐργατικές ἑνώσεις. Ὅλα αὐτά κάνουν τό ἐργατικό κόμμα νά εἶναι τό συγκρότημα πού «φυσιολογικά» μπορεῖ νά διακυβερνήσει τή χώρα παρ' ὅλη τή μεγάλη πιθανότητα πού ἔχουν οἱ Συντηρητικοί νά κερδίσουν τίς ἑπόμενες ἐκλογές. Κι ἐδῶ βρίσκεται ἕνα κομμάτι τῆς δύναμης τῆς βρετανικῆς ἀστικῆς τάξης, δηλαδή ἀντίθετα μέ ὅτι συμβαίνει στή Γαλλία καί στήν Ἰταλία, αὐτή εἶναι προικισμένη μέ ἕνα δυνατό «ἀριστερό» κόμμα πού ὄχι μόνο εἶναι ἀρκετά δυνατό νά τιθασσεύσει τήν ἐργατική τάξη, ἀλλά καί νά ἱκανοποιεῖ τίς ἀνάγκες τοῦ δυτικοῦ μπλόκ καί τό ρόλο τῆς Βρετανίας μέσα σ' αὐτό.

ΑΛΛΑ κι ἄν ἀκόμα τό ἐργατικό κόμμα ἔχει ὅλα τά προσόντα γιά νά διαχειρίζεται τή βρετανική οἰκονομία σ' αὐτή τήν περίοδο, μόνο τό γεγονός τῆς ὕπαρξης μιᾶς «ἀριστερῆς» κυβέρνησης δέν λύνει τίς ἀντιφάσεις πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ ἀστική τάξη. Ἀντίθετα, μιά «ἀριστερή» κυβέρνηση πού ἀναγκάζεται νά ὁδηγήσει τήν οἰκονομία ἀνάμεσα στούς σκόπελους τῆς κρίσης σέ βάρος μιᾶς μαχόμενης ἐργατικῆς τάξης, ἀναπόφευχτα ἀντιμετωπίζει μιάν ἄλλη σειρά ἀντιθέσεων πού ὀξύνουν τήν πολιτική κρίση. Γιατί στή τωρινή περίοδο μιά «ἀριστερή» κυβέρνηση πρέπει ταυτόχρονα:

- ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΕΙ τήν ὑποστήριξη τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὄχι μόνο χρησιμοποιώντας σοσιαλδημοκρατική φρασεολογία, ἀλλά καί μέ τό νά φαίνεται ὅτι κάνει πολιτικές κι οἰκονομικές παραχωρήσεις στό προλεταριάτο***. Διαφορετικά θά χρειαστεῖ νά ἀντιμετωπίσει τούς ἴδιους σπασμούς, ὅπως καί μιά συντηρητική κυβέρνηση αὐτή τήν περίοδο.
- ΝΑ ΧΤΥΠΗΣΕΙ ἄγρια τό βιοτικό ἐπίπεδο τῆς ἐργατικῆς τάξης, μέ τό νά περιορίσει τίς αὐξήσεις τῶν μισθῶν, μέ τό νά ἐντείνει τήν ἐξαγωγή ὑπεραξίας, νά «ἐκλογικεύσει» τήν οἰκονομία πετώντας χιλιάδες ἐργάτες στήν ἀνεργία. Διαφορετικά, ἡ Βρετανία δέν θά μπορέσει νά διατηρήσει τήν ἀνταγωνιστικότητά της στήν παγκόσμια ἀγορά.

ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ ὅμως πολιτική δέν εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπό τίς ἐσωτερικές της ἀντιφάσεις πού μποροῦν τελικά νά ὁδηγήσουν τήν ἐργατική τάξη μακριά ἀπό τό ρεφορμισμό σέ μιά ἑνωμένη πολιτικά ἐπαναστατική πορεία. Ὅπως εἶχε γράψει τό 1894 ὁ Engels στόν Plekhanov «... *ὁ καθένας ὁδηγεῖται σέ ἀπελπισία ἀπό αὐτούς τούς (βρετανούς) ἐργάτες μέ τήν αἴσθησή τους μιᾶς ψεύτικης ἐθνικῆς ἀνωτερότητας, μέ τίς βασικές τους ἀστικές ἰδέες κι' ἀντιλήψεις, μέ τή «πραχτική» τους στενοκεφαλιά, μέ τήν κοινοβουλευτική τους διαφθορά πού ἔχει σοβαρά μολύνει τούς ἡγέτες. Ἀλλά μολαταῦτα τά πράγματα ἔχουν ἀρχίσει ν' ἀλλάζουν*».

ΕΧΕΙ ΕΙΠΩΘΕΙ ὅτι ἡ βρετανική ἀριστερά ἀντιμετωπίζει ἕνα πιθανά μοναδικό ἱστορικό δίλημμα: ποτέ μία κοινωνία μέ τόσο ὀξεῖες ἀντιφάσεις νά φαίνεται τόσο δύσκολο νά ἀνατραπεῖ. Στίς πιό πάνω γραμμές δέν ἀναλύθηκαν οἱ ὑπόλοιπες μεταβλητές τοῦ συστήματος, ἀπαραίτητες γιά μιά σφαιρική ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ διλήμματος: τό συντηρητικό κόμμα, οἱ ἐθνικιστικές τάσεις, τά ἀριστερά κόμματα κι ὀργανώσεις καί τό ἐργατικό κίνημα. Σέ μιά ἄλλη εὐκαιρία μπορεῖ νά συνεχίσουμε.

* *Ἡ ἀνεργία δέν εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῶν ὑποκειμενικῶν διαθέσεων τῶν ἐργοδοτῶν καί τῆς κυβέρνησης. Στό μέτρο που ὁ ἀνταγωνισμός πραγματώνει τό νόμο τῆς καπιταλιστικῆς συσσώρευσης, ἡ πλεονάζουσα ἐργατική δύναμη ἀποτελεῖ μία ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα.*

** *Μή νομιστεῖ βέβαια ὅτι ἡ κρατική παρέμβαση ἐλέγχει καί τελικά σχεδιάζει τήν καπιταλιστική παραγωγή· εἶναι ἀντίθετα οἱ ἀνάγκες τῆς συσσώρευσης τοῦ κεφαλαίου πού ὑπαγορεύουν τήν κρατική παρέμβαση.*

*** *Ἡ ἀγαθοεργή ἐμφάνιση τῶν μεταρρυθμιστικῶν μέτρων ἀποκρύβει τό γεγονός ὅτι παρ' ὅλη τήν πιθανή ἀντίδραση κομματιῶν τῆς καπιταλιστικῆς τάξης, αὐτά παίρνονται γιά τήν εὐημερία τοῦ κεφαλαίου στό σύνολό του.*

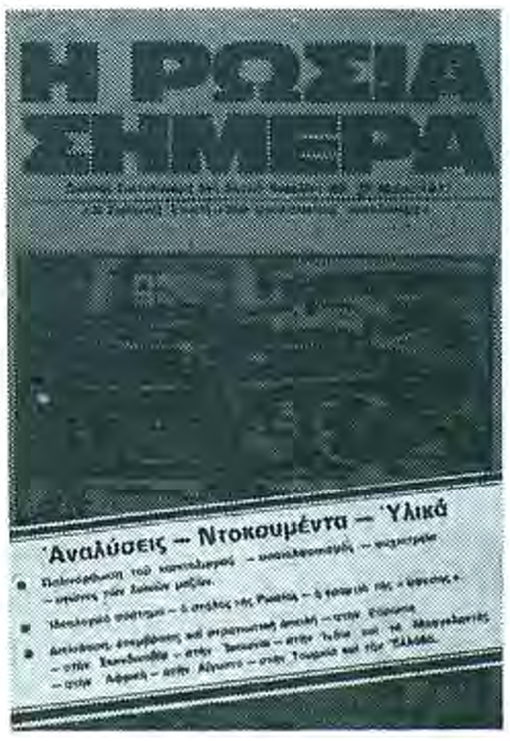
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bacon, R. and W. Eltis, *Britain's Economic Problem: Too few producers*, Macmillan, London, Second edition, 1978.

Levine, P. «De-industrialisation and the Decline of UK Capitalism», *Economic Bulletin*, No. 4, 1979.

Marx, K. *Capital*, Vol. 3, Laurence and Wishart, Moscow and London, 1962.

ἐκδόσεις

ΝΑ ΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕ ΤΟ ΛΑΟ

Κεντρική διάθεση

ΑΘΗΝΑ:

Βιβλιοπωλεῖο Γ' Ἀκαδημίας 57 (Στοά Ὄπερα) τηλ. 3600235

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

Παντελῆς Τσαμίσης τηλ. 418901

Οἱ:
Κώστας Καλλιγᾶς,
Μάριος Νικολινᾶκος,
Χρῆστος Ροζάκης,
Βιργινία Τσουδεροῦ
καί ὁ Νίκος Ψυρούκης,
συζητοῦν γιά τήν:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ σήμερα τό Β΄ μέρος τῆς συζήτησης γιά τήν Ἐξωτερική Πολιτική στήν ὁποία παίρνουν μέρος: ὁ δημοσιογράφος ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΛΛΙΓΑΣ, ὁ οἰκονομολόγος ΜΑΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ, ὁ διεθνολόγος ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΖΑΚΗΣ, ἡ βουλευτίνα ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ καί ὁ ἱστορικός ΝΙΚΟΣ ΨΥΡΟΥΚΗΣ.

ΣΤΟ Α΄ μέρος συζητήθηκαν οἱ παράγοντες πού ἀσκοῦν ἐπίδραση στή διαμόρφωση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί ἔγινε μιά πρώτη γενική προσέγγιση στά προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

ΑΝΤΙ: *Θά θέλαμε νά θέσουμε ἄλλο ἕνα θέμα: Ὅταν μιλᾶμε γιά τήν ἄσκηση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς νομίζουμε ὅτι δύο εἶναι τά θεμελιώδη προβλήματα: Τό ἕνα εἶναι ὅ,τι χαρακτηρίζουμε σάν ἐθνικούς στόχους καί τό ἄλλο εἶναι ὁ ρόλος πού μιά χώρα διαδραματίζει μέσα στήν κοινωνία τῶν ἐθνῶν σέ σχέση μέ τά «ὑπερεθνικά προβλήματα» – π.χ. ἡ ἀποδοχή τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν, ἡ προστασία τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων, ἡ μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν, κλπ – Καί ὁ μικρός ἤ μεγαλύτερος βαθμός πού μπορεῖ νά παρεμβαίνει μιά χώρα στήν προκειμένη περίπτωση ἡ χώρα μας. Καί πῶς τελικά ὅλα αὐτά πρέπει νά συνδιαλέγονται μέ τούς ἐθνικούς στόχους τῆς ἐσωτερικῆς μας πολιτικῆς.*

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Νομίζω ὅτι ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ «ΑΝΤΙ» τό τοποθέτησε σωστά. Μᾶς θύμισε τήν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν καί τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα. Γιατί ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν συμπίπτει μέ τά ἀνθρώπινα δικαιώματα. Διότι γιά ἱστορικούς λόγους (δέν ἐξετάζουμε ἄν θά μποροῦσε νά γίνει διαφορετικά) εἶναι γεγονός ὅτι ὅταν ὑπάρχει μία ἐθνότης ἡ ὁποία εἶναι δυνατή καί ὑπάρχει μία ἄλλη ἐθνότης πιό ἀδύνατη μέσα σ' ἕνα ὁρισμένο χῶρο παρουσιάζεται τό φαινόμενο συνήθως, νά καταπιέζει ἡ μία – ἡ δυνατή – τήν ἄλλη, τήν ἀδύνατη. Δέν ἐννοῶ ἀναγκαστικά τή δύναμη, ἀριθμητικά. Ὅπως ἡ τουρκική φυλή σήμερα (ἤ στή Μικρά Ἀσία), ἀριθμητικά εἶναι λιγότερη ἀπό τίς ἄλλες φυλές πού ὑπάρχουν ἐκεῖ, ἀλλά ἔχει γίνει ἰσχυρή καί καταπιέζει ἄλλες φυλές, ἄλλες ἐθνότητες. Εἴχαμε μία ἀναγνώριση ἀπό τήν οἰκογένεια τῶν ἐθνῶν γιά αὐτοδιάθεση. Ἄλλο θέμα τό ὅτι δέν ἐφαρμόστηκε. Ἀλλά ὑπάρχει αὐτή. Παίρνομε σάν δεδομένο ὅτι, γιά τήν Ἑλλάδα, ἡ ἑλληνική ἐθνότης δέν θά καταπιέζεται ἐάν διαφεντεύει μόνη της ἕνα γεωγραφικό χῶρο. Οἱ ἄλλες καταπιέσεις (κοινωνικές-οἰκονομικές) εἶναι ἄλλο πράγμα τίς ὁποῖες ἐλπίζουμε, μ' ἕνα σωστό πολιτικό σύστημα, νά μποροῦμε νά τίς ἀμβλύνουμε ὅλο καί περισσότερο. Ἡ ἐξωτερική πολιτική λοιπόν ἔχει σάν ἕνα ἀπό τούς στόχους της τήν διασφάλιση τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας μέ τήν ἔννοια πού ἀνάφερα. Δηλαδή νά μπορέσει νά προστατεύσει ἕνα χῶρο στόν ὁποῖο ἡ δική μας φυλή, μπορεῖ νά ζήσει ἐλεύθερη. Ἐλπίζω ὅτι σ' αὐτό τουλάχιστον μποροῦμε νά συμφωνήσουμε.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Εἶναι αὐτό πού ἀποδόθηκε μέ τόν ὅρο τῆς ἀμυντικῆς πολιτικῆς. Δέν εἶναι ἔτσι;

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ναί, ἀμυντική. Καί ἐδῶ θά μπορούσαμε νά προχωρήσουμε χαρακτηρίζοντάς την σάν πολιτική συντηρήσεως.

Τό ἄλλο θέμα πού μπορεῖ ἡ ἐξωτερική πολιτική νά προστατεύσει ἤ νά πλαταίνει συνεχῶς, εἶναι νά μπορεῖ ν' ἀσκεῖ ἐπιρροή σέ ἄλλα κέντρα ὅπου ἄλλα ἔθνη παίρνουν ἀποφάσεις, ὥστε νά προστατεύει καί τά οἰκονομικα καί πολιτικά συμφέροντα αὐτοῦ τοῦ χώρου. Καί ἐδῶ ἀρχίζει τό μπλέξιμο. Διότι ἀσφαλῶς ἐξαρτᾶται ἀπό τήν κυβέρνηση πού βρίσκεται στήν ἀρχή καί τόν προσανατολισμό της, νά βλέπει ποιά εἶναι αὐτά τά συμφέροντα. Ἀσφαλῶς, στή σημερινή ἐποχή, τό οἰκονομικό συμφέρον, ἤ μᾶλλον ἡ τακτική, ἀλλάζει νομίζω ἀνάλογα μέ τήν κυβέρνηση. Ἐκεῖ μόνο θά συμφωνοῦσα ὅτι μπορεῖς νά δώσεις τό ἐπίθετο τῆς ταξικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Διότι θά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τόν ἰδεολογικό προσανατολισμό τῆς κυβέρνησης, τί οἰκονομικά συμφέροντα καί πῶς θά τά ὑπερασπίσει. Ἐκεῖ συμφωνῶ.

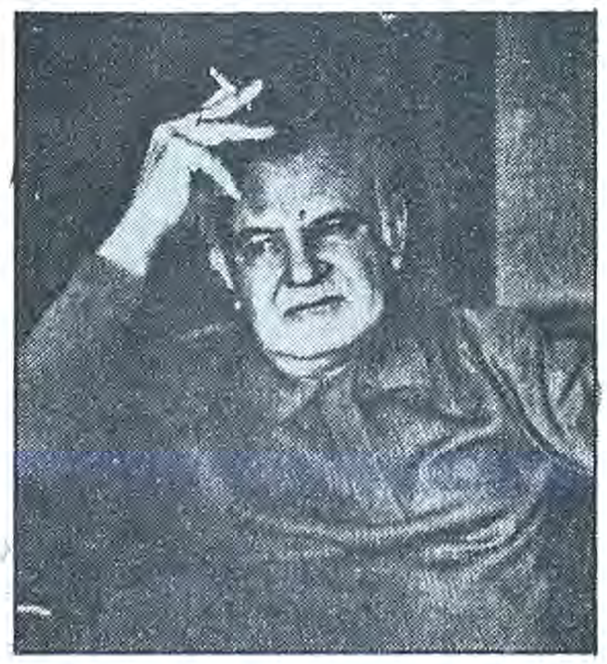
ΚΑΛΛΙΓΑΣ: Ἄν αὐτός ὁ προσδιορισμός φτάσει σέ ὁριακές μορφές – καί τό κριτήριο τοῦ κ. Νικολινάκου εἶναι ἀπόλυτο – δηλαδή ἄν ὁ προσδιοριστικός συντελεστής εἶναι ἀποκλειστικά τά οἰκονομικά συμφέροντα καί μάλιστα ἐκεῖνα μιᾶς ὁρισμένης τάξης, τότε πλέον φεύγουμε ἀπό τό θέμα. Δέν ὑπάρχει πλέον ἐξωτερική πολιτική.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Νομίζω ὅτι ἔχει γίνει παρανόηση τοῦ ὅρου τοῦ κ. Νικολινάκου ἐδῶ. Δέν ἀναφέρεται στό μεγάλο κεφάλαιο ἤ στό μικρότερο.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Καί ἕνα κομμουνιστικό κράτος στό ὁποῖο ἡ ἐργατική τάξη εἶναι στήν ἐξουσία, ἀσκεῖ ταξική πολιτική. Εἶναι ἡ ταξική πολιτική τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἄλλο αὐτό.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ἄς δοῦμε ὅμως τί ἔχει ὁ καθένας μας νά πεῖ. Τί βλέπουμε σήμερα σάν στόχο ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδας γιά νά ἐξυπηρετήσουμε αὐτό πού προσδιορίσαμε. Καί πῶς μποροῦμε νά πετύχουμε αὐτόν τόν στόχο, ὅπως τόν βλέπει ὁ καθένας μας.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Θέλω νά τονίσω ὅτι συγχέουμε τά ἐθνικά συμφέροντα. Τό κράτος ἔχει κάποια οὐσία καί ἐπιμένω ὅτι ἡ οὐσία του εἶναι καθαρά ταξική. Ἔτσι, ἀνάλογα μέ τό ποιά τάξη κυριαρχεῖ στήν κοινωνία, ἔχουμε καί τήν ἀνάλογη κρατική ἐξωτερική πολιτική, πού εἶναι πολιτική τῆς ἄρχουσας τάξης καί καμιᾶς ἄλλης. Τώρα, γιά τά συμφέροντα πού εἶπε ὁ κ. Καλλιγᾶς, αὐτά εἶναι καί ἀλληλοσυμπληρούμενα καί ἀλληλοαποκλειόμενα. Ἄλλωστε ἀντιφατική εἶναι ἡ σχέση κεφαλαίου-ἐργασίας. Τό πιό χτυπητό παράδειγμα εἶναι ἡ σχέση ἐπιχειρηματία-ἐργάτη μέσα στά πλαίσια τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς. Λ. χ. ἄν ἡ φάμπρικα ὅπου δουλεύει ἕνας ἐργάτης δέν πουλήσει τά ἐμπορεύματά της, τότε δέν θά πάρει οὔτε ὁ ἐργάτης τό μεροκάματό του. Ἄρα ἐδῶ ἔχουμε ἕνα ἀλληλοσυμπληρούμενο φαινόμενο: πρέπει νά δουλέψει ἡ φάμπρικα γιά νά δουλέψει καί ὁ ἐργάτης, πρέπει νά κερδίσει ὁ ἐπιχειρηματίας γιά νά πληρωθεῖ καί ὁ ἐργάτης. Ταυτόχρονα ἐπιχειρηματίας καί ἐργάτης εἶναι ἀλληλοαποκλειόμενα φαινόμενα. Ἡ λευτεριά τοῦ δεύτερου προϋποθέτει τήν κατάργηση τοῦ πρώτου. Ἡ ἄρχουσα τάξη πάντα τονίζει τό

άλληλοσυμπληρούμενο σκέλος γιά νά εύνουχίζει τό δεύτερο. Έτσι μπορεῖ καί δημιουργεῖ σέ μεγάλα στρώματα τήν αὐταπάτη ὅτι άσκεῖται ἐθνική ἐξωτερική πολιτική. Λόγου χάρη, ὅταν πηγαίνουμε στίς Άραβικές ἀγορές, γιά νά δράσουμε, ὅπως δροῦνε τά πολυεθνικά τράστ, δηλαδή γιά νά θγάλουν οἱ ἐπιχειρήσεις τῆς Ἑλλάδας ἀποικιακά κέρδη, προπαγανδίζεται ἡ πλευρά τοῦ «κοινοῦ συμφέροντος». Ὅλοι θά θγοῦν κερδισμένοι: οἱ ἐπιχειρήσεις θά ἔχουν κέρδη καί οἱ ἐργαζόμενοι δουλειά καί καλό μεροκάματο. Στό σημεῖο αὐτό δημιουργεῖται μιά πρόσκαιρη ταυτότητα συμφερόντων καί ἀπ' ἐδῶ πηγάζουν οἱ ψευδαισθήσεις γιά τήν ὕπαρξη ἐθνικῆς πολιτικῆς ἀπό τή μεριά τῆς ἄρχουσας τάξης.

Ἡ ἐθνική πολιτική δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τήν πολιτική τῆς αὐτοδιάθεσης τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, δηλαδή ἡ πλέρια ἐλεύθερη ἀνάπτυξη ὅλων τῶν δυναμικῶν σχέσεων (οἰκονομικῶν, πολιτικῶν, πολιτιστικῶν, γλωσσικῶν) πού συγκροτοῦν τό ἔθνος. Αὐτοδιάθεση σημαίνει αὐτοδύναμη, ὁλόπλευρη ἀνάπτυξη. Αὐτοδιάθεση εἶναι νά μήν καταπιεζόμαστε σάν ἔθνος καί νά μήν καταπιέζουμε ἐμεῖς ἄλλο ἔθνος. Σημαίνει νά ὑπάρχει δυνατότητα ἐλεύθερης ἀνάπτυξης τοῦ λαοῦ, τόσο σά σύνολο, ὅσο καί σάν ἄτομο, ἔξω ἀπό ξένες ἐξαρτήσεις, ἐπιδράσεις κλπ. Ἐδῶ εἶναι τό ἐθνικό συμφέρον. Καί μονάχα μιά πολιτική πού ὑπερασπίζεται τήν αὐτοδιάθεση μπορεῖ νά εἶναι ἐθνική. Γι' αὐτό καί λέω πώς κάθε κράτος δέν μπορεῖ νά ἔχει ἐθνική πολιτική. Ἐξαρτιέται ποιά τάξη ἡγεῖται τοῦ κράτους αὐτοῦ.

Ἡ ἑλληνική ἄρχουσα τάξη μᾶς λέει ὅτι σήμερα ἐθνική πολιτική εἶναι ἐκείνη ἡ πολιτική πού μᾶς ὁδηγεῖ στό μεγάλο παζάρι τῆς ΕΟΚ. Μέσα σ' αὐτό θά κερδίσουμε περισσότερα ἀποικιακά κέρδη. Θά φᾶνε ὅλοι καλύτερα. Μά ἡ τάση γιά τή δημιουργία εὐρύτερων καπιταλιστικῶν ἀγορῶν δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τήν τάση γιά τή δημιουργία μεγάλων ἀνθρωπίνων συνόλων, ὅπου ἡ αὐτοδιάθεση κάθε ἔθνους θά εἶναι ἀπόλυτα ἐγγυημένη. Ἡ πολιτική τῆς ἔνταξης στήν ΕΟΚ δέν μπορεῖ νά εἶναι ἐθνική, γιατί ἡ ΕΟΚ ἀποτελεῖ ἄρνηση τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Συνδέεται ἡ ἄποψη αὐτή μέ τή δεύτερη τάση πού ὑπάρχει σήμερα, δηλαδή τήν τάση γιά τήν κατάργηση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, τήν τάση γιά τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν καί τή δημιουργία μεγάλων συνόλων (ὄχι κρατικῶν), μεγάλων κοινοτήτων ἀνθρώπων.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Γιατί δέν μπαίνουμε σ' αὐτό τό χῶρο;

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Γιατί μπαίνουμε σέ μιά μεγάλη καπιταλιστική ἀγορά ἀπ' τήν ὁποία προσδοκοῦμε ὀφέλη οἰκονομικά.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Ὡραῖα, καί γιατί δέν μπαίνουμε στόν ἄλλο χῶρο;

ΡΟΖΑΚΗΣ: Ποιός εἶναι ὁ ἄλλος χῶρος;

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Δέν ὑπάρχει· ὑπάρχει δυνάμει.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Μά ὑπάρχει; Γιατί αὐτή τή στιγμή νομίζω ὅτι θρισκόμαστε μπροστά σέ ἕνα προσδιορισμό ἐπιλογῶν, ὁ ὁποῖος στηρίζεται πολύ περισσότερο στά οἰκονομικά συμφέροντα, στήν οἰκονομική ἀνάπτυξη τοῦ ἐσωτερικοῦ χώρου μέ θάση τήν οἰκονομική εὐημερία καί ἔχει στήν οὐσία καθοριστεῖ μέ τρόπο σχεδόν ἀπόλυτο ἀπό μία καθαρά ὑλιστική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Εἶστε θέθαιος ὅτι εἶναι ὑλιστικό; Καί γιατί δέν εἶναι πολιτιστικό;

ΡΟΖΑΚΗΣ: Γιατί, πιστεύω, πώς οἱ συνεκτικοί δεσμοί στηρίζονται στό ὑλικό. Γιατί πιστεύω ὅτι τελικά ὁρισμένες καίριες ματεριαλιστικές ἀξίες, ἔτσι ὅπως διαμορφώθηκαν τούς τελευταίους αἰῶνες – καί μέ ὅλη τήν ἰδεολογική καί συμβολική καλύπτρα πού ἐνδύονται – ἔχουν σταθερά ἐπικρατήσει. Κι ὅταν λέω ἐπικρατήσει δέν ἀναφέρομαι μόνο στή Δυτική Εὐρώπη καί στή Βόρεια Ἀμερική. Ἀναφέρομαι καί στίς χῶρες τοῦ ἐφαρμοσμένου σοσιαλισμοῦ κι ἀναφέρομαι καί στίς χῶρες τοῦ νότιου ἡμισφαίριου. Εἰδικότερα γιά τίς τελευταῖες πού συμπίπτουν, σέ μεγάλο θαθμό, μέ τίς χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου, οἱ «δυτικές» ἀξίες μέ τά πρότυπα τῆς ἀνάπτυξης, τῆς ὑλικῆς εὐμάρειας, τοῦ θιοτικοῦ ἐπιπέδου πού καθορίζεται ἀπό τήν οἰκονομική εὐρωστία – γιά νά μείνω μόνο σέ μερικά ἀπό τά δεκάδες συστατικά στοιχεῖα – ἔχουν ἀνατρέψει σχεδόν τή δυνατότητα μιᾶς αὐτοδύναμης, διάφορης ἐπιλογῆς τρόπου ζωῆς πού νά ἐδράζεται στίς τοπικές ἰδιαιτερότητες, στίς παραδόσεις καί στίς πολιτιστικές ἀξίες πού εἶχαν ριζωθεῖ ἐκεῖ. Ἀντίθετα μέ ὅτι θά περιμέναμε – καί μέ ὅτι προσδοκοῦσε μιά ἡγετική μερίδα ὁρισμένων, κυρίως, ἀφρικανικῶν λαῶν – ἡ ἀποαποικιοποίηση κι ἡ ἀνάδυση τῶν κρατῶν-ἐθνῶν στό νότιο ἡμισφαίριο δέν ἔφεραν μαζί τους τήν ἀντίθεση στίς ἀρχές τοῦ θιομηχανικοῦ θορρᾶ· ἡ περιπέτεια τοῦ νότου εἶναι μιά περιπέτεια εὐθυγράμμισης μέ τίς ἀξίες τῶν παλιῶν κρατῶν, μιά ἐπιχείρηση θελτίωσης τῆς κοινωνικῆς καί οἰκονομικῆς ἀκμῆς στό νότο, μιά ἐναρμόνιση μέ τήν οἰκονομία, τήν τεχνολογία, τόν πολιτισμό τοῦ πάνω ἡμισφαιρίου. Δέν ὑποτιμῶ, θέθαια, τίς ζυμώσεις πού γίνονται μέσα ἀπό αὐτή τήν ροπή ἐναρμόνισης, τή συνδιαλλαγή πού πετυχαίνεται μέσα ἀπό τή σύμμειξη τῶν τοπικῶν ἰδιομορφιῶν καί ἰδιοτροπιῶν. Ὡστόσο θλέπω ὅτι μέσα σέ αὐτή τή ρευστότητα τοῦ κόσμου μας – πού εἶναι μιά ἔκφραση τῆς διαρκοῦς ρευστότητας τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων – ὑπάρχουν ὁρισμένες σταθερές αἰχμές, ὁρισμένες κορυφές πού ξεπροθάλλουν πάνω ἀπό τούς κυματισμούς τῆς θάλασσας καί πού δείχνουν ὅτι καίριες ἀξίες καί ἀρχές τῆς Δύσης, ἤ ἄν θέλετε οἱ φυσικοί ἐπίγονοι τους ἐπιζοῦν τῶν ἰδιαίτερων ἰδεολογικοπολιτικῶν συστημάτων καί τῶν ἰδιαίτερων πολιτισμῶν, δημιουργώντας κάποιον κοινό παρονομαστή πορείας τῆς ἀνθρωπότητας στό σύνολό της. Στήν κατηγορία αὐτή τῶν αἰχμῶν, ὅπως τίς ὀνόμασα, περιλαμθάνω τό κοινό, πιά, κυνήγι τῆς ἀνάπτυξης καί θιοτικῆς θελτίωσης μέ ὅρους πού δέν ἀπέχουν πολύ ἀπό αὐτούς, πού γνωρίζουμε ἐμεῖς οἱ «θόρειοι» (σέ σχέση μέ τό νότο) ἤ οἱ «δυτικοί» (σέ σχέση μέ τήν ἀνατολή).

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Μήπως αὐτό πού λέτε ἤδη ἔχει ξεπεραστεῖ; Διότι συμφωνῶ ὅτι μέχρι σήμερα παρατηρεῖται στή Δύση μιά ὑλιστική ἀνάπτυξη. Καί αὐτός ἦταν ὁ στόχος. Καί ἀσφαλῶς, χρωμάτισε καί τό νότιο ἡμισφαίριο μεταπολεμικά. Ἡ ἐξέλιξη ὅμως τῆς κοινωνίας καί τῆς οἰκονομίας εἶναι τέτοια στό θόρειο ἡμισφαίριο (Δύση πού τήν ὀνομάζουμε) πού ἤδη ξεπερνιέται καί οἱ οἰκονομολόγοι θλέπουν ὅτι ἄν δέν ἀλλάξει ἡ φιλοσοφία πού ἐπικρατεῖ στή Δύση, δέν θά μπορέσει νά ἐπιθιώσει ἡ κοινωνία.

Ὁπότε ἔχει ξεπεραστεῖ ἐντελῶς αὐτή ἡ φιλοσοφική ἀντιμετώπιση. Καί πᾶμε σέ ἄλλο στάδιο, στό περίφημο μεταθιομηχανικό στάδιο κλπ. Καί γι' αὐτό δέν συμφωνῶ ἀπολύτως μέ τόν κ. Ψυρούκη, ἐνῶ στά πιό πολλά ἔχω συμφωνήσει: ἐντασσόμενοι σήμερα στή λεγόμενη καπιταλιστική Δύση, δέν σημαίνει ὅτι ἐντασσόμαστε ἀναγκαστικά σέ μιά καπιταλιστική κοινωνία μέ τήν μορφή τήν ὁποία ξέρουμε μέχρι σήμερα. Διότι αὐτή ἡ κοινωνία παίρνει μιά ἐξέλιξη ἐντελῶς διαφορετική. Ἐπειδή ξεπέρασε τό στάδιο τῆς θιομηχανικῆς περιόδου, ἔχει προχωρήσει σ' ἕνα κοινωνικό πολιτιστικό στάδιο, τελείως διαφορετικό ἀπό πρίν. Καί ἄρα ἐντασσόμαστε μέ τήν ἐπιλογή πού κάνουμε (πού θέλετε νά κάνουμε) σέ μιά μεγαλύτερη κοινωνία ἐθνῶν ὅπου ὑπάρχει ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐθνικῆς ὀντότητας. Ἐκεῖ ἡ ἐθνική ἰδιομορφία μας δέν θά εἶναι στοιχεῖο γιά τό ὁποῖο θά καταπιεζόμαστε· ὑπάρχει ἡ ἐξασφάλιση τῆς πολιτιστικῆς ἐλεύθερης ἀνάπτυξης, σ' ἕνα κοινωνικό-οἰκονομικό σύστημα, τό ὁποῖο θά μποροῦμε κι ἐμεῖς νά ἐπηρεάζουμε. Καί κεῖ θά πρέπει νά δοῦμε ἄν ἡ ἐπιλογή τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς αὐτή τή στιγμή θά πλατύνει τή δυνατότητα ἀποφάσεών μας στά σημεῖα πού ἐπηρεάζονται τά συμφέροντά μας.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Δέν διαφωνῶ μέ αὐτή τή θέση σου, σάν παρατήρηση φαινομενολογική. Διαφωνῶ, ὅμως, ὡς πρός τήν εἰλικρίνεια ὅλων αὐτῶν τῶν ἀλλαγῶν – πού πιστεύω ὅτι ἐπιχειροῦν κι αὐτές νά προσαρμόσουν τό κλασικό ὑπόδειγμα στίς νέες ἀδήριτες πραγματικότητες – καί τό οὐσιαστικό τους θάθος. Ἀπ' τήν ἄλλη μεριά θά πρέπει νά τονιστεῖ ὅτι ἄν οἱ διαπιστώσεις σου ἰσχύουν γιά τό θιομηχανικό θορρά – μέ ὅλες τίς ἐπιφυλάξεις μου – δέν ἔχουν παράλληλη ἐφαρμογή στό νότο, πού μόλις τώρα ξεκινάει τήν ἀντίστοιχη, μέ τή φάση «τῆς γέννησης τοῦ κράτους-ἔθνους» στήν Εὐρώπη, πορεία του. Αὐτή ἡ φάση, μέ τούς πρώιμους ἐγωκεντρισμούς, τήν πολυτιμότητα τῆς κρατικῆς κυριαρχίας (σάν κόρη ὀφθαλμοῦ), τά ἐθνικά ἰδανικά, συνοδοιπορεῖ μέ τά αὐξανόμενα αἰτήματα καί διεκδικήσεις γιά ἀνάπτυξη καί εὐημερία. Πράγμα πού σάν συνδυασμός ἀποκλείει μιά σύντομη μετατροπή τῆς κοινωνικοοἰκονομικῆς ὑποδομῆς, ἔτσι ὅπως τή γνώρισε ὁ κόσμος στά τελευταῖα ἑκατό περίπου χρόνια. Κι ἕνα τελευταῖο σημεῖο σχετικό μέ τήν παρατήρηση αὐτή γιά τίς σχέσεις μας μέ τό νότο: ἀκριθῶς ἐπειδή θρισκόμαστε μπροστά σέ μιά κοινή ἐπιλογή σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο – ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ποιοτική, ἐνδεχόμενα, μέθοδο πού ἀκολουθεῖται στήν πορεία – ἡ ἀντιπαράθεση μέσα σέ ἕναν κόσμο στενότητας, γίνεται ἐπικίνδυνη. Στήν ἐποχή μας καί στίς ἐποχές πού ἔρχονται, ἡ ἀντιπαράθεση τοῦ θιομηχανικοῦ ἀναπτυγμένου θορρᾶ μέ τόν ἀναπτυσσόμενο νότο μπορεῖ νά αἰωρεῖται συνεχῶς ὡς πιό πιθανός ἀπό τή ρήξη Δύσης – Ἀνατολῆς ἤ κάποιας ἐνδοσυστημικῆς σύγκρουσης. Καί τοῦτο παρά τίς ἄμεσες ἀδυναμίες τοῦ νότου νά

άντιμετωπίσει τούς «ἔχοντες» τοῦ βορρᾶ πού, ὅμως, γιατρεύονται τόσο μέ τή χρήση ἄλλων τρόπων σκληρῆς πειθοῦς – πού μπορεῖ νά ἐμπνεύσει ἀντιπαραθέσεις – ἤ, ἀκόμα καί μέ τή χρήση τοῦ ἴδιου τοῦ βόρειου πολεμικοῦ μηχανισμοῦ μέ τό μέσο τῆς σύγκρουσης τῶν παραδοσιακῶν πόλων «γιά χάρη» κάποιων νότιων κρατῶν.

ΚΑΛΛΙΓΑΣ: Νομίζω κι ἐγώ ὅτι ὁ Νότος «εἰσάγει» ἤ ὑφίσταται τίς ἀξίες αὐτές, ἀλλά δέν τίς ἀποδέχεται, δέν τίς ἀφομοιώνει οὐσιαστικά. Τό φαινόμενο νομίζω ἀνάγεται στό γεγονός ὅτι ἡ φυλετικοπολιτιστική μονάδα ὑπῆρξε ἡ θεμελιακή μονάδα στόν κόσμο καί ἐπέβαλλε τά πρότυπά της. Τά πρότυπα αὐτά, ὅμως, ὅταν γίνονται «δεκτά» ἐκεῖ ὅπου εἶναι ξένα, γίνονται δεκτά γιατί βολεύουν μιά ὁρισμένη στιγμή. Καί κεῖνοι οἱ ὁποῖοι τά δέχονται, τό κάνουν συχνά γιά νά τά χρησιμοποιήσουν κι ἔπειτα νά στραφοῦν ἐναντίον τους καί ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπ' αὐτά. Ὅπως συνέβη στήν Περσία. Ἡ συγκεκριμένη δική μας ἐπιλογή πρός τήν Εὐρώπη, νομίζω εἶναι συγκυριακή. Δηλαδή, ἡ ἐκτίμηση καί τῆς ἄρχουσας τάξης καί τῆς πλειονότητας, κατά κάποιον τρόπο, εἶναι ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλη καλύτερη ἐπιλογή πού νά μπορεῖ νά διασφαλίζει ἕναν στόχο ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κι αὐτόν συγκυριακό, πού αὐτή τή στιγμή εἶναι ἡ ἐπιβίωση τῆς ἐθνικῆς ὁμάδας μέσα στίς δεδομένες σημερινές συνθῆκες καί μέσα στά γεωγραφικά πλαίσιά της, ἀλλά καί μιά ἀνάπτυξη τέτοια πού νά μπορεῖ ἡ ὁμάδα αὐτή νά σταθεῖ, κατά τό δυνατόν, σάν αὐτόνομη καί αὐτοπροσδιοριζόμενη μονάδα μέσα στήν παγκόσμια κονίστρα.

Γιά νά μπορέσει νά σταθεῖ ἡ πολιτική αὐτή καί νά ἐκπληρωθοῦν οἱ στόχοι της, κατά τό δυνατό καί κατά τό ἐφικτό, θά πρέπει νά ὑπάρξει μεγάλη προσοχή καί νά καταβληθεῖ μεγάλη προσπάθεια, γιά νά μήν γίνει ἡ Ἑλλάδα, μία ὑποβαθμισμένη περιφέρεια ἑνός ἀνεπτυγμένου κέντρου, δεξαμενή ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καί θέρετρο τῶν ἀνεπτυγμένων-κοινωνικοοικονομικά – ἑταίρων της, καί νά μή μεταβληθεῖ ἡ σχέση της μέ τούς ἑταίρους της σέ σχέση περιφέρειας πρός κέντρο, ὅπως εἶναι π.χ. αὐτή τή στιγμή ἡ σχέση τῆς Μυκόνου καί τῆς Σκιάθου πρός τήν Ἀθήνα. Νά μπορέσει νά πάρει ἀπό τήν ἔνταξη στήν ΕΟΚ ὅ,τι προάγει τήν θέση της σάν αὐτόνομης μονάδας καί ὅ,τι θά συντελέσει στήν πολιτιστική της ἀνάπτυξη. Καί ἕνα ἀπό τά στοιχεῖα τά ὁποῖα πρέπει νά προσέξουμε εἶναι ὅτι ὅλοι μας, καλῶς ἤ κακῶς, δικαίως καί ἀδίκως – ἀκόμα καί οἱ πιό ὀρθόδοξοι καί οἱ πιό ἀκραῖοι μαρξιστές – σκεπτόμαστε μέ δυτικές κατηγορίες, μέ δυτικά πρότυπα. Ἀκόμα κι ἡ ὁρολογία πού χρησιμοποιήθηκε σ' αὐτή τή συζήτηση, εἶναι δυτική ὁρολογία, αὐτή πού χρησιμοποιεῖται στίς δυτικές κοινωνίες.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Ἐπανέρχομαι στό πρόβλημα τοῦ βορρᾶ-νότου. Ὁ νότος ἔχει πολλά, ἔχει τά πάντα. Ἐκεῖνο πού δέν ἔχει εἶναι τήν τεχνολογία καί τήν οἰκονομική δύναμη, πού τά ἔχει μονοπωλήσει ὁ ἀποικιοκρατικός βορράς. Καί εἶναι ἐπόμενο νά ὑπάρχει αὐτός ὁ ἀνταγωνισμός. Καί εἶναι ἐπόμενο αὐτό πού λέω, ὅτι δηλαδή μονάχα μέ τήν ἀλλαγή τοῦ χαρακτήρα τοῦ διεθνοῦς καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας καί μέ τίς βαθιές ἀλλαγές στήν παγκόσμια ἀγορά, θά εἶναι δυνατό νά βρεθοῦν λύσεις δίκαιες γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα. Ὅσο γιά μᾶς, τό ὅτι μπαίνουμε στήν ΕΟΚ, αὐτό δέ σημαίνει πώς μπαίνουμε σέ καμιά Κοινωνία Εὐρωπαϊκῶν Ἐθνῶν. Τό λέει ἀπό μόνη της: Εἶναι μιά διευρυμένη καπιταλιστική ἀγορά, ὅπου ὁ καθένας ἀξιολογεῖται ἀνάλογα μέ τή δύναμή του. Καί ἐμεῖς ὁπωσδήποτε δέν θά εἴμαστε ἡ «πρώτη τρύπα τῆς φλογέρας». Ἀπό τή δύναμή μας θά ἐξαρτιέται σέ ποιά θέση τῆς ἱεραρχίας θά βρισκόμαστε.

Καμιά ἄμεση θετική προοπτική δέν ὑπάρχει ἀπό τό ὅτι πηγαίνουμε νά μετατοπίσουμε τό κέντρο βάρους τῆς ἐξάρτησης ἀπό τίς ΗΠΑ στήν Εὐρώπη. Ἡ μετατόπιση ἐπιχειρεῖται γιά λόγους ἀντικειμενικούς. Οἱ ΗΠΑ ἔχασαν τήν πρώτη θέση στήν παγκόσμια ἀγορά (στό ἐμπόριο), στή νομισματική διεθνή ἀγορά. Ἐπενδυτικά κινδυνεύουν ἀπό τήν εἰσροή κεφαλαίων ἀπό τήν ΕΟΚ καί τήν Ἰαπωνία. Ἔχασαν τόν ἀπόλυτο ἔλεγχο τῶν θαλασσῶν, δηλαδή στόν τομέα πού κινεῖται περισσότερο τό ἑλληνικό κεφάλαιο. Νά ὁ λόγος τῆς ἀμφισβήτησης τῆς ἀμερικανοκρατίας ἀπό τήν ἀστική μας τάξη. Γι' αὐτό καί μετατοπιζόμαστε καί πάλι πρός τήν Εὐρώπη, πρός μιά διευρυνόμενη δυτικοευρωπαϊκή καπιταλιστική ἀγορά, ὅπου φανταζόμαστε πώς θά εἴμαστε σέ καλύτερη θέση ἀπ' ὅ,τι εἴμαστε σήμερα μέσα στήν ἀπόλυτη ἀμερικανοκρατία. Αὐτό ὅμως δέν λέγεται ἐθνική ἐπιλογή. Δέν εἶναι τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης πού μποροῦν νά προσδιορίσουν τήν ἐθνική ἐπιλογή.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Κύριε Ψυρούκη, ἐσεῖς ἐπανέρχεστε σέ κάτι πού ἔθεσα πρίν. Ἀλλά πάλι θά μᾶς πάει μακριά. Πιστεύω ὅτι αὐτή τήν ἀνησυχία πού ἔχει ὁ λαός γιά τήν ὁλοκλήρωσή του, μέσα στά σύγχρονα πλαίσια καί τῆς τεχνολογίας καί τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, τήν ἔχουν καί οἱ εὐρωπαϊκοί λαοί. Διότι καί αὐτοί σέ πρῶτο στάδιο καί ἐμεῖς μετά, βλέπουμε ὅτι ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη, μέ τή σημερινή της μορφή, οὐσιαστικά ἀντιστρατεύεται τήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου. Ἀρχίζουμε καί καταπιεζόμαστε ἀπό τό σύστημα. Αὐτή τήν ἀναγνώριση τήν ἔχουν κάνει, λόγω στάδιου ἐξέλιξης, στήν Εὐρώπη. Ἀρχίζουμε κι' ἐμεῖς νά συνειδητοποιοῦμε αὐτό τό πρόβλημα. Ἐδῶ ὑπάρχουν ἐνδείξεις σαφεῖς καί ἀποδείξεις ὅτι ἀλλάζει τό σύστημα. Ἀναγκαστικά τό οἰκονομικό σύστημα ἀλλάζει. Διότι ἔφτασε σέ τέτοιο στάδιο ἐξέλιξης, πού βλέπει ὅτι αὐτοκαταστρέφεται. Γιατί δέν πᾶτε ἕνα βῆμα παρακάτω; Μιά πολιτική πρέπει νά βλέπει μακρόχρονα. Ἀφοῦ ἤδη ἀλλάζει ἀφ' ἑαυτοῦ του τό οἰκονομικό σύστημα καί μεῖς ἐντασσόμενοι μέσα σ' αὐτό, βρισκόμαστε μέσα σ' ἕνα κοινωνικό καί οἰκονομικό πλαίσιο πού μᾶς ταιριάζει περισσότερο γιά τό στάδιο ἀνάπτυξης. Συμφωνῶ βέβαια μ' αὐτό πού λέει ὁ κ. Καλλιγᾶς, ὅτι πρέπει νά ἐξασφαλίσουμε ὅ,τι δέν θά γίνομε περιφέρεια. Ἀλλά μέχρι καί σήμερα, (μέχρι τό '60) ἡ Ἑλλάδα ὑπῆρξε περιφέρεια.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Ἔχουν ἀλλάξει ἀρκετά πράγματα, μετά τό 1960, δέν ξέρω κατά πόσον αὐτά πού ἔχουν ἀλλάξει ἀντικειμενικά – ἀπό τήν ἄποψη τῆς τεχνολογίας βασικά, τῶν ἀντικειμενικῶν δυνατοτήτων πού μᾶς δίδονται – σημαίνουν ὅτι ἄλλαξε καί τό ὅραμα γιά τό μέλλον καί ἡ βάση τῆς κοινωνίας. Τό σύστημα τό καπιταλιστικό, τό δυτικό, βρίσκεται σ' ἕνα ἀδιέξοδο αὐτή τή στιγμή τό ὁποῖο ἔχει προκαλέσει ἡ τεχνολογική πρόοδος. Κι ἐδῶ θά συμφωνήσω μέ τόν κ. Ροζάκη ὁ ὁποῖος λέει...

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Τί ἐννοεῖτε ἀδιέξοδο, ὅτι δέν θά ὑπάρχει φυσιολογική ἐναλλαγή, ἤ ἀδιέξοδο μέ ἔκρηξη...

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Δέν τό ξέρω αὐτό, ἐγώ ἁπλῶς βλέπω ὅτι δέν προχωρεῖ πιό πέρα κι ὅτι ὑπάρχουν προσπάθειες γιά λύσεις μέσα στό σύστημα. Ὑπάρχουν μερικοί οἱ ὁποῖοι λένε: «Κύριοι, ὑπάρχει μία ἀντίφαση ἀνάμεσα στήν ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς καί στήν ἀνάπτυξη τήν πολιτιστική, τήν πνευματική, ἄν θέλετε, καί πρέπει ν' «ἀλλάξουμε τά πράγματα». Αὐτοί εἶναι ὁρισμένα πνεύματα πού βλέπουν πιό μπροστά. Ἀπ' τήν ἄλλη, ὑπάρχουν ὁρισμένες ἀντικειμενικές δυνάμεις αὐτή τή στιγμή, πού εἶναι τό κεφάλαιο, δυνάμεις πού κατέχουν τήν ἐξουσία, πού δέν τούς ἐνδιαφέρει αὐτό τό πρόβλημα, τούς ἐνδιαφέρει ἀκριβῶς τό πῶς θά ἱκανοποιήσουν τά ἄμεσα συμφέροντά τους. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀδιέξοδο. Μπορεῖ ἴσως νά λυθεῖ καί νά περάσουμε σέ ὁμαλές λύσεις, χωρίς νά γνωρίζω πρός τά ποῦ θά ὁδηγηθεῖ ἡ κατάσταση αὐτή. Πάντως βρισκόμαστε ἴσως, στή φάση πού λέει ὁ Σπέγκλερ ἤδη ἀπό τό 1920: Τῆς παρακμῆς τῆς Δύσης.

ΚΑΛΛΙΓΑΣ: Λέει ὁ κ. Νικολινάκος ὅτι ἡ Δύση βρίσκεται σέ παρακμή μέ τή σπεγκλερική ἔννοια – καί τονίζω τό σπεγκλερικό περιεχόμενο τοῦ ὅρου «παρακμή». Συμφωνῶ μέ τήν διαπίστωση αὐτή. Κάνω ἕναν διαχωρισμό μεταξύ ΗΠΑ καί Δυτικῆς Εὐρώπης, μέ τήν ἔννοια τοῦ ἱστορικοῦ ὁμόλογου τῆς διαφορᾶς καί διαφορετικῆς πορείας μεταξύ δυτικοῦ καί ἀνατολικοῦ τμήματος τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁπωσδήποτε, κάνεις ἐπιλογή τοῦ τμήματος ἐκείνου τό ὁποῖο γιά γενικώτερους λόγους βρίσκεται πλησιέστερα πρός ἐμᾶς. Μέ βάση τό ἱστορικό ὁμόλογο πού ἀνέφερα, οἱ ΗΠΑ εἶναι τό δυτικό τμῆμα τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καί ἡ δυτική Εὐρώπη εἶναι ἡ «ἑλληνιστική ἀνατολή» τῶν πρώτων αἰώνων μ.Χ. Ἡ ἐπιλογή μας ἀνάμεσα στά δύο ἐπιβάλλεται μόνη της.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Νά ξαναρθω σ' αὐτό πού ἔλεγε ὁ κ. Ροζάκης ὅτι ἔχει περάσει ὁ δυτικός τρόπος ζωῆς ἀκόμα καί στίς ἀνατολικές χῶρες. Μήπως πρέπει ὅμως νά τό ξεχωρίσουμε; Ὑπό ποίαν ἔννοια ὅμως; Τό καπιταλιστικό σύστημα ἔχει ἕνα ρόλο· ἀνάπτυξε τήν τεχνολογία, τίς παραγωγικές δυνάμεις, οἱ ὁποῖες πλέον ξεπέρασαν κι' αὐτό τό ἴδιο τό σύστημα. Τό ὅτι τώρα ὁ συγκεκριμένος ζωῆς ἔχει περάσει στίς ἀνατολικές χῶρες ἤ στήν Κίνα ἤ στόν Τρίτο Κόσμο, σημαίνει πώς ἔχει πάψει νά εἶναι στοιχεῖο τοῦ καπιταλισμοῦ, αὐτό καθ' ἑαυτό. Εἶναι στοιχεῖο τῆς ἀνάπτυξης τῆς τεχνο-

λογίας. Ἀπό κεῖ καί πέρα, ἐάν αὐτό μπορεῖ νά συμβαδίσει μέ τίς κοινωνικές προϋποθέσεις τοῦ συστήματος ἤ ὄχι, ἐδῶ πρόκειται γιά ἱστορικό πιά ἐρώτημα, τό ὁποῖο θά ἀπαντήσει ἡ ἱστορική πράξη στό μέλλον. Ἐκεῖνο ὅμως πού βλέπω εἶναι ὅτι τό δυτικό σύστημα ἔχει φτάσει σ' ἕνα ἀδιέξοδο οἰκονομικό, λόγω τῆς τεχνολογίας καί θέλει νέες ἀγορές. Ἤδη τό ἔχουν προϊδει πολύ πιό σωστά ἀπ' ὁποιαδήποτε ἄλλη θεωρία ἤ θεωρίες, οἱ θεωρίες περί ἰμπεριαλισμοῦ καί τοῦ Λένιν καί τῆς Λούξεμπουργκ. Ἀνέπτυξαν τήν ἄποψη ὅτι σέ κάποια φάση τό σύστημα χρειάζεται νά ἔχει μιά ἐπέκταση, καί αὐτή τή στιγμή βρισκόμαστε σ' αὐτό ἀκριβῶς τό σημεῖο. Εἶναι μιά φάση ἐπέκτασης ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζει ὁρισμένες ἀντιφάσεις καί ἀντιθέσεις καί στόν Τρίτο Κόσμο κλπ. Ἀλλά τό ἴδιο τό σύστημα ἀλλάζει στήν οὐσία; Δηλαδή πιστεύεται πραγματικά ὅτι μπαίνοντας σ' ἕνα χῶρο πού λέγεται Εὐρώπη, καί ὁ ὁποῖος ἔχει ὁρισμένες ἐφέσεις γιά μιά καλύτερη διαμόρφωση τῆς κοινωνίας, δημιουργοῦμε καταστάσεις πού θά θελτιώσουν καί τή δική μας θέση; Αὐτή εἶναι, ἄν δέν κάνω λάθος, χοντρά ἡ θέση σας. Ἐγώ βλέπω τό ἀντίθετο. Βλέπω τίς τάσεις μιᾶς φασιστικοποίησης – μ' αὐτό τόν ὅρο μποροῦμε νά ἐννοήσουμε πολλά – ἡ ὁποία παρατηρεῖται μέσα στή Δύση, ἀκριβῶς γιά νά λύσει τίς ἀντιφάσεις οἱ ὁποῖες παρουσιάζονται αὐτή τή στιγμή στό σύστημα. Τό ἄν θά περάσει αὐτή ἡ λύση εἶναι ἄλλο θέμα.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ἐσεῖς τό βλέπετε στατικά. Δέν τό βλέπω ἐγώ ἔτσι.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Ἀντίθετα τό βλέπω δυναμικά. Αὐτή τή στιγμή ὑπάρχουν δυνάμεις οἱ ὁποῖες βλέπουν τό ἀδιέξοδο καί πᾶνε νά τό λύσουν – ὑπάρχουν μάλιστα δημοσιευμένα ντοκουμέντα ὡς πρός αὐτό – μέ ἀνάσχεση μιᾶς κίνησης ἀπό τά κάτω, ἀπό τούς λαούς, πού πηγαίνει πρός τήν κατεύθυνση, πού ἐσεῖς καί ἐγώ θά θέλαμε. Ἀπό πάνω ὅμως πάει νά ἐλεγχθεῖ ἔτσι ὥστε νά πάει κάπου ἀλλοῦ.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Σεῖς βλέπετε στατικά τήν οἰκονομία καί στατικά τίς ἐπιδιώξεις. Ἐγώ βλέπω ὅτι ἔχουν ἀλλάξει ἐντελῶς, ἀκόμα καί οἱ στόχοι τοῦ ἀνθρώπου. Ἔξω, ἔχει γίνει μιά ἀναγνώριση αὐτῆς τῆς ἰδέας, ἀλλά πάλι νομίζω ὅτι ἀφοῦ τά ἐκθέσαμε αὐτά τά πράγματα, πρέπει νά προχωρήσουμε πάρα κάτω.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Δέν πραγματοποιεῖται αὐτή τή στιγμή. Γιά νά θάλουν φραγμό στούς στόχους αὐτούς ὁλοκληρώνουν τόν ὁλοκληρωτισμό τῆς λεγόμενης θιομηχανικῆς κοινωνίας. Καί ἀφαιροῦν ἔτσι τή δυνατότητα στίς δυνάμεις ἐκεῖνες πού πᾶνε νά κάνουν τήν ἀλλαγή νά μπορέσουνε νά τήν κάνουν.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Δέν τό δέχομαι θεβαίως αὐτό, ἀλλά...

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Συγνώμη, ἀλλά σάν γυναίκα, θά τό δεῖτε αὐτό στά καλλυντικά. Σᾶς ἐπιβάλλουν αὐτό τό συγκεκριμένο π.χ. καλλυντικό.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ναί, ἀλλά τώρα ἐγώ ξέρω ὅτι αὐτό ἔξω ἔχει πάψει καί βλέπω ὅτι ἔχει συνειδητοποιηθεῖ. Σ' αὐτά τά θέματα πᾶνε σέ χρόνο οἱ ἀλλαγές. Καί βλέπω τόν στόχο τῆς ἀγροτικῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς νά εἶναι πολύ ἀνθρώπινος, γιά νά μήν ἐπεκταθῶ.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Να ξανάρθουμε στό ἐθνικό συμφέρον. Ποιό θά ἦταν τό ἐθνικό συμφέρον; Ἡ αὐτοδιάθεση, νά μποροῦμε δηλ. νά ἀποφασίζουμε μόνοι μας. Νομίζω ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει γενική κατάφαση. Ὑπάρχουν ὅμως διαφορές ὡς πρός τόν τρόπο ἐπίτευξης τοῦ στόχου. Ἡ μία ἄποψη λέει ὅτι μέ τήν ἐπιλογή πού κάνουμε αὐτή τή στιγμή ἤ πού πᾶμε νά κάνουμε, ἤ πού φαίνεται πώς κάνουμε (ὅπως εἶπε ἡ κ. Τσουδεροῦ) ἐξυπηρετεῖται ὁ στόχος αὐτός· ἡ ἄλλη ἄποψη ὅτι δέν τόν ἐξυπηρετεῖ.

Ἀλλά πάω λίγο πιό πέρα, καί θά ρωτήσω: αὐτή τή στιγμή ἡ ἑλληνική ἐξωτερική πολιτική, πῶς προσδιορίζεται; Στήν ἴδια ἐξωτερική πολιτική ὑπάρχουν ὁρισμένοι ἀντικειμενικοί παράγοντες καί ὁρισμένοι ὑποκειμενικοί παράγοντες, πού προσδιορίζουν ἀκριβῶς αὐτό τό στόχο: τόν στόχο τόν ἐθνικό, τήν ἀνεξαρτησία, τήν αὐτοδιάθεση δέν τόν προσδιορίζει ἡ κρατική ἐξωτερική πολιτική ἡ ὁποία ἀσκεῖται αὐτή τή στιγμή, – τουναντίον – τά συμφέροντα τά ὁποῖα ὑπάρχουν ἐκεῖ τά ἐκφράζει ὡραιότατα ὁ Ζολώτας, στήν σελ. 35 (τήν ἀναφέρω πάντοτε αὐτή τή σελίδα γιατί εἶναι ἡ πιό κλασική διατύπωση τῆς ἀστικῆς νοοτροπίας αὐτή τή στιγμή μέ τήν ἐπιλογή πού κάνει) στήν σελ. 35 τῆς ὁμιλίας του γιά τήν «ΕΟΚ καί τήν Ἑλλάδα» λέει ὅτι ἐμεῖς μόνο σέ συνεργασία μέ τό ξένο κεφάλαιο λόγω τῆς θέσης πού ἔχουμε ἰδίως ἀπέναντι στίς Ἀραβικές χῶρες, καθώς ἐπίσης ἐπειδή εἴμαστε ἀνίκανοι νά παράγουμε τεχνολογία κι ἐπειδή ἔχουμε ὀρυκτό πλοῦτο, μόνο σέ συνδυασμό μέ τό ξένο κεφάλαιο, μποροῦμε νά προχωρήσουμε πιό πέρα, νά ἀναπτυχθοῦμε. Εἶναι δηλαδή πλέον μιά ἐπιλογή ἀνοιχτά ἀντίθετη πρός τό ἐθνικό συμφέρον, ἔτσι ὅπως τό προσδιορίσαμε πρίν. Προσδιορίζεται ἀντικειμενικά τέλος, αὐτή τή στιγμή, ἡ ἐξωτερική πολιτική μέ τίς ἀλλαγές οἱ ὁποῖες γίνονται στό διεθνές σύστημα λόγω οἰκονομικῶν παραγόντων τοῦ διεθνοῦς καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας, προσδιορίζονται δεύτερον, ἀπό τήν γεωγραφική μας θέση ἡ ὁποία παίζει ἕνα σημαντικό ρόλο ὅσον ἀφορᾶ τή στρατηγική τοῦ ξένου παράγοντα, πού εἶναι ἡ στρατηγική τῶν μεγάλων δυνάμεων, καί τέταρτο προσδιορίζεται ἀκριβῶς ἀπ' τούς πολιτικούς παράγοντες, ἀπ' τό συσχετισμό τῶν πολιτικῶν δυνάμεων στήν Ἑλλάδα αὐτή τή στιγμή, ὁ ὁποῖος εἶναι ταξικός, ἔτσι ὅπως τόν προσδιόρισα προηγούμενα. Ὑποκειμενικά τώρα, εἶναι ἀκριβῶς αὐτός ὁ ταξικός προσδιορισμός, ὅπως ἐκφράζεται στήν πολιτική τοῦ «ἀνήκομεν εἰς τήν Δύσιν», ὅπως ἔχει ἐκφραστεῖ αὐτά τά τελευταῖα χρόνια, εἶναι αὐτός ὁ προσανατολισμός, αὐτή ἡ κατεύθυνση πού προσδιορίζει καί τό «ἐθνικό συμφέρον» καί κατά συνέπεια καί τήν «ἐθνική ἐξωτερική πολιτική», ὅπως ἀκολουθοῦνται αὐτή τή στιγμή. Ὑπ' αὐτή τήν ἔννοια, γιά νά τό ἐκφράσω κάπως ἐπιγραμματικά καί, ἴσως, ἀπόλυτα καί κάπως ἔντονα, δέν ἀσκεῖται ἐθνική πολιτική ἔτσι ὅπως τήν ὁρίσαμε προηγούμενα. Ἀσκεῖται μιά πολιτική πού ἀνταποκρίνεται στά συγκεκριμένα συμφέροντα τῆς ἄρχουσας τάξης. Ἡ ἄλλη ἐπιλογή θά ἦταν μιά ἐθνική ἐπιλογή ἀνάλογα μέ τήν αὐτοδιάθεση. Καί κεῖ πᾶμε σ' αὐτό πού λέει ὁ Ψυρούκης ὅτι μᾶς συμφέρει νά μποῦμε σέ μιά μεγάλη ἀγορά καί ἐκεῖ νά ἀκολουθήσουμε τούς στόχους πού εἶπε καί ἡ Τσουδεροῦ, ἤ μᾶς συμφέρει (πάλι τό ἐκφράζω ἀπόλυτα) νά μείνουμε ἔξω ἀπ' αὐτή τήν ἀγορά καί ν' ἀκολουθήσουμε ἄλλες συμμαχίες, ἄλλους προσανατολισμούς οἱ ὁποῖοι ἀντικειμενικά ὑπάρχουν. Παράδειγμα ἕνα ἀντικειμενικό γεγονός. Ἕνα πολύ μεγάλο ποσοστό ἐξαγωγῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, πᾶνε σέ ἀνατολικές χῶρες. Αὐτό σά στοιχεῖο ἁπλῶς, ὄχι σάν κατεύθυνση πολιτικῆς.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ἡ ἔνταξη δέν τό ἀποκλείει αὐτό. Ἀλλά τό θέμα εἶναι: πιστεύετε ὅτι θά περιοριστεῖ ἡ αὐτοδιάθεση μέ τήν ἔνταξη, γιά ν' ἀφήσετε τίς ἱστορίες, ἤ ἄν μείνομε ἐκτός θά ἔχομε μεγαλύτερη αὐτοδιάθεση; Εἶναι δυό ξεχωριστά ἐρωτήματα.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Ἁπλά ναί, τό δεύτερο.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Πῶς τό βλέπετε, διότι ὅταν εἴμαστε μόνοι, μέ συμμαχίες παλιοῦ τύπου, δηλ. συμμαχίες ὄχι ἐντάξη σέ περιφερειακό σύστημα θά εἴχαμε μεγαλύτερη αὐτοδιάθεση, ἤ ἡ ἐμπειρία μας μέχρι σήμερα μᾶς λέει ὅτι καί κάτω ἀπό δομές διεθνεῖς πού ἦσαν πολύ πιό ἐλεύθερες ἀπ' τίς σημερινές, πάλι δέν ἀπολαμβάνουμε αὐτοδιάθεση; Τώρα πού οἱ δομές εἶναι τόσο ξεκαθαρισμένες κι ἀρχίζουνε καί σφίγγουνε οἱ δομές σέ μεγάλες κοινωνίες, ὅπως εἶπε καί ὁ κ. Ψυρούκης, νομίζετε ὅτι ἐμεῖς μένοντας ἔξω μέ κλασικῆς μορφῆς συμμαχίες θά ἐξασφαλίσουμε μεγαλύτερο βαθμό αὐτοδιάθεσης;

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Ἤδη στά Βαλκάνια εἶναι κραυγαλέες οἱ ἐνδείξεις, ἔστω καί κάτω ἀπό τή μορφή πού παρουσιάζονται. Στή Βαλκανική ἔχουμε τή Ρουμανία μέ μιά τάση γιά ἀνεξαρτητοποίηση καί αὐτοδιάθεση. Ἔχουμε τήν Ἀλβανία, τή Γιουγκοσλαβία, ἔχουμε καί τή δική μας περίπτωση πού ἀμφισβητοῦμε τήν ἀμερικανοκρατία. Μονάχα στή Βουλγαρία δέν τέθηκε πρόβλημα. Γενικά ἔχουμε ὅλο τό βαλκανικό χῶρο, μέ τόν ἕναν ἤ τόν ἄλλο τρόπο, νά ἀναζητεῖ τό δρόμο τό δικό του. Κι αὐτό ἀντανακλᾶται καί στίς κυβερνήσεις. Ἡ τάση εἶναι ζωντανή καί γυρεύει τρόπους ἔκφρασης.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ἡ Τσεχοσλοβακία δέν σᾶς λέει τίποτα; Καί πῶς παίρνετε τή Ρουμανία γιά παράδειγμα, σ' ἕνα στάδιο πού δέν ξέρουμε τήν ἐξέλιξη.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Δέν νομίζω σωστό ὅτι ἡ ἐπιλογή εἶναι μονάχα νά μποῦμε σ' ἕναν ἀπό τούς ὑπάρχοντες συνασπισμούς. Δέν πρέπει ν' ἀποκλείουμε τή δυνατότητα τῆς δημιουργίας μιᾶς αὐτοδύναμης δικιᾶς μας εὐρύτερης κοινότητας ἀνθρώπων καί χώρου.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Κύριε Ψυρούκη, σᾶς ἐρώτησα καθαρά, πιστεύετε ὅτι ἡ Ρουμανία, τελικά θά ἔχει αὐτή τήν ἐπιλογή, σᾶς ρώτησα διότι συγκρίνω μέ τήν Τσεχοσλοβακία. Ἡ Τσεχοσλοβακία πῆγε νά κάνει κάτι ἀνάλογο, ἡ Οὐγγαρία ἐπίσης. Ἀπέτυχαν σ' ἄλλες ἱστορικές στιγμές, τό δέχομαι, λοιπόν ζητάω τήν κρίση σας. Στή σημερινή ἱστορική στιγμή, πιστεύετε ὅτι ἡ Ρουμανία θά πετύχει αὐτό πού δέν πέτυχε ἡ Τσεχοσλοβακία;

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Δέν ξέρω ποιά εἶναι ἡ ἐσωτερική της κατάσταση καί η δομή τῆς ἐξουσίας, ἡ ἑνότητα γύρω ἀπό τήν πολιτική Τσαουσέσκου.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ἄρα δέν εἶναι παράδειγμα.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Νομίζω πάντως ὅτι ἄν ὑπάρχει ἑνότητα καί ἀγωνιστικότητα ἀπό τό σύνολο τοῦ ἐργαζόμενου ρουμάνικου λαοῦ, γύρω ἀπό τήν πολιτική αὐτή, ἄν τό ἐσωτερικό μέτωπο δέν εἶναι διασπασμένο πάνω στήν πολιτική τῆς ρουμάνικης κυβέρνησης – καί εἶναι μιά πολιτική πού δέν κράτησε δυό – τρεῖς μῆνες, ὅπως στήν Τσεχοσλοβακία, ἀλλά εἶναι μιά πολιτική πού ἀσκεῖ ὁ Τσαουσέσκου χρόνια τώρα – τότε ἡ ἐπιλογή τοῦ Ρουμάνου ἡγέτη θά πετύχει.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ἐμεῖς δέν συζητήσαμε (καί γι' αὐτό δέν πρέπει νά φέρνουμε παραδείγματα) δέν συζητήσαμε τό δεύτερο ἐρώτημα πού 'χαμε θέσει στήν ἀρχή, τή θέση τῆς Ἑλλάδας μέσα στούς διε-

θνεῖς σχηματισμούς τούς σημερινούς. Διότι συγκεντρωθήκαμε στό ἄλλο θέμα. Κι ἐκεῖ θά βλέπαμε ἄν μποροῦμε ἤ ὄχι. Διότι θίχτηκε καί τό θέμα ὅπως τό ἔθεσε – ἀρνητικά – τό «ΑΝΤΙ», ὅτι ὑπάρχει, ὅτι ὑπάρχουν συμφωνίες μεταξύ τῶν ὑπερδυνάμεων σέ ὁρισμένα θέματα, πού φέρνουν τό ἰσοζύγιο μεταξύ τῶν ὑπερδυνάμεων, ὅπου ἐμεῖς ἐνδεχομένως νά μποροῦμε νά ἐπηρεάσουμε.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Δέχεστε ὅτι αὐτές οἱ συμφωνίες ὑπῆρχαν κάτω ἀπό πολύ πιό ἄγρια μορφή, τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, πού μπόρεσε ὁ Καποδίστριας νά τίς τινάξει στόν ἀέρα; Ἐάν ὑπάρχει μιά μεγάλη συμβολή τοῦ Καποδίστρια εἶναι αὐτό ἀκριβῶς.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Καί κάτι ἄλλο κ. Τσουδεροῦ: Ἡ σκέψη σᾶς ὁδηγεῖ σ' ἕνα ἀδιέξοδο μέ τήν ἔννοια ὅτι δέν ἔχουμε πιά ἄλλη ἐπιλογή. Δηλαδή εἶναι ντετερμινιστικό αὐτό πού λέτε ἐδῶ.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Ὄχι, δέν εἶναι, γι' αὐτό ἐγώ ἄρχισα ἀπό τήν ἀρχή. Κοιτάξτε , ἄσκηση ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι κάτι τό ὁποῖο ἀλλάζει συνέχεια, ἀλλά γι' αὐτό εἶπα ὅτι πρέπει νά ἔχουμε τίς προϋποθέσεις γιά νά μποροῦμε νά ἀπαγγιστρωνόμαστε ἀπό ὁρισμένα δεσμά τά ὁποῖα ὑπάρχουν ἱστορικά. Δέν ἀρχίζουμε σέ «τάμπουλα ράζα». Ὑπάρχουν δεδομένα ἀπ' τά ὁποῖα πρέπει νά ἀπαγγιστρωθῶ ἐγώ πού ἀσκῶ πολιτική. Θεωρητικά πολλά πράγματα πού ἐλέχθησαν ἐδῶ, εἶναι σωστά. Ἀλλά ἔχουμε πραγματικά δεδομένα. Καί ἐνδεχομένως μπορῶ νά σκεφθῶ ὅτι θά στοχεύσω, στό ἀπώτερο μέλλον, σέ 20-30 χρόνια στήν ἀπέλευθέρωσή μου. Ἀλλά περνώντας ἀπό ὁρισμένους ἄλλους δρόμους. Σήμερα πιστεύω ἀντίθετα πρός ἐσᾶς ὅτι ἄν μείνουμε δῆθεν αὐτόνομοι (τό δῆθεν εἶναι θαριά λέξη, ἐδῶ ἔχει πολύ νόημα διότι δέν εἴμαστε αὐτόνομοι) ἄν μείνουμε αὐτόνομοι, μέ τά δεσμά τά ὁποῖα ὑπάρχουν (καί ὑπάρχουν δεσμά) θά σκλαθωθοῦμε ἀκόμα περισσότερο. Ἐνῶ ἀλλάζοντας τό συσχετισμό δυνάμεων – τήν ὁποία θά ἐπιδιώξουμε – μέσα σέ μιά εὐρύτερη κοινότητα, ἀπελευθερωνόμαστε, ἀπελευθερώνονται καί οἰκονομικές δυνάμεις ἐδῶ, γιά ἕνα ἄλλο στάδιο ἐξέλιξης τῆς αὐτονομίας μας. Αὐτό ὑποστηρίζω. Καί βρίσκομαι σέ ἀντίθεση μέ τόν κ. Νικολινάκο, καθαρά. Εἶναι μιά ἐπιλογή λόγω καί τῶν διεθνῶν συγκυριῶν.

ΚΑΛΛΙΓΑΣ: Θέλω νά ρωτήσω τόν κ. Νικολινάκο, ποιά εἶναι ἡ συγκεκριμένη, σάν πολιτική πράξη τῆς στιγμῆς αὐτῆς, ἐπιλογή.

ΡΟΖΑΚΗΣ Θά ἤθελα νά ρωτήσω καί γώ τόν κ. Νικολινάκο τό ἴδιο.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Σάν πολιτική πράξη. Πρῶτα νά τονίσω τήν προϋπόθεση. Ἡ πολιτική ἐπιλογή θά ἦταν διαφορετική κάτω ἀπό ἕνα διαφορετικό πολιτικό συσχετισμό δυνάμεων. Αὐτό σάν δεδομένο. Ὅταν ἔχουμε αὐτό σά δεδομένο ἔχουμε μιά δυνατότητα τήν ὁποία μᾶς δίνει ὁ ἑλληνικός χῶρος καί ὁ βαλκανικός. Αὐτό πρῶτο. Δεύτερο: Μιά σωστή πολιτική ἀνάμεσα στή Δύση καί στήν Ἀνατολή γιά τήν ὁποία ἔχουμε παραδείγματα, ἱστορικά καί μέσα στό Μεσογειακό χῶρο.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Στή βαλκανική σήμερα πάρτε ὅσα ὁ κ. Ψυρούκης εἶπε: ὅτι δέν ὑπάρχει τώρα μιά ἀνεξαρτησία βαλκανική. Βλέπει ὅτι ἐνδεχομένως θά 'ρθει ἡ ἀξιοποίηση αὐτῆς τῆς στάσης καί ἐγώ λέω ὅτι οὐσιαστικά δέν μᾶς τό ἀποδεικνύει αὐτό τό πράγμα.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Εἶστε καί πάλι συγκεκριμένη, τί θά γίνει;

ΨΥΡΟΥΔΑΚΗΣ: Ὅταν θά δεχτοῦμε στόν τόπο μας, ὁρισμένες μεγάλες οἰκονομικές δυνάμεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὅταν μαζί τους δροῦμε στό ἐξωτερικό, τότε ὅλη μας ἡ ζωή θά ἐξαρτηθεῖ ἀπ' αὐτές. Γιατί ἄν ἀποσυρθοῦν οἱ δυνάμεις αὐτές θά βρεθοῦμε στό κενό. Ὁ ἐκβιασμός θά εἶναι μόνιμος.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ: Αὐτή τή στιγμή ἔχουμε μέσα στήν Κοινή Ἀγορά τίς δυνατότητες νά διαμορφωθεῖ ἐξωτερική πολιτική.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Μά μᾶς ἀποκλείει τήν εὐελιξία νά ἔχουμε αὐτόνομη ἐξωτερική πολιτική σ' ἕναν κόσμο πού ἀλλάζει τόσο γρήγορα.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Νά συμπληρώσω κ. Ψυρούκη: ἡ τάση στήν Κοινή Ἀγορά εἶναι νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ κοινή ἐξωτερική πολιτική· ὄχι πλέον νά εἶναι μόνο ἀντικειμενικά ἔμμεση, ἀλλά ἄμεση.

ΨΥΡΟΥΚΗΣ: Ὅταν θά ζοῦμε ἀπό τά ξένα τράστ, ἔστω τό 30% τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, τότε μέ ποιό τρόπο θά μπορέσουμε νά ξεφύγουμε ἀπ' αὐτά ξαφνικά; Μέ ποιό τρόπο θά γίνει αὐτό; Καί ξέρουμε ὅτι οἱ διεθνεῖς ἐξελίξεις διαδραματίζονται ἀφάνταστα γρήγορα. Ὅταν λοιπόν τά ἐθνικά συμφέροντα θά ἀπαιτήσουν ἄλλες ἐπιλογές τί θά κάνουμε; Φοβᾶμαι πώς ὁδηγούμαστε σέ καινούριες μικρασιατικές καταστροφές.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Δέν κατάλαβα πολύ τό πρόβλημα τῆς αὐτοδιάθεσης ἔτσι ὅπως τίθεται. Ἐάν δηλαδή τίθεται στή ρεαλιστική της μορφή, ἄν δεχθοῦμε ὅτι ὑπάρχει αὐτοδιάθεση τῶν συμφερόντων στόν ἑλληνικό χῶρο μέσα στό 1978 τότε, ὡς ἕνα βαθμό εἶναι ἔτσι κατασκευασμένες οἱ δομές ὥστε ἀλλαγές τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς προϋποθέτουν ριζικές μεταποιήσεις τοῦ κοινωνικοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων. Ἄν εἴχαμε αὐτή τή στιγμή τά μέσα καί τά μέτρα γιά νά μορφώσουμε μιά ἐπαναστατική κίνηση στόν ἑλληνικό χῶρο ἔτσι πού πραγματικά νά ἀλλοιώσει τό σημερινό κοινωνικό συσχετισμό, τότε καί ἡ διαμόρφωση ἐπιλογῶν πρός τήν κατεύθυνση μιᾶς πλήρους ἀποκοπῆς ἀπό τό παρελθόν ἤ πρός τήν κατεύθυνση μιᾶς ἄλλης «ἐκλεκτικῆς» ἐξωτερικῆς πολιτικῆς θά ἦταν διαφορετικές. Ἔτσι ὅμως ὅπως ἔχουν τά πράγματα σήμερα, κάτω ἀπό τίς συγκεκριμένες συγκυρίες πού ἐπικρατοῦν, μιά ριζική διαφοροποίηση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι ἀδύνατη. Δηλαδή πῶς μπορεῖς, νά διαμορφώσεις μιά ἐξωτερική πολιτική διαφορετική ἀπό τήν ἐσωτερική πολιτική καί τίς κοινωνικές σου διαστάσεις; Ἄν ὑποθέσουμε ὅτι τή φτιάξαμε αὐτή τήν ἐξωτερική πολιτική διάφορη ἀπό αὐτή πού θέλουμε, πῶς θά ἐπιβιώσει αὐτή;

ΑΝΤΙ: *Γι' αὐτό χρειάζονται ἀλλαγές καί στό ἐσωτερικό μέτωπο.*

ΡΟΖΑΚΗΣ: Συμφωνῶ ἀπόλυτα. Θά ἔλεγα ὅτι ἡ μόνη μας δυνατότητα γιά ριζική ἀλλαγή ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ βαθιά μετατροπή τῶν ἐσωτερικῶν συσχετισμῶν.

ΚΑΛΛΙΓΑΣ: Εἶναι μιά ἄποψη πού δοκιμάζεται ἱστορικά. Ἐάν αὐτό ἱστορικά δέν γίνεται ἔτσι ὅπως τό λές, τίθεται ἐρώτημα κατά πόσον περνάει ἀπό ὁρισμένες μορφές οἱ ὁποῖες εἶναι δοσμένες· καί αὐτή τή στιγμή δοσμένες μορφές στόν ἑλληνικό χῶρο εἶναι οἱ κοινοβουλευτικές.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Ἄν δεχθοῦμε ὅτι ἐπέρχεται μιά κυβερνητική ἀλλαγή ἡ ὁποία εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπικράτησης μιᾶς συγκεκριμένης πλειοψηφίας, ἀπό κεῖ καί πέρα σίγουρα μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ μιά διάφορη ἐξωτερική πολιτική. Ἡ ὁποία ὅμως θά πρέπει παράλληλα νά συντονίζεται μέ τίς διαφοροποιήσεις τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων καί νά κατασκευάζει τίς δομές ἐκεῖνες πού θά τήν στερεώσουν τελικά γιά νά μή φτάσουμε στό ἄλλο ἀποτέλεσμα, στή δικτατορία δηλαδή.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Μιά τέτοια ἀλλαγή πολιτικῆς, ἐφ' ὅσον γίνεται κάτω ἀπ' αὐτές τίς ἱστορικές συνθῆκες δέν μπορεῖ νά εἶναι ριζική, θά εἶναι σταδιακή· δηλαδή θά γίνει μέ βήματα. Τό πρῶτο βῆμα πού λές, δέν μπαίνω στήν κοινή ἀγορά, δέν δέχομαι τήν ἔνταξη, ὄχι μέ τήν ἔννοια ὅτι ἀμέσως ἔχεις ἀποκτήσει τήν αὐτονομία σου, ἀλλά ἀφήνεις ἔτσι στόν ἑαυτό σου τή δυνατότητα νά κάνεις ἕνα δεύτερο βῆμα κατά τήν ἔκβαση πού θά ἐπιτρέπουν καί οἱ συγκυρίες.

ΡΟΖΑΚΗΣ: Αὐτό πού βάζω σάν ἐρώτημα προκύπτει ἀπό ὅσα εἰπώθηκαν ἀπό τόν κ. Νικολινάκο: εἶναι τό ἐρώτημα κατά πόσο ἡ ἑλληνική κοινωνία εἶναι «ὁριστική» κοινωνία δηλαδή εἶναι μιά κοινωνία πού ἔχει πιά ὁλοκληρωθεῖ στό βαθμό ἐκεῖνο πού οἱ μεταποιήσεις της δέν μπορεῖ νά εἶναι παρά μεταποιήσεις ὁριακές.

ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ: Νομίζω ὅτι δέν εἶναι, τή σπρώχνουν ἔντονα καί ἀντικειμενικοί καί ὑποκειμενικοί παράγοντες νά γίνει, νά πάρει μιά μορφοποίηση συγκεκριμένη, ἀλλά βρισκόμαστε σ' ἕνα στάδιο δυναμικό καί ἀκόμα δέν ἔχουμε φτάσει στό σημεῖο ἐκεῖνο πού θά 'λεγα ὅτι ἔχουν ξεπεραστεῖ ἱστορικά οἱ δυνατότητες ἀλλαγῆς, ὅπως θά μποροῦσε νά πεῖ κανένας π.χ. γιά τήν Ὁλλανδία πού τά πάντα εἶναι πνιγμένα στό γάλα καί τό βούτυρο.

ΑΝΤΙ: *Σέ ὅλα αὐτά πού ἀναφέραμε ἀφήσαμε ἔξω ἀπό τή συζήτηση καί κάποια "τεχνικά" προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί τήν "τεχνική" ἐπάρκεια τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.*

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ: Ἀσυδοσία, ἀνικανότητα, μυστικότητα, ἔλλειψη μελέτης, ἀνεπάρκεια κλπ. ■

Κάθε Κυριακή

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ἐξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

η Μεγάλη σας φίλη

1841 Ὁ Μακρυγιάννης ἀκόμα ὀνειρευόταν τό Σύνταγμα. Ὁ Κολοκοτρώνης ζοῦσε στό σπιτάκι του, στήν ὁδό...Κολοκοτρώνη. Ὁ Ὄθωνας ἦταν μόλις 26 ἐτῶν. Οἱ πρῶτοι καταθέτες ἐμπιστεύονταν ἤδη τίς οἰκονομίες τους στήν Ἐθνική Τράπεζα.

Λίγα χρόνια μετά, ἡ Ἐθνική συμβούλευε, δάνειζε, ἐξυπηρετοῦσε χιλιάδες Ἕλληνες. Τά πρῶτα «Διαπλασόπουλα» τῆς πήγαιναν τούς κουμπαράδες τους. Ἔζησε κοντά στό Ἔθνος ὅλους τούς θριάμβους του κι ὅλες τίς καταστροφές - τό 97 καί τό 12, τό 18 καί τό 22- καί ἐπωμίσθηκε πολλές ἀπό τίς οἰκονομικές τους συνέπειες.

Ἑκατόν τριάντα ἑπτά χρόνια ἡ Ἐθνική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος βρίσκεται στό κέντρο τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας τῆς χώρας. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἑλληνική ἐπιχείρηση – ἀλλά εἶναι μιά ἐπιχείρηση πού ἀνήκει σέ ὅλους τούς Ἕλληνες. Ἐξυπηρετεῖ ἐφοπλιστές καί νοικοκυρές, ἐπιχειρηματίες καί μεροκαματιάρηδες.

Ἦταν καί εἶναι μία ἰσχυρή ἀλλά καλοπροαίρετη παρουσία στή ζωή τοῦ τόπου. Ἡ μεγάλη φίλη κάθε Ἕλληνα.

Σήμερα, ἡ μεγάλη σας φίλη εἶναι ἀκόμα πιό ἕτοιμη νά σᾶς συμπαρασταθεῖ. Ἡ δικτύωση, ἡ ὀργάνωσή της, ἡ πεῖρα καί ἡ προβλεπτικότητά της τήν κάνουν ἱκανή νά ἐπιλύσει κάθε σας πρόβλημα: ἀπό τό νά χρηματοδοτήσει ἕνα διϋλιστήριο, μέχρι νά τροφοδοτήσει ἕνα μαθητικό κουμπαρά. Στούς καταθέτες προσφέρει τρεχούμενους λογαριασμούς (πού συνδυάζουν τήν εὐκολία τῆς ἐπιταγῆς μέ τόκο 9%), λογαριασμούς Ταμιευτηρίου (τόκος 10%) καί προθεσμίας (τόκος μέχρι 12 ½ %.)

Τώρα μάλιστα -γιά πρώτη φορά στήν Ἑλλάδα- ἐγκαινιάζει καί «λογαριασμούς μηνιαίου εἰσοδήματος». (Κάθε μήνα σᾶς στέλνει τούς τόκους στό σπίτι!)

Μηνιαίο Ἀφορολόγητο Εἰσόδημα

Ἕνα ἀπό τά 350 Ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος θά εἶναι σίγουρα κοντά σας. Ἐπισκεφθῆτε το.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

η Μεγάλη σας φίλη

Οἰκοδόμηση τοῦ ἐθνικοῦ κράτους καί συσσώρευση κεφαλαίου στή Δυτική Ἀφρική

τοῦ Θόδωρου Πάγκαλου

ΣΤΟ ΜΠΕΝΙΝ, ὅλες οἱ βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις δηλαδή μιά δεκάδα περίπου μικρά ἐργοστάσια κατασκευῆς εἰδῶν βασικῆς κατανάλωσης καί παραγωγῆς φοινικέλαιου ἐθνικοποιήθηκαν. Τό κράτος ἐλέγχει ἐπίσης τά πιστωτικά ἱδρύματα καί τό ἐξωτερικό χονδρεμπόριο. Ὅμως, ἕνα μεγάλο μέρος τῶν εἰσοδημάτων σέ συνάλλαγμα προέρχονται ἀπό τό διαμετακομιστικό ἐμπόριο πρός τό λιμάνι τοῦ Λάγκος πού πάσχει ἀπό μόνιμο συνωστισμό ἤ πρός τίς ἐγκλωβισμένες χῶρες τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ἡ χώρα διατηρεῖ τά βασικά χαρακτηριστικά τῆς ἀνοιχτῆς οἰκονομίας. Τά νομίσματά της εἶναι τό γαλλικῆς ἔμπνευσης φράγκο C.F.A πού 'ναι ἀνταλλάξιμο μόνο σέ γαλλικά φράγκα κι' ἔχει σάν ἐγγύηση τήν ἰσορροπία τῆς νεοαποικιακῆς Ζώνης τοῦ γαλλικοῦ φράγκου.

Οἱ ΛΙΓΟΙ λευκοί ἔμποροι πού ἀπομένουν δέν ἀντιμετωπίζουν ἰδιαίτερες ὀχλήσεις. Ἡ σχεδόν ὁλοκληρωτική ἔλλειψη εἰσαγωγικῶν δασμῶν δημιουργεῖ μιά παράδοξη, γιά μιά τόσο φτωχή χώρα ἀτμόσφαιρα κοσμοπολίτικης πολυτέλειας, ἰδιαίτερα σ' ὅτι ἀφορᾶ τή κατανάλωση ξένων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν καί καπνοῦ. Αὐτό τό ἄνοιγμα ὑπονομεύει τίς προσπάθειες γιά νά ἐκλογικευθεῖ ὁ ἕνας ἤ ὁ ἄλλος τομέας ἤ γιά νά ἐνισχυθοῦν τά ἀσθενέστερα οἰκονομικά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Σάν παράδειγμα, μόλις ἔγινε προσπάθεια νά μπεῖ ἕνας φραγμός στήν ἄνοδο τῶν τιμῶν τῶν βασικῶν τροφίμων, δημιουργήθηκε ἔλλειψη γιατί πολλαπλασιάστηκαν οἱ λαθραῖες ἐξαγωγές πρός τή Νιγηρία, ὅπου οἱ τιμές ἦταν διπλάσιες. Τά ἀνύπαρκτα σχεδόν σύνορα διασχίζουν μιά δασώδη περιοχή, ὅπου οἱ ἴδιες συχνά οἰκογένειες Γιορούμπα κατοικοῦν στή μιά καί στήν ἄλλη χώρα .

Οἱ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ τῆς αὔξησης διαφέρουν, ἀλλά καί στίς τρεῖς περιπτώσεις ἐφαρμόζονται ἀπό μιά γραφειοκρατία, πού προσπαθεῖ ταυτόχρονα νά λύσει καί τό πρόβλημα τῆς ἐθνικῆς ἑνότητας. Ἡ δημιουργία «ἐθνικῆς συνείδησης» εἶναι ὅρος γιά τήν ἐπιβίωση τοῦ κράτους πού 'ναι προνομιοῦχος μηχανισμός καί χῶρος γιά τήν ἀναπαραγωγή τῶν παραγωγικῶν σχέσεων κι' ἐπομένως γιά τήν ἀναπαραγωγή τῆς ἰθύνουσας τάξης.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ εἶναι κάθε φορά προσαρμοσμένη στούς φυσικούς πόρους, πού διαθέτει ἡ χώρα. Τό Μπενίν, πού δέν εἶναι ἰδιαίτερα προικισμένο γιά τό διεθνή ἀνταγωνισμό, ἔχει ἐπιλέξει μιά εὐρύτερη ἀναδιανομή τῆς φτώχειας καί μιά ἀργόρυθμη καί ἰσορροπημένη ἀνάπτυξη πού στηρίζεται στίς παραδοσιακές καλλιέργειες.

Η ΝΙΓΗΡΙΑ ἐκβιομηχανίζεται ραγδαία μέ κύριο πρωταγωνιστή τό κράτος. Ὅπως σ' ἄλλες μεγάλες χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου ἡ περιφερειακή ἐκβιομηχάνιση στηρίζεται στήν ἀγορά τῆς πιό προχωρημένης τεχνολογίας πού ἐξοικονομεῖ ἐργατική δύναμη καί διαιωνίζει ἔτσι τήν ὕπαρξη ἑνός τεράστιου καί περιθωριοποιημένου σέ σχέση μέ τό παγκόσμιο πρότυπο κατανάλωσης, ἐφεδρικοῦ ἐργατικοῦ στρατοῦ. Ἡ Νιγηρία εἶναι ἡ μόνη πού διαθέτει τούς δυό ἀπαραίτητους ὅρους γιά μιά τέτοια διαδικασία: χρηματοδότηση ἀπό ἕνα δυναμικό ἐξαγωγικό προϊόν καί μιά ἐν δυνάμει ἐσωτερική ἀγορά ἱκανοποιητικῶν διαστάσεων (τό ἀνώτερο εἰσοδηματικό 10% εἶναι περίπου 7 ἑκατομμύρια καταναλωτές).

ΤΟ ΚΑΜΕΡΟΥΝ ἔχει διαλέξει τό νεοαποικιακό δρόμο τῆς ἐξαγωγῆς ἀκατέργαστων προϊόντων. Ἡ ὀλιγαρχία του πλουτίζει, χρησιμοποιώντας τό κράτος γιά νά εἰσπράττει ἕνα μεγάλο ποσοστό ἀπό τά εἰσοδήματα τῶν παραγωγῶν κι' ἕνα μικρότερο ἀπό ἐκεῖνα τοῦ ξένου κεφαλαίου. Ἡ δομή τῶν ἐξαγωγῶν εἶναι τέτοια πού δέν ἐπιτρέπει μιά πιό διεκδικητική στάση στά πλαίσια τῆς διεθνοῦς ἀγορᾶς.

ΑΠΟ ΤΙΣ τρεῖς χῶρες, τό Μπενίν μοιάζει νά πετυχαίνει καλύτερα τήν ἑνοποίησή του. Στόν ἀποικιακό καταμερισμό ἐργασίας, τοῦ 'χε ἀνατεθεῖ ὁ ρόλος τοῦ προμηθευτῆ κατώτερων ὑπάλληλων. Τό «καρτιέ Λατέν» τῆς Ἀφρικῆς, ὅπως κάπως ὑπερβολικά τό ὀνομάζουν, διαθέτει μιά νεολαία σέ μεγάλο βαθμό ἐκπαιδευμένη. Τό ὀλιγάριθμο βιομηχανικό ἐργατικό δυναμικό ἔχει μιά παράδοση ἀγώνων καί μιά ἱκανοποιητική συνδικαλιστική ὀργάνωση. Ἡ ἀνάπτυξη ταξικῶν ἀγώνων θά ξεπεράσει τούς φυλετικούς ἀνταγωνισμούς, ἄν ὁ λόγος τῆς μικρῆς μαρξιστικῆς ὁμάδας πού κατέχει τήν ἐξουσία διαδοθεῖ μέσα στίς μάζες.

ΣΤΟ ΚΑΜΕΡΟΥΝ μόνο ἡ ἔνταση τῆς θίας θά διατηρήσει τήν ἑνότητα τῆς σημερινῆς κρατικῆς δομῆς. Στήν σύγκρουση Νότου καί Βορρᾶ προστίθεται ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στίς γαλλόφωνες καί τίς ἀγγλόφωνες περιοχές. Ἡ μορφή πού ἔχει πάρει ἡ συσσώρευση κεφάλαιου φτωχαίνει ἀκόμα περισσότερο τό Βορρά κι' εἰδικώτερα τήν ἀκραία σαχελιανή περιοχή ὅπου ἔχει ἐμφανιστεῖ καί προχωράει ἡ ἔρημος καί πλουταίνει τό Νότο.

Η ΝΙΓΗΡΙΑ ἀποτελεῖ τήν πιό περίπλοκη καί πιό σοβαρή πηγή ἐντάσεων βραχυπρόθεσμα. Ἡ ἐθνικιστική τάση τῆς χούντας, πού ἀσκεῖ τήν ἐξουσία, κάνει μεγάλες προσπάθειες γιά νά χρησιμοποιήσει παραγωγικά τά εἰσοδήματα τοῦ πετρέλαιου. Πρός τό παρόν ὁ γενικός συνωστισμός γύρω ἀπό τίς πετρο-νάιρες ἐντείνει ὄχι μόνο τίς σχετικές κοινωνικές καί ἐθνικές ἀνισότητες, ἀλλά καί τήν ἀπόλυτη ἐξαθλίωση ἑνός σημαντικοῦ τμήματος τοῦ πληθυσμοῦ. Τεράστιες ἑστίες ὑποσιτισμοῦ κι' ἐπιδημιῶν ἔχουν δημιουργηθεῖ στό Λάγκος, τό Ἰμπαντάν καί τό Κάνο ὅπου συσσωρεύονται ἀγροτικές μάζες πού προσελύει ἡ αὐταπάτη τοῦ γρήγορου πλουτισμοῦ στήν πόλη. Ἡ καλκουτοποίηση τῶν ἀφρικανικῶν πόλεων εἶναι ἕνα νέο φαινόμενο, ἀλλά οἱ ἐντάσεις πού δημιουργεῖ δέν ἐκδηλώνονται μέχρι αὐτή τή στιγμή παρά μόνο μέ τήν κοινή ποινική ἐγκληματικότητα καί τά φυλετικά πογκρόμ. Οἱ περιθωριοποιημένες μάζες δέν εἶναι σέ θέση ἀκόμα νά συνδέσουν τήν ἀθλιότητά τους μέ τήν ἀναπαραγωγή τῶν παραγωγικῶν σχέσεων ὥστε νά δώσουν πολιτική ἔκφραση στή διαμαρτυρία τους.

ΓΙΑ ΝΑ συνοψίσουμε, ὁ «σοσιαλισμός», πού ἐπιβλήθηκε ἀπό τά πάνω στό Μπενίν καί πού δέν ἔχει βέβαια καμία σχέση μέ μιά πραγματική αὐτοδιάθεση τῶν λαϊκῶν στρωμάτων, μοιάζει νά εἶναι ἡ πιό ἀποτελεσματική ἐπιλογή γιά νά ἐνισχυθεῖ τό σύγχρονο κράτος καί νά οἰκοδομηθεῖ κάποια ἐθνική ἑνότητα.

ΟΛΑ ΔΕΙΧΝΟΥΝ, ὅτι ὁ μαρξισμός σάν κρατική ἰδεολογία μετά τήν ἐξαγωγή του πρός τίς περιφέρειες τῆς Εὐρώπης, ἀπό τήν Ἀγγλία καί τή Γερμανία στή Ρωσία, μετά τήν ἐξάπλωσή του στήν Ἀσία, ἔχει μεγαλύτερες πιθανότητες ἐφαρμογῆς στήν Ἀφρική, στίς χῶρες ὅπου ἡ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων συναντᾶ σοβαρά ἐμπόδια.

Ο «ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ» δέν εἶναι πιά μιά ἀπελευθέρωση ὑπεραναπτυγμένων παραγωγικῶν δυνάμεων ἀπό τά δεσμά ξεπερασμένων παραγωγικῶν σχέσεων, ὅπως εἶχαν προκαθορίσει οἱ κλασικοί τοῦ μαρξισμοῦ. Εἶναι ἕνας τρόπος ἐπίπονης συσσώρευσης κεφάλαιου καί ἀναδιανομῆς τῆς φτώχειας. Πρόκειται γιά μιά μέθοδο ὀρθολογιστικῆς διαχείρισης μιᾶς σχετικῆς οἰκονομικῆς στασιμότητας. Οἱ κρατικές σχέσεις παραγωγῆς πού δημιουργοῦνται ἔτσι, δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τούς ὁραματισμούς τῆς εὐρωπαϊκῆς κριτικῆς τῆς ἀστικῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας τοῦ 19ου αἰώνα, γιά ἕνα ἐλεύθερο συνεταιρισμό τῶν παραγωγῶν γιά νά διοργανωθεῖ ἡ αὐτοδιαχείριση μιᾶς σχετικῆς ἐπάρκειας ἀγαθῶν.

Ὁραματιστές ἤ δήμιοι: τό δίλημμα τῶν ἀφρικανῶν διανοούμενων

ΥΠΑΡΧΟΥΝ σήμερα πολλοί Ἀφρικανοί διανοούμενοι, πού κάνουν μιά καθαρή ἀνάλυση τῆς φύσης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή χώρα τους καί τῶν σχέσεών της μέ τό διεθνές σύστημα. Οἱ ἀναλύσεις τους ὅμως αὐτές σπάνια στηρίζονται σέ μιά σχέση μέ τή δράση ἤ ἔστω τό προβληματισμό ἑνός ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

Η ΕΠΑΦΗ μέ τό λαό γίνεται δύσκολα στήν Ἀφρική. Ἐπειδή ἡ μεταβολή τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν εἶναι τό ζητούμενο, ἡ εὐ-

θύνη γι' αὐτή τήν ἀτελή προσέγγιση πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ στόν τρόπο ὕπαρξης καί δράσης τῶν πρωτοποριῶν. Τά λαϊκά στρώματα δέν ἀναγνωρίζουν τόν ἑαυτό τους στό λόγο καί στή συμπεριφορά τῶν ἐπαναστατημένων διανοούμενων. Παράδειγμα εἶναι ἡ ἰδεολογική συσχέτιση τοῦ «ἐθνικισμοῦ» μέ τήν «ἀνεξαρτησία» πού συναντᾶμε στά περισσότερα κείμενα. Στήν πραγματικότητα, ἡ «ἀνεξαρτησία» δόθηκε σέ ἀνύπαρκτα «ἔθνη». Σέ πολλές περιπτώσεις, ἡ μητρόπολη ἐπιβάλλει μέ πιέσεις μιά διακήρυξη κοινῆς ἐθνικότητας στή μικρή ὁμάδα διανοούμενων στήν ὁποία ἐκχωροῦσε τήν ἐξουσία στό δεδομένο ἀποικιακό ἔδαφος. Συχνά οἱ τοπικές ἡγεσίες δέν ζητοῦσαν παρά αὐτονομία τῶν πληθυσμῶν κι' ἡ μητρόπολη πλειοδοτοῦσε σπρώχνοντάς τους στή δημιουργία ἐθνῶν καί κρατῶν ὁλοκληρωτικά ἐπινοημένων.

Η ΜΟΝΗ ἀπελευθερωτική ἰδεολογία πού διαδόθηκε ποτέ στήν Ἀφρική ἦταν τό ἀντίθετο τοῦ σημερινοῦ ἐθνικισμοῦ: ὁ παναφρικανισμός[12]. Κηρύχτηκε ἀπό τούς Μ. Γκάρβεϊ καί Γ.Ε. Ντιμπουά καί χαρακτηρίστηκε κίνημα ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης ἀπό τήν Κομιντέρν στό δεύτερο συνέδριό της, τοῦ 1920. Τό παναφρικανικό συνέδριο τοῦ Μάντσεστερ, τό 1945, τό ὑψηλότερο σημεῖο τοῦ ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν τῆς Ἀφρικῆς πρίν ἀρχίσουν οἱ ἔνοπλες ἐξεγέρσεις, ταύτισε τόν ἀφρικάνικο ἐθνικισμό μέ τόν παναφρικανισμό.

Ο ΠΑΝΑΦΡΙΚΑΝΙΣΜΟΣ εἶχε τό προσόν ὅτι μποροῦσε νά ἐπιτρέψει τή δημιουργία ἑνός σύγχρονου κράτους χωρίς νά ἔχει δημιουργηθεῖ προηγούμενα ἕνα ἐνιαῖο ἔθνος. Ὁ ἀρχικός κρατικός πυρήνας θά διευρυνόταν συνεχῶς ὥσπου νά συμπέσουν τά σύνορά του μέ τά ὅρια τῆς μαύρης Ἀφρικῆς. Οἱ φυλετικές διαφορές θά καταποντίζονταν μέσα σ' ἕνα σύνολο τόσο μεγάλο καί τόσο διαφοροποιημένο. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἕνα τόσο πλατύ κράτος ἦταν μιά ἀπάντηση στούς εἰδικούς τῆς νεοαποικιοκρατίας πού θεωροῦσαν ὅτι μέ τόσο μικρή ἀγοραστική δύναμη ἦταν ἀδύνατο νά ἐκβιομηχανιστεῖ ἡ Ἀφρική[13].

Οἱ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ἀρνήθηκαν ἀνυποχώρητες τό παναφρικανικό σχέδιο. Ἀλλά κι' οἱ καινούριες τοπικές γραφειοκρατίες διαπίστωσαν γρήγορα ὅτι ὁ πολλαπλασιασμός τῶν κρατικῶν ἐξουσιῶν θά ὁδηγοῦσε σέ μιάν αὔξηση τῶν δυνατοτήτων ἐξασφάλισης ἐπίσημων ἁρμοδιοτήτων καί τοῦ σχετικοῦ ὄγκου τοῦ πλεονάσματος, πού οἱ μή ἐργαζόμενοι θ' ἀφαιροῦσαν ἀπό τούς ἐργαζόμενους.

Ο ΠΑΝΑΦΡΙΚΑΝΙΣΜΟΣ ἦταν ὁ πιό σύντομος δρόμος πρός τήν οἰκονομική καί κοινωνική ἀπελευθέρωση τῶν ἀφρικανικῶν λαῶν καί ἡ μόνη δυνατότητα συγκρότησης τοῦ μόνου ἔθνους πού πραγματικά ὑπάρχει, τῆς μαύρης ἀνθρωπότητας πού ἐκτείνεται ἀπό τό Τομπουκτού ὡς τ' Ἀκρωτήρι.

ΣΗΜΕΡΑ ἀκόμα καί τό ἀτροφικό αὐτό ὑπόλοιπο τῆς κοινῆς ἀφρικανικῆς συνείδησης, οἱ προσπάθειες συσπείρωσης ἐνάντια στούς ἄσπρους ρατσιστές τοῦ Ζιμπαμπουέ, τῆς Ναμίμπια καί τῆς Ἀζάνια, διαστρέφεται ἀπό τά καθεστῶτα, γιά νά καταντήσει μιά σωβινιστική συντηρητική ἰδεολογία.

Ο ΣΩΒΙΝΙΣΜΟΣ καί συχνά ὁ ρατσισμός ἀνάμεσα στούς διάφορους λαούς τῆς Ἀφρικῆς, συνοδεύουν ὅλο καί συχνότερα, τά πογκρόμ, τίς γενοκτονίες καί τούς διωγμούς πού σημαδεύουν τήν ἀνάπτυξη αὐτοῦ τοῦ τερατώδους δημιουργήματος πού εἶναι τό σύγχρονο κράτος μέ τίς ἐθνικιστικές ἀπαιτήσεις καί τήν φυλετική ταυτότητα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ εἶναι ὅτι ὑπάρχει μιά γενική τάση μετατροπῆς τῶν ὁμοσπονδιακῶν κρατῶν, πού τουλάχιστον τυπικά εἶχαν δομές πιό εὐλύγιστες, σέ ἐνιαῖα συγκεντρωτικά. Ὁ τύπος αὐτός τῆς ἐξουσίας ἐμφανίζεται σάν ὁ μόνος ἱκανός νά ἐμποδίσει τό λουτρό αἵματος ἑνός γενικευμένου πολέμου ὅλων τῶν φυλῶν ἐνάντια σ' ὅλες τίς ἄλλες. Ἔτσι ξαναγίνεται ἐπίκαιρος ὁ Hobbes καί οἱ καθημερινές σφαγές πού ὀργανώνουν οἱ διάφορες ἀφρικανικές κυβερνήσεις νομιμοποιοῦνται σάν οἱ ἀναπόφευκτες ἀνθρωποθυσίες γιά νά τραφεῖ ὁ σημερινός αὐτός Λεβιάθαν.

Η ΔΙΑΛΥΣΗ τῶν φυλετικῶν καί τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν, ἀπομονώνει τά ἄτομα μέσα στίς ἀστικοποιημένες νέες μάζες. Ἡ ἔλλειψη ἄλλων μορφῶν κοινωνικῆς αὐτοοργάνωσης (κόμματα, συνδικάτα, πολιτιστικά σωματεῖα) δημιουργεῖ μιά διαδικασία ἀποσύνθεσης τῆς κοινωνικῆς προσωπικότητας τοῦ κατοίκου τῆς πόλης τοῦ Τρίτου Κόσμου. Ἡ ἐξέλιξή του, ὅταν περνάει ἀπό τό χωριό στό μεγάλο ἀστικό κέντρο δέν μπορεῖ μέ κανένα τρόπο νά παραλληλιστεῖ μέ τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ δουλοπάροικου ἀγρότη ἀπό τά φεουδαρχικά δεσμά γιά νά ὑπαχθεῖ στή μισθωτή ἐργασία.

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ κράτος ἐπιβάλλει τήν πειθαρχημένη ἐκλογίκευση καί τόν ὁλοκληρωτικό οἰκονομισμό μ' ἕνα μεῖγμα παροχῶν καί βίας. Πάρα πέρα συνδυάζει τήν ἐπιθετικότητα πρός τά ἔξω μέ τήν εἰρήνευση τοῦ χώρου πού περιβάλλουν τά σύνορά του. Ὁ Χέγκελ εἶχε συνδέσει τή συνοχή τοῦ σύγχρονου κράτους μέ τήν ἱκανότητα του νά καταστρέφει ὅ,τι ἔχει ἀποκλείσει. Ἡ πρόσφατη ἐμπειρία τῶν φασισμῶν, τοῦ σταλινισμοῦ, τοῦ ψυχροῦ πολέμου καί τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἰσορροπίας τοῦ τρόμου, βεβαιώνει αὐτή τή προσέγγιση.

ΤΑ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΑ κράτη ἐδῶ καί μερικά χρόνια ἔχουν ἀποδυθεῖ σ' ἕνα ξέφρενο συναγωνισμό ἐξοπλισμῶν, πού τόν συνοδεύει μιά καταπληκτική ἱκανότητα ἀνακάλυψης ἐχθρῶν, ἐφεύρεσης συνοριακῶν ἤ ἄλλων ἀντιθέσεων. Ἡ χεγκελιανή προσέγγιση ὅμως δέν ἀρκεῖ παρά γιά μιά πρώτη ἑρμηνεία τοῦ φαινομένου. Ἡ ἀποτυχία τῆς ἐθνικῆς ἑνοποίησης καί ἡ ἀπουσία κοινωνικῆς συνοχῆς εἶναι οἱ λόγοι πού ὑποχρεώνουν τίς ἐξουσίες ν' ἀναζητήσουν ἐξωτερικούς κίνδυνους. Οἱ ἐξωτερικές ἐντάσεις ὅμως, θυθίζουν ἀκόμα περισσότερο τό κάθε κρατικό σύνολο στήν οἰκονομική δυσπραγία γιατί οἱ ἐξοπλισμοί ἔχουν σάν ἀποκλειστική πηγή τίς εἰσαγωγές. Ἔτσι χειροτερεύει τό ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζύγιου πληρωμῶν καί βαθαίνει ἡ ἐξάρτηση ἀπό τό παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό σύστημα. Ἡ ἀνυπαρξία παραγωγῆς στρατιωτικῶν εἰδῶν ἔχει σάν συνέπεια τήν ἔλλειψη κάθε εἴδους ἀναδιανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μέ βάση αὐτή τή δραστηριότητα. Οἱ ἐπαγγελματικοί στρατοί δημιουργοῦν τήν κοινωνική βάση μιᾶς διεύρυνσης τῆς γραφειοκρατικῆς κλίκας πού νέμεται τήν ἐξουσία. Οἱ οἰκονομικοί λόγοι πού ἐπικαλοῦνται συχνά γιά νά μήν θεσπίσουν τήν πανεθνική στρατολογία εἶναι ἀπατηλοί. Ἡ Νιγηρία σάν παράδειγμα συντηρεῖ ἕνα στρατό 280.000 ἀτόμων. Μιά σύντομη στρατιωτική θητεία δέν θά ἔδινε ἕνα πολύ διαφορετικό στρατεύσιμο πληθυσμό. Ὁ ἐπαγγελματικός χαρακτήρας τῶν ἀφρικανικῶν στρατῶν εἶναι ἁπλῶς ἄλλος ἕνας τρόπος γιά ν' ἀπομονωθεῖ ἡ σφαίρα ἄσκησης τῆς ἐξουσίας μέ τό σπάσιμο μιᾶς ἀπό τίς δυνατές μορφές ἐπικοινωνίας μέ τίς λαϊκές μάζες.

ΕΤΣΙ γίνεται καθοριστική γιά τήν ἀναπαραγωγή τῶν παραγωγικῶν σχέσεων ἡ ἔνοπλη βία. Ἡ ἰδεολογία, καί ἰδιαίτερα ἡ ἐθνικιστική προπαγάνδα, λειτουργεῖ μόνο μέσα στήν ἴδια τήν ὁμάδα ἐξουσίας γιά νά ὑπογραμμίσει τίς ἀντιθέσεις πού περιοδικά τή διασχίζουν καί πού συνήθως δέν συνδέονται μέ λαϊκούς ἀγῶνες.

Η ΛΑΪΚΗ καταγωγή τῶν ἰθυνόντων τροφοδοτεῖ τήν ἔλλειψη ἐπαφῆς μέ τά λαϊκά στρώματα. Ἀκριβῶς ἐπειδή συνήθως προέρχονται ἀπό φτωχές ἀγροτικές οἰκογένειες, συχνά μέ διαφορά μόνο μιᾶς γενιᾶς, οἱ ἀφρικανοί γραφειοκράτες ἀντιμετωπίζουν μέ φρίκη κάθε σχέση μέ τόν προβιομηχανικό τρόπο ζωῆς τοῦ χώρου προέλευσής τους. Οἱ ταξικές διαφορές εἶναι ὁλότελα ἀξεπέραστες. Γιά νά ζήσει ὅπως ὁ λαός, τό «στέλεχος» πρέπει νά ἐγκαταλείψει τό κλιματισμένο αὐτοκίνητό του ὄχι γιά νά πάρει τό λεωφορεῖο ἤ τό τραῖνο ὅπως στήν Εὐρώπη, ἀλλά γιά νά περπατήσει ξυπόλυτος, ὧρες μέσα στήν πόλη, μέρες ὁλόκληρες στήν ὕπαιθρο. Ἡ ἴδια ἡ γραφή, πού ἦταν παντοῦ ἕνα ὅριο ἀνάμεσα στούς φορεῖς τῆς ἐξουσίας καί τούς ὑπήκοους, ἀποκτᾶ μυθολογικές διαστάσεις – στίς ἀφρικανικές κοινωνίες ὅπου διαιωνίζεται ὁ γενικευμένος ἀναλφαβητισμός.

ΜΕΡΙΚΟΙ ἐξωραΐζουν τή σύγχρονη πραγματικότητα τοῦ Τρίτου Κόσμου ἐφαρμόζοντας τόν γκραμσιανό ὅρο τῆς «ἡγεμονίας» μιᾶς κάποιας ἐκσυγχρονιστικῆς γνώσης». Ὅμως κάθε προσπάθεια νά ἐφαρμοστοῦν ἐκτός τόπου καί χρόνου οἱ θεωρίες τοῦ Γκράμσι, πού βασικά προσάρμοσε τό λενινισμό στούς ταξικούς ἀγῶνες πού διεξάγονταν στίς δυτικές κοινωνίες, εἶναι μοιραία καταδικασμένη σέ ἀποτυχία . Κάθε ἀναλογία μέ τήν «ἀνατολική κοινωνία», πού προσπαθεῖ νά περιγράψει ὁ Γκράμσι, εἶναι ἀτελέσφορη. Ἀκόμα καί μέ τήν παραδοσιακή της μορφή, ἡ ἀφρικανική πολιτεία εἶναι αὐστηρά ἱεραρχημένη καί στερεά δομημένη. Αὐτό εἶναι βέβαια πολλές φορές ἀόρατο γιά τό δυτικό παρατηρητή πού παγιδεύεται μέ μιά διαφορετική ἀντίληψη τῆς αἰτιότητας καί τῆς διαχρονικῆς διάστασης τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων.

ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ κοινωνία ὁ ἐμπορευματικός φετιχισμός παράγει ἄφθονες ἰδεολογικές ὁμίχλες, πού ὁδηγοῦν σέ ἀποτυχία τίς ἀπόπειρες τῶν καταπιεσμένων νά δοῦν μέ κάποια διαύγεια τό συνολικό κοινωνικό πρόβλημα. Ἡ κυριαρχική σχέση στό σύγχρονο ἀφρικανικό κράτος ἀντίθετα, ἀναπαράγεται κατά κύριο λόγο χάρη στήν ὠμή βία κι' αὐτό τήν καθιστᾶ ἰδιαίτερα εὔθραυστη. Ὅσο κι' ἄν θεσμοποιεῖται αὐτή ἡ βία, δέν εἶναι δυνατό νά ἐκλογικευτεῖ στή συνείδηση τῶν μαζῶν, πού βλέπουν καθαρά τό κράτος σάν ὄργανο μιᾶς ὁμάδας ἤ μιᾶς φυλῆς ἤ συχνά μιᾶς οἰκογένειας ἤ ἑνός μόνο προσώπου.

Η ΓΕΝΙΚΕΥΣΗ τῶν ἀγώνων μέσα σ' αὐτές τίς συνθῆκες εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη. Τά λαϊκά στρώματα εἶναι ἐξουδετερωμένα ἀπό τή βία, τήν ἄγνοια καί τήν φισιολογική ἐξαθλίωση. Ἀλλά ἀπό τήν ἄλλη μεριά μόνο μέσα σ' αὐτούς τούς ἀγῶνες, ἰδιαίτερα τούς ἐνόπλους, παίρνουν οἱ «μάζες» νά 'ναι ἁπλή ἐφεδρεία κι' ἡ ἐξέγερση

ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΑΠΟΙΚΙΑΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΦΥΛΕΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

Στόν πίνακα - χάρτη ἀναφέρονται μόνον οἱ ἐπίκαιρες καί πιό σοβαρές κρίσεις. Γιά τίς χῶρες Νιγηρία, Καμερούν, Μπενίν καί Αἰθιοπία, γίνεται λεπτομερειακή ἀναφορά στό ἄρθρο.

ΤΣΑΝΤ:

Ἡ χώρα εἶναι οὐσιαστικά διαιρεμένη στά δύο, ἀνάμεσα στούς Χαμίτες Τουμπού τοῦ Βορρᾶ καί τούς νέγρους Σάρ τοῦ Νότου.

ΟΥΓΚΑΝΤΑ:

Ὁ Ἀμίν σφαγίαζε συστηματικά τήν χριστιανική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ (90%), γιά νά διαδώσει τό Ἰσλάμ

ΣΟΥΔΑΝ:

Συνεχής πίεση τῶν Ἀράβων πάνω στούς Νειλοτικούς νέγρους τῶν δασῶν τοῦ Νότου

ΜΑΛΙ:

Γενοκτονία τῶν νομάδων Τουαρέγκ

ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ:

Οἱ Ἄραβες νομάδες Μαυριτανοί κυριαρχοῦν καί καταπιέζουν τή νέγρικη μειονότητα πού προετοιμάζει ἀποχωριστικό κίνημα γιά νά προσαρτηθεῖ ἡ περιοχή τους στή γειτονική Σενεγάλη

ΓΟΥΪΝΕΑ:

Ὁ πρόεδρος Σεκού Τουρέ ἔχει κηρύξει ἐπίσημα σέ διωγμό τή μειονότητα Φουλμπέ

ΛΙΒΕΡΙΑ:

Μιά ἐλάχιστη μειονότητα ἀπελεύθερων σκλάβων ἀπό τήν Ἀμερική διατηρεῖ σέ καθεστώς φυλετικῶν διακρίσεων ὅλες τίς ντόπιες φυλές

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ:

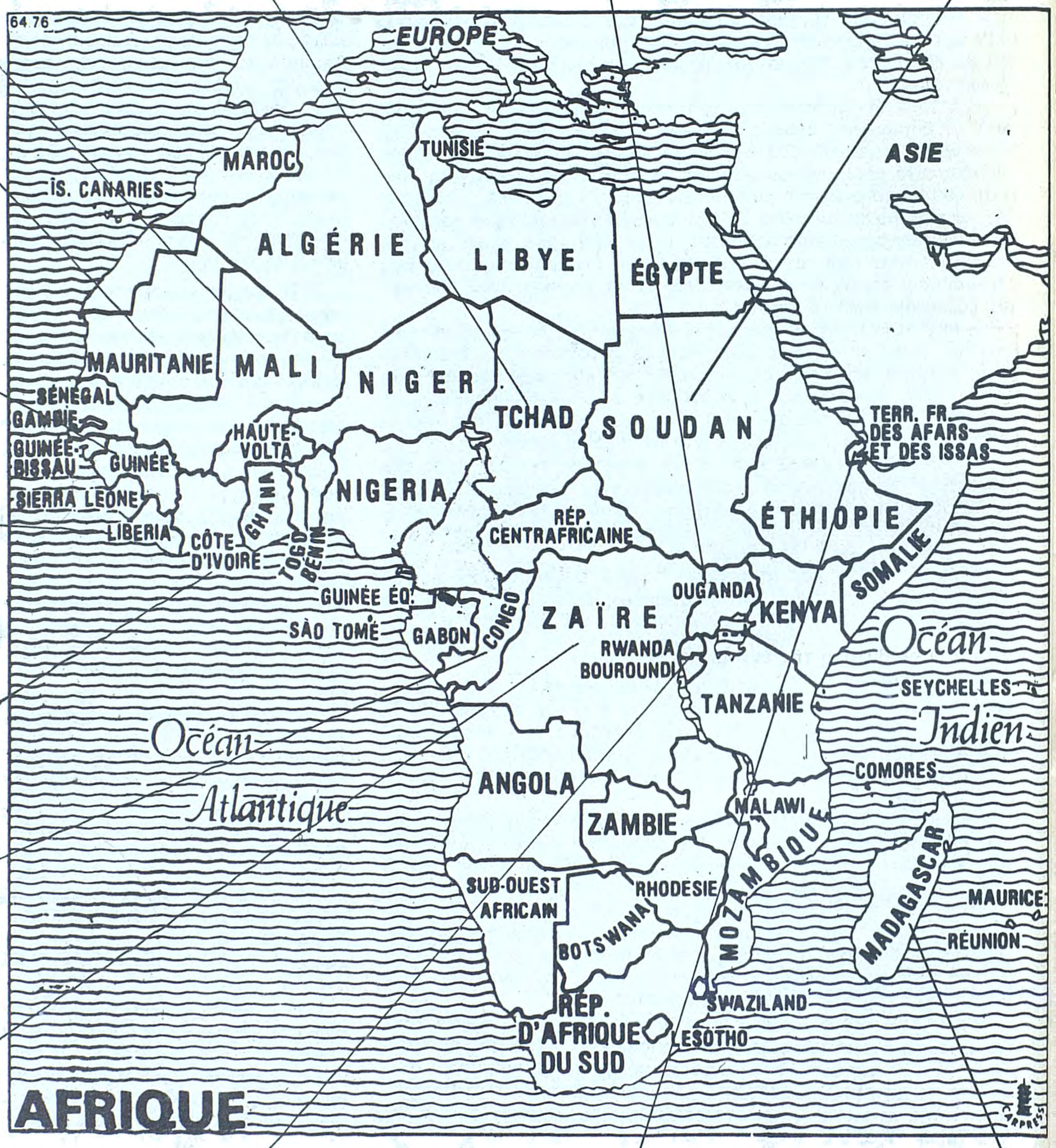
Ἡ φυλή τοῦ προέδρου Χουφουέτ Μπουανί μονοπωλεῖ ὅλες τίς ἡγετικές θέσεις

ΚΟΓΚΟ:

Τό πρόσφατο πραξικόπημα καθιέρωσε τήν ἡγεμονία τῶν φυλῶν τοῦ Βορρᾶ πού ἐλέγχουν τό στρατό, πάνω στόν πολυπληθέστερο καί ἀναπτυγμένο Νότο

ΖΑΪΡ:

Κυβερνᾶ ἡ ἐθνότητα Μπακογκό τοῦ προέδρου Μομπούτου καί διώκονται ἀπεινῶς οἱ Λουντά πού κατοικοῦν τήν περιοχή Σαμπά

ΡΟΥΑΝΤΑ-ΜΠΟΥΡΟΥΝΤΙ:

Οἱ κτηνοτρόφοι Τούτσι καί οἱ ἀγρότες Χούτου, μειοψηφία στή μιά χώρα καί πλειοψηφία στήν ἄλλη, ἐναλλάσσονται στήν καταπίεση μέ συχνές γενοκτονίες

ΤΖΙΜΠΟΥΤΙ:

Οἱ Σομαλοί Ἰσά ἔχουν ἐπιβάλλει τήν κυριαρχία τους στούς μειοψηφοῦντες Ἀφάρ πού ἀντιστέκονται ἔνοπλα

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ:

Μόνιμη ἔνταση ἀνάμεσα στούς Μερινά τῶν ὀροπεδίων πού κυβερνοῦν καί τούς πληθυσμούς τῶν ἀκτῶν

μπορεῖ νά μεταβληθεῖ σ' ἐπαναστατικό σχέδιο.

Ο ΑΜΙΛΚΑΡ Καμπράλι, ἕνας ἀπό τούς λίγους Ἀφρικανούς ἡγέτες πού κατάφερε ν' ἀποφύγει τό ἰδεολογικό παραλήρημα, καθορίζει λεπτομερειακά τίς ἐθνικές ἰδιομορφίες τῆς Γουϊνέας – Μπισάου καί καλεῖ τούς ἀγωνιστές τοῦ Παϊζεσέ (P.A.G.C.) νά τίς σεβαστοῦν. Ἡ μόνη μορφή ἑνότητας πού διαμορφώνεται, στήν ἀρχή τῆς ἔνοπλης πάλης, εἶναι ἡ κοινή ἀντίθεση πρός τόν Πορτογάλο ἀποικιοκράτη καταπιεστή. Μόνο μέσα στό χωνευτήρι τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα οἱ διάφορες διαστάσεις (πολιτική, στρατιωτική καί πολιτιστική) τῆς ἐπαναστατικῆς πρακτικῆς τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων εἶναι δυνατό νά ὑποστοῦν τή διαλεκτική μεταβολή πού γεννᾶ ἕναν νέου τύπου, ἱστορικό παράγοντα: τόν ἀπελευθερωτή λαό[15].

ΤΩΡΑ πιά ὅμως, ὁ ἀποικιστής, ἰδανικός σάν στόχος γιά νά τροφοδοτήσει τήν προσπάθεια ἑνοποίησης τῶν διάφορων φυλῶν σ' ἕνα ἑνιαῖο λαό, φρόντισε νά μεταφέρει τή δράση του στό παρασκήνιο. Πρωτεργάτες μεταβολῶν, ἐπομένως ἀνάδοχοι τοῦ ὑπόλοιπου ἱστορικῆς πρωτοβουλίας πού 'χει ἀπομείνει στούς λαούς τῶν νεοαποικιῶν εἶναι οἱ διανοούμενοι τοῦ πολιτικοῦ καί τοῦ στρατιωτικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Τά ὅρια κι' ἡ ποιότητα τῆς ἐπέμβασής τους καθορίζονται, ὄχι μόνο ἀπό τήν προνομιακή κοινωνική θέση πού περιγράψαμε, ἀλλά καί ἀπό τήν ἰδεολογική κυριαρχία τῆς ἀπατηλῆς διασύνδεσης, οἰκοδόμησης ἐθνικοῦ κράτους – οἰκονομικῆς αὔξησης. Ὁ ἐκσυγχρονισμός ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ὁ ὅρος τῆς ἀνάπτυξης πού θά παρασύρει τίς ἐθνότητες στήν κοιτίδα τοῦ ἑνιαίου ἔθνους. Ἕνα σύγχρονο κράτος ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ἡ πηγή καί ἡ κατάληξη τῆς διαδικασίας.

Στήν πραγματικότητα ὅμως οἱ ἁρμονίες πού πλάθει ἡ ἰδεολογική προπαγάνδα τοῦ παγκόσμιου κρατικοῦ συστήματος παραγωγῆς δέν ὑφίστανται. Ἡ πραγματική ἐπιλογή ὀφείλει νά συνδυάσει στοιχεῖα ἀπό τίς δυό ἀλληλοαποκλειόμενες κατηγορίες Α καί Β τοῦ σχήματος πού ἀκολουθεῖ:

Α	Β
1. ταχύρρυθμη συσσώρευση	– βραδεία ἀνάπτυξη στή βάση
2. ἔνταση τῆς ταξικῆς διαφοροποίησης	– ἴση διανομή
3. γραφειοκρατική ὀργάνωση	– λαϊκή πρωτοβουλία
4. ἐξάρτηση	– αὐτονομία

ΟΥΤΕ ἡ βίαιη διακοπή τῶν σχέσεων μέ τή διεθνή ἀγορά, οὔτε ἡ μεταφορά στό κράτος τῆς εὐθύνης τῆς συσσώρευσης, οὔτε ἡ ἐθνική ἑνοποίηση, οὔτε τά τρία μαζί δέν ἀρκοῦν γιά ν' ἀνοίξουν οἱ δρόμοι μιᾶς ἀπελευθέρωσης τῶν ἀφρικανικῶν λαῶν. Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀμφισβήτηση τῆς ἔννοιας καί τῆς πρακτικῆς τῆς «ἀνάπτυξης» τῆς ἰδεολογίας τῆς κρατικῆς παντοδυναμίας.

ΒΕΒΑΙΑ μιά τέτοια ἄποψη, στό βαθμό πού μοιάζει μέ μιά μίμηση τῶν οἰκολογικῶν κι' ἀναρχιζόντων ρευμάτων τῆς δύσης εἶναι καταδικασμένη νά μείνει περιορισμένη σ' ἕνα μικρό κύκλο διανοούμενων. Ἡ πλειοψηφία εἶναι φυσικό νά τείνει ν' ἀκολουθήσει τό δρόμο πού χάραξε ἡ βιομηχανική κοινωνία, ὅσο κι' ἄν ἡ ἐκβιομηχάνιση μοιάζει νά δημιουργεῖ στίς χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου τόσα προβλήματα, ὅσα βοηθάει νά λύσει. Ἡ ἐφεύρεση νέων κοινωνικῶν σχέσεων κι' ἀνέκδοτων στόχων γιά τίς παραγωγικές δραστηριότητες γίνεται ἔτσι κάτι περισσότερο ἀπό μιά ἐκδήλωση διανοουμενίστικης πρωτοτυπίας, γίνεται μιά ἀναπόφευκτη ἀναγκαιότητα.

Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ τῆς ἀναπτυξιακῆς ἰδεολογίας, πού διαδίδεται ἀπό τά παγκόσμια πνευματικά κέντρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μεταθέτει τόν προβληματισμό τῆς περιφερειακῆς κοινωνίας ἀπό τό κρίσιμο θέμα τῆς ἀνισότητας πού τήν κατασπαράζει πρός τό μυθολογικό ἐρώτημα τῆς παραγωγικῆς ἀποτελεσματικότητας. Ὅμως, τό πραγματικό πρόβλημα δέν εἶναι τόσο ὁ συνολικός πλουτισμός τῆς κάθε περιφερειακῆς χώρας, ὅσο ἡ ἀποτυχία τῆς μεταμόσχευσης τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγικῆς λογικῆς καί τῶν κοινωνικῶν δομῶν πού ἐκείνη συνεπάγεται.

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΩΔΕΙΣ συναντήσεις τῆς ἀνθρωπότητας μέ τό πεπρωμένο της, ἄφησαν ἀνεξερεύνητα πολλά μονοπάτια προόδου. Δέν εἴμαστε κάν ἱκανοί νά φανταστοῦμε τό σημερινό κόσμο σάν προϊόν μιᾶς ἱστορικῆς ἐξέλιξης ὅπου θά κυριαρχήσουν οἱ Αἰγύπτιοι ἤ οἱ Πέρσες ἤ οἱ Κινέζοι ἤ ἀκόμα οἱ Ἴνκας ἤ οἱ Μάγια. Ἀκόμα καί τά ὄνειρά μας δεσμεύονται ἀπό τόν ἱστορικό γαλαξία, πού συνδυάζει τόν ἑλληνικό ὀρθολογισμό μέ τό ρωμαϊκό νομικισμό καί πού μέσα ἀπό τό ἑβραιοχριστιανικό πνεῦμα δημιουργεῖ τόν καπιταλιστικό παραγωγισμό.

Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ μιᾶς παρέκκλισης στήν ἐξέλιξη θά γίνει στίς περιφέρειες τῆς περιφέρειας. Ἐκεῖ θά ἐγκαταλειφτεῖ ταυτόχρονα ἕνας ὁρισμένος τύπος ἐκβιομηχάνισης καί ὁ κρατικός συγκεντρωτισμός. Ἔτσι θά σπάσει κι' ἡ ἐξάρτηση ἀπό τό ἰμπεριαλιστικό κέντρο. Ἀντίθετα ἀπ' ὅτι νομίζεται, ἡ ἀνάγκη χρηματοδότησης καί μεταφορᾶς τεχνολογίας, πού δημιουργεῖ ἡ περιφερειακή ἐκβιομηχάνιση, ἀναπαράγουν χωρίς ὅρια τήν ἐξάρτηση. Ἀκόμα κι' ἡ στρατιωτική τεχνολογία δέν δημιουργεῖ ἀναγκαστικά ἕνα θετικό γιά τή Δύση συσχετισμό δυνάμεων ἔξω ἀπό τόν ὁριοθετημένο καί πολεοδομημένο χῶρο τοῦ Κέντρου.

Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ποιότητα τοῦ χώρου τῆς περιφέρειας ἐπιτρέπει στρατιωτικές νίκες μέ τεχνολογικά χαμηλότερο ἐξοπλισμό, ὅπως τό δείχνει ἡ πεῖρα τοῦ Βιέτ-Νάμ, τῶν πορτογαλικῶν ἀποικιῶν καί τοῦ Πολισάριο. Ἔτσι ἀνεβαίνει τό ἀνθρώπινο καί οἰκονομικό κόστος τῶν ἀστυνομικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί οἱ μάζες τῶν ἰδίων τῶν μητροπόλεων ἐξεγείρονται καί ζητοῦν τή λήξη τους.

Ο ΑΓΩΝΑΣ ἐνάντια στό κράτος εἶναι τό θέμα τῆς ἡμέρας καί στήν Ἀφρική, ὅπως κι' ἀλλοῦ. Οὔτε τά ἰδεολογικά φούμαρα πού σκορπᾶνε οἱ ἄσπροι καί παχιοί «ἐπαναστάτες» διανοούμενοι τῶν πανεπιστήμιων τῆς δύσης, οὔτε ἡ φυγή πρός τίς «αὐθεντικές» γραφικότητες δέν μπορεῖ νά κρύψει τό δίλημμα πού μπαίνει μπρός στούς διανοούμενους τῆς Ἀφρικῆς: δήμιοι στήν ὑπηρεσία τοῦ κράτους πού 'χει μεταμοσχεύσει ὁ ἰμπεριαλισμός στήν ἤπειρό τους ἤ ὁραματιστές στόν ἀγώνα γιά τήν μετακρατική κοινωνία. ■

---

(11) White P. «Nigerian Politics, Class Alliances and Foreign Alignment» in «Social Change and Economic Development» Damachi & Seibel ed., Praeger 1973, p. 209

(12) CEA/ONU 1961: «L'Industrie en Afrique»

(13) ὅ.π. σημ. 12

(14) P. Anderson: «The antinomies of Antonio Gramsci» in New Left Review No 100, 1/1977, p. 9.

(15) A. Cabral: «L' arme de la theorie» Maspero 1975, p. 163-190.

PYLARINOS

Ειδικος στα νομισματα και μοναδικος στα χαρτονομισματα

STAMPS and COINS
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ.: 32 10 577 - 32 10 384

Επισημαίνουμε

Τό Ἐλεύθερο Πανεπιστήμιο

Τήν ἐρχόμενη ἑβδομάδα ἐγκαινιάζονται τά μαθήματα – συζητήσεις τοῦ Ἐλεύθερου Ἀνοιχτοῦ Πανεπιστήμιου στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων. Μιά σειρά ἀπό διανοούμενους καί πανεπιστημιακούς θά ἀναπτύξουν εἰσηγήσεις σέ θέματα πού ἐνδιαφέρουν κάθε ἐνεργό πολίτη.

Ἡ πρωτοβουλία εἶχε βέβαια τό προηγούμενό της μέ τό Ἐλεύθερο Πανεπιστήμιο τοῦ Ὑμηττοῦ. Ἡ συνέχιση τῆς ἰδέας εἶχε μιά πολύ θετική ἀνάπτυξη ἀπό τό Δῆμο τῆς Ἀθήνας. Ὁ θεσμός, πλαισιωμένος ἀπό τά ὄργανα τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, ἄν σταθεῖ καί ἐπιτύχει – καί πρέπει νά ἐνισχυθεῖ γι'αὐτό – μπορεῖ πολλά νά προσφέρει. Ὄχι μόνον γιατί θά ἐκπληρώσει ἕνα ἐκπολιτιστικό ἔργο. Ἀλλά καί γιατί θά καταδείξει ἔμμεσα τή φτώχεια τῆς Ἀνώτατης Παιδείας μας πού, περιχαρακωμένη καί ἀποστεωμένη, οὔτε ἐρευνητικό ἔργο πραγματοποιεῖ οὔτε καί παιδευτικό. Καί παραμένει βέβαια μονίμως μακριά ἀπό τά προβλήματα τῆς νεοελληνικῆς κοινωνίας.

Τά δάση μας

Τό καλοκαιράκι μύρισε... Διόλου παράξενο νά ἐπαναληφθεῖ καί φέτος ἡ, μόνιμα ἐπαναλαμβανόμενη, πυροδότηση τῶν δασῶν μας. Δασοφάγοι καί οἰκοπεδοφάγοι ἔχουν ἀνασκουμπωθεῖ. Ποιά πρόνοια ἔχει ληφθεῖ καί ποιά προστατευτικά μέτρα ἔχουν προγραμματισθεῖ; Ποιοί θεσμοί τέλος, θά ἀποθαρρύνουν τούς οἰκοπεδοφάγους καί τούς δασοφάγους;

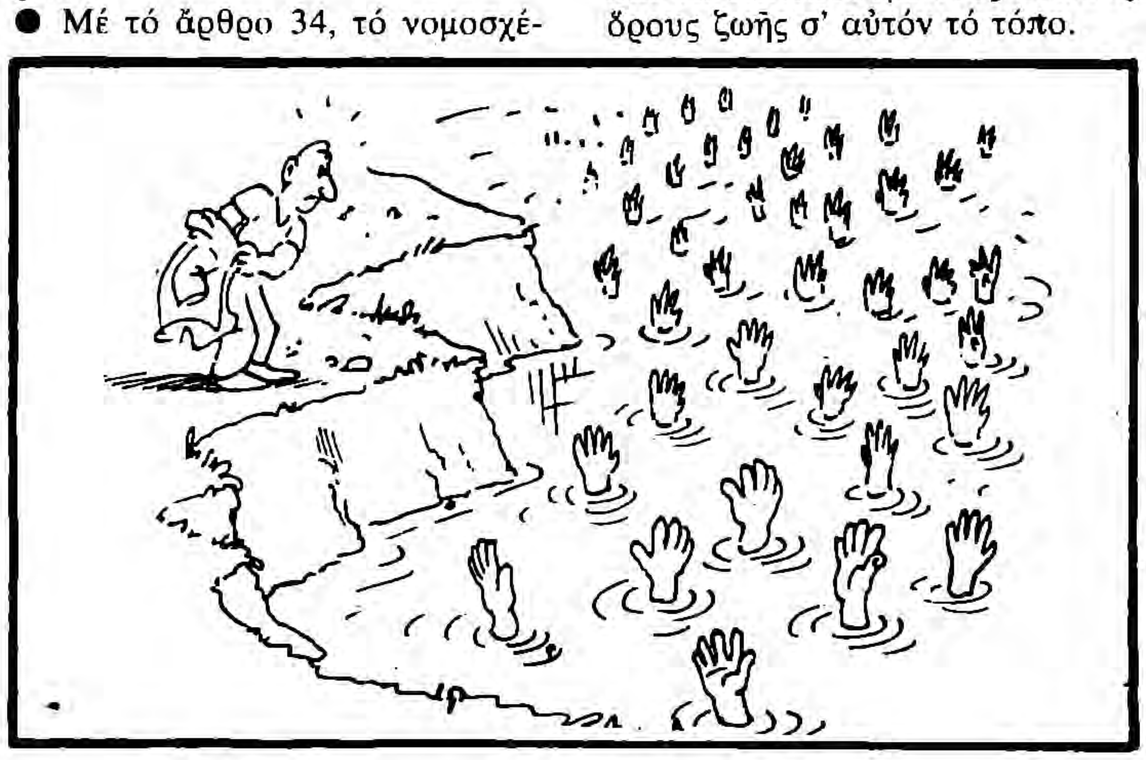
Ἕνα νομοσχέδιο μέ τόν τίτλο «περί προστασίας τῶν δασῶν καί τῶν δασικῶν ἐκτάσεων» τῆς χώρας ὑποτίθεται ὅτι θά λύσει τό πρόβλημα. Κοροϊδίες! Ἡ συντονιστική ἐπιτροπή 19 ὀργανώσεων προστασίας τοῦ περιβάλλοντος τό ἀπορρίπτει σάν ἀντιφατικό καί ὕποπτο:

● Ἀλλά εἶναι καί ἀντισυνταγματικό. Γιατί σέ ἀντίθεση μέ τά ἄρθρα 24 καί 117 τοῦ Συντάγματος, ἀλλά καί ἀντίστοιχες διατάξεις τοῦ Δασικοῦ Κώδικα μεταθέτει τίς ἁρμοδιότητες γιά τίς δασικές ἐκτάσεις ἀπό τήν ἁρμόδια ὑπηρεσία δασῶν σέ ἄλλο φορέα.

● Μέ τό ἄρθρο 34, τό νομοσχέδιο προβλέπει τή χρήση κατά παραχώρηση «ἀποψιλωθέντων κατά τό παρελθόν δασῶν». Κατά ποιό παρελθόν; Καί τί παράθυρα ἀφήνει γιά νέες οἰκοπεδοποιήσεις τό ἐπίμαχο ἄρθρο;

● Τό νομοσχέδιο συντάχθηκε – κατά πάγια κυβερνητική ταχτική – στό πόδι. Γιατί πρίν ἐκπονηθεῖ τό χωροταξικό σχέδιο τῆς χώρας καί πρίν καθοριστοῦν οἱ δασικές ζῶνες, παρεμβάλεται στό νομοσχέδιο ἡ ἔννοια «δασικός χῶρος», ἔτσι πού μέ ἐλαστικότητα στό μέλλον καί μέ ὅποια ἄνωθεν διοικητική βούληση, νά μεταβάλλονται καί νά συρρικνώνονται αὐτοί οἱ «δασικοί χῶροι».

Ἡ ἐγκληματική καταστροφή τῶν δασῶν μας τώρα καί 30 χρόνια δέν ἀφήνει περιθώρια γιά νέες καταστροφές. Καί βέβαια δέν ἀποτελεῖ ἀποκλειστική μέριμνα τῆς κυβέρνησης ἡ προστασία τους. Ἡ διακήρυξη τῆς συντονιστικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ὀργανώσεων γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος καλεῖ ὅλους μας νά προστατεύσουμε τά δάση μας καί νά βελτιώσουμε τούς ὑλικούς ὅρους ζωῆς σ' αὐτόν τό τόπο.

ειδήσεις

● Γιά τήν **«Μαθητική Ἀστραπή»** καί τίς... μα(χ)θητικές της ἐκδηλώσεις εἴχαμε γράψει σέ προηγούμενο τεῦχος μας (ἀρ. 120). Ὅπως μαθαίνουμε, ἡ ἐφημερίδα πού διευθύνει ὁ παπά-Δανιήλ, κυκλοφορεῖ σέ 200.000 ἀντίτυπα σ' ὅλα τά σχολειά τῆς χώρας! Ἐμεῖς θέταμε κάποια θέματα σχετικά μέ τό... φωτοδότο ἔργο της, ἀλλά ἀπάντηση δέν πήραμε.

● Ἀπό ἐγκύκλιο τοῦ γενικοῦ ἐφόρου **προσκόπων** πληροφορηθήκαμε ὅτι 106 ὑπουργοί, ὑφυπουργοί ἤ βουλευτές ἦταν στά νιάτα τους προσκοπάκια...

● Ἡ **«λενινιστική τάση»** τοῦ ΚΚΕ κυκλοφόρησε μπροσούρα μέ τίς θέσεις της. Τό ἐξώφυλλο κοσμεῖ σχέδιο πού προφανῶς θά ἔπρεπε νά παριστάνει τόν Λένιν.

Ὅπως παρατήρησε φίλος πού μᾶς ἔφερε τό σχετικό ἀντίτυπο, μᾶλλον μέ τόν γνωστό ἀθηναιολόγο .. Καμπούρογλου προσομοιάζει τό σχέδιο...

● Ἕνας φίλος μᾶς γράφει σχετικά μέ τό γράμμα- ἀπάντηση τοῦ τεύχους 122, αὐτῆς τῆς στήλης πού ἀναφερόταν στό δημοσίευμα **«διδαχή περί Συντάγματος»** (τχ 119): *«Ἄθελά μου δημιούργησα συνειδησιακό πρόβλημα στήν ὁμάδα τῶν «μαθητῶν» τοῦ κ. Δασκαλάκη, οἱ ὁποῖοι ὑπογράφουν τό γράμμα. Οἱ ἀποστολεῖς τοῦ γράμματος, οἱ ὁποῖοι εἶναι καί ἄμεσοι συνεργάτες τοῦ κ. Καθηγητῆ, ἔχουν κάθε δικαίωμα νά ὑποστηρίζουν τήν «αὐθεντία» τοῦ κ. Δασκαλάκη καί νά λικνίζονται μέ τίς ὁποιεσδήποτε διδαχές του, ἴσως, γιά νά μή χαρακτηρισθεῖ ἀποκλίνουσα ἡ ἐπαγγελματική τους ἐπάρκεια. Τώρα, σχετικά μέ τό «πιστεύω» τοῦ κ. Καθηγητῆ, πάνω στό βασικό θεσμό τῶν κομμάτων, εἶναι γνωστό τό πόσο πολεμᾶ τήν κρατική μηχανή ἀπό τίς ἐπάλξεις τῆς πολυθεσίας του, ἀλλά πάντα μέσα στά ὅρια πού τοῦ θέτει τό μονοκομματικό κράτος τῆς Δεξιᾶς, στή προσπάθεια νά διαιωνίσει τήν ὕπαρξή του στήν ἐξουσία».*

● Ἔκθεση **Σφακιανοῦ ὑφαντοῦ** γίνεται τίς μέρες αὐτές στά Χανιά. Τά ὄμορφα φαντά, οἱ πατανίες καί τά ἐργόχειρα στολίζουν τήν ἔκθεση· *«φέτος γιορτάζουμε τήν παράδοση – καί λέμε νά μήν παραδοθοῦμε»*. Ἔτσι σχολίασε τήν πρωτοβουλία ἕνας Σφακιανός παππάς.

● **«Κείμενα τοῦ Βόλου»** εἶναι ὁ τίτλος τῆς περιοδικῆς ἔκδοσης πού κυκλοφόρησε τό 5ο τεῦχος της. Μέ μελετήματα, πεζογραφία καί ποίηση «τά κείμενα» εἶναι ἀπό τά πιό προσεγμένα ἔντυπα ἀπό τήν – πέραν τῶν Ἀθηνῶν – παραγωγή. Διεύθυνση: κ. Ἠλία Λεφούση – Ἰάσωνος 83 – Βόλος.

● Ὁ παπά - Γιώργης Πυρουνάκης θά ἐκπροσωπήσει τήν Ἑλλάδα σέ συνάντηση Ἑλλήνων καί Ἰσπανῶν – Καταλανῶν, Καστιλιάνων, Βάσκων καί Γαλιέγων – ἀντιστασιακῶν συγγραφέων, πού θά γίνει στίς ἀρχές τοῦ Ἰούνη στήν Βαρκελώνη. Ὀργανωτές εἶναι τό ἵδρυμα Carles Riba καί τό Ἰνστιτοῦτο Ἑλληνικῶν σπουδῶν τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστήμιου τῆς Βαρκελώνης.

● **Προσκλητήριο** βάφτισε τήν 20η ποιητική του συλλογή ὁ κ. Γιάννης Γαλανός (ἐκδόσεις «Κοραῆς», 1978). Ἐκτός ἀπό τήν πρωτοτυπία της μέ τήν καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος καί μιᾶς ἁπλουστευμένης γραφῆς, ὁ ποιητής ἔχει ἀφιερώσει τό 95% τῶν ποιημάτων σέ ἐπώνυμους. Ἰδού μερικά ἀπό τά τιμώμενα πρόσωπα: Σαρλώ, Φανή Πετραλιᾶ; Κ. Μπαντουβᾶς, Β. Φίλιας, Σόνια Ἰλίνσκαγια, Κ. Μοσκόβ, Δ. Μαρωνίτης, Λίνα Ἀλεξίου, Δημ. Γληνός, Γ. Ράλλης, Ἀ. Μπαχαριάν, Χαΐκ Χαΐκ Γαζαριάν, Ἀβγανιστάν (ἡ χώρα), Μαγιακόφσκι, Κατερίνα Γώγου, Τ. Ἀδάμος, Κ. Βεργόπουλος, Γ. Βελουδῆς, Κ. Παπαναγιώτου (ἀντιπρόεδρος τοῦ δικηγ. συλλόγου Ἀθηνῶν), Κ. Καρυωτάκης καί ἄλλοι πολλοί...

Πραγματικό προσκλητήριο.

● Στήν Καλλιθέα – Θησέως 78 (τηλ. 956.82.93) ἡ Δήμητρα Διακάκη ἄνοιξε τήν **«ΗΩ»**, μιά ἔκθεση μέ καλοστημένα ἔπιπλα, μέ ψάθινα, μέ ἀντικείμενα χρήσης. Ὄχι μόνο συμβουλές θά ἀκούσετε ἤ ἔπιπλα θά βρεῖτε, ἀλλά καί βιβλία θά μπορεῖτε νά ἀγοράσετε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ (1909 – 1979)

Τό «Ἀντί», συμμετέχοντας στόν πανελλήνιο γιορτασμό γιά τή συμπλήρωση ἑβδομήντα χρόνων ἀπό τή γέννηση τοῦ ποιητῆ Γιάννη Ρίτσου, αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά τονίσει κι αὐτό τήν πανελλήνια ἐκτίμηση πρός αὐτόν, πού μέ τήν πολυσήμαντη παρουσία του ἐπί σαράντα πέντε περίπου χρόνια, σημάδεψε τή νεώτερη ποιητική καί κοινωνική μας Ἱστορία.

Γιατί ἡ προσφορά τοῦ Ρίτσου δέν περιορίζεται στό χῶρο τῆς νεοελληνικῆς ποίησης, στήν ὁποία πρόσδωσε μιά πρωτοφανή παγκοσμιότητα καί ἀκτινοβολία καί τήν ὁποία ὑπηρέτησε καί ὑπηρετεῖ ἀδιάλειπτα – παρ' ὅλες τίς πολύ συχνά ἀντίξοες συνθῆκες –, μέ μοναδικό σκοπό τήν ἔκφραση τῆς πίστης του στήν ἀπαράγραπτη καί ὑπέρτατη ὑπόθεση τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί ἀξιοπρέπειας. Τήν προσφορά του αὐτή συμπληρώνει καί ἐπικυρώνει καί ἡ προσωπική του, ἀνθρώπινη ἔνταξη καί σύμπραξη στό πλευρό τοῦ ὅποιου ἀγωνιζόμενου νά κατακτήσει τήν ἐλευθερία του καί νά πραγματώσει μέσα σ' αὐτή ἕνα ἀδιάσπατο δικό του πρόσωπο. Μιά ἐλευθερία πού ὁ Ρίτσος ποτέ δέν ἐξέλαβε σάν ἀφηρημένη ἔννοια, ἀλλά σάν κάτι τό συγκεκριμένο καί τό χειροπιαστό σ' ὅλες τίς ἐκδοχές τῆς ἀνθρώπινης ὑπόθεσης. Σ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ἐλευθερία, πού εἶναι ἀπόλυτα ταυτισμένη μέ τό δικαίωμα τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἀπέναντι στή ζωή, ὁ ποιητής ἀφιέρωσε τή ζωή του καί τό ἔργο του.

Ὅ,τι προέχει στήν ποίηση τοῦ Ρίτσου – πρέπει νά τονιστεῖ πολλές φορές αὐτό – εἶναι μιά ἀκράδαντη πίστη καί εὐγνωμοσύνη πρός τή ζωή, ὅσο σκληρή κι ἀπάνθρωπη κι ἄν γίνεται κάποτε, καί ἡ πεποίθησή του ὅτι δέν μπορεῖ παρά νά γίνει μιά μέρα ἀνθρωπινότερη. Σάν ἀπαραίτητη ὅμως προϋπόθεση γιά κάτι τέτοιο – στή δημιουργία τῆς ὁποίας καί ἀφιερώθηκε. – θεωρεῖ τήν ἑνότητα· ὄχι τήν ἑνότητα μιᾶς ἀπρόσωπης καί ἄβουλης ἀνθρώπινης μάζας, ἀλλά τήν ἑνότητα ἀτόμων πού ἔχουν συνειδητοποιήσει τήν ταυτότητά τους καί τό ἀνθρώπινο χρέος τους ἀπέναντι στή ζωή.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἡ φωνή τοῦ Ρίτσου παραμένει πάντοτε ἐλεύθερη καί ἔξω ἀπό κάθε λογῆς ἰδεολογικά σύνορα, μήν ἀποβλέποντας παρά στήν ἐξύμνηση τῆς ἀξιοπρέπειας τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, πέρα ἀπό ὁποιοδήποτε εἶδος καταπίεσης.

Κι αὐτός πιστεύουμε πώς εἶναι ὁ λόγος πού συντελεῖ στή δόνηση πού προκαλεῖ ἡ ποίησή του.

Πόρτες τῶν δέντρων, στέγες εὐτυχίας – οἱ καπνοδόχοι τῶν πουλιῶν καπνίζουν,
γεμίζουν τά μαλλιά σου στάλες ὕπαιθρο,
μέσα στίς φοῦχτες σου κρατᾶς ἕνα πρωΐ γεμάτο πεῦκο καί θυμάρι.

Μόλις προχτές εἶχες σταθεῖ κάτω ἀπ' τό ὑπόστεγο,
ν' ἀκοῦς στόν τσίγκο τή βροχή – βροχή, βροχή – μονάχα τή βροχή. Τό τραῖνο ἀργοῦσε.
Προχτές ἀκόμα εἶχες ἀνάμεσα στά φρύδια μιά βαθειά ἐρημική χαρακιά
σάν ἕνα κοντάρι χωρίς σημαία ξεχασμένο στίς παλιές ἐπάλξεις.

Ποῦ τό βρῆκες λοιπόν αὐτό τό γέλιο πού ἀληθεύει τή ζωή;
Αὐτή τή σημαία κομμένη ἀπ' τήν κορφή τῆς φωτιᾶς – ποῦ τή βρῆκες;

Τά πόδια πού μπερδεύονταν στόν ἴσκιο τους προχωροῦν ἔξω ἀπ' τόν ἴσκιο τους,
ἄλλα βήματα ἀνταμώνουν, προχωροῦν. Ἀνοίγουν τά παράθυρα καί τά πρόσωπα.

Τό φῶς ἀνδρώθηκε στούς λόφους μέ τά καμπαναριά. Ποῦ πᾶτε;
Παραμονές πρωτομαγιᾶς. Οἱ μάνες σιδερώνουν τά κόκκινα πουκάμισα τοῦ Σικάγου
τά παιδιά πλέκουν στεφάνια τή φωτιά γιά τίς πόρτες μας.

Σήκω λοιπόν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει τό τραγούδι του
ἀνάμεσα στά σκοινιά τῶν κρεμασμένων καί στά κατάρτια,
ἀνάμεσα στά χαρακώματα καί στά χρόνια.

Σήκω λοιπόν ἀπάνου νά δαγκώσεις τό σταρένιο φῶς
ν' ἀκούσεις τοῦ δοντιοῦ τή δύναμη
ὅλη τή γῆ ν' ἀκούσεις μές στή γεύση σου
ὡς νά φαρδύνεις τήν περπατησιά καί τήν ἀνάσα
ὡς νά φαρδύνεις τά πλευρά σά σιδερένια στεφάνια βαρελιοῦ
πού μέσα του κοχλάζει κόκκινο τό κρασί τοῦ κόσμου.

Ὁ ἥλιος ἐκλαϊκεύει τή χαρά του ἔξω ἀπ' τίς πόρτες.
Δέν εἶναι θάνατος. Δέν εἶναι. Εἶναι δικό μας τό τραγούδι.
Εἶναι δικό μας τοῦτο τό σπαθί.
πού ξεφλουδίζει σάν καρπό τόν ἥλιο ἀπό τά σύγνεφα.

«ἀπόσπασμα ἀπό τό ποίημα τοῦ Γιάννη Ρίτσου «Παραμονές Ἥλιου».

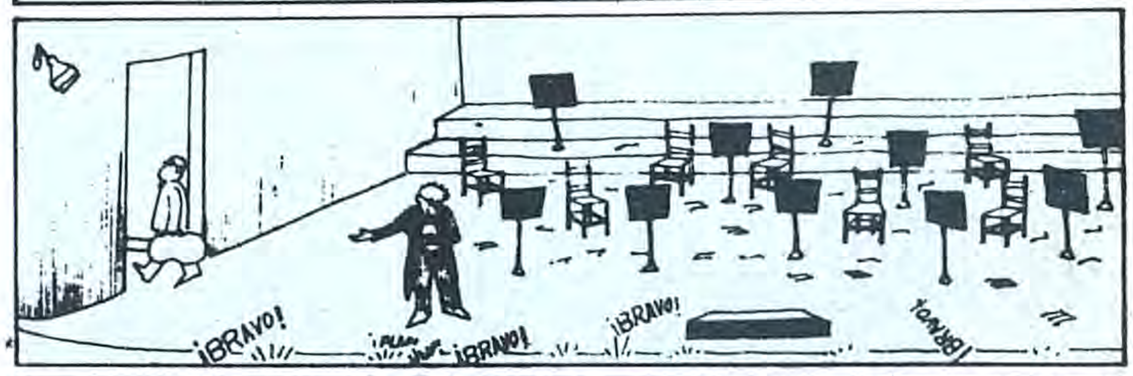

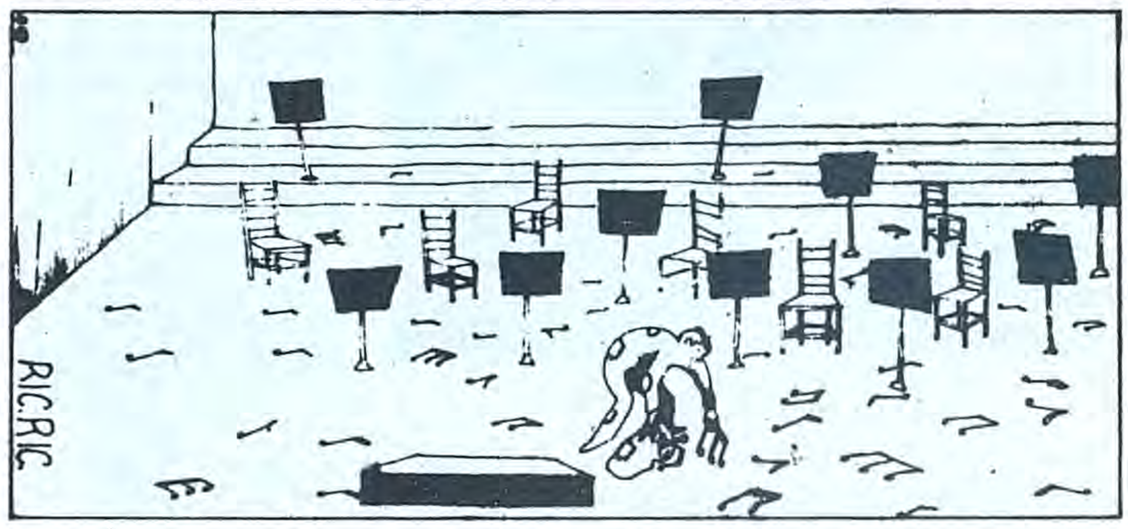
Δυό ὄχι πολύ εὐχάριστες βραδιές στήν Κρατική...

Τοῦ Γιώργου Λεωτσάκου

ΑΠΟ τίς τελευταῖες συναυλίες τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν, μ' ἐκείνη τῆς 19.3.1979 δέ θ' ἄξιζε ν' ἀσχοληθεῖ κανένας παρά μόνο γιά νά ἐξάρει τή θαυμάσια τεχνική τῆς σολίστ, πιανίστας **Δόμνας Εὐνουχίδου,** *ἀλλά καί τήν ἀρκετά πρωτότυπη ἑρμηνευτική της θεώρηση τῶν «Παραλλαγῶν» τοῦ Ραχμάνινωφ, πάνω σ' ἕνα θέμα τοῦ Παγκανίνι. Τή στερεότητα τῆς τεχνικῆς αὐτῆς ἔβαλαν ὡστόσο σέ ἄσκοπη δοκιμασία ὁρισμένα «τέμπι» ὑπερβολικά γρήγορα, μέ ἀποτέλεσμα κάποια περάσματα προβληματικῆς ἠχητικῆς καί φθογγικῆς καθαρότητας. Κατά τά ἄλλα ὅμως, ἕνας λαμπερός, μαργαριταρένιος ἦχος, μιά εὐγένεια στό Toucher κι ἕνα εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εὐαίσθητο πλησίασμα τῆς μουσικῆς, μεταμόρφωσαν τήν πιό ὑποφερτή ἴσως ἀπό τίς πιανιστικές σελίδες αὐτῆς τῆς ἀφόρητης γεροντοκόρης, τοῦ Ραχμάνινωφ, σ' ἕνα ἀκρόαμα πού κάπου - κάπου ἔφερνε στό νοῦ τή μαγεία μερικῶν σελίδων τοῦ «Ὀνείρου Καλοκαιρινῆς Νύχτας» τοῦ Μέντελσον.*

ΠΟΛΥ φοβόμαστε ὅτι ὁ νέος «μαέστρος» **Βύρων Φιδετζῆς,** ἐπίσης ἀπό τή Θεσσαλονίκη, ὅπως ἡ σολίστ, ξεχνᾶ τήν πολύ σοφή λαϊκή παροιμία « ὅποιος κυνηγᾶ πολλούς λαγούς δέν πιάνει κανένα». Στίς πρῶτες του ἐμφανίσεις μέ τήν Κ.Ο.Α., σά βιολοντσελίστας, τό '71 καί τό '73, εἴπαμε ὅτι θά ἐξελισσόταν σ' ἕναν ἀπό τούς ὡραιότερους δεξιοτέχνες τῶν ἐγχόρδων μέ δοξάρι πού ἔβγαλε ὁ τόπος μας. Ἀντί ὅμως νά στρωθεῖ στό βιολοντσέλο του (ὅπου ἡ τεχνική του σύντομα ἐμφάνισε κάμψη) καταπιάστηκε μέ ἀνώτερα θεωρητικά, σύνθεση καί ἔπιασε κι αὐτός τή μπαγκέτα. Ὅμως χρειάζεται ἄλλη στόφα γιά νά χρησιμοποιεῖς αὐτό τό περίφημο ξυλάκι, ὄχι σάν μέσο ἱκανοποίησης τῆς αὐτοέπαρσής σου καί τοῦ ναρκισσισμοῦ σου, ἀλλά γιά νά κάνεις πραγματικά μουσική. Ὅσο γιά τό μέτρο τῆς ὑπερτροφικῆς αὐτοπεποίθησης τοῦ Φιδετζῆ, πού ἡ τεχνική του σάν μαέστρου δέν ξεπερνᾶ ἕνα κινησεολογικό «καθωσπρεπισμό», τό δίνει τό φοβερῶν ἀπαιτήσεων πρόγραμμά του πού θά μποροῦσε νά ρίξει ἔξω τόν πιό ἔμπειρο μαέστρο, ἀκόμη καί μέ διπλάσιο ἀριθμό δοκιμῶν: εἰσαγωγή ἀπό τούς «Ἀρχιτραγουδιστές τῆς Νυρεμβέργης» τοῦ Βάγκνερ, «Ταφή» τοῦ Μητρόπουλου καί «Πουλί τῆς Φωτιᾶς» τοῦ Στραβίνσκι. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ Βάγκνερ, μέ τίς φοβερές της ἀπαιτήσεις σμιλέματος καί στίλβωσης τοῦ ἤχου, ἀλλά καί πλασίματος τῆς πολυφωνικῆς φράσης – ἀληθινά, θά μπορούσαμε νά μιλήσουμε γιά ὁλόκληρη ... ὑδροδυναμική τῆς ροῆς τοῦ συμφωνικοῦ λόγου – μεταμορφώθηκε σ' ἕνα πλαδαρό, κακόηχο σύνολο ἀπό ἀνομοιογενεῖς σέ μάζα, ὑφή καί χρῶμα νότες. Κάπως εὐτυχέστερα σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τό χωρισμό τοῦ ἠχητικοῦ ὑλικοῦ σέ πλάνα, τά ἄλλα ἔργα μεταμορφώθηκαν σέ ἀνιαρά ἀκροάματα πού σέρνονταν βαριά, πλαδαρά κι ἀνέκφραστα. *(«Ρέξ» 19.3.1979).*

ΤΙΜΑ περίσια ἕνα νέο Ἕλληνα μαέστρο πού δέν ἔχει τήν εὐκαιρία συχνῶν ἐμφανίσεων, ὅπως ὁ **Εὐθύμιος Καβαλλιεράτος,** τό ὅτι σάν κύριο ἔργο τοῦ προγράμματός του, σάν piece de resistance ὅπως λένε οἱ Γάλοι, διαλέγει νά παρουσιάση σέ α'. ἐκτέλεση μέ τήν Κρατική μας Ὀρχήστρα μιά μεγάλων διαστάσεων ἑλληνική σύνθεση. Στήν προκειμένη περίπτωση τό ἔργο πού ἡ τεχνική, ἀλλά καί ἡ ἀγάπη καί ἡ ἀφοσίωση τοῦ μαέστρου, ὄχι μόνο ἔστησαν στά πόδια του τόσο καλά ὅσο μποροῦσε τό ἴδιο νά σταθεῖ (θά τό ἐξηγήσουμε αὐτό...), ἀλλά καί διέγραψαν μέ τή μεγαλύτερη ἐνάργεια ἀκόμη καί τήν τελευταία λεπτομέρεια τῆς γραφῆς του (εἰλικρινά δέ βλέπουμε τί παραπάνω θά μποροῦσε νά ζητήσει κανένας!) ἦταν ἡ Συμφωνία ἀρ. 1 (1945) τοῦ ΑΛΕΚΟΥ ΞΕΝΟΥ (γεν. 1913).

ΤΟ ΕΡΓΟ στηρίζεται σέ τρία γνωστά ἀντιστασιακά τραγούδια. Τό ἄκουσμά του ὅμως οὔτε κάν φέρνει στό νοῦ αὐτό πού δηλοῖ ὁ ὅρος «συμφωνία» : δηλαδή – πέρα ἀπό ὁποιαδήποτε, ἔστω, σχολαστική ἤ μή δέσμευση μ' ἕνα συγκεκριμένο μορφολογικό διάγραμμα – τήν στοιχειωδῶς ὀργανική γέννηση καί ἀνάπτυξη ἑνός ζωντανοῦ μουσικοῦ ὀργανισμοῦ μέσα ἀπό ἕνα θεματικό ὑλικό μιᾶς συγκεκριμένης συγκινησιακῆς φόρτισης. Θά μιλούσαμε πολλές φορές γιά ἕνα «κολάζ» ἀπό ἑτερόκλητα δείγματα ἁρμονίας καί ἐνορχήστρωσης, ἔξω ἀπό κάθε γοῦστο καί εἰρμό – ἀκόμη καί συγκινησιακό. Ἀπό τήν ἐφησυχαστικότερα διατονική μελωδία καί ἁρμονία περνούσαμε στά πιό πολυμεταχειρισμένα χρωματικά τεχνάσματα καί στίς πιό «σκληρές» διαφωνίες (λ.χ. στήν παρωδία τοῦ ἀγγλικοῦ ὕμνου «Ὁ Θεός σώζει τόν βασιλέα»). Αὐτό γινόταν συχνά μ' ἕνα τρόπο τόσο ἀκαλαίσθητο καί πρωτόλειο πού νά μή δικαιώνεται ἀπό καμιᾶς δραματικῆς ἀντίθεσης ἤ μετάπτωσης, τό πρόσχημα. Ἀνάλογα ἀνομοιογενής καί μέ μερικές πολύ ἔντονες ὑπομνήσεις ἦταν καί ἡ ἐνορχήστρωση. (Λ.χ. τό ἀγγλικό κόρνο θύμιζε τή «Σκηνή στούς ἀγρούς» ἀπό τή «Φανταστική Συμφωνία» τοῦ Μπερλιόζ, ἐνῶ ἄλλοῦ θυμηθήκαμε τή «Νύχτα στό Φαλακρό Βουνό» τοῦ Μουσόργκσκι. Τήν ἐποχή ἐκείνη ὁ συνθέτης πρέπει νά ἦταν 32 ἐτῶν. Ἔκτοτε βέβαια ἔδωσε μεγάλο ἀριθμό ἔργων, ἄπειρα εὐτυχέστερων καί ἀρτιότερα ὀργανωμένων. Ὅμως τά ἐκγενετῆς ἐλαττώματα τοῦ ἔργου αὐτοῦ μόνο σέ μιά ἀκραία ἔλλειψη ἐξοικείωσης τοῦ νέου, τότε συνθέτη, μέ τή συμφωνική φόρμα ἤ σέ ἐξαιρετικά χαλεπές καί ταραγμένες συνθῆκες σύνθεσης μποροῦν ν' ἀποδοθοῦν. Ἄν λάβουμε μάλιστα ὑπ' ὄψη ὅτι τήν ἴδια πάνω κάτω ἐποχή καί μέ ὠδειακή παιδεία πού, φυσιολογικά, δέ θά μποροῦσε ποτέ νά ἔχει προλάβει νά ὁλοκληρωθεῖ, ὁ 19χρονος Μίκης Θεοδωράκης (γεν. 1925) ἔδινε ἕνα ἀριστούργημα ἁπλότητας καί ὀργανικότητας σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τόν πολλαπλασιασμό τοῦ φθογγικοῦ ὑλικοῦ, τήν καντάτα «Μαργαρίτα»!

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ εἶχε ἀρχίσει μέ μιά εὕρεση, νοικοκυρεμένη καί ὡραῖα κορυφωμένη ἐκτέλεση τῆς εἰσαγωγῆς «Καρναβάλι» τοῦ Ντβόρζακ καί συνεχίστηκε μέ τήν ἀτυχέστερη ἐμφάνιση τοῦ πιανίστα **Ἀχιλλέα Κολάση** πού θυμόμαστε ποτέ, μέ τίς «Συμφωνικές Παραλλαγές» τοῦ Φράνκ. Δέν ἦταν μόνο οἱ ἀτυχίες τῆς συμπόρευσής του μέ τήν ὀρχήστρα πού, προφανῶς, τόν ἔκαναν νά χάσει τήν ψυχραιμία του καί νά ἐπιδοθεῖ σέ μιά πλειοδοσία ἐπιταχύνσεων. Ἀπό τά πρῶτα κιόλας μέτρα, τό μυϊκό σύστημα τῆς μουσικῆς, πού ἀντιπροσωπεύει τό μέρος τοῦ ἀριστεροῦ χεριοῦ, φαινόταν νά ὑποφέρει ἀπό ἄσκημες... κράμπες. Ἀπ' ἐκεῖ καί πέρα, ἀνάμεσα στίς συσπάσεις καί στίς χαλαρώσεις τῆς μουσικῆς δέν ὑπῆρχε καμιά ὀργανική σχέση. Συχνά ἀναζητούσαμε ὄχι ἁπλῶς μιά στοιχειωδῶς ἐνιαία ἠχητική ποιότητα καί ὁμοιογενή ἔκφραση, ἀλλά καί στοιχειώδη φθογγική καθαρότητα – τά στραβοπατήματα ξεπέρασαν τό ἀνεκτό (ἄν ὑπάρχει κάτι τέτιο!) ὅριο. *(«Ρέξ» 26.3.1979).* ■

Θεατρικά καί φιλολογικά ἀποκαλυπτήρια, μιᾶς «προβληματικῆς» εὐριπίδιας τραγωδίας.

(Μικρό ἀφιέρωμα στόν Δ. Βερναρδάκη καί στόν Δ. Χατζῆ)

Τῆς Ἄννυς Κολτσιδοπούλου

Ὕστερα ἀπό τόν «Λεπρέντη» καί τόν «Πλοῦτο» τοῦ Χουρμούζη, ὕστερα ἀπό $2^1/_2$ μῆνες δοκιμές πάνω σέ μονόπρακτα Βάλλεντιν, Μπρέχτ κ.ἄ. καί τέλος ὕστερα ἀπό ἄλλους 3 μῆνες πρόβες συντονισμένες πάνω στήν ἀρχαία τραγωδία, τό θέατρο Καισαριανῆς ἄνοιξε ἐδῶ κι ἕνα μήνα τήν πόρτα του στό κοινό του. Παρουσιάζει τήν «Ἰφιγένεια στήν Αὐλίδα» τοῦ Εὐριπίδη σέ σκηνοθεσία Σταύρου Ντουφεξῆ, μετάφραση Ντουφεξῆ-Μηλιάδη, μουσική φροντίδα Στέφανου Βασιλειάδη, σκηνικά-κοστούμια-σκην. διάκοσμος Ἔρσης Δρίνη, μάσκες Ὄλγας Σταύρακα. Τουμπελέκι παίζει ὁ Μαθιός Μπαλαμπάνης.

«Ὁδηγηθήκαμε σ' αὐτή τήν «βαρβάτη» ἀφετηρία γιατί ὅ,τι κι ἄν ἐπιχειρούσαμε σά στούντιο (Κ. Βάλεντιν, Μπρέχτ, Μολιέρο κλπ.), κάπου αἰωρούμασταν, κάπου μᾶς φαινόταν πώς ξεκινούσαμε ἀπό μέση κι ὄχι ἀπό ἀρχή. Καί βέβαια μιά τέτοια βουτιά θέλει χρόνο καί κόπο κι ἀναθεώρηση σέ πολλά συσσωρευμένα μέσα μας κι ἔξω μας, θέλει ψυχραιμία κι αὐταπάρνηση».

Ἡ ... «ἐν Αὐλίδι» τοῦ Εὐριπίδη εἶναι μιά ἀπό τίς προβληματικότερες τραγωδίες τοῦ ἀρχαίου ρεπερτόριου. Στά θρανία ἤ στή σκηνή τή ... «διδαχτήκαμε» ὡς τώρα σάν πατριωτικό-ἡρωϊκό δράμα καί τή θυσία τῆς ἴδιας, σάν ἐθελούσια ἡρωϊκή ἀπόφαση μιᾶς πατριώτισσας παιδούλας. Τόν Ἀγαμέμνονα, τόν Μενέλαο, τόν Ἀχιλλέα σάν ἥρωες-στρατηλάτες, πού ἔγνοια τους μοναδική ἔχουν τό καλό καί τήν τιμή τῆς πατρίδας. Τόν χορό τῶν γυναικῶν τῆς Χαλκίδας, σάν συνετές καί σοφότατες συμπαραστάτισσες τοῦ πόνου τῆς μητέρας Κλυταιμνήστρας, τοῦ θρήνου κι ὕστερα τῆς «ἡρωϊκῆς μεταστροφῆς» τῆς θυγατέρας Ἰφιγένειας. Κι ὁ Εὐριπίδης; Ὡς τώρα ἔβγαινε κι ἐκεῖνος – ἀκόμα καί στά σημεῖα ὅπου δέν ἀμφισβητεῖται ἡ πατρότητα τοῦ ἔργου – πολεμοχαρής καί μυστήρια ἀσυνεπής, ὡς πρός τά ὑπόλοιπα ἔργα του.

«Ἄν καταφέρουμε», λέει τό θέατρο Καισαριανῆς, «ἔστω κι ἕνα μέρος τοῦ Εὐριπίδη, νά τό ἐλευθερώσουμε ἀπό τίς προγονόπληκτες, κλασικόπληκτες κι ἡρωομανεῖς ἐπιχωματώσεις τῶν αἰώνων, θά εἶναι ἤδη ἕνα μεγάλο ἔργο»...

Κι ἔτσι, γιά πρώτη φορά στά θεατρικά μας χρονικά, μιά ἄλλη Ἰφιγένεια κι ἕνας ἄλλος Εὐριπίδης φανερώνονται μέσ' ἀπό λατρευτικές-πανηγυριώτικες φιγοῦρες, πού κινοῦνται μέ μάσκες καί κοθόρνους στόν ἀσταμάτητο ρυθμό ἑνός τουμπελεκιοῦ, πάνω σέ μιά σκηνή 5Χ7 καί μπρός σ' ἕνα ξύλινο ἀμφιθέατρο 120 θέσεων. Μέσ' ἀπό ἀλλεπάλληλα μικρά σκηνικά-θαύματα μέ πανιά, κοστούμια καί κίνηση, φανερώνεται γιά πρώτη φορά μιά Ἰφιγένεια-ἀμνός πρός σφαγήν – μιά Ἰφιγένεια ἀνυποψίαστη παιδούλα, πού γίνεται ξαφνικά τραγικό θύμα, πού ὡριμάζει μέσα στόν ὄλεθρο, κι ἔχοντας σκιστεῖ πιά μπρός της τά πέπλα τοῦ ψεύτικου πατριωτισμοῦ κι ἔχοντας ἀντικρίσει πιά τήν πικρότατη ἀλήθεια τῆς ἑλληνικῆς κατάντιας, ζητάει νά πεθάνει γρήγορα τόν θάνατό της, γεμίζοντας τ' ἀναφιλητά της σαρκασμό καί τραγικά ἐρωτηματικά. Ὁ Ἀγαμέμνονας κι ὁ Μενέλαος, ἀποκαλύπτονται κι αὐτοί, διπρόσωπα, ἐπιπόλαια καί φιλόδοξα πιόνια τοῦ Ὀδυσσέα καί τοῦ Κάλχα. Ὁ καβγάς τους γελοῖος, τά ἐπιχειρήματά τους ὄνυδος. Κι ὁ Ἀχιλλέας; Τό πρωτοπαλίκαρο αὐτό τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, πού μαζί του σκαρφαλώσαμε σέ πλαστικά ἤ φανταστικά ἅρματα, μαζί του φυλαχτήκαμε πίσω ἀπό τενεκεδένιες ἀσπίδες, πού μαζί του – ἐμεῖς οἱ Μυρμιδόνες – κυλιστήκαμε στίς λάσπες τῶν παιδικῶν μας χαρακωμάτων, ὁ Ἀχιλλέας λοιπόν αὐτός, ὁ γιός τῆς θεᾶς, σωριάζεται μπροστά μας, ὄχι ἀπό τραῦμα στήν τρωτή του φτέρνα, ἀλλά ἀπό γελοιοποίηση ὁλόκληρης τῆς θρυλικῆς του ὕπαρξης.

Κι ὁ χορός; Ὁ χορός συμπυκνώνει πάμπολλες διαστάσεις. Κοτσομπόλικες, ἐπιπόλαιες, φλύαρες, ἀστόχαστες, χαζοχαρούμενες, μαζί μέ στιγμές συμπονετικές, λυρικές, θυμοσοφικές. Ἡ παράσταση τῆς Καισαριανῆς δέν φυλάει γιά τό κοινό ὑποκριτικά πυροτεχνήματα. Οὔτε ἐπιδιώκει κάτι τέτοιο. Ἐπιδιώκει ἕναν συγκερασμό τραγικῆς αἴσθησης καί τραγικῆς φάρσας – μιά συνέχεια ἀποκαλυπτική τοῦ «ἀρχαίου τραγικοῦ» μέσα στό «πηγαῖο λαϊκό».

Ἡ ἄποψη τοῦ σκηνοθέτη, ἐνισχύθηκε σημαντικά ἀπό τά σχόλια τοῦ Βερναρδάκη καί συγγένεψε συγκινητικά μέ τό μοναδικό ἐκεῖνο «μικρό σχόλιο» γιά τήν Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι» τοῦ Δημήτρη Χατζῆ. Κι ἀκόμα, ... «Ἡ περίφημη μεταστροφή τῆς Ἰφιγένειας», λέει ὁ σκηνοθέτης Σταῦρος Ντουφεξῆς, «ἡ ἀδιέξοδη ἀπόγνωση, πετρώνει σέ μιάν ἀπόφαση νά πεθάνει τόν θάνατό της, ὄχι γιά ὅλα αὐτά τά ... «περί ἀνέμων καί ὑδάτων» τῆς Αὐλίδας, ἀλλά γιά τά πιό οὐσιαστικά. Νά προειδοποιήσει – ὅπως ὁ Εὐριπίδης ἀπ' τήν Μακεδονία – νά βάλει ἐρωτήματα, νά δείξει τήν πίκρα της γιά τό κατάντημα τῆς Ἀθήνας, τήν πίκρα τοῦ Εὐριπίδη... Μετά τήν δειλή στάση τοῦ «σωτῆρα» Ἀχιλλέα, μετά τήν ἄκαρδη στάση τοῦ δειλοῦ πατέρα, θέλει νά τελειώνει ὅσο πιό ἀνώδυνα, ὅσο πιό γρήγορα, νά πεῖ ἐκεῖνο τό νεοελληνικό «Καληνύχτα ντέ!!»...

ΧΝΑΡΙ

βιβλια
δισκοι
αφισσες

σωστη επιλογη βιβλιων - χαμηλες τιμες

κιαφας 5 και ακαδημιας τηλ. 36.05.493

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

Ν. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ-ΓΚΙΚΑΣ: Ἡγετική μορφή τῆς Σύγχρονης Ἑλληνικῆς Τέχνης.

τῆς Ντόρας Ἠλισπούλου – Ρογκάν

Ὁ Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας μᾶς δίνει μέ τήν τωρινή του ἔκθεση στήν αἴθουσα τό Τρίτο Μάτι τήν εὐκαιρία νά δοῦμε ἤ νά ξαναδοῦμε μερικά πολύ ἀντιπροσωπευτικά ἔργα του ἀπό τή δουλειά του τῆς περιόδου 1935-1940 πού ἡ ἐπίδρασή της ἦταν καίρια πάνω στή σύγχρονη ἑλληνική τέχνη. Πρόκειται γιά 18 συνθέσεις πού ἔχουν γίνει μέ διάφορες τεχνικές (λάδι σέ ξύλο καί σέ μουσαμά,ἐγκαυστική σέ ξύλο, κ.ἄ) πού ἡ καθεμιά τους ἀποτελεῖ καί μιά «χρυσή τομή» ἀνάμεσα στά σύγχρονα εὐρωπαϊκά ρεύματα καί στό προσωπικό ταλέντο τοῦ καλλιτέχνη. Εἶναι ἡ ἐποχή πού ὁ ζωγράφος γύρισε ἀπό τό Παρίσι, ὅπου ἦταν ἐγκαταστημένος, στήν Ἀθήνα, περίοδος πολύ ἀποκαλυπτική γιά τά ὅσα ἀποκόμισε ἀπό τό ἐξωτερικό καί γιά τίς διεργασίες στίς ὁποῖες τά ὑπέβαλε μέ τή δύναμη τῆς προσωπικότητάς του.

Ὕδρα «1978»

Ἔτσι στό καθένα ἀπό αὐτά τά ἔργα πού διακρίνονται γιά τό ρυθμό τῆς «γραμμῆς» καί τή μουσικότητα τῆς σύνθεσης, ὁ «κυβισμός» ἐκεῖ πού ἔχει υἱοθετηθεῖ – δέν ἀντιπροσωπεύει μιά μόδα, ἀλλά ἀποκλειστικά τόν καλύτερο τρόπο ἔκφρασης τῆς ἑλληνικῆς φύσης καί τοῦ περιβάλλοντος. Κατ' ἐξοχήν γνώστης τῶν συναισθημάτων στά ὁποῖα μᾶς ὑποβάλλουν τόσο τά χρώματα, ὅσο καί τά γεωμετρικά σχήματα, ὁ καλλιτέχνης χειρίζεται τή σύνθεσή του ἔτσι ὥστε νά μήν μᾶς ἀφήνει σέ καμιά περίπτωση ἀδιάφορους. Ἄλλοτε πιό παραστατική κι' ἄλλοτε πιό «ἀφηρημένη» ἡ σύνθεση χαρακτηρίζεται ἀλλοῦ ἀπό μιά πιό αὐστηρή κι' ἀλλοῦ ἀπό μιά πιό ἐλαστική γεωμετρία. Στή «Διπλή Γυναικεία Μορφή» (1937) ἡ ἀπέριττη χρωματική παλέτα χαρίζει στή φιγούρα μιάν ἰδιαίτερη εὐαισθησία. Στίς δύο «Ὕδρες» μέσ' ἀπό τίς χαρακτηριστικές «τεθλασμένες» τῆς σύνθεσης, μᾶς ἀναμεταδίδεται ἀτόφια ἡ ἰδιαίτερη γοητεία τοῦ νησιοῦ. Τό θέμα τοῦ «Ράφτη» στάθηκε πρόσχημα σέ δυό ἔργα γιά νά μᾶς ἀναμεταδώσει ὁ καλλιτέχνης ἕνα μουσικό καί συνάμα ποιητικό αἴσθημα πού τόν χαρακτηρίζει καί τόν ἴδιο.

Στήν ἔκθεση συμπεριλαμβάνονται καί ἔργα πού φιλοτέχνησε ὁ ζωγράφος τά τελευταῖα 15 χρόνια. Ἔχοντας σάν κύριο ἐρέθισμα τό τοπίο, ὁ καλλιτέχνης συνέθεσε, ἐδῶ, κάθε φορά κι' ἀπό μιάν χρωματική ἁρμονία. («Μετά τή Βροχή», «Πρωϊνό», «Παρνασσός»). Πρόκειται γιά συνθέσεις ὅπου ὁ Χατζηκυριάκος-Γκίκας προχωρεῖ σέ μιάν ὁλοκληρωτική ἀφαίρεση, σέ ἕναν τρόπο ἔκφρασης πού μᾶς προκαλεῖ ἀπανωτά συναισθήματα. Παράλληλα, στήν ἴδια χρονική περίοδο χειρίζεται τά θέματά του μέ ἕναν παραστατικό τρόπο. Συνδετικός κρίκος ἀνάμεσα στούς δύο τρόπους ἔκφρασης στέκει ἡ εὐαισθησία κι ἡ παντοδυναμία τοῦ χρώματος. Χαρακτηριστική καί ἰδιόμορφα ἐκφραστική εἶναι ἡ ἀνδρική φυσιογνωμία πού ἔχει ἀποδώσει ὁ καλλιτέχνης σέ τρεῖς διαφορετικές παραλλαγές. Σ' αὐτήν ἀναβιώνουν μνῆμες ἀπό τά πορτραῖτα φαγιούμ, ἀπό τή βυζαντινή τέχνη, ἀπό τήν ἑλληνική «κατατομή», μνῆμες καί συνειρμοί πού ἔχουν περάσει καί τονωθεῖ ἀπό τήν εὐαισθησία τοῦ ζωγράφου. Παρουσιάζονται ἀκόμα, καί ἀντιπροσωπευτικά δείγματα τῆς μνημειακῆς εἰκονογράφησης πού ἔκανε γιά τήν Ὀδύσσεια τοῦ Καζαντζάκη, σύγγραμμα πού αὐτός κατ' ἐξοχήν συνέβαλε στό νά γίνει γνωστό στό ἐξωτερικό μιά πού παρότρυνε ὁ ἴδιος τόν Κίμωνα Φράιερ νά τό μεταφράσει. Ἀκόμα, μερικά ἀπό τά πολυάριθμα – σέ διαφορετικές παραλλαγές – σχέδια πού εἶχε ἀρχίσει νά κάνει ἤδη ἀπό τό 1938 εἶχαν δημοσιευτεῖ σέ ξένα περιοδικά, πρίν ἀπό τήν ἀμερικάνικη ἔκδοση, μέ ἀποτέλεσμα νά χρησιμέψουν σάν προπομποί. Βλέπουμε ἀκόμα στήν ἔκθεση καί μερικά ἀπό τά σχέδια πού εἶχαν γίνει γιά τά «Ποιήματα» τοῦ Καβάφη, ὅπου ὁ καλλιτέχνης «ἔπιασε» ὅλες τίς χαρακτηριστικές παραλλαγές τοῦ ὕφους τῶν «ἀρχαϊζόντων», «μεσαιωνικῶν» καί «νεωτέρων» ποιημάτων. Τά σχέδια τοῦ Χατζηκυριάκου-Γκίκα χαρακτηρίζονται κι αὐτά ἀπό μιά ποιητικότητα καί δέν εἶναι τυχαῖο πού σχεδόν ὅλα τά ἔργα πού εἰκονογράφησε ὁ καλλιτέχνης στή σταδιοδρομία του εἶναι ποιήματα. Τέλος παρουσιάζονται καί μερικά ἀντιπροσωπευτικά δείγματα ἀπό τίς συνθέσεις πού ἔφτιαξε γιά τά ποιήματα τοῦ Ὀμάρ Καγιάμ. Τό ἐνδιαφέρον τῆς ἔκθεσης αὐτῆς ἐνισχύεται καί ἀπό τήν «ἱστορική» ἀξία τοῦ πρώτου μέρους πού σέ συνδυασμό μέ τά ἀνώτερα ἔργα ἔρχεται νά μᾶς θυμίσει μιάν ἀνοδική πορεία 56 χρόνων τήν ὁποία ὁ καλλιτέχνης συνεχίζει δίχως ποτέ νά τήν διαψεύσει, ἔχοντας παράλληλα κερδίσει τή διεθνή ἀναγνώριση. ■

Ἡ ἐπισφράγιση ἑνός ἔργου

Ἐπισφράγιση καί συνάμα δίκαιη ὀφειλόμενη ἀναγνώριση στό ζωγραφικό, ἀλλά καί στό διδακτικό ἔργο τοῦ Γ. Μόραλη, Καθηγητή στήν ΑΣΚΤ ἀποτελεῖ τό Ἀριστεῖο Καλῶν Τεχνῶν πού τοῦ ἀπένειμε στίς 24 Μαρτίου ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Εἶναι, ὁπωσδήποτε, ἀπό τίς ἐλάχιστες φορές πού ἡ ἀπονομή ἑνός τόσο ἀξιόλογου βραβείου δέν μπορεῖ, «ἐκ τῶν πραγμάτων» νά ἐξοργίσει κανέναν οὔτε καί χωράει καμιά, ἔστω καί ἀπειροελάχιστη, ἀμφισβήτηση.

Ὁ Μόραλης μιάν ὁλόκληρη ζωή ἐργάστηκε σκληρά καί – κάτι σπάνιο σ' αὐτόν τόν τόπο – ἀθόρυβα, γιά νά δημιουργήσει μέσ' ἀπό διαφορετικές, διαρκῶς ὅμως ἀνανεωμένες φάσεις, ἕνα ἔργο πού ἀντιστέκεται στό χρόνο· ἀκριβῶς, γιατί, ἀποτελεῖ μιά «προσωπική» προσφορά. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς σταδιοδρομίας του – τότε πού δηλαδή μεροληπτικά ἀντιμετωπίζουν κάθε φορά τίς ὀφειλές τῶν νέων καλλιτεχνῶν – ὁ Μόραλης δέν μιμήθηκε, δέν παραποίησε καί δέν ἀκολούθησε «χάριν βολῆς» κανέναν. Ἀφοσιωμένος μέ μιάν ὑποδειγματική εὐσυνειδησία στή δουλειά του καί στίς ἀπαιτήσεις πού εἶχε ἡ τελευταία ἀπό αὐτόν δέν ἐπεδίωξε μόνον, ἐδῶ, τήν αἰσθητική παρουσία. Ἐντρύφησε στά μυστικά τῆς τεχνικῆς, δούλεψε ἐξαντλητικά τό «χρῶμα» καί ὁτιδήποτε ἄλλο ἔχει σχέση μέ τό «ὑλικό» μέρος τῆς ζωγραφικῆς. Χάρη σ' αὐτή τήν ὁλοκληρωμένη καλλιτεχνική προσωπικότητά του μπόρεσε νά διδάξει μέ ἐπιτυχία τίς γενιές τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν πού σχεδόν ὅλοι στά 32 χρόνια πού πέρασαν ἀπό τότε πού ἔγινε Καθηγητής (1947) πέρασαν ἀπό τά χέρια του. Εἰδικότερα τώρα σέ ὅτι ἀφορᾶ τήν προσφορά του στή ζωγραφική ὁ καλλιτέχνης «ζυμωμένος», δεμένος ὀργανικά μέ τό κάθε ἔργο του, «ἐμψυχώνει» καί «τονώνει» τό τελευταῖο μέ τίς προσωπικές «ἰδιαίτερες» ἀναμνήσεις καί τά βιώματά του, ἔτσι ὥστε νά περνᾶνε τό ἴδιο ἄμεσα καί σ' ἐμᾶς. Γι' αὐτό καί ἡ «γυναικεία μορφή» πού παρουσιάζεται μέ μιάν ἐκπληκτική ἐμμονή στό ἔργο του – σέ ὅλες του τίς φάσεις – ρεαλιστική, αἰσθησιακή καί χυμώδης, ἤ σχηματοποιημένη καί γεωμετρική, ζεῖ μέ τό δικό της τρόπο προικισμένη μ' ἐκεῖνο τό ξαφνικό σκίρτημα πού αἰσθάνεται κάθε φορά ὁ ἴδιος ὁ καλλιτέχνης γιά νά χαρίσει στίς συνθέσεις του, πάνω ἀπό κάθε ἄλλο χαρακτηρισμό, ἐκεῖνον τοῦ «ζωντανοῦ» ἔργου.

Ντ. Η.-Ρ.

ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ζωγραφικές συνθέσεις φτιαγμένες μέ ὑλικό πού ἐπεξεργάζεται εἰδικά ὁ ἴδιος ὁ καλλιτέχνης, τέμπερες, σχέδια καί πέτρες – ἀντιπροσωπευτικά δείγματα τῆς τελευταίας του δουλειᾶς – παρουσιάζει ὁ **Ν. Νικολάου** στή γκαλερί Ζουμπουλάκη (Πλ. Κολωνακίου).

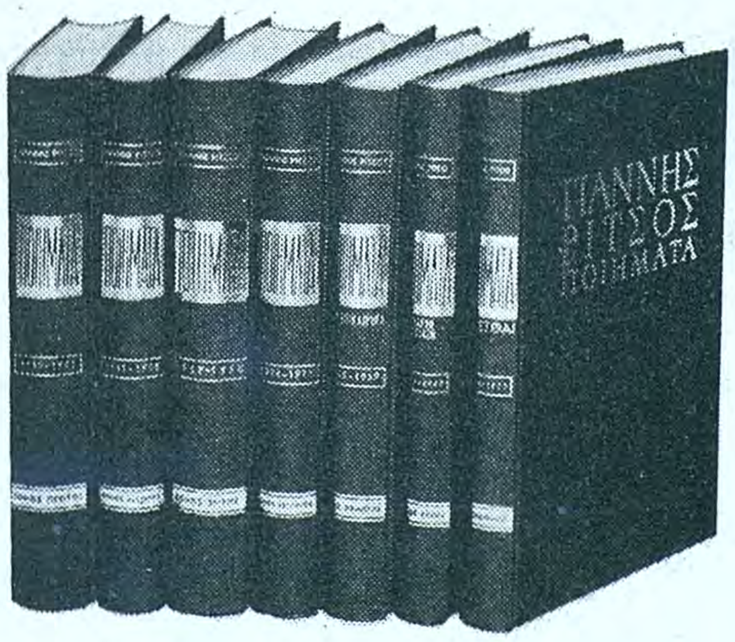
Ὁ ζωγράφος πού χρημάτισε καθηγητής στήν ΑΣΚΤ εἶναι ἐδῶ καί χρόνια ἐγκατεστημένος στήν Αἴγινα ὅπου δουλεύει ἀδιάκοπα καί μέ συνέπεια μέ ἀποκλειστικό στόχο νά ἐξαντλήσει κάθε δυνατότητα πού τοῦ παρέχουν τά ἐρεθίσματά του καί τά βιώματά του, μέ ἐπίκεντρο τή γυναικεία μορφή–περιβλημένη ἕνα πλούσιο σέ νοήματα συμβολισμό – καί τή συκιά, σύμβολο τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Μέ ἀφετηρία καί «μέσον» τίς δύο αὐτές σταθερές, ὁ Νικολάου ζωγράφισε ἔργα πού ἀλληλοσυμπληρώνονται σέ ὕφος καί σέ τεχνοτροπία. Πράγματι, μερικές ἀπό τίς συνθέσεις του χαρακτηρίζονται ἀπό ἕνα ζωντανό, ἔντονο, κινησιακό ρυθμό πού ὑποβάλλει τή μορφή σέ παραμορφώσεις· ἄλλα, ἀντίθετα, ἐκφράζουν μιά γαλήνη, καθώς εἶναι φτιαγμένα μέ ἕναν πιό ἤρεμο ρυθμό ἐνορχηστρωμένο στίς ἁμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στίς μορφές καί στίς ἀργές τους κινήσεις πού μοιάζουν νά ἀποτελοῦν μέρος μιᾶς ἱεροτελεστίας. Βλέπουμε, ἔτσι, τά φύλλα τῆς συκιᾶς μέ τό ἀκανόνιστο περίγραμμά τους νά προβάλλουν μέ μιάν ἰδιαίτερη ζωντάνια μέσ' ἀπό τήν ἀντίθεση πού δημιουργεῖ ἡ ἀντιπαραβολή τους μέ τίς ἤρεμες γυναικεῖες μορφές, ἐνῶ σέ ἄλλες συνθέσεις ἀποκλειστικά ἡ γυναικεία μορφή εἶναι ἐκείνη πού μοιάζει νά θέλει νά ταυτιστεῖ μέ τό ἀκανόνιστο περίγραμμά τους.

Χαρακτηριστικός συνδετικός κρίκος ἀνάμεσα στίς παραπάνω ἑνότητες στέκει ἡ διάχυτη θηλυκότητα πού ἐπισημαίνουμε τό ἴδιο στίς «εὔπλαστες», «ἐλαστικές» γυναικεῖες μορφές καί σέ ἐκεῖνες πού ἔχουν μιά στιβαρή, ἱερατική θωριά. Κατορθώνει, ἐδῶ, ὁ Νικολάου παρά τήν λιτότητα τῆς χρωματικῆς παλέτας καί τόν περιορισμό τῆς εἰκονογραφίας σέ ὁρισμένα θέματα, νά ἐναλλάσσει δημιουργικά τή σύνθεση: τεκμήριο μιᾶς αὐθεντικότητας στά ἔργα του.

Στά σχέδιά του ὑπάρχει μιά ἄνεση στή γραμμή καί ἕνας ρυθμός πού ἐνορχηστρώνεται ἐπιδέξια στά περιγράμματα ἀπό τή στιγμή πού, ἐδῶ, δέν ὑπάρχει χρῶμα. Μέ ἕνα διαφορετικό – ὀργανικό – τρόπο δένει ἡ μορφή στίς ποταμίσιες πέτρες πού ὁ Νικολάου ἀντιμετωπίζει καί περιβάλλει μέ μιά βαθιά ἀγάπη καί μέ μιάν ἰσχυρή αἴσθηση τῆς πραγματικότητάς τους. Ἐδῶ, μορφή καί πέτρα γίνονται ἕνα. Ταυτίζονται σέ μιάν ἐνιαία σύνθεση καί δείχνουν ὅτι γεννήθηκαν μαζί. Δέν νοοῦνται χώρια· ἔτσι πού τό ζωγραφικό μέρος νά μή δείχνει ἐπίκτητο. Ἡ ἐπιλογή τῶν ἔργων καί ἡ παρουσίασή τους στό χῶρο, μας ἀποκαλύπτουν ἕναν καλλιτέχνη πού ἔχει σκύψει μέ «δέος» καί μέ «ζῆλο» πάνω στίς δημιουργίες του καί κοπιάζει συνέχεια νά ἀναπαραστήσει, ὅσο πιό ἄμεσα καί ζωντανά γίνεται τό βίωμά του. Ἔτσι τό τελευταῖο, γίνεται τό ἴδιο ἄμεσα καί δικό μας βίωμα καί πέρα ἀπό μιάν ἐντύπωση νά ἀποκομίζουμε, ἐδῶ, μιά ἐμπειρία. ■

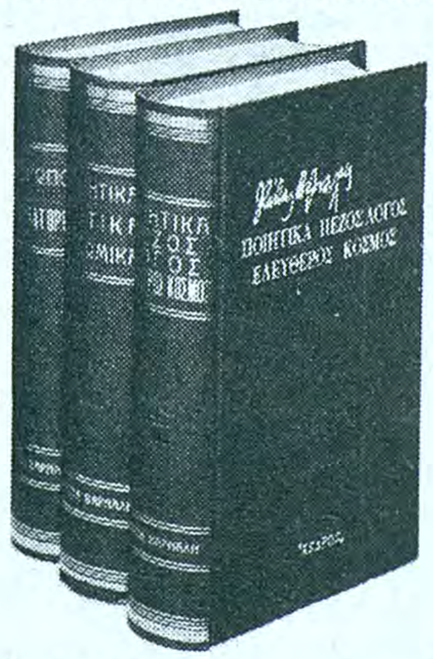
Γιά κάθε Ἕλληνα
γιά κάθε Ἑλληνική βιβλιοθήκη

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

Ὅλο τό ἔργο (1928 - 1978)
δεμένο σέ ἑπτά τόμους δρχ. 4.700

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ

Ὅλο τό ἔργο δεμένο σέ τρεῖς
τόμους δρχ. 2.100

ΚΕΔΡΟΣ

Κεντρική διάθεση **ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ - ΚΑΝΑΚΗΣ** Τηλ.: 3623113 - 3605097

βιβλιο-παρουσιαση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

Ναταλία Γκίντσμπουργκ.
Ἀγαπητέ μου Μικέλε

Γιουκίο Μισίμα
Ἐξομολόγηση μιᾶς μάσκας

Ροζέ Βαγιάν
Παράξενο παιχνίδι.

Τσέζαρε Παβέζε
Ὁ σύντροφος

Τζών Ντός Πάσος
U.S.A. Ὁ 42ος παράλληλος

Λουί Ἀραγκόν
Οἱ καμπάνες τῆς Βασιλείας

Βλαντιμίρ Μαγιακόφσκι
Ἐρωτικά γράμματα
στή Λίλια Μπρίκ

Ναταλία Μπαράνσκαγια
Ἑπτά ἡμέρες μιᾶς γυναίκας

Τσέζαρε Παβέζε
Ἕνα ὡραῖο καλοκαίρι

Τζών Γουαίην
Ἀπόφοιτος μέ μέτριο θαθμό

Μπέρτολτ Μπρέχτ
Τό ρομάντσο τῆς πεντάρας

Μάξ φόν ντέρ Γκρύν
Φωτιά καί ἀντιφέγγισμα.

Μπράνιμιρ Στσεπάνοβιτς
Στόμα γεμάτο χῶμα

Προσπέρ Μεριμέ
Χρονικό τῆς βασιλείας
τοῦ Καρόλου IX

Μάρκ Τουαίν
Οἱ περιπέτειες
τοῦ Χάκλμπερυ Φίν

Γκεόργκη Βελίτσκοφ
Ἁπλά θαύματα

Π. ΡΟΔΑΚΗ
α) Ἐξελικτική πορεία τῆς ἑλληνικῆς πεζογραφίας, β) Δημοσιογραφία.
Ἐκδόσεις:«Σαμουράϊ», Ἀθήνα

Τό πρῶτο ἀπ' τά παραπάνω βιβλία εἶναι μία προσπάθεια νά παρουσιαστεῖ ἡ ἑλληνική πεζογραφία σάν ἕνα ὀργανικό καί ζωντανό σύνολο, μέ τίς τάσεις της, τά ρεύματα, τίς σχολές καί τούς τρόπους ἔκφρασής της. Οἱ σχολές καί τά ρεύματα δέν δίνονται ξεκομμένα ἀπό τήν πραγματικότητα, ἀλλά σάν νομοτελειακά φαινόμενα τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. Ξεχωριστά κεφάλαια κατατοπίζουν τόν ἀναγνώστη γιά τίς σχολές καί τά ρεύματα πού παρουσιάστηκαν στήν παγκόσμια λογοτεχνία, καθώς καί γιά τούς σταθμούς τῆς λογοτεχνίας τοῦ τόπου μας.

Τό δεύτερο βιβλίο εἶναι ἀφιερωμένο στή δημοσιογραφία πού ἀποτελεῖ καί τό κατώτερο σκαλοπάτι τῆς λογοτεχνίας. Μέ ἁπλό, ἀλλά περιεκτικό τρόπο δίνεται ἡ ἱστορία τῆς δημοσιογραφίας καί ἀναλύονται τά εἴδη δημοσιογραφικοῦ γραψίματος.

Η ΡΩΣΙΑ ΣΗΜΕΡΑ
Ἀναλύσεις-ντοκουμέντα-ὑλικά ἀπό τή Διεθνή Συνδιάσκεψη στό Δ. Βερολίνο (Μάης 1977)
Ἐκδόσεις: «ΝΑ ΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕ ΤΟ ΛΑΟ», Ἀθήνα 1979

Ποιά εἶναι ἡ Ρωσία σήμερα; Στό ἐρώτημα αὐτό ἐπιδιώκει νά ἀπαντήσει τό βιβλίο ἀπό σαφή θέση, τήν θέση καί τήν ἀνάλυση τοῦ Κ.Κ. Κίνας: «Ἡ Ρωσία ἀπό τό θάνατο τοῦ Στάλιν καί πέρα ἔχει ἀκολουθήσει μία πορεία παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ». Αὐτόν τόν «σοσιαλιμπεριαλιστικό» χαραχτήρα τῆς Ρωσίας φιλοδοξεῖ ν' ἀποδείξει τό βιβλίο πού ἀποτελεῖται ἀπό τά βασικότερα ὑλικά καί ντοκουμέντα μιᾶς Διεθνοῦς Συνδιάσκεψης στό Δ. Βερολίνο πού ὀργανώθηκε τό Μάη τοῦ 1977, ἀπό τό περιοδικό «Ἀπελευθέρωση» μέ θέμα «Ἡ Σοβιετική Ἕνωση – μία ἱμπεριαλιστική ὑπερδύναμη». Μεγάλο τμῆμα τοῦ βιβλίου καταλαμβάνει τό κείμενο τοῦ Π. Στάγκου – πού προλογίζει καί τό βιβλίο – γιά τήν πολιτική τῆς ΕΣΣΔ στήν περιοχή μας καί γιά τήν κρίση στό Αἰγαῖο. Ἀκόμα περιλαμβάνει ἐκτενή ἀνάλυση τοῦ Γ. Νταγικέλι γιά τή σοβιετική πολιτική στήν Τουρκία.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ
Προσωπική ἀποκαλυψη
Ἐκδόσεις «Κέδρος»

Τά διηγήματα τῆς συλλογῆς ἀνήκουν σ' αὐτό πού θά ὀνόμαζε κανείς Συγκινησιακή Φαντασία – κατά τό Ἐπιστημονική Φαντασία. Ἄν, δηλαδή, στήν Ἐπιστημονική Φαντασία οἱ ἥρωες ταξιδεύουν σέ φανταστικούς κόσμους καί περιπέτειες, ὁ συγγραφέας τῶν διηγημάτων στέλνει τόν ἑαυτό του σέ περιπέτειες ἐσωτερικές· ἕνας μύθος πού στηρίζεται σέ ἀναμνήσεις, γνώσεις καί στή φαντασία μέσα σ' ἕνα ἀπροσδιόριστο χρόνο. Στή «Λύσσα» π.χ. ξυπνάει παντοδύναμος, ἀλλά δέν ἀποφασίζει τί θαύματα θά κάνει καί καταλήγει στήν ἀπραξία καί τήν ὀνειροπόληση καί τέλος στήν «Ἀπελευθέρωση τῆς Κύπρου» ἐπεμβαίνει ἀποτελεσματικά καί ἀναίμακτα ἀπελευθερώνει τό νησί.

ΛΙΛΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ
Ἐπάγγελμα: Πόρνη
Ἐκδ.: Ἀθήνα 1978

«Ἡ ζωή περνᾶ ἀπό μέσα μου, μέ διαποτίζει μέ τήν ἀσκήμια της, μέ γεμίζει λύσσα μέ τήν ἀδικία της τήν ὀργανωμένη, μέ ταπεινώνει μέ τήν ἀνημποριά μου νά ἀντιδράσω...», νά μιά φράση κλειδί ἀπό τό προλογικό σημείωμα τοῦ βιβλίου. Ἡ Λιλή Ζωγράφου στό νέο της βιβλίο μᾶς παραδίνει «παλιές ἱστορίες» γραμμένες λαχανιαστά, «ὠμά». Γεγονότα, πρόσωπα καί τοπία, αὐτούσια καί ὅπως τά βίωσε ἡ συγγραφέας, καταγράφονται μέ ἄμεσο ἀφηγηματικό τόνο. Ἡ καταγραφή τοῦ γεγονότος, χωρίς ψυμίθια ἤ ἐμβόλιμες γενικεύσεις καί σχολιασμούς, μεταδίνει τήν ἀνατριχίλα τῆς συνενοχῆς καί τήν συνείδηση τῆς ἀλλοτριωμένης ζωῆς ὅλων μας.

ΝΑΤΑΛΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
«Δέ δουλώνω... Δέν ἀπογράφω!»
Ἐκδ.: «Σύγχρονη Ἐποχή» Ἀθήνα 1979

Οἱ μάνες τοῦ Μακρονησιοῦ στόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ταλαιπωρημένες, βασανισμένες, χαροκαμένες. Ἡ Ν.Α. τή θυμήθηκε καί μνημονεύει τό συγκλονιστικό χρονικό τῆς ἐξορίας καί τῶν κακοπαθημάτων της. Εὐλαβικό ἔργο.

IVAN GOLL
Μαλαισιακά Τραγούδια
Μετάφρ.: Ε.Χ. Γονατᾶ
Ἐκδ.: «Κείμενα», Ἀθήνα 1979

Πυκνή, λυρική φωνή πού ψάλλει τόν ἁπλό ἄνθρωπο – τήν ἐρωτευμένη κοπέλα, τόν ἀγρότη, τόν ψαρά – ὅ,τι τελοσπάντων πόθησε ὁ ποιητής νά εἶναι. Ἡ μεταφραστική δουλειά καί ἡ ἐκδοτική ἐπιμέλεια, ὑποδειγματικές.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ι. ΖΑΝΝΟΥ
Τό Κόμπλεξ τῆς Τεχνολογίας στήν Ἀρχιτεκτονική.

Κυκλοφόρησε σέ φυλλάδιο, διάλεξη πού δόθηκε στήν Ἀρχιτεκτονική Σχολή τοῦ ΕΜΠ ἀπό τόν καθηγητή Ἀλ. Ζάννο. Μέ στοχασμό καί μέ σκῶμμα, ὁ καθηγητής Ἀλ. Ζάννος ἐπιχειρεῖ νά πεῖ κάποιες ἁπλές ἀλήθειες γιά τήν ἀπεμπλοκή τῆς ἐπιστήμης του ἀπό μιάν, χωρίς μέτρο ἤ ἀναφορά, τεχνολογική ἀνάλυση.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ Δ Ι Π Λ Ο
ΤΕΥΧΟΣ ΤΟΥ Π Ρ Ο Ο Δ Ε Υ Τ Ι Κ Ο Υ
Κ Ι Ν Η Μ Α Τ Ο Γ Ρ Α Φ Ο Υ

Περιεχόμενα:Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΠ.ΜΠΡΕΧΤ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ.

ΜΙΚΥ-ΜΑΟΥΣ Ἤ ΠΩΣ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ.

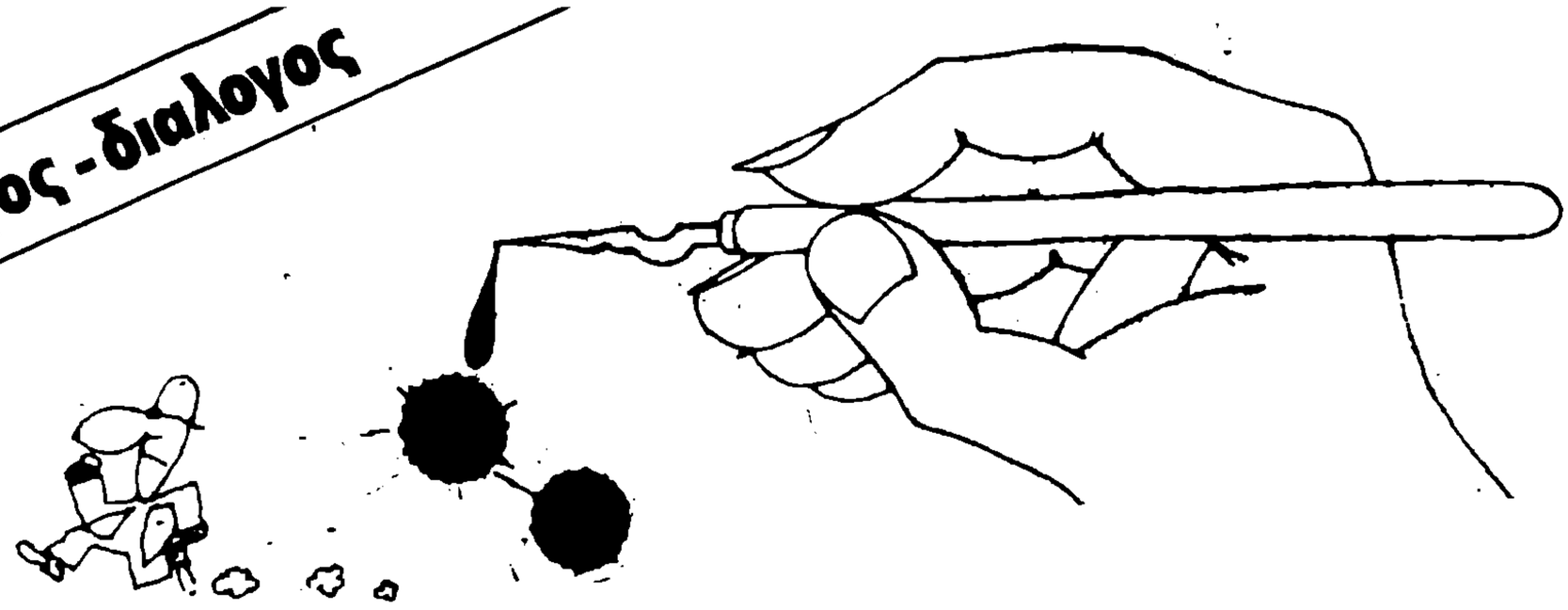
ΡΕΒΙΖΙΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΠΟ ΜΑΡΜΑΡΟ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

διαλογος-διαλογος-διαλογος-διαλογος

● *Συνεχίζουμε καί σήμερα μέ μιά σειρά ἀπό γράμματα πού περιμένουν ἀπό καιρό.*

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

● *Οἱ σχέσεις τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς Ἀργεντινῆς καί γενικά οἱ διακρατικές σχέσεις τῆς ΕΣΣΔ στάθηκαν ἀφορμή γιά μιά σειρά γράμματα. Τό θέμα ἔχει κλείσει ἀπό καιρό, γίνεται σήμερα μόνο μιά σύντομη ἀναφορά σέ μερικά γράμματα ἀναγνωστῶν.*

● *Μιά... δυσανάγνωστη ὑπογραφή ἀναφέρεται σέ ἐπιστολή τοῦ κ. Γ. Μαρίνου (Τχ.113):*

Νά λοιπόν πού ὁ κ. Μαρίνος μᾶς βγαίνει ἀπό ἀριστερά καί καυτηριάζει τήν ἀντιδραστική θέση τοῦ ΚΚΑ. Ποιός; ὁ κ. Μαρίνος.

Ἔτσι ὁ «ὑπερδυναμικός» διευθυντής μποροῦσε νά καταλήξει στό σύνθημα τῶν ἀπανταχοῦ ἀντιδραστικῶν. Ἕνας εἶναι ὁ ἐχθρός ὁ... σοσιαλισμός! Φυσικά ὁ ὑπαρκτός. Γιατί ὁ ἄλλος θά...

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΚΕ

Ἀγαπητό ΑΝΤΙ,

Τέσσερα χρόνια τώρα κατακλύζουν τίς στῆλες σου ἄρθρα καί γράμματα παλαιῶν καί νέων στελεχῶν ἤ ὀπαδῶν τοῦ ΚΚΕ, ἀπό τό περιεχόμενο τῶν ὁποίων θά μπορούσαμε ἴσως νά κάνουμε δύο διαπιστώσεις:

1) Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί τό θεωροῦν τό ΚΚΕ σάν τόν κεντρικό πόλο γύρω ἀπό τόν ὁποῖο περιστρέφεται ὅλη ἡ πολιτική ζωή τῆς χώρας ἤ ἔστω τό ταυτίζουν μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἐνῶ οὔτε τό ἕνα οὔτε τό ἄλλο εἶναι σωστό, γιατί προπαντός σέ καμιά φάση τῆς ἀνάπτυξής του τό ἐργατ. κίνημα τῆς χώρας δέν ταυτίστηκε μέ τό ΚΚΕ, οὔτε ἡ ἐργατική τάξη τό ἀκολούθησε, ὄχι τόσο γιατί μιά μειοψηφία μόνο ἐργατῶν (τό 1945 ὁ Ζαχαριάδης τήν ὑπολόγιζε στά 18%) ἦταν ὀργανωμένη στό κόμμα, ὅσο γιατί ἡ ἐργατική τάξη ἔκανε ἤ δέν ἔκανε ἀγῶνες συχνά παρά τή θέληση καί τίς σκοπιμότητες τοῦ ΚΚΕ (ὅπως λ.χ. ὅταν τόν Δεκέμβρη τοῦ 1945 σχηματίσθηκε ἡ κυβέρνηση Σοφούλη, πού οἱ σταλινικοί τή θεώρησαν «προοδευτική» καί προσπάθησαν μέ κάθε μέσο ν' ἀναστείλουν τούς ἀπεργιακούς ἀγῶνες πού εἶχαν ξεσπάσει ἐν τῶ μεταξύ...), ἐνῶ εἶναι γνωστό ὅτι ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ΕΡΓΑΣ, ἐπίλεκτος σταλινικός Θέος, μιλώντας στή συγκέντρωση τῆς Πρωτομαγιᾶς τοῦ 1945 στό Στάδιο εἶπε ἐπί λέξει: «Οἱ ἀγῶνες πού κάναμε στήν Κατοχή ἦταν ἐθνικοί, ὄχι ταξικοί...».

2) Οἱ ἔντονες κατηγορίες πού ἐκτοξεύουν οἱ κομματικοί, οἱ μέν ἐναντίον τῶν δέ, ἄν προσέξουμε λιγάκι θά δοῦμε ὅτι ἀφοροῦν δευτερεύοντα, ἐπουσιώδη ἤ τεχνικῆς φύσης ζητήματα(ἔστω κι ἄν συνοδεύονται συχνά μέ τή λέξη «προδοσία»), πού δέν ἔχουν καμιά σχέση οὔτε μέ τήν πάλη τῶν ἰδεῶν σ' ἕνα κόμμα, οὔτε μέ τήν ἀμφισβήτηση τῶν αὐθεντιῶν, οὔτε μέ τήν ἐσωκομματική δημοκρατία, οὔτε ὅμως καί μέ διαφορετικές ἐκτιμήσεις γιά πολύ σημαντικά κοινωνικά καί πολιτικά γεγονότα τοῦ μεσοπολέμου, τοῦ πολέμου ἤ τοῦ μεταπολέμου. Ἔτσι κανένας δέν μᾶς εἶπε μέχρι σήμερα ἄν ἀκούστηκε μιά δεύτερη φωνή μέσα στό κόμμα ἔξω ἀπό τή φωνή τῆς ἐπίσημης ἡγεσίας γιά γεγονότα ὅπως ἡ ἐξέγερση τῆς Κρονστάνδης (1921), ἡ ἀπαγόρευση τῶν τάσεων στό μπολσεβικικό κόμμα (1921), ἡ διάλυση τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας τῆς Γεωργίας (1922), ἡ ἐξόντωση τῶν μενσεβίκων, ἐσέρων καί ἀναρχικῶν, ἡ πολιτική ἀπέναντι στή γενική ἀπεργία στήν Ἀγγλία (1926), ἡ ἀνάπτυξη τῆς γραφειοκρατίας στήν ΕΣΣΔ, ἡ καταδίκη τῆς ἀριστερῆς ἀντιπολίτευσης, ἡ ἵδρυση στρατοπέδων συγκέντρωσης (ὅπως διαφαινόταν ἀπό τά κείμενα τῶν Σέρζ, Σιλίγγα, κλπ), ἡ ὑποχρεωτική κολλεχτιβοποίηση, ἡ θεωρία τοῦ σοσιαλφασισμοῦ, ἡ εἴσοδος τῆς ΕΣΣΔ στήν ΚΤΕ, ἡ πολιτική τοῦ Στάλιν γιά τήν Κίνα καί γιά τήν Ἱσπανία, οἱ μεγάλες ἐκκαθαρίσεις (1936–38), τό γερμανοσοβιετικό σύμφωνο, ἡ ὑποστήριξη ἀπό τό ΚΚΕ τοῦ πολέμου τῆς μεταξικῆς διχτατορίας, ἡ διάλυση τῆς Κομιντέρν (1943), ἡ ἐξέγερση τοῦ Ἀν. Βερολίνου (1953), ἡ Οὐγγρική ἐξέγερση κλπ.

Ὅπως δείχνουν τά πράγματα ἀπέναντι στά μεγάλα αὐτά γεγονότα ὑπῆρξε μεγάλη ὁμοφωνία στό ΚΚΕ, ὅπως ἄλλωστε καί στ' ἄλλα ΚΚ.

Μέ πολλή τιμή
Νίκος Καλμέτης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΕ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

● *Ὁ ἀναγνώστης μας Κ. Εὐαγγέλου μετά τήν ἀπάντηση σέ ἐπιστολή του ἀπό τόν Ἀντ. Μπριλλάκη, ἔστειλε ἀνταπάντηση – δυστυχῶς πολύ μεγάλη γιά νά δημοσιευτεῖ ὁλόκληρη – ὅπου καταλήγει:*

Τό λεγόμενο ΚΚΕεσ. τί εἰκόνα παρουσιάζει; Εἰκόνα ἀποσύνθεσης. Ἡ νεολαία του διασπασμένη σέ φράξιες, σέ διαφωνοῦντες καί σέ νόμιμους, ἡ φοιτητική ὀργάνωση τό ἴδιο, περικλείει μέσα της ἀπό σοσιαλδημοκράτες μέχρι ἀριστεριστές. Κι ἐσεῖς κ. Μπριλλάκη κάντε τόν κόπο καί ζητῆστε πληροφορίες γιά τό τί συμβαίνει στίς Κ.Ο.Β. τοῦ ἐξωτερικοῦ, στίς Κ.Ο.Β. τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων καί τῶν χωριῶν καί τότε θά δεῖτε τήν προοπτική τοῦ κόμματός σας: τήν διάλυση.

Σύντροφοι πού ἀνήκετε στό παραπάνω λεγόμενο κόμμα, πιστεύω ἀκόμα ὅτι μέσα σας καίει ἡ ἐπαναστατική φλόγα, ἀλλά ἔχετε παγιδευθεῖ ἀπ' τίς συνθῆκες, πάρτε τή μόνη γενναία ἀπόφαση τοῦ λεγόμενου Κ. Κόμματός σας: Αὐτοδιαλυθεῖτε καί ἐλᾶτε ὅλοι μαζί νά φκιάσουμε τό ὅραμα τόσων γενεῶν πραγματικότητα, νά δικαιώσουμε τό αἷμα πού χύθηκε, νά ὁδηγήσουμε τό ΚΚΕ, τό ἑλληνικό προλεταριάτο, στήν ἐπιτέλεση τοῦ ἱστορικοῦ του προορισμοῦ.

Σᾶς εὐχαριστῶ.
Κώστας Εὐαγγέλου

●

● *Ἕνας μαθητής ἀπό τή Θεσσαλονίκη ἀφοῦ ἀναφερθεῖ πρῶτα στό Αἰγαῖο, τόν Εὐρωκομμουνισμό καί τήν Τσεχοσλοβακία, καταλήγει στίς ἐκκαθαρίσεις στά χρόνια τοῦ σταλινισμοῦ:*

Ἡ ἐξόντωση, στή Σοβιετική Ἕνωση, ἀφοσιωμένων ἀγωνιστῶν τοῦ ἑλλην. κομμ. κινήματος στήν περίοδο τῶν σταλινικῶν ἐκκαθαρίσεων (ἤ προσωπολατρείας...) ἀποτελεῖ μιά ἄλλη μαύρη σελίδα γιά τήν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ κομμ. κινήματος. Αὐτή ἡ καπηλεία τῶν νεκρῶν ἀγωνιστῶν συνεχίζεται ἀπ' τό Κ.Κ.Ε. ἐξ. (κινητοποίησε καί τόν Βασίλη Μπαρτζώτα, γνωστό γιά τή λασπολογική τέχνη, βλέπε τό βιβλίο του «Αἰτίες γιά τίς ἥττες καί τή διάσπαση τοῦ Κ.Κ.Ε. καί τῆς ἑλληνικῆς Ἀριστερᾶς). Ὅσο γιά τήν ἐπαναστατική ἔξαψη τῆς μαθήτριας ἀπ' τόν Πειραιά, περιγράφοντας τό Στάλιν, δέ μᾶς βοηθᾶ στό θέμα. Γιά τούς κακόπιστους ὑπάρχει τό γράμμα τοῦ Λεύτ. Ἀποστόλου (Νά ἀποκατασταθοῦν οἱ Ἕλληνες κομμουνιστές – θύματα τῆς σταλινικῆς περιόδου στήν Ε.Σ.Σ.Δ.) στήν Αὐγή, στίς 4.11.78 μέ τά συγκεκριμένα ὀνόματα. Ὑπάρχει καί ἡ συζήτηση Μπαρτζώτα – Φυλακτόπουλου στό ξενοδοχεῖο Ρωσίας τῆς Μόσχας τό 1976, ὅπου ἀποκαλύπτει ὁ «σύντροφος» Μπαρτζώτας τόν ἀριθμό τῶν 300 ἐκτελεσθέντων. Δυστυχῶς δέν ὑπάρχουν μόνο οἱ Ἕλληνες ἐκτελεσθέντες. Οἱ σοβιετικοί σύντροφοι ἔχουν κι αὐτοί τραβήξει ἀρκετά (ἤ ἔχουν πληρώσει μέ τίς ζωές τους) στήν ἐποχή τῆς προσωπολατρείας (βλέπε ἐκδόσεις Θεμέλιο, Λέβ Νικούλιν: Τουχατσέφσκι). Κάνω ἔκκληση στό περιοδικό Ἀντί νά ἐργαστεῖ καί νά προβάλλει τό θέμα γιά τήν ἀποκατάσταση αὐτῶν τῶν συντρόφων. Κάνω ἔκκληση σ' ὅποιον σύντροφο ἤ φίλο ξέρει κάτι γιά τό θέμα νά γράψει στό Ἀντί. Ἡ ἀποκατάσταση τῶν ἐκτελεσθέντων συντρόφων ἀποτελεῖ χρέος καί σημαντική ὑπηρεσία, καθένα πού ἐνδιαφέρεται γιά τήν κομμ. ἰδεολογία του, νά βοηθήσει τό κίνημα στήν ἀπελευθέρωση ἀπ' τή λάσπη πού τό κάλυψαν οἱ δυό περίοδες τῶν σταλινικῶν ἐκκαθαρίσεων, νά βοηθήσει τόν ἑαυτό του νά ἀποδεσμευτεῖ ἀπό κάθε ὑπόλειμμα σταλινικοῦ βαρβαρισμοῦ καί δογματισμοῦ.

Φιλικά
μαθητής ἀπ' τή Θεσ/νίκη

ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

● *Ἕνας ὀπαδός του ΠΑΣΟΚ «στεναχωριέται γιατί μιά προοδευτική ὀργάνωση νεολαίας – ἡ ΚΝΕ – δογματίζει καί βερμπαλίζει» κάνοντας κριτική πρός τό ΠΑΣΟΚ (τεῦχος 113) καί ρωτᾶ, ἀνάμεσα σέ ἄλλα:*

1) Θεωρεῖτε ὅτι ὅποιος κάνει κριτική στή Σοβιετική Ἕνωση εἶναι ἀντιδραστικός καί ἀντικομμουνιστής; Βάζετε στό ἴδιο τσουβάλι τό «Σκασμό» καί τή «Βραδυνή» μέ τούς νεολαίους τοῦ ΠΑΣΟΚ καί τῶν ἄλλων δημοκρατικῶν ὀργανώσεων; Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τίς ἀδυναμίες τοῦ ὑπαρχτοῦ σοσιαλισμοῦ τίς ἐκμεταλλεύεται ἡ ἀντίδραση γιά νά δημαγωγήσει καί νά χτυπήσει κάθε προοδευτική ἰδέα (αὐτός εἶναι ἀντικομμουνισμός καί τόν καταδικάζουμε) ἐνῶ ἀντίθετα ἀποτελοῦν θέματα προβληματισμοῦ γιά κάθε δημοκράτη – ἐκτός καί ἄν πιστεύετε ὅτι στήν Σοβιετική Ἕνωση δέν ὑπάρχουν τρωτά.

2) Τό σκεπτικό τό δικό μας – ὅπως καί οἱ πολιτικές μας ἀρχές – εἶναι ἐντελῶς διαφορετικό ἀπό τοῦ ΕΚΚΕ, τοῦ ΚΚΕ (μ-λ) κλπ. Ἀλλά καί στήν περίπτωση πού ἔχουμε μιά κοινή θέση (καί συχνά συμβαίνει διαφορετικά σκεπτικά ἀπό διαφορετικές πολιτικές βάσεις νά καταλήγουν σέ κοινό συμπέρασμα) δέν ἔχουμε κανένα κόμπλεξ, οὔτε σημαίνει ὅτι εἴμαστε ἀριστεριστές. Ἀλήθεια, ξέρουν οἱ συναγωνιστές τῆς ΚΝΕ ὅτι στό φοιτητικό χῶρο εἶχαν κοινές θέσεις μέ τήν κυβερνητική ΔΑΠ ἐνάντια στήν περσινή ἀποχή ἤ παλιότερα γιά ἐπιστροφή τῶν χουντικῶν καθηγητῶν; Μέ βάση τό δικό τους σκεπτικό τί νά ὑποθέσουμε;

● *Ἕνας κνίτης μαθητής ἀπό τά Χανιά γράφει διατυπώνοντας μιά σειρά ἐρωτήματα γιά τίς οἰκονομικές σχέσεις ἀνάμεσα στίς σοσιαλιστικές καί καπιταλιστικές χῶρες:*

1) Θά ὠφελήσει μόνο τά ξένα μονοπώλια καί τήν ἑλληνική ἀστική τάξη ἡ πρόθεση τῆς ΕΣΣΔ γιά ἀξιοποίηση τῆς ἑλληνικῆς τύρφης; (ποώδους γαιάνθρακα μέ μικρή περιεκτικότητα σέ καθαρό ἄνθρακα).

2) Ποιός ὠφελεῖται ἀπό τίς ἐξαγωγές ἑλληνικῶν ἐσπεριδοειδῶν στήν ΕΣΣΔ καί στίς ἄλλες χῶρες τοῦ ΣΟΑ;

3) Ὠφελεῖται μόνο ἡ ἀστική τάξη τῆς Τουρκίας ἀπό τό χτίσιμο σταθμοῦ παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας στό ἔδαφος τῆς Τουρκίας ἀπό τήν ΕΣΣΔ;

Ἀλλά νά τό πάρουμε καί «θεωρητικά» τό ζήτημα.

4) Δέν ὠφελεῖται μιά χώρα – στήν κατεύθυνση τῆς ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ – ἀπό τό χτίσιμο σοβιετικῶν ἐργοστασίων στό ἔδαφος της, ὅταν τά παίρνει ἀπό τή πρώτη στιγμή ὑπό τόν ἔλεγχο της καί ὅταν γιά τά ἔξοδα τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν πληρώνει σέ προϊόντα αὐτῶν τῶν ἐργοστασίων καί μέ ἐπιτόκιο 1-2%; (Ἐδῶ νά θυμηθοῦν μερικοί τούς ὅρους πού ἐπιβάλλει ὁ ἰμπεριαλισμός στίς χῶρες πού κατασκευάζει ἐργοστάσια).

5) Δέ δίνουν οἱ οἰκονομικές συνδέσεις νέες διαστάσεις στίς σχέσεις μεταξύ κρατῶν; Δέν ἀποδείχνουν στή πράξη τίς ἀντιλήψεις τῆς ΕΣΣΔ γιά ἀμοιβαῖο ὄφελος καί ἰσοτιμία; Δέν ἀποκαλύπτουν – σέ κάποιο βαθμό – τίς συντροφικές σχέσεις μεταξύ σοσιαλιστικῶν κρατῶν;

6) Μέ τίς σχέσεις αὐτές μπορεῖ ἤ ὄχι ἡ ΕΣΣΔ νά ἀπομακρύνει – μέχρις ἑνός σημείου – χῶρες ἀπό τό ἅρμα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ;

7) Εἶναι ἤ δέν εἶναι σχέσεις τέτοιες πού βοηθᾶνε στό στέριωμα τῆς ὕφεσης στόν πλανήτη μας;

Ἕνας Κνίτης μαθητής, Χανιά

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΜΑΡΣΑΙ

● *Ἀπό τό Τορόντο ἀναγνώστης μας γράφει:*

Ἀγαπητό ΑΝΤΙ,

Νομίζω ὅτι ὁ Ζώρζ Μαρσαί ἐπενέβει στά ἐσωτερικά τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας μας μέ τό νά ἀγκαλιάζει τόν Φλωράκη πού ἐκπροσωπεῖ τό πιό ἀποστεωμένο τμῆμα τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος καί νά περιφρονεῖ κατάφορα τούς κομμουνιστές τοῦ ΚΚΕ ἐσ. πού σήκωσαν τό μεγαλύτερο βάρος στόν ἀγώνα κατά τῆς χούντας.

Οἱ δηλώσεις του στό θέμα τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς ἦταν γεμάτες ἀντιφάσεις καί ἔδωσαν ἐπιχειρήματα στήν Δεξιά νά κάνει ἀντικομμουνισμό.

Φαίνεται ὅτι ἡ ἡγεσία τοῦ ΚΚΓ δέν ἔχει ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν σταλινική νοοτροπία.

Ὅλες οἱ διακηρύξεις της γιά ἕνα σοσιαλισμό μέ γαλλικά χρώματα, γιά αὐτονομία καί γιά μή ἐπέμβαση στά ἐσωτερικά τῶν ἄλλων κομμάτων, εἶναι μιά μεγάλη ὑποκρισία ἡ ὁποία τιμωρήθηκε καταλλήλως ἀπό τόν γαλλικό λαό στίς τελευταῖες ἐκλογές.

Μέ ἀγωνιστικούς χαιρετισμούς
Χρῆστος Ταρνάρης

ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΚΕ

● *Μέ ἀφορμή γράμμα τοῦ Ν. Ἐπιτροπάκη στό τεῦχος 111, ἀναγνώστης μας, γράφει:*

Ἰσχυρίζεται ὁ Ν.Ε. ὅτι τό «ΕΚ»ΚΕ εἶναι κομμουνιστική ὀργάνωση. Δέν θά ἦταν λοιπόν ἄσχημο νά ἐξετάζαμε τήν κοινωνική σύνθεση τῆς «Κομμουνιστικῆς» αὐτῆς ὀργάνωσης. Καθόλου εὐκαταφρόνητη δέν εἶναι ἡ παρουσία τῆς ἀστικῆς τάξης – μέ τά ἐπαναστατημένα παιδιά της – μέσα σ' αὐτήν τήν ὀργάνωση, ἀλλά καί οἱ μικροαστοί μποροῦν εὔκολα νά βροῦν καταφύγιο καί πολιτική κάλυψη κάτω ἀπό τά ὑπερ - ἐπαναστατικά συνθήματα τοῦ «ΕΚ»ΚΕ. Δυσκολίες ὅμως συναντάει κανένας ὅταν ψάξει νά βρεῖ ἔστω καί ἕνα συνειδητό ἐργάτη, ἐνταγμένο μέσα σ' αὐτήν τήν ὀγάνωση. Αὐτά ὅμως γιά τά μέλη τοῦ «ΕΚ»ΚΕ εἶναι ψιλά γράμματα. Ἀλλά θά ἤθελα νά ρωτήσω ἐδῶ ἄν εἶναι δυνατό νά περάσει μιά σωστή, προλεταριακή, πολιτική μέσα ἀπό μιά ὀργάνωση πού κάθε ἄλλο παρά ἀποτελεῖται ἀπό ἐργάτες καί πού εἶναι ξεκομένη ἀπό τίς μάζες.

Ἀλλά μαθαίνουμε ἀκόμα ἀπό τόν Ν.Ε. ὅτι τό «ΕΚ»ΚΕ εἶναι καί πρωτοπόρα ὀργάνωση. Δέν μπαίνει βέβαια στόν κόπο νά ἀναλύσει σέ τί ἀκριβῶς συνίσταται ἡ πρωτοπορία αὐτή, ποιό ρόλο ἔρχεται νά παίξει μιά πρωτοπόρα κομμουνιστική ὀργάνωση σέ σχέση μέ τίς μάζες. Μπορεῖ τό «ΕΚ»ΚΕ νά βάλει σέ σωστό κανάλι καί νά καθοδηγήσει τήν αὐθόρμητη δράση τῶν μαζῶν, δίνοντας τήν σωστή προοπτική στόν ἀγώνα τους;

Καί συνεχίζει γιά τήν πολιτική του:

Ἡ συγκεκριμένη πολιτική πρακτική του, ἡ ὁποία κάθε ἄλλο παρά προλεταριακή πολιτική εἶναι, δέν μπορεῖ παρά νά δώσει ἀρνητική ἀπάντηση στό παραπάνω ἐρώτημα. Μά τότε γιά ποιά πρωτοπορία «κόβεται» ὁ Ν.Ε.

Ἐκτός βέβαια καί ἄν ὁ Ν.Ε. θεωρεῖ «πρωτοπορία» τά προβοκατόρικα δημοσιεύματα τῶν «Λαϊκῶν Ἀγώνων» (βλέπε σχετικά μέ τούς σεισμούς τῆς Θεσσαλονίκης, τήν διακοπή ρεύματος στήν Β. Ἑλλάδα ἀπό βλάβη στό ἐργοστάσιο τῆς Πτολεμαΐδας, τίς 44 Σοβιετικές μεραρχίες, κ.ἄ.).

Μά ὅλα αὐτά κύριε Ν.Ε. δείχνουν ἕνα ὁλοκληρωτικό ναυάγιο. Μία ὀργάνωση ἀδύναμη – ὄχι ἐξ αἰτίας τῆς ἀριθμητικῆς ἰσχνότητας, πού ἀπό μόνη της δέν λέει τίποτα καί δέν ἀποτελεῖ ἀποφασιστικό κριτήριο – ἀλλά πάνω ἀπ' ὅλα γιατί τῆς λείπει τό πολιτικό περιεχόμενο. Ὀργάνωση φάντασμα μᾶλλον τοῦ παρελθόντος παρά προμήνυμα γιά τό μέλλον, ἀνίκανη νά συλλάβει τήν κοινωνική ἐξέλιξη καί ἀκόμα περισσότερο νά προσανατολιστεῖ θετικά σέ σχέση μ' αὐτή.

Μ.Θ. Φοιτητής - Θεσσαλονίκη

Προοδευτικό «ΑΝΤΙ»

Στό τεῦχος 107 ἀνάμεσα σέ πολλά γράμματα ὑπῆρχε καί ἕνα γράμμα σχετικά μέ τήν ΚΟΥΒΑ καί τό «Ε.Κ.»Κ.Ε.

Ὁ Ἐπιστολογράφος πολύ σωστά κριτικάρει τό «Ε.Κ.»Κ.Ε. καί μέ τήν δριμύτητα πού πρέπει. Ὅμως σχετικά μέ τίς σχέσεις τῆς Κίνας μέ τήν C.I.A. σφάλλει σέ μεγάλο βαθμό.

Πῶς μπορεῖ καί μιλάει γιά τήν Μεγάλη Σοσιαλιστική Κίνα; Πῶς μπορεῖ νά ξέρει τί εἴδους σχέσεις ἔχει ἡ Σοσιαλιστική Κίνα μέ τίς Ε.Π.Α. Μά βέβαια τό «Ε.Κ.»Κ.Ε. δέν μπορεῖ νά κριτικάρει τούς Κουβανέζους ἐπαναστάτες, ὁ ἐπιστολογράφος ὅμως ὑπερπηδᾶ τά ἐμπόδια καί κρίνει τήν Κίνα, τό κράτος πού ἔχει φθάσει πιό κοντά καί ἀπό τήν Σ. Ἕνωση καί ἀπό ἄλλα κράτη στόν σοσιαλισμό καί τόν κομμουνισμό.

Βρίσκει λοιπόν ὁ ἐπιστολογράφος ἀπό τίς φωτογραφίες πού τίς δημοσίεψαν οἱ ἴδιοι οἱ δολοφόνοι τῶν λαῶν, Ἀμερικάνοι, ὅτι ἡ Κίνα ἔχει σχέσεις μέ τίς Ε.Π.Α. καί τήν κατακρίνει. Ἀλήθεια δέν διερωτᾶται, δέν μπαίνει σέ προβληματισμούς γιατί τίς δημοσίεψαν οἱ Ἀμερικάνοι; Προκειμένου νά στηρίξει τήν θέση του δέν κοιτᾶ «λεπτομέρειες» καί παίζει τό παιχνίδι τοῦ καπιταλισμοῦ.

Τέλος, πιστεύω ὅτι θά κατάλαβε ὁ ἐπιστολογράφος ὅτι δέν πρέπει νά κριτικάρει ἔτσι εὔκολα σοσιαλιστικές χῶρες πού ἔχουν προσφέρει πολλά στήν παγκόσμια ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Εὐχαριστῶ
Β. ΤΣΙΡΟΣ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΚΚΕ

Ελισαβετ Μουτζαν - Μαρτινεγκου

Η ΠΡΩΤΗ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ (1801 - 1839)

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εισαγωγη - ιστορικες σημειωσεις Κ. ΠΟΡΦΥΡΗΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ "ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ"

Σινα 7 ΑΘΗΝΑ τηλ. 3615493 | τιμη δρχ. 100

● *Τό γράμμα ένός «ἀγανακτισμένου» (τεῦχος 120), σχολιάζει μιά ἐργάτρια ἀπό τή Θεσσαλονίκη:*

Μήπως θά μποροῦσε ὁ «ἀγανακτισμένος» νά μοῦ πεῖ τί εἶναι τό ΕΚΚΕ; Θά παρακαλοῦσα τόν ἴδιο καί τούς ὁμοίους του, νά κάνουν τόν κόπο νά δοῦν, ὄχι μέ μαντήλι στά μάτια, τήν πολιτική τῆς σημερινῆς Κίνας, ἐσωτερική καί ἐξωτερική κυρίως. Θά ἀναφερθῶ στήν ἐξωτερική καί θά πῶ μάλιστα ὅτι ἔχει ἀποτύχει παταγωδῶς. 1) Ἀλβανία, ἤ θά πρέπει συγκεκριμένα νά πῶ ὅτι ἔχει γίνει τό δεξί χεράκι τῆς Ἀμερικῆς καί τό ὅτι ἐξυπηρετεῖ σχέδια τῆς Δύσεως. Ἤ θά πρέπει ν' ἀναφερθῶ γιά τήν στρατιωτική ἐπέμβαση τῶν Κινέζων στό Βιετνάμ, πού ἔχει προκαλέσει τήν ἀγανάκτηση ὅλου τοῦ προοδευτικοῦ κόσμου.

Ἔρχομαι στό «... καί προπάντων τό «Κ.Κ.Ε. ἔξ» γιατί αὐτό ἔχει μιά δύναμη ἀπό ἀγρότες καί ἐργάτες».

Καλά θά κάνει ὁ «ἀγανακτισμένος» νά ἐνημερωθεῖ περί «Μαρξισμοῦ – Λενινισμοῦ», γιατί αὐτό δείχνει καθαρά τό πόσο ἀνενημέρωτος εἶναι περί Κομμουνισμοῦ, καί θά πρέπει σάν ἐνημέρωση νά μάθει ὅτι ἕνα Κομμουνιστικό Κόμμα, τό ἀποτελοῦν ἐργάτες καί ἀγρότες.

Ἤ θά πρέπει νά ἀναφερθῶ στήν Ἱστορία τοῦ Κ.Κ.Ε. πού γράφτηκε μέ αἷμα καί πού ἄρχισε ἀπό τό 1918, τήν Ἐθνική Ἀντίσταση πού σάν ὅπλο εἶχε τό ἡρωϊκό Κ.Κ.Ε. καί ὄχι τό Ε.Κ.Κ.Ε. Ἄλλωστε τούς τραμπουκισμούς τοῦ Ε.Κ.Κ.Ε. τούς βλέπουμε σέ κάθε πολιτική συγκέντρωση, πού πολύ ἁπλά ἐξυπηρετοῦν τά σχέδια τῆς Δεξιᾶς. Ἄς μάθουν οἱ κ.κ. ὅτι μέ τραμπουκισμούς καί ἀναρχίες, δέν πείθεται ὁ λαός. Ὁ λαός θέλει ἔργα, βοήθεια. Τό Κ.Κ.Ε. στάθηκε μπροστάρης στούς ἀγῶνες τῆς ἐργατιᾶς καί ἀγροτιᾶς. Ὁ λαός ἄλλωστε ἔδειξε τήν ἐμπιστοσύνη του μέ τό 10% στό Κ.Κ.Ε.

Ἄς πάψουν ὅλοι οἱ κύριοι νά νομίζουν ὅτι μέ τό νά λένε ὅτι εἶναι Κομμουνιστές γίνονται τῆς μόδας, γιατί ἔτσι τό καταντήσανε ὅλοι αὐτοί οἱ ψευτοεπαναστάτες.

Καί κλείνοντας, παρακαλῶ τόν «ἀγανακτισμένο» νά διαβάσει λίγο Μάρξ καί Λένιν καί ποιοί θά πρέπει νά εἶναι οἱ Κομμουνιστές. Τά σοκολατόπαιδα ἤ ἕνας νέος πού φτύνει αἷμα γιά μεροκάματο;

Εὐχαριστῶ γιά τήν φιλοξενία

Ἐλένη Παναγιωτίδου

● Ἄλλος ἀναγνώστης πού «δέν μποροῦσε ἄλλο νά ἀντέξει στό διάβασμα τοῦ ἴδιου γράμματος», ἀνάμεσα σέ ἄλλα, ἀναφέρει:

Ἀγαπητό «ΑΝΤΙ»,

Πραγματικά τό γράμμα αὐτό, ὅπως τό σχολίασε τό περιοδικό εἶναι ἀρκετά πρωτότυπο. Ἀλλά ἡ πρωτοτυπία βρίσκεται στό ὅτι τό γράμμα αὐτό εἶναι γραμμένο μέ φοβερή δόση φαντασίας, πού φτάνει στά ὅρια τοῦ παράλογου καί πού τελικά – δείχνει – σέ κάθε λογικά σκεφτόμενο προοδευτικό ἄνθρωπο, ἀνεξάρτητα ἀπ' τό χῶρο πού ἀνήκει, ὅτι αὐτός πού τό ἔγραψε τό λιγότερο δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τήν πολιτική, πού ἴσως τήν νομίζει περισσότερο μέ ποδόσφαιρο καί τά διάφορα κόμματα γιά ὁμάδες, κρίνοντας ἔτσι καί βγάζοντας συμπέρασμα τοῦ τύπου:

Τό ΚΚΕ εἶναι κακιά ὁμάδα, τό ΚΚΕἐσ. καλλούτσικια, τό ΕΚΚΕ σπουδαία, τό ΚΚΕμλ καί μλ ΚΚΕ καλή.

Ἄσε τό ἄν μπορεῖ νά μᾶς ἐξηγήσει μέ ἐπιχειρήματα αὐτά πού μᾶς λέει.

Ἀλλά πῶς ἐξηγεῖται αὐτός «ὁ ἀγανακτισμένος μέ τούς ἀριστερούς» νά ἐπιθυμεῖ «τό ἕνωμα τῶν κομμουνιστῶν γιά μιά πιό γρήγορη ἀλλαγή στόν τόπο μας», ὅπως γράφει στό τέλος;

Ὅλα αὐτά γιά μένα ἀποτελοῦν φτηνή ἐπιχειρηματολογία, τέτοια πού κάνει καθημερινά ἡ ἀντίδραση.

Μέ ἐκτίμηση

Ἄκης Κολαΐτης

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

● *Γιά τήν πολιτική γλώσσα τῶν νέων, ὁ Ι. Καζαντζίδης, γράφει:*

Ἀγαπητό Ἀντί,

Παρατηρεῖ κανείς μιά ὁρολογία, κυρίως πολιτική, ἐντελῶς διαφορετική ἀπό τήν ἑλληνική γλώσσα.

Περιττό νά σᾶς πῶ, πόσο τυποποιημένη εἶναι ἡ σκέψη τους, τά λόγια τους, ἡ ἐπιχειρηματολογία τους, ἀκόμα καί οἱ χειρονομίες τους. Μόνο σέ κανένα βιβλίο τῆς Κρούπσκαγια θά συναντήσει κανείς τέτοιου εἴδους γλωσσικό, φαινόμενο-σύμφυρμα.

Τί κακό τό Κόμμα νά προμηνάει τώρα πού τά μυαλά σταματάει...

Ἰούλιος Καζαντζίδης

● Μέ ἀφορμή ἐπιστολή τοῦ Ν.Κ. (τεῦχος 108) ἀναγνώστης μας ἀναπτύσσει τά ἀκόλουθα «λογικά σχήματα»:

Συνάδελφε Ν.Κ. γράφεις:

«... Οἱ δύο φυλλάδες τοῦ χυδαίου ἀντικομμουνισμοῦ».

Ξέρω τί ἐννοεῖς, συνάδελφε.

Μαζί μέ τόν «Ἐλεύθερο κόσμο» βάζεις καί τήν «ΑΥΓΗ». Χρησιμοποιῶ ἤπια γλώσσα στό γράμμα μου καί δέν θά τήν ἀλλάξω. Ἄλλωστε δέν ἀξίζει νά παρασύρεται κανείς γιά κρίσεις, πού προέρχονται ἀπ' τόν χῶρο σου. Ποτέ δέν μιλᾶτε ἀντικειμενικά καί ποτέ ἴσια.

Τό νά βάζετε στό ἴδιο σακούλι τήν ΑΥΓΗ μέ τό ἔντυπο τοῦ νεοφασισμοῦ δέν πρέπει νά ἐκπλήσσει κανέναν, ἄν γνωρίζει τήν λογική σας. Ἐκείνη τήν παιδιάστικη, πού σᾶς «κάθησε» ἀπ' τά χρόνια τοῦ γυμνασίου:

«– Ὁ χωροφύλακας εἶναι ὄργανο.

– Τό μπουζούκι εἶναι ὄργανο.

– Ἄρα, ὁ χωροφύλακας εἶναι μπουζούκι. (!!)»

Λογική τοῦ διαλείμματος στά 16 χρόνια!

«– Ὁ Ἐλεύθερος κόσμος κάνει ἀντικομμουνισμό (γνωστό ἄλλωστε).

– Ἡ ΑΥΓΗ κάνει ἀντικομμουνισμό (ἐπειδή κριτικάρει τό Κ.Κ.Σ.Ε., τήν εἰσβολή στήν Πράγα, τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, κ.ἄ., συμπέρασμα τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐξωτ.).

– Ἄρα ἡ ΑΥΓΗ εἶναι τό ἴδιο μέ τόν Ἐλ. Κόσμο (!!!!)» (λογική τῆς ΚΝΕ-ΚΚΕ ἐξωτ. αὐτή).

Τήν νοημοσύνη σου διασύρεις κ. συνάδελφε. Ἡ ΑΥΓΗ κρατάει ψηλά τήν σημαία τοῦ «Ριζοσπάστη», τοῦ Καραγιώργη καί τοῦ Βιτάλη καί δέν θά φτάσει ποτέ στόν ξεπεσμό τοῦ «Ρ» τοῦ Φαράκου, γιά νά πάρει τήν εὔφημη μνεία ἀπό σᾶς.

Εὐχαριστῶ γιά τή φιλοξενία

Σ.Σ.

ΕΥΡΩΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

● *Γιά τό γράμμα τοῦ Κ.Ε. στό 118 τεῦχος, ἀναγνώστης γράφει:*

Σύντροφε Κώστα,

(σέ ἀποκαλῶ σύντροφο γιατί τό κόμμα μου δέν εἶπε ποτέ ὅτι εἴσαστε προδότες – ὅπως λέτε καθημερινά ἐσεῖς– ἀλλά σᾶς θεωρεῖ κομμουνιστές ἄσχετα μέ τίς ἰδεολογικές διαφορές πού ἔχουμε)

Ξεχνᾶς ὁρισμένα πράγματα πού τό κόμμα σου οὔτε στό συνέδριό του οὔτε στή διακήρυξη γιά τά 60χρονα ἀναφέρει: Καί αὐτά δείχνουν ὅτι τίποτα στά 60 χρόνια δέν ἔχει ἀλλάξει μέσα σ' αὐτό τό κόμμα. Λέει πουθενά ἡ διακήρυξη ὅτι ὁ τότε γραμματέας τοῦ Κ.Κ.Ε Ν. Ζαχαριάδης εἶχε ἀποκαλέσει τόν Ἄρη προδότη καί δηλωσία;

Καί συνεχίζει:

Κατά τήν γνώμη σου τό ΚΚΕ ἐσ. εἶναι κόμμα μικροαστικό. Ἀφοῦ ὅμως τό ΚΚΕ. ἐσ. εἶναι εὐρωκομμουνιστικό, ἄρα καί ὅλα τά ΚΚ πού πιστεύουν στόν εὐρωκομμουνισμό εἶναι μικροαστικά. Τότε πῶς ἡ ἡγεσία τοῦ κόμματός σου κάλεσε ἐπίσημα μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ Ἰταλίας τό ὁποῖο εἶναι σαφῶς εὐρωκομμουνιστικό κόμμα;

Βασίλης Ρέγκας

Ο Ν. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

Ἀγαπητό Ἀντί,

Ἀποφάσισα νά σταθῶ σέ 3 βασικά σημεῖα σχετικά μέ τό ἄρθρο τοῦ Πλ. Σέρβα γιά τόν Ζαχαριάδη. α) Συχνά μᾶς μιλάει γιά τήν ἐπιρροή τῶν ξένων (κομιντέρν) στό δικό μας κίνημα. Καί ἄν κατάλαβα καλά, ἡ συμπεριφορά αὐτή τοῦ Ν. Ζ. ὀφείλονταν στό ὅτι ἦταν τό ἀνφάν γκατέ τῆς Κομιντέρν. Ἄς ἀναρρωτηθοῦμε ὅμως ὅλοι κι ἄς μᾶς δώσει μιάν ἀπάντηση ὁ Πλ. Σέρβας: Αὐτή ἡ ἐπιρροή (ἐξάρτηση) ἀπ' ἔξω, ἔχει πάψει νά ἰσχύσει σήμερα γιά τό ΚΚΕ καί τό ΑΚΕΛ; β) Δέν μᾶς λέει τίποτε στό ἄρθρο του γιά τό πραξικόπημα τῆς 6ης ὁλομέλειας τοῦ 1956 ὅπου μιά μικρή μειοψηφία διέγραψε τόν Ζαχαριάδη, μαζί μέ χιλάδες ἄλλους ἀγωνιστές στήν Τασκένδη. Ἀντίθετα προσπαθεῖ ἔμμεσα νά ἐπιχειρηματολογήσει ὑπέρ αὐτῆς τῆς προδοσίας. γ) Μιλάει γιά τά «βάναυσα, χοντροκομμένα, ἐμετικά καί ἀνυπόφορα προσβλητικά» ἀστεῖα τοῦ Ν. Ζ. Καί ἀναφέρει ἕνα ἀπό τά πιό ἤπια: Ἐκεῖνο μέ τά «σκατά». Ἄν ὁ Πλ. Σέρβας καί ἡ παρέα του κόλλησαν στόν Ζαχαριάδη τό παρατσούκλι «τρελός», τό μαρξιστικό – λενινιστικό κίνημα τῆς χώρας μας πού δυναμώνει, λέει ξεκάθαρα πώς τέτοιοι ἀρθρογράφοι, τέτοιοι πλαστογράφοι τῆς ἱστορίας, δέν εἶναι καθόλου τρελοί. Οἱ ἐνέργειές του εἶναι μελετημένες καί ἔχουν σάν στόχο τήν προβοκάτσια καί τή διαστρέβλωση. Εὐτυχῶς ὅμως μέ κάτι τέτοιες ἀηδίες, ὅπως ἡ ἱστορία μέ τά «σκατά» ἐλάχιστοι πείθονται, κι αὐτοί γιά πολύ λίγο.

Θ.Ρ.

Θεσσαλονίκη

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

● *Ἐρωτήματα, ἔκκληση γιά ἑνότητα, ἀπαισιοδοξία. Ἰδού:*

Κύριε Διευθυντά,

Τώρα πού δέν ὑπάρχει προεκλογικός φανατισμός στόν ὁρίζοντα, θά ἤθελα νά ρωτήσω τούς ὀπαδούς ἐκείνου τοῦ ἀρχηγοῦ πού, ἀφοῦ ὁ λαός δέν τόν τίμησε μέ τήν ψῆφο του, δήλωσε ὅτι «Ὁ λαός ἔχει τό δικαίωμα νά κάνει λάθη». Ἄρα αὐτός εἶναι ἀλάνθαστος; Τί γνώμη ἔχουν γιά τόν ἀρχηγό τους; Εἶναι ἤ δέν εἶναι περιφρονιτική γιά τό λαό αὐτή ἡ δήλωση;

Μήπως ὁ ἔν λόγω ἀρχηγός αἰσθάνεται καί «ἀηδιασμένος»; Πάντως ἡ ἀλήθεια εἶναι πικρή καί πρέπει νά λεχθεῖ: Ὁ ὑπέροχος αὐτός λαός σπάνια εἶχε τήν τύχη νά ἔχει ἄξιους ἡγέτες. Καί ὅσες φορές ὁ λαός ἔβγαλε ἀπό τά σπλάχνα του ἄξιους ἀρχηγούς οἱ

«ἐπαγγελματίες» τοῦ εἴδους ἄθελα ἤ ἐσκεμμένα τούς ἐξαφάνισαν. Κλείνοντας θά ἤθελα νά κάνω μιά ἔκκληση γιά ἑνότητα. Τί ἀξία θά εἶχε ὅμως, τήν στιγμή πού οἱ ἡγέτες ἑνός σοσιαλιστικοῦ κράτους στέλνουν τό λαό τους νά σφάξει ἕναν μαρτυρικό λαό γιά νά τοῦ δώσουν, λέει, κάποιο «μάθημα»;

Α. Γεωργίου

● *Γιά ἄλλο θέμα ὑποβάλλει ἐρώτημα πρός πάντα κνίτη ἤ κνίτισσα ὁ Δ.Κ. ἀπό τό Χαλάνδρι:*

Τί ἔχεις νά πεῖς γιά τό ἐργοστάσιο τῆς PEPSI; Ἔχουν λοιπόν ἐπιλύσει ὅλα τά προβλήματά τους οἱ Σοβιετικοί, ὥστε θέλουν νά δοκιμάσουν καί τήν PEPSI;

Ἀκόμα, τί ἔχεις νά πεῖς γιά τήν εἰσροή - τελευταῖα - στή Σ.Ε. (καί σέ ἄλλες ἀνατολικές χῶρες) γνωστῶν ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ξένων ἑταιριῶν; Δέν εἶναι αὐτό ἐκμετάλλευση ἀπό τόν ἑκάστοτε ξένο κεφαλαιοκράτη τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ; Τέλος τί θά 'θελες νά πεῖς γιά τήν ἀγάπη τῆς σοβιετικῆς νεολαίας πρός:

α) τά μπλοῦ τζήνς **τά ἀμερικάνικα καί πανάκριβα,** τή στιγμή πού ὑπάρχουν φτηνά ρώσικα (καί ἄν δέν ὑπάρχουν γιά τί);

β) τά ἀμερικάνικα συγκροτήματα Rock (πού εἶναι καί κύρια αἰτία τῆς ἀποχαύνωσης τῆς ἀμερικάνικης νεολαίας);

Φιλικά
Δ.Κ.

● *Ἐρωτηματολόγιο ὑποβάλλει καί ἄλλος ἀναγνώστης πού ὑπογράφει Σ. Κ.:*

1. Καί πρῶτον: ποιός εἶναι αὐτός πού κινεῖ τά νήματα, πού στήν ἄκρη τους βρίσκονται οἱ κάθε μορφῆς Πινοσέτ, Παπαδόπουλοι, Ἰωαννίδηδες, Σάχηδες, Βιντέλα;

2. Κατά πόσο μποροῦν νά κινηθοῦν μόνες τους αὐτές οἱ μαριονέττες καί νά ἐφαρμόσουν μιά ἄλλη πολιτική; Καί γιατί ἄλλωστε νά τό κάνουν αὐτό; γιά ν' ἀποδείξουν μήπως πώς δέν εἶναι μαριονέτες; γιά τόν κακόμοιρο τόν λαό πού ξαφνικά θυμήθηκαν ἤ ἐπειδή βαρέθηκαν τή ζωούλα τους;

3. Ἤ μήπως στήν περίπτωση μας αὐτή, ἔχουμε ἐξαίρεση τοῦ κανόνα: Ὁ Βιντέλα δηλαδή ἐπικεφαλῆς τῆς προοδευτικῆς μερίδας τῆς χούντας – καί σέ ἀντίθεση μέ τούς σκληροπυρηνικούς (πάντα τέρμα δεξιά παραμονεύει ὁ μπαμπούλας) θέλει νά προχωρήσει σέ φιλελευθεροποίηση –.

4. Καί ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θέλουν δημοκρατία, γιατί τότε κατέλυσαν τήν ὑπάρχουσα δημοκρατία; δίνοντας ἔτσι τήν δυνατότητα νά ἀναριχηθοῦν στήν κορυφή οἱ ἄλλοι – οἱ σκληροπυρηνικοί – χουντικοί πού γιά τήν ἐκδίωξή τους ἀπό τήν ἐξουσία τώρα τόσο κόπο καταβάλλουν;

5. Καί ποῦ φαίνεται τέλος πάντων αὐτή ἡ πρόθεση τοῦ Βιντέλα νά προχωρήσει πέρα ἀπό αὐτά πού ἐπιθυμοῦν οἱ ΗΠΑ γιά τήν περιοχή, ἀπό αὐτή τήν ἐμπορική συμφωνία μέ τήν Σοβ. Ἕνωση;

6. Ὅμως μή ξεχνᾶμε ὅτι καί ἡ χούντα τοῦ Παπαδόπουλου εἶχε κλίσει μέ τήν Σοβ. Ἕνωση 25ετῆ Συμφωνία γιά τήν ἀξιοποίηση τῆς Τύρφης τῶν Φιλίππων (Ἀπρίλης 73). Ἤ κάνω λάθος;

Εὐχαριστῶ
Σ.Κ.

● *Ὁ ἀναγνώστης Ξ. Μπρουτζαλάκης, ἀνασκοπώντας τά γεγονότα τοῦ '78 καί ἀφοῦ ἀναφέρει ὅτι «ἡ σοσιαλιστική ἀλληλεγγύη μεταφράστηκε σέ κηδεμονία», συνεχίζει:*

Ἄς εἴμαστε δίκαιοι. Δέν φταίει ὁ Μάρξ γιά τήν κατάντια τῶν αὐτοανακηρυσσομένων ἐφαρμογῶν του. Δέν ἔφταιξε ὁ Χριστός γιά τά ἐγκλήματα πού ἔγιναν στό ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ. (Νύχτα Ἁγίου Βαρθολομαίου, Ἱερά Ἐξέταση κλπ.). Ὅσο γιά τήν Ἀμερική τοῦ Κάρτερ καί τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τά γεγονότα καί ἡ διεθνής πρακτική (ἰδίως στήν Περσία) νομίζω ὅτι εἶναι πολύ εὐγλωττες ἀποδείξεις πού μᾶς βγάζουν ἀπό τόν κόπο τῆς ξερῆς ἀναφορᾶς.

Τελειώνοντας, νομίζω ὅτι πρίν πιάσουν μερικοί τό φτιάρι καί μοῦ πετάξουν τή λάσπη «ἀντιδραστικός» ἄς σκεφτοῦν πιό ἤρεμα, ἀποδεσμευμένοι ἀπό ὁποιαδήποτε δεσμά.

Ξενοφῶν Α. Μπρουτζαλάκης

ΑΠΟΡΙΑ

Κύριε Διευθυντά,

διάβασα στίς ἐφημερίδες ὅτι ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού παρακολούθησαν τήν κηδεία τοῦ γνωστοῦ μεγαλέμπορα ὅπλων ἦταν καί κάποιος κ. Π. Κανελλόπουλος.

Ἀναρωτιέμαι ἄν πρόκειται γιά τόν γνωστό φιλόσοφο, ἱστορικό, συγγραφέα, συμπαραστάτη τοῦ Πολυτεχνείου καί πρώην πρωθυπουργοῦ Παναγιώτη Κανελλόπουλο ἤ εἶναι ἁπλή συνωνυμία.

Μέ πολλή ἐκτίμηση
Ἀντώνης Φιλίππου

Σ.Σ. Ὁ ἀναγνώστης μας, ἄν παρατήρησε τόν Τύπο ἐκείνων τῶν ἡμερῶν, θά πρόσεξε ἐξ ἄλλου ὅτι μιά μεγάλη μερίδα του ἀναφέρθηκε μέ πολύ συγκίνηση στό ἔργο τοῦ «ἐθνικοῦ εὐεργέτη».

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Ἀγαπητό Ἀντί»,

Δέν σᾶς γράφω γιά νά σᾶς ἀναφέρω ὅτι κληρικός ἔκανε ἀντικουμουνιστική προπαγάνδα (ὄχι πολύ σπάνιο). Ἀλλά ἐπειδή ἡ περίπτωση εἶναι ἰδιάζουσα, μιά καί ὁ κληρικός εἶναι καί καθηγητής θεολογίας στό Γυμνάσιο θηλέων Ἀμαρουσίου, καί ἡ προπαγάνδα γίνεται σέ κάθε εὐκαρία στίς μαθήτριες τοῦ σχολείου.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ κ. καθηγητής ἔχει καί πολύ χιοῦμορ, ὅπως τήν τελευταία φορά, πού στό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν μέ θέμα «Θεία Χάρις», ἔφερε σάν παράδειγμα, τήν χάρη πού ζήτησαν οἱ μετανοήσαντες «ἀναρχοκουμμουνιστές» ἀπό τόν βασιλιά.

Σ' ἐκείνους δέ πού δέν μετάνιωσαν καί πῆγαν μέ ψηλά τό κεφάλι στό ἐκτελεστικό ἀπόσπασμα, ἀναφέρθηκε μέ ὑβριστικά λόγια καί τούς χαρακτήρισε ἀναρχικούς καί προδότες τῆς πατρίδας.

Τελικά, ἔβγαλε τό συμπέρασμα ὅτι αὐτή θά εἶναι πάντα ἡ μοίρα τῶν μή «ἐθνικοφρόνων», ἀφοῦ εἶναι ἄθεοι καί θέλουν τό κακό τῆς πατρίδας καί τῶν συνανθρώπων τους.

Αὐτό πού μοῦ ἔκανε ἐντύπωση εἶναι ἡ σιωπή τοῦ συλλόγου γονέων καί κηδεμόνων τοῦ σχολείου. Θέλω νά πιστεύω πάντως ὅτι δέν ἔχουν πληροφορηθεῖ ἴσως τήν δραστηριότητα τοῦ καθηγητῆ.

Μέ ἐκτίμηση
Θ.Κ.

Τζων Ντος Πασος
U.S.A.
Ο 42ος παραλληλος
εκδοσεις ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 9 τηλ. 36 19 724

anti

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Ἀθήνα 601
Τηλ: 732.713 – 732.819

● Ἐκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Ἀθήνα 601.
● Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153
Καλλιθέα
● Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
● Διαφημίσεις:
ΜΠΟΥΛΗ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΤΤΥ ΚΑΚΑΒΟΥΛΑΚΟΥ
● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Ἀλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 – 713.604
● Ἀναπαραγωγή φίλμς:
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΤΖΑΝΝΕΤΟΣ
Μετσόβου 29
Τηλ. 82.21.829
● Ἐκτύπωση:
Ἐργοστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ἰασίου 5, Περιστέρι. Τηλ. 57.22.201

● *Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο ἐκφράζει τήν προσωπική ἄποψη τοῦ συγγραφέα του.*
● *Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.*

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
Ἐσωτερικοῦ
Ἑξαμ. 320 δρχ. – Ἐτήσια 640
Ἐτήσια Ὀργανισμῶν,
Τραπεζῶν, κλπ: 1.500 δρχ.
Γιά φοιτητές ἔκπτωση 15%

Ἐξωτερικοῦ
Εὐρώπη – Μεσογ. χῶρες:
ἐξάμηνη: .....ἁπλή δολ. 13
.....ἀεροπ. δολ. 16
ἐτήσια: .....ἁπλή δολ. 26
.....ἀεροπ. δολ. 32
Η.Π.Α. – Καναδάς – Ἀν. Ἀσία:
ἐξάμηνη: .....ἁπλή δολ. 13
.....ἀεροπ. δολ. 20
ἐτήσια: .....ἁπλή δολ. 26
.....ἀεροπ. δολ. 40
Αὐστραλία – Ὠκεανία:
ἐξάμηνη: .....ἁπλή δολ. 13
.....ἀεροπ. δολ. 28
ἐτήσια: .....ἁπλή δολ. 26
.....ἀεροπ. δολ. 56
● Ἐμβασματα, ἐπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● γιά τά βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας:
Στά γραφεῖα τοῦ «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● γιά τά βιβλιοπωλεῖα Β. Ἑλλάδας:
Βιβλιοπωλεῖο
Ν. Κοτζιᾶ καί Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

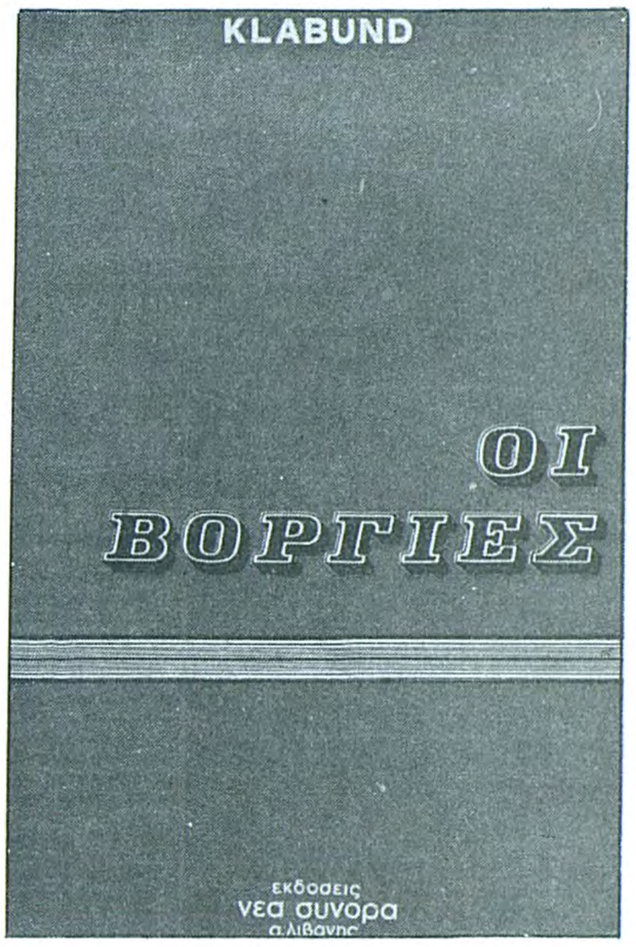
ΑΝΤ. ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ„

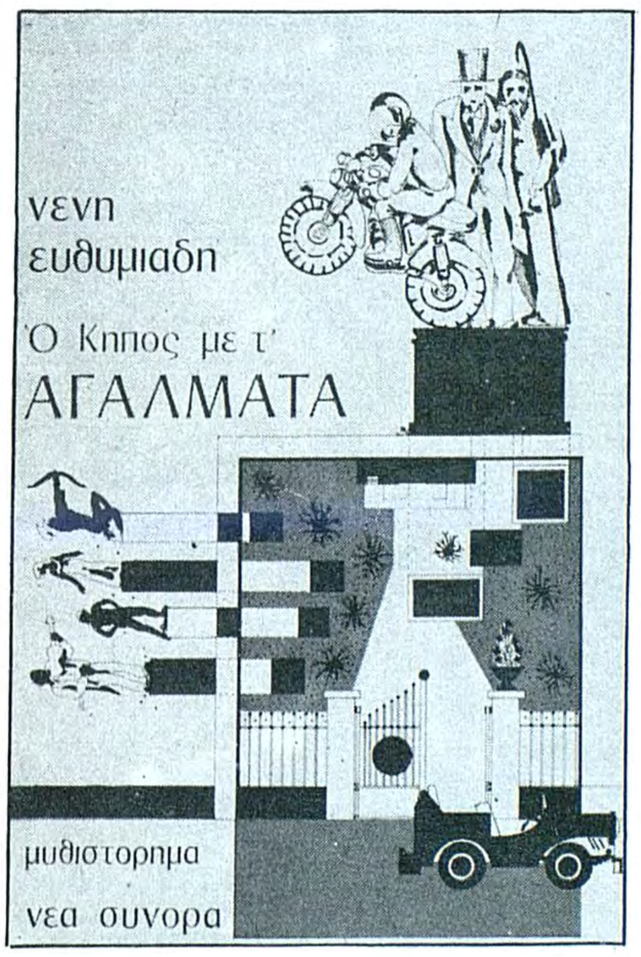
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

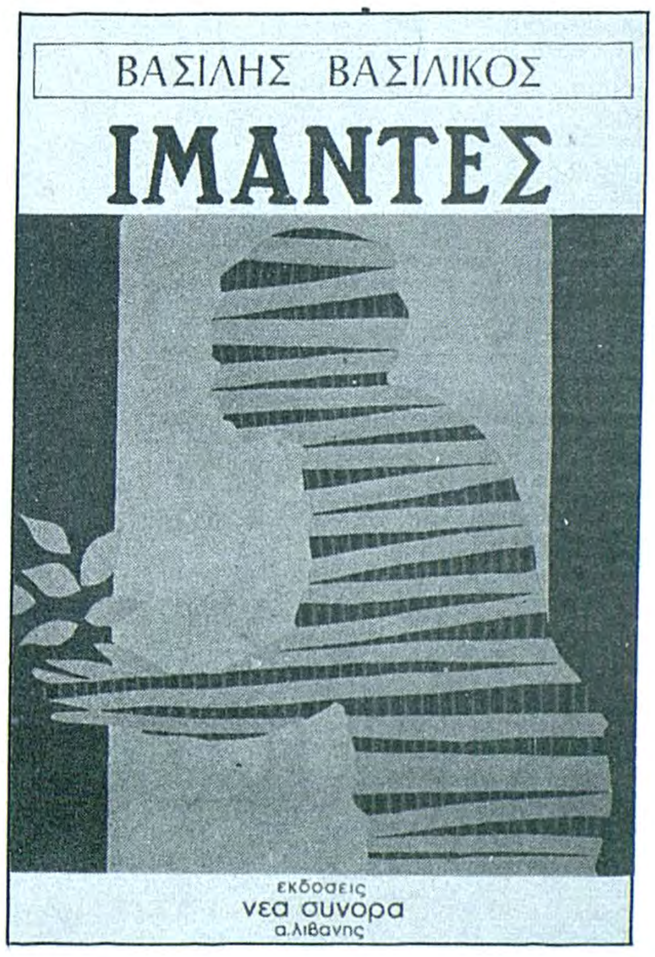
ΕΚΛΕΚΤΗ ΞΕΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

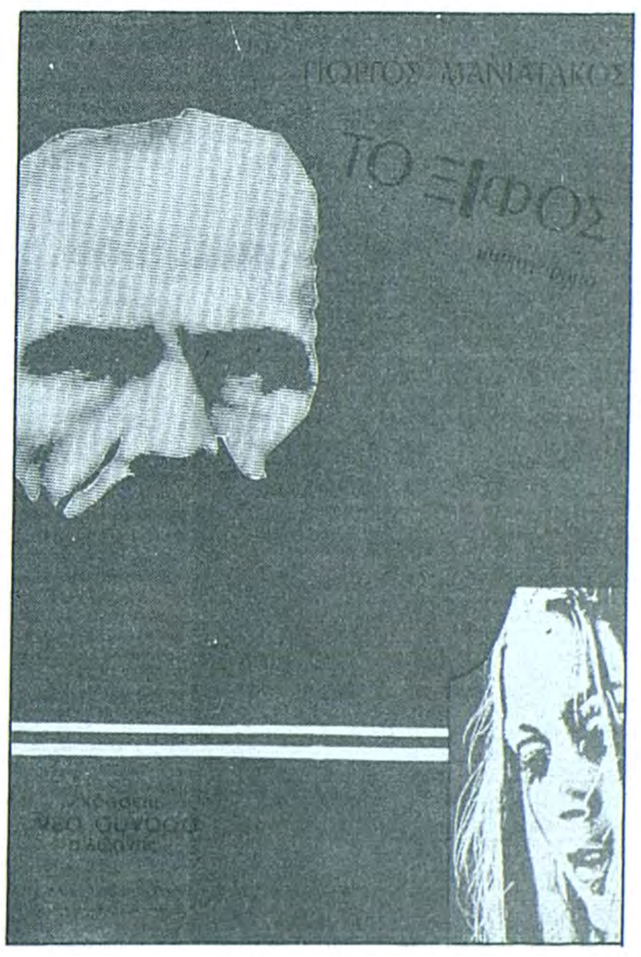

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

οἱ διακοπὲς σας
ἀρχίζουν μέσα στό ἀεροπλάνο